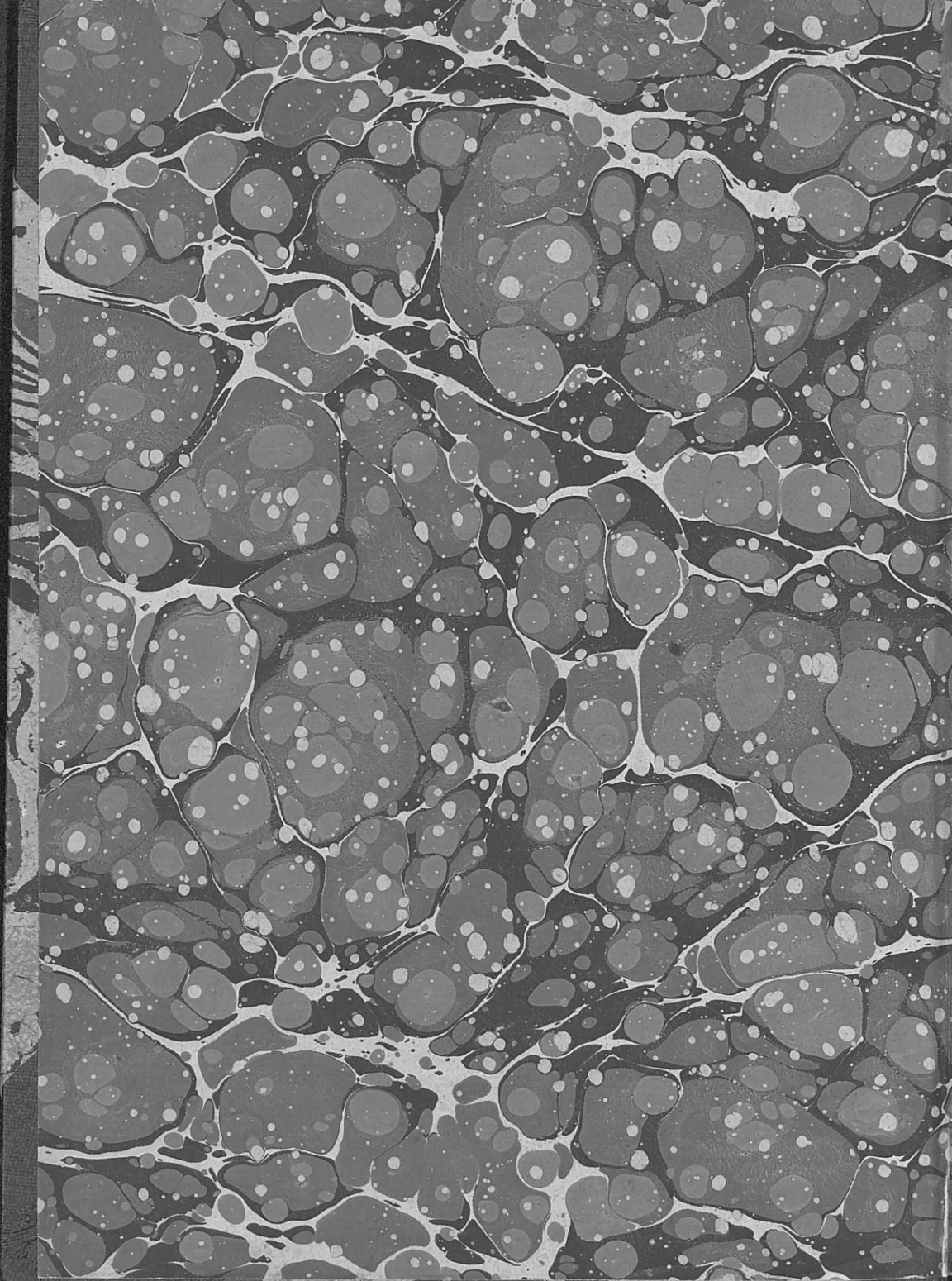


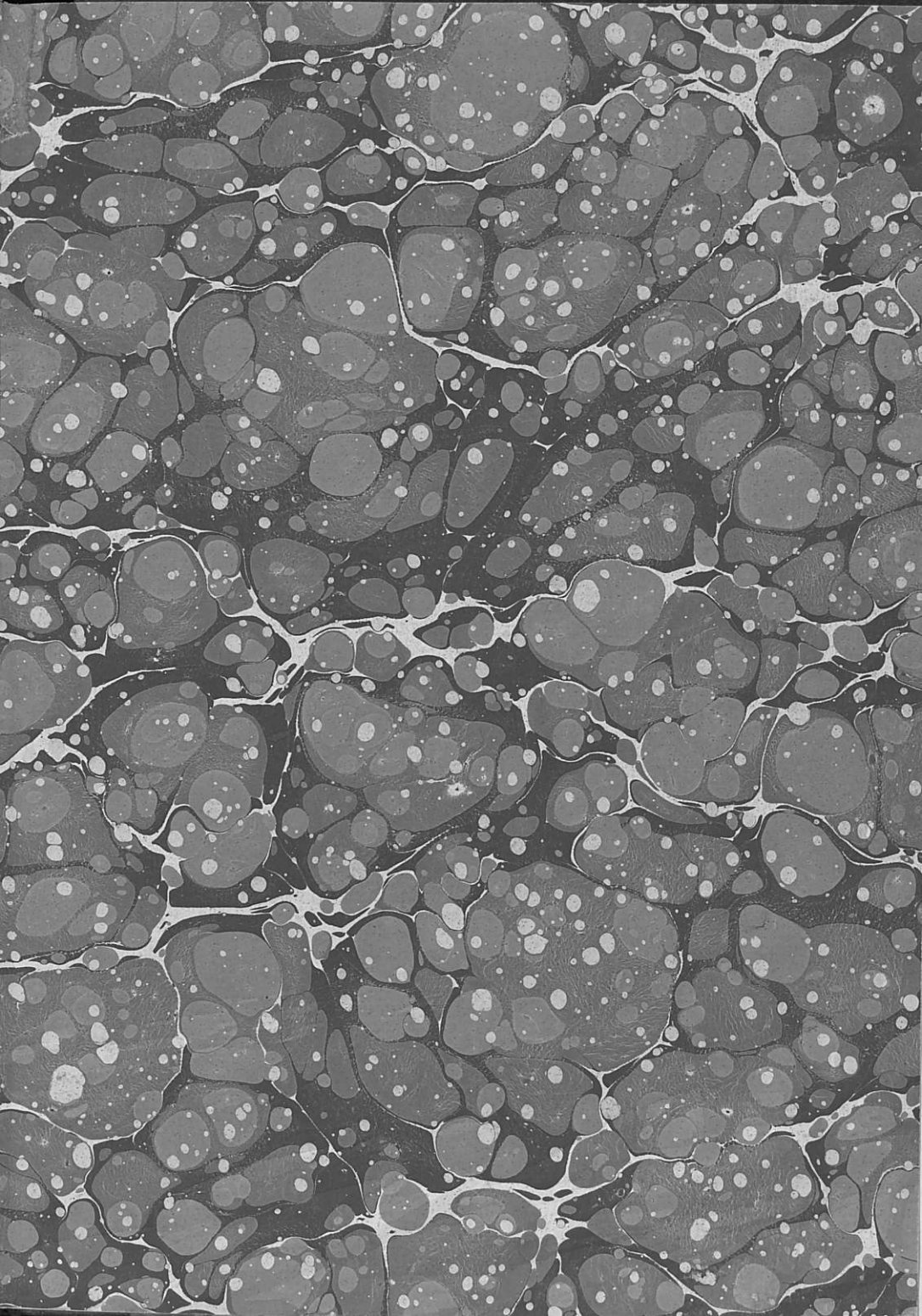
STEP

one

D









ACTA VERBA

J U D E N.

ACTA VERBA.

ACTA VERBA.

ACTA VERBA.

ACTA VERBA.

ACTA VERBA.

ACTA VERBA.

Skönlitteratur
[Romanen, veckoskrift för den
sköna litteraturen, lita.]

DEN VANDRANDE
J U D E N.

AF

EUGÈNE SUE.

ÖFVERSÄTTNING.

TREDJE DELEN.



WIBORG,

JOHANNA CEDERWALLER & SON, 1846.

Imprimatur: Jac. Judén.



DR. ANDRANON

J U D E N .

11

SUBS. 243.

UTLRAIING

Treaty Book.

1841

WIRING

JOHANN GERNWALDER & SON, 1840.

Impington, 12c. 1840.



DEN VANDRANDE JUDEN.

AF EUGÈNE SUE.

Tredje Delen.

TRETTONDE AFDELNINGEN.

DEN SVARTA PANTERN FRÅN JAVA.

I.

UNDERHANDLAREN.

Några dagar hafva förflutit sedan eldsvådan i herr Hardys fabrik.

Följande uppträdde tilldrager sig på gatan Clovis, hvarest Rodin hade hyrt ett par rum, dem han nu uppsagt, och der äfven Rose-Pompon bodde och utan alla betänkligheter begagnade sig af sin *väns*, studeranden Philemons, både rum och husgeråd.

Klockan var omkring tolf på dagen. Rose-Pompon befann sig i den ännu alltid frånvarande studentens rum, och höll på att i ganska godt mak spisa sin frukost, framför kaminelden. Men — hvilken besynnerlig frukost! — hvilken sällsam brasa! — hvilket underligt rum!

Man tänke sig en temligen rymlig kammare med tvenne fönsterlufver, utan gardiner; ty som fönstren lågo utåt en alldeles obebodd tomt, så hade invånarne härstädes inga nyfikna blickar att frukta. En sida af detta rum tjänade till garderob; der hängde, på en klädhängare Rose-Pompons prydliga debardörkostym bredvid Philemons båtsmansklavaj och hans vida bussaronger af groft blaggarn, hvilka voro så närmorda med beck och tjära, som hade den oförskräckte matrosen med dem gjort en verdenssegling och derunder ständigt bott i maskorgen på en fregatt. En af Rose-Pompons klädningsar omsvallade benen på ett par byxor med damaskor, och dessa benkläder tycktes taga sin början ända uppifrån klädninglifvet.

På understa brädet af en liten, alldeles vårdslösad och oerhördt dammig bokhylla syntes, jemte tre gamla stöflor och flera tomma buteljer, en dödskalle, till minne af en studerande i medicin, Philemons gode vän, som hade lemnat honom detta minne af sin vänskap och sin osteologi. På skämt, och såsom någonting ganska vanligt bland de parisiska studen-

terna i medicinska fakulteten, hade denna döds-kalle mellan sina begge hvita ypperliga tandrader en lerpipa med nedrökt hufvud; dessutom var en glänsande blankklädershatt, prydd med vissnade blommor och fladdrande band, på spe-kastad öfver den glatta skallen, men på sned, så att den satt endast öfver ena örat. — När Philemon var drucken, betraktade han denna döds-kalle och utgöt sig dervid i de mest dityrambiska monologer öfver det filosofiska sambandet emellan döden och de dåraktiga lefnadsfröjderna.

Två eller tre vid väggen fastspikade gipshufvuden, med mer och mindre söndriga näsor och hakor, vittnade om Philemons nu länge sedan öfvergångna nyfikenhet i fråga om den frenologiska vetenskapen, hvaråt han egnat ett ihärdigt och grundligt studium, och deraf dragit den logiska slutsatsen, att, då han i hög grad ägde *skuldsättnings-organet*, måste han föga sig i det öde, som hans organisation beredde honom och som gjorde honom till ett lefnadsbehof att beständigt hafva skulder.

På kaminen reste sig, i hela sitt majestät och alldeles öskadad, den värde båtsmannens väldiga, jättelika festpokal, bredvid en tekanna af por-slin, som likväl var utan handtag, och ett bläckhorn af svart trä, hvars mynning var till hälften öfverväxt med tjockt, grönaktigt mögel.

Tid efter annan afbröts tystnaden i denna ensliga fristad af dufvor-nas kuttrande; — dessa dufvor, dem Rose-Pompon med den innerligaste gästfrihet hade inqvarterat i Philemons arbetsrum.

Frysande och darrande som en vaktel, smög sig Rose-Pompon till hörnet af kaminen, och tycktes med välbehag njuta, så väl af värmen från eldbrasan, som af en genom fönstret inträngande mild solstråle, hvilken öfvergöt den unga flickan med ett rosenrödt skimmer.

Den lilla muntra varelsen bar en högst barock dräkt, som dock, långt ifrån att misshäda henne, snarare upphöjde den friska blomstringen af hennes sjutton år, de pikanta, behagliga anletsdragen och det blonda, glänsande håret, som ända från tidigt på morgonen var väl kammadt och flätadt.

I egenskap af morgonrock nyttjade Rose-Pompon Philemons stora röda ylleskjorta, hvilken tillhörde hans dräkt såsom välbeställd båtsman. Den öppna och nedvikta kragen visade till någon del den unga flickans linne, som var mycket hvitt och rent, och uppstack undan hennes vårdslöst tillknutna underklädning; äfven syntes hela hennes fylliga och vackra hals, början af hennes yppiga barm, samt den ena lilla förtjusande skuldran, försedd med en täck grop: sköna, behagliga former, så fina, så sammetslena, men ändå så fasta, och till den grad hvita, att den scharlakansröda ylleskjortan deröfver kastade en schattering i rosenrött.

Grisettens vackra, runda armar framstucko till hälften undan de vårdslöst uppvikta röda skjortärmarna, och äfven hennes täcka ben voro till hälften synliga, ty hon hade, då hon satte sig vid kaminen, lagt dem i kors öfver hvarandra. De voro beklädda med rena hvita bomullsstrumpor, och de små fötterna voro instuckna i ett par de allranättaste kängor, som gingo ända upp till början af smalbenet.

En mycket modern, svart sidenlånghalsduk gjorde tjänst såsom gördel, och sammanhöll den röda ylleskjortan kring den intagande flickans ovan-

ligt smärta lif och kring hennes höfter, värdiga att inspirera en nutidens Phidias, samt gaf tillika ett förhöjdt behag åt denna besynnerliga, på sätt och vis alltför yppiga drägt.

Vi sade, att elden, vid hvilken Rose-Pompon värmde sig, var egen i sitt slag. Valan! döme läsaren sjelf.

Då den bekymmerslösa, slösaktiga flickan ej ägde någon ved, och ej visste, hvarifrån hon skulle taga någon, eldade hon sparsamt med Philemons stöfvelblock, hvilka dessutom erbjödo ögat anblicken af en klar, regelmessigt brinnande brasa.

Vi omnämde äfven, att Rose-Pompons frukost var besynnerlig. Derom må läsaren också döma.

På ett bord bredvid henne stod en skål, hvaruti den unga flickan nyligen hade tvättat sitt friska anlete, med ett icke mindre friskt vatten. Denna skål hade hon omstjelpt, och då dess botten nu bildade en liten kupig karott, hade Rose-Pompon fyllt denna med gräsgröna sallatsblad, blötta i ättika och — vi måste bekänna det — sura, så att de kunde, som man säger, draga munnen ända upp till öronen; nu tog hon, med sina hvita fingrar, det ena efter det andra af dessa gröna, sura sallatsblad, stack det i munnen och söndermalde det med sina tänder, hvilkas emalj var så bastant, att de ej en gång blefvo ömma af all denna syra. Till dryck hade hon slagit smultronsaft i ett glas vatten, som hon slitigt omrörde med en gammal senapsked af trä. Derjente syntes, såsom tillkost, ett dussin oliver, i en vacker korg af blått och hvitt glas, som kostade tjugufyra sous. Den unga flickans desert bestod af nötter, dem hon ämnade rosta på en skyffel, som hon redan lagt i elden af den klara stöfvelblock-brasan, för att göras eldröd.

Att Rose-Pompon, oaktadt en så otroligt syag föda, ändå kunde, medelst sin friska hy, göra skäl för sitt namn*), var ett af ungdomens och helsans gudomliga under.

Så snart den unga flickan hade uppätit sin sallat, ville hon gripa sig an med sina oliver, då hon hörde en sakt knackning på den invändigt tillreglade dörren.

— Hvem är det? frågade Rose-Pompon.

— God vän! . . . den äldste af de gamle, svarade en munter karlröst. — Ni läser således in er, fortfar rösten.

— Ack! . . . är det ni, Nini-Moulin?

— Ja, älskade pupill. Öppna genast; det är mycket brådtom.

— Öppna? . . . Åh ja! . . . det tror jag nog . . . som jag nu ser ut! Nog vore det vackert.

— Det vill jag väl också förmoda . . . att det, såsom ni nu ser ut, vore vackert, och mer än vackert ändå . . . O! så skynda er, käraste af alla rosenknoppar, hvarmed Amor någonsin smyckat sitt koger!

— Gå ni och predika fasta och moral i er tidning . . . tjocke apostel! . . . sade Rose-Pompon, i det hon gick att bredvid Philemons båtsmansdrägt upphänga den scharlakansröda ylleskjortan.

*) Rose-Pompon torde kunna öfversättas med rosenknopp.

— Nå, skola vi länge tala så här genom dörrn, till grannarnes stora uppyggelse? . . . frågade Nini-Moulin. — Betänk då, att jag har ytterst viktiga saker att säga er; . . . saker, hvaröfver ni skall falla som ur skyarna.

— Men så gif mig då tid att påtaga en klädning, plågoande!

— Är det för min blygsamhet skull, som ni det ämnar göra, så är besväret alldeles öfverflödigt; ty jag vill underrätta er om, att min blygsamhet icke är stor. Jag är alldeles icke tillgjord, och håller er gerna till godo, sådan ni är.

— Och ett sådant odjur är alla sakristaners älskling, utbrast Rose-Pompon, i det hon öppnade dörrn och derefter fullbordade klädningens igenknäppande kring sitt nätta, smärta lif.

— Så har ni då ändtligen återvänt till dufslaget, ni näpna flyttfågel! . . . yttrade Nini-Moulin, som slog armarna i kors och betraktade den unga flickan med komiskt allvar. — Men, hvarifrån kommer ni då egentligen, om man tors fråga? Det är nu tre dagar, som ni ej funnits här i boet, lilla elaka dufva!

— Det är sant. Jag återkom först i går afton. Ni har således sökt mig under min frånvaro?

— Alla dagar har jag varit här, och det tvenne gånger, så visst som en, min söta mamsell; ty jag har högst viktiga saker att säga er.

— Viktiga saker! . . . Vi få då åter något att skratta åt?

— Alldeles icke; det är tvärtom ganska allvarsamt, sade Nini-Moulin, i det han satte sig. — Men, först och främst måste jag veta, hvad ni haft för er under de här tre dagarna, som ni tillbringat utom det äktenkapliga och Philemonska huset. Det måste jag veta, innan jag kan säga er någonting.

— Vill ni ha oliver? . . . frågade Rose-Pompon, och knaprade på en af oljefrukterna.

— Det är således ert svar. Jag förstår. Stackars Philemon!

— Deruti ligger ingenting, som kan röra stackars Philemon, elaka tunga! — Clara har haft lik i huset, och vågade icke ligga ensara, de första nätterna efter begrafningen.

— Jag tänkte, att Clara var väl förvarad . . . mot en sådan fruktan.

— Deri bedrar ni er, otäcka spefågel! Clara har ständigt varit ensam, utom dessa tre nätter, då jag hållit den stackars flickan sällskap.

Vid denna försäkran hvisslade den religiöse skriftställaren, med ganska mistrogen och skalkaktig min.

— Det der vill säga, att jag spelat Philemon ett spratt, inföll Rose-Pompon och knäckte en nöt med min af den förolämpade, oskyldigt misstänkta dygden.

— Nej . . . spratt har jag icke sagt; men den lilla rosenknoppen kunde väl ha fladdrat litet ändå.

— Jag säger er, återtog flickan, att mitt aflägsnande från hemmet skedde icke för ro skull . . . Tvärtom . . . ty under samma tid har den arma Celie försvunnit.

— Ja, Bacchanal-drottningen är ute och reser, har mor Arsène sagt

mig. — Men när jag talar om Philemon, så börjar ni med Celie; — det der blir mig aldrig riktigt klart.

— Så må den svarta pantern, som står målad på affischen vid Porte-Saint-Martin, äta upp mig, om jag icke säger er rena sanningen. — Och, efter som vi nu tala derom, så skall ni taga tvenne platser och föra mig dit, för att se på djuren. Gör ni icke det, min allrararaste lilla Nini-Moulin! . . . Det skall vara sådana förtjusande vilddjur.

— Ah! . . . är ni tokig?

— Huru så?

— Att jag, såsom antagen farbror, utgör förkläde åt er under en och annan tulpandans — det kan nog gå an . . . ty der behöfver jag icke frukta att träffa mina fromma principaler, — men att direktet följa er till fastlags-skådespelen — och det ges nu inga andra än djur-representationer — jag behöfde då bara möta en af mina hedervärda sakristaner . . . och jag undrar just, hvad jag då, med er under armen, skulle taga mig till.

— Ni skall taga på er en lösnäsa och sätta hållor på era benkläder, så känner ingen igen er, käre Nini-Moulin.

— Se så; talom icke om lösnäsor nu, utan om det som jag har att säga er, emedan ni försäkrar mig, att ni ej har någon intrig för er.

— Det svär jag på, sade Rose-Pompon, i det hon horisontelt utsträckte sin venstra hand, under det hon med den högra stack en nöt i munnen.

Men dervid kom hon att blicka på Nini-Moulin's paletå, och utbrast med bestörtning:

— Men, min Gud, hvad ni har för stinna fickor! . . . Hvad kan det vara i dem?

— Deruti finnas saker, som angå er, Rose-Pompon, gemålde Nini-Moulin, allvarsamt.

— Mig?

— Rose-Pompon! . . . yttrade Jacques Dumoulin, med mycken gravitet; — vill ni ha hästar och vagn? — Vill ni, i stället för att bo i detta otäcka hål, hafva en täck, behaglig bostad? — Vill ni vara klädd som en furstinna?

— Ah kors! . . . hvar är det der för dumbheter? . . . Se här, vill ni ha oliver, annars åter jag upp allesammans. Det är bara två kvar.

Utän att svara på detta gastronomiska tillbud, stack Nini-Moulin ned handen i sin ficka och uppdrög derutur ett fodral, innehållande ett ganska skönt armband, hvilket han lät blänka för den unga flickans ögom.

— Ack, så grant armband! . . . ropade hon och slog ihop sina båda små händer. — Det är en grönaktig orm, som biter sig i stjerten. Evig hetens sinnebild; — sinnebilden af min kärlek till Philemon.

— Tala icke om Philemon, sade Dumoulin och satte armbandet på hennes vackra handled, hvarvid den ystra flickan gapskrattade och sade:

— Det är ett uppköp, som ni, tjocke apostel, har fått i kommission. Nå men det är riktigt förtjusande, det här smycket.

— Rose-Pompon! . . . började Nini-Moulin åter — vill ni, eller vill

ni icke . . . säg ja eller nej! . . . Vill ni ha betjenter, en loge på operan och tusen francs i månaden till er toalett?

— Alltid samma tokeri! . . . Åh ja . . . fortfar gerna för mig, sade den lifliga flickan och lät armbandets glittra, under det hon ideligen knäckte nötter. — Men hvarföre evigt samma narri? . . . Hitta då på något annat.

Dumoulin dök åter ned med handen i sin ficka och uppdrog ett annat fodral, innehållande en utmärkt vacker Chatelaine-kedja, som han kastade om Rose-Pompons hals.

— Ack! hvilken skön kedja! ropade den unga flickan, betraktande ömsom kedjan och den religiöse skriftställaren.

— Har ni äfven haft kommission att köpa denna? fortfar hon. Men se, då kan jag säga, att ni har en alldeles förträfflig smak. Men jag är ju en bra beskedlig flicka, som tjänar er med probering af alla de här nipperna.

— Rose-Pompon! . . . började Nini-Moulin, i ännu högtidligare ton; dessa småsaker äro dock ett intet mot hvad ni kan erhålla, om ni följer er gamle väns råd.

Rose-Pompon började betrakta Nini-Moulin med yttersta förvåning; derefter frågade hon:

— Hvad skall det betyda, Nini-Moulin? förklara er tydligare? Hvar i bestå era råd?

Nini-Moulin svarade icke denna gången; men han stoppade åter ned handen i en af sina ofantliga fickor, och uppdrog derutur ett paket. Sorgfälligt uppvecklade han dess innehåll. Det var en präktig mantilj med svarta spetsar.

Gripen af ny förundran hade Rose-Pompon stigit upp. Behändigt kastade då Jacques Dumoulin den dyrbara mantiljen kring hennes axlar.

— Nå, men det här är utmärkt! . . . Något sådant har jag aldrig sett. . . . Hvilket mönster! . . . hvilket broderi! yttrade Rose-Pompon, i det hon betraktade allt med den menlösaste nyfikenhet, dock utan allt slags begär att äga något sådant. Efter en paus tillade hon:

— Men era fickor äro ju ett par riktiga krambodur. Hvarifrån har ni fått all denna granulät?

Snart utbrast hon dock i ett så häftigt skratt, att hennes lilla täcka ansigte blef alldeles rödt. Sedan ropade hon:

— Nu vet jag . . . nu vet jag! Det är brudskänker åt fru de Sainte-Colombe. Jag har den äran att gratulera! . . . Det är utsökt vackert.

— Men hvar tusan skulle då jag taga penningar till alla dessa sköna saker? . . . ropade Dumoulin. Alltsammans tillhör er, säger jag, om ni vill och om ni följer mig.

— Hvad! . . . ropade Rose-Pompon, stel af förvåning. Är det allvar, hvad ni säger?

— Fullkomligt allvar.

— Det der förslaget att få lefva som förnäm dam?

— Ja; de här nipperna kunna vara er en borgen för tillförlitligheten af mina anbud.

— Och ni . . . min stackars Nini-Moulin . . . ni erbjuder mig allt detta på en annans vägnar?

— Ett ord! . . . ropade den religiösa skriftställaren med komisk blygsel. Ni måtte väl känna mig tillräckligt, älskade pupill, för att veta, det jag är ur stånd att . . . uppmana er till en oanständig eller opassande handling. Därför aktar jag mig nog . . . helst jag af Philemon fått det uppdraget att vaka öfver er dygd.

— Nä! . . . ropade Rose-Pompon, ännu mera förvånad; då är på min ära alltsammans obegripligt.

— Och ändå är det så innerligen enkelt. Jag . . .

— Ack! . . . nu vet jag! . . . nu vet jag! . . . ropade Rose-Pompon. Det är en herre, som erbjuder mig sin hand och sitt hjerta . . . Hvarför sade ni icke det genast?

— Ett äktenskap menar ni? . . . Åh ja! hvarföre icke äfven det? sade Dumoulin, höjande på axlarna.

— Det är icke fråga om äktenskap! . . . återtog den unga flickan och sjönk tillbaka i sin förra förundran.

— Nej.

— Och det förslag, ni gör mig, är anständigt, tjocke apostel?

— Så anständigt som möjligt. (Dumoulin sade sanning).

— Jag behöfver dock icke vara Philemon otrogen?

— Nej.

— Eller vara en annan trogen?

— Lika litet.

Detta gick öfver Rose-Pompons förstånd. Efter en paus tillade hon:

— Ja, men det här hänger icke rätt ihop. Så dum kan jag väl icke vara, att jag tror, det någon vill låta mig lefva som förnäm dam, endast för mina vackra ögons skull . . . i fall jag skulle vilja lämna detta talesätt på min egen person, tillade den skalkaktiga flickan med en hycklad blygsamhet.

— Jo, ni kan på er fullkomligt lämna detta talesätt.

— Nä men . . . återtog Rose-Pompon, ytterst nyfiket — hvad skall jag gifva i stället för allt det der?

— Ingenting.

— Ingenting?

— Icke så mycket som ett halmstrå en gång, svarade Nini-Moulin med tillförlitlig min.

— Ja, men hvad skall jag då göra?

— Ni skall göra er så söt och intagande, som möjligt, moja er, roa er, fara ut och promenera. Ni hör, det är icke något svårt göra . . . Med undantag af en enda god handling, hvartill ni skall bidraga.

• — Om jag lefver som en furstinna? . . .

— Ja; således fattar ni ert beslut. Fråga icke efter några närmare omständigheter . . . jag kan icke meddela er dem. För resten ämnar man icke kvarhålla er emot er vilja. Försök blott först det lefnadssätt, jag

nu föreslår. Tycker ni om det, så fortsätter ni det. Gör ni icke det, så återvänder ni hit, till den philemonska boningen.

— Verkligen? . . .

— Försök blott! . . . Det förlorar ni ju ingenting på?

— Ingenting . . . men . . . kan jag väl lita på, att allt detta är sant? . . . Dessutom — tillade hon, stammande — vet jag icke om jag törs.

Nini-Moulin förde Rose-Pompon till ett af fönstren, öppnade det, blickade ut och sade:

— Ser ni hvad som står der vid porten?

— En liten alltför söt vagn! . . . O Gud! . . . hvad det måtte vara behagligt att åka i en sådan!

— Denna vagn tillhör er; den väntar på er.

— Hvad? . . . den väntar? . . . så hastigt måste jag då besluta mig?

. . . sade Rose-Pompon.

— Nu, eller aldrig.

— I dag?

— På ögonblicket.

— Men hvart skola de då föra mig?

— Ja — om jag det visste.

— Hvad — ni vet icke?

— Nej. (Dumoulin sade åter sanning). Kusken vet nog, hvart han skall köra.

— Vet ni hvad, Nini-Moulin, det här är alltför lustigt.

— Det skulle jag tro. Om det icke vore lustigt, hvad hade man då för nöje deraf?

— Deri har ni rätt.

— Således samtycker ni? . . . Godt! . . . Det gläder mig på era vägnar . . . och på mina egna.

— På era vägnar?

— Ja; emedan ni medelst ert samtycke gör mig en stor tjänst.

— Er? . . . Huru så?

— Det kan ju göra er detsamma; allt nog, att jag hyser tacksamhet för er.

— Så är det

— Nåå? . . . skola vi fara?

— Åh ja! . . . hvad ondt kan det väl egentligen vara uti att jag far? . . . Man kan ju icke äta upp mig! . . . sade Rose-Pompon, beslutsamt.

Och hoppande gick hon att hemta en sidenhatt, rosenfärgad som hennes sköna kinder; ställde sig för en sprucken spegel och påsatte hatten, temligen *à la chien*, öfver sina blonda hårflåtor, så att hennes hvita hals och silkeslena nacke syntes helt och hållet. Detta gaf henne ett ganska näpet och intagande, för att icke säga lättsinnigt, utseende.

— Min kapp! . . . sade hon till Nini-Moulin, som, alltsedan hon gaf sitt samtycke, andades lättare och syntes befriad från ett stort bekymmer.

— Fy! . . . kapp! . . . ropade den tjänstaktige Cicisbeon, hvarvid han för sista gången dök ned med handen i en af sina ofantliga fickor, och upptog en kaschmirsjal, den han hängde om Rose-Pompons axlar.

— En kaschmirsjal! ropade den unga flickan med glad häfvan, hvar efter hon tillade . . . Det är då afgjort! . . . Jag vill våga försöket.

Och med lätta steg gick hon, åtföljd af Nini-Moulin, utför trapporna. Den ärliga mångelskan stod i sin bod.

— God dag, mamsell! . . . I dag går ni tidigt ut, sade hon till Rose-Pompon.

— Ja, mor Arsène; här är min nyckel.

— Tack, mamsell.

— Men, min Gud! . . . nu kommer jag ihåg, sade Rose-Pompon till Dumoulin, i det hon hastigt vände sig ifrån portvakterskan. Om Philemon kommer? . . .

— Philemon?

— Ja, om han kommer hem?

— Aj, för tusan . . . utbrast Nini-Moulin och ref sig bakom örat.

— Ja — om Philemon kommer . . . hvad skall man då säga honom . . . ty jag torde väl bli länge borta?

— Tre à fyra månader, tänker jag.

— Icke längre?

— Det tror jag icke.

— Då går det an, sade Rose-Pompon. Derpå gick hon åter till mor Arsène och sade till henne, efter någon besinning:

— Mor Arsène . . . om Philemon skulle komma, så säg honom, att . . . jag gått ut — i affärer.

— Ja, mamsell.

— Han kan vänta mig åter . . . utan att bli otålig.

— Ja, mamsell.

— Och han får ej försumma att ge mat åt mina dufvor, som jag inhyt i hans rum.

— Det skall jag säga honom.

— Farväl, mor Arsène!

— Farväl, mamsell lilla!

Och med triumferande min, uppsteg Rose-Pompon tillika med Jacques Dumoulin i vagnen.

— F-n annamma, om jag vet, huru allt detta skall slutas! . . . tänkte den sednare för sig sjelf, under det att vagnen hastigt rullade framåt gatan Clovis. Jag har godtgjort min dårskap; nu qvittar det mig lika, hur det går.

II.

MEMLIGHETEN.

Följande scen tilldrog sig få dagar efter sedan Rose-Pompon bortfördes af Nini-Moulin.

Fröken de Cardoville satt, försänt i tankar, i sitt med grönt kinesiskt siden tapeterade läsekabinett, hvars förnämsta möbel var ett bokskåp af ebenhol, orneradt med stora karyatider af förgylld brons.

Några betydelsefulla tecken tillkännagåvo, att fröken de Cardoville hade i de sköna konsterna sökt förströelse för några plågsamma tankar. Bredvid ett öppet fortepiano stod en harpa och der bakom en notställare; längre bort på ett bord, belastadt med små dosor, innehållande pastell- och aquarellfärger, lågo flera velinark kringströdda, på hvilka syntes utkast, kolorerade med de bjertaste färger. De flesta föreställde asiatiska landskaper, belysta af Orientens flammande sol.

Trogen sitt infall att, när hon var hemma, kläda sig på ett eget sätt, liknade fröken de Cardoville i dag ett af Velasquez's porträtter, hvilka ha en så sträng men ädel hållning. Hennes klädning var af svart moär, med ofantlig vid kjortel, lifvet mycket långt, ärmarne garnerade med rosenröda satinrimsor med kantlister af gagatperlor. En spansk, väl stärkt halskrage gick nästan upp till hakan, och fasthölls tätt intill halsen af ett bredt rosenrött band. Denna halskrage utringade sig efter de intagande rundningarna på klädningspuffen af rosenrött satin, tillsnörd med snodder af gagatperlor, och slutande i en snibb vid midjan.

Det är omöjligt att beskrifva, huru denna svarta dräkt, med sina rika, glänsande veck, och prydd af det röda satinet och de glittrande gagatperlorna, harmonierade med Adriennes bländhvita by och guldglansen af hennes vackra hår, hvars yppiga, silkeslena ringlar föllo långt ned öfver bröstet.

Den unga flickan satt lutad, i halft liggande ställning, på en med grönt kinesiskt siden beklädd kåsös, hvars ryggstöd var högt åt den sidan, der kaminen stod, men småningom sänkte sig nedåt fotgafveln. Ett slags halfcirkelformigt, ungefär fem fot högt, tunt galler af förgylld brons, genomflätadt af blomstrande slingväxter, omgaf hela soffan. Dessa slingväxter, utgörande herrliga exemplar af *passiflora quadrangulata*, voro planterade i en djup blomsterlåda af ebenhols, hvarur gallret uppsteg, och de bildade kring hela soffan en grön löfskärm, smyckad med stora blommor, utanpå gröna, men inuti purpurfärgade, med en så fin emalj, att de nästan liknade blommorna på det sachsiska porslinet. En lindrig och behaglig vällukt, liksom uppkommen genom en blandning af violer och jasmín, spidde sig från blomkronorna på dessa herrliga växter. Besynnerligt nog lågo en stor mängd böcker kastade rundt omkring. De voro alla helt nya, somliga nyss, andra icke ännu uppskurna, ty Adrienne hade köpt dem allesammans för två eller tre dagar sedan. En del lågo på den lilla soffan, somliga på en liten förgylld gueridon tätt derintill, andra, hvaribland flera i stort format med gravyrer, voro strödda på den dyrbara märdfallen, som utgjorde divansmatta. Besynnerligare ändå var, att alla dessa böcker, af så olika format och af olika författare, afhandlade ett och samma ämne.

Adriennes ställning röjde ett slags melankolisk nedslagenhet. De bleka kinderna och den knappt märkbara blåa ringen omkring de stora, svarta, halft beslöjade ögonen, gáfvo henne ett uttryck af djup sorgsenhet.

Många orsaker föranledde denna sorgsenhet, bland annat la Mayeux's försvinnande. Utan att bestämdt tro på de gemena misstankar, Rodin hade framkastat, och som ville antyda, att den ofärdiga flickan, af fruktan

att af honom blifva demaskerad, ej skulle vågat qvårstanna i huset, erfor Adrienne en plågsam hjertängslan vid tanken uppå, att denna unga flicka, till hvilken hon satt så mycken lit, hade flytt hennes nästan systerliga gästfrihet, utan att tilltala henne med ett enda erkäuslans ord. Man hade noga aktat sig att för Adrienne framvisa de i hast skrifna rader, som den stackars sömmerskan, i det ögonblicket hon begaf sig bort, tecknat till sin välgörarinna; man hade endast talat om den der sedeln på 500 francs, som funnits i hennes byrå; och denna nästan oförklarliga omständighet hade just varit det enda, som i Adriennes själ väckt plågsamt miss-tankar. Redan började hon känna inflytandet af detta misstroende till allt och till alla, som Rodin anbefallt henne; denna känsla af fruktan och förbehållsamhet hotade att bli så mycket mäktigare, som fröken de Cardoville, hittills främmande för all slags osanning, nu hade en hemlighet att dölja . . . en hemlighet, som utgjorde på en gång hennes sällhet, hennes blygd och hennes plåga.

Ännu halfliggande på soffan, genomögnade Adrienne, ehuru ofta med spridda tankar, en af de nyligen köpta böckerna. Plötsligen uppgaf hon ett svagt rop af öfverraskning; hennes hand, som höll boken, darrade som ett asplöf, och från detta ögonblick tycktes hon läsa med en passionerad uppmärksamhet, en slukande nyfikenhet. Snart strålade hennes ögon af entusiasm; hennes småleende blef obeskrifligen ljust; hon syntes på en gång stolt, lycklig och förtjust . . . men just då hon vände ett nytt blad, fördystrades hennes anletsdrag och fingro åter en prägel af djup sorg.

Nu började hon omläsa detta stycke, som hade förorsakat henne en sådan förtjusning; men denna gång var det med en beräknad långsamhet som hon å nyo läste hvarje sida, stafvande, så till sägandes, hvarje rad, hvarje ord. Då och då gjorde hon ett uppehåll, och stödde dervid, ytterst tankfull, pannan mot sin vackra hand, liksom hon under ett ljust drömeri hade öfvertänkt, hvad hon med en känsla af öm och religiös kärlek nyligen hade läst. Då hon nu kom till ett ställe i boken, som gjorde på henne ett så djupt intryck, att en tår glimmade i hennes öga, vände hon hastigt upp titelbladet, för att läsa författarens namn. Några sekunder såg hon på detta namn med ett besynnerligt uttryck af erkänsla, och kunde sedan icke afhålla sig ifrån att flera gånger föra till sina rosenläppar det blad, hvarpå namnet var tryckt. Efter att nu åter hafva genomläst de rader, som så mycket intresserat henne, glömde hon förmodligen helt och hållet *bokstafven för andan*; ty hon började fundera till den grad, att boken halkade ur hennes hand ned på mattan.

Under detta drömeri kom den unga flickans blick att mekaniskt fästa sig på en beundransvärd basrelief, som uppbars af en ebenholspelare och stod nära ett af fönstren.

Detta herrliga arbete i brons, nyligen gjutet efter ett gipsarbete, modelleradt efter antiken, föreställde den indiske Bacchi triumftåg. Sällan hade den grekiska konsten hunnit till en sådan fullkomning.

Den unge eröfraren, till hälften skyld af en lejonhud, som icke hindrade åskådaren att beundra renheten af hans sköna, ungdomliga former, strålade af gudomlig skönhet. Stående på en char, dragen af tvenne tig-

rar, och med ett på en gång stolt och ljust utseende, stödde han sig med ena handen på en thyrs, och styrde med den andra sitt vilda spann. På denna sällsynta blandning af behag, styrka och renhet, igenkände man hjälten, hvilken hade kämpat så mången hård kamp, såväl emot människor, som emot skogens vilddjur.

Emedan sjelfva botten på reliefen var mörk, gaf den ifrån sidan infallande dagen en beundransvärd skönhet åt den unge gudens bild, som var skulpterad nästan i rund upphöjning, och, sålunda belyst, strålade lik en präktig staty af blekt guld på mörk bronsbotten.

Då Adrienne först hade fäst sin blick på denna sällsynta samling af gudomliga fullkomligheter, hade hennes anletsdrag varit lugna och tankfulla; men när detta i början nästan mekaniska betraktande småningom blef uppmärksam och eftertänksamt, reste hon sig upp ifrån sin halft liggande ställning, lemnade soffan och gick fram till basreliefen, i det hon syntes gifva vika för den oemotståndliga dragningskraften af en utomordentlig likhet.

En blek rodnad började nu gry på fröken de Cardovilles förnt så bleka kinder. Denna rodnad blef snart starkare, den spridde sig öfver hela ansigtet, öfver pannan och slutligen ned på halsen.

Hon gick ännu närmare basreliefen, och efter att hafva kastat en hastig blick omkring rummet, en blick, den man nästan kunde kalla full af blygsel, som om hon fruktat att blifva öfverraskad i en klandervärd handling, utsträckte hon tvenne gånger sin af sinnesrörelse darrande hand, för att åtminstone med yttersta fingerspetsarna vidröra den indiske Bacchi bronspanna.

Men båda gångerna återhölls hon af en blyg tvekan.

Slutligen blef frestelsen alltför stark. Hon gaf vika därför, och hennes alabasterfinger, som först hade sakta smekt den unga gudens bleka guldansigte, stödde sig sedan dristigare på hans ädla och rena panna.

Men vid denna beröring, ehuru sakta den var, tycktes Adrienne liksom genombärfvas af en elektrisk stöt; hon ryste, hennes ögon fingo ett matt och tränande uttryck, och efter att en stund hafva varit fästade på det blänkande föremålet, lyftades de mot himlen, hvarefter de till hälften tillslöto sig. Då lutade den unga flickan sitt hufvud bakåt, hennes knän böjde sig omärkligt, hennes rosenläppar öppnade sig, för att utsläppa den beta andedrägten, ty hennes bröst böjde sig våldsamt, liksom hade lifvets och andomens safter påskyndat hennes hjertas slag och satt hennes blod i sjudning. Snart uttryckte den sköna flickans ansigte ett slags extas, på en gång blyg och passionerad, kysk och sinlig, om hvars obeskrifligt rörande uttryck man har svårt att göra sig begrepp.

Ja, det är verkligen rörande, detta uttryck i en ung jungfrus ansigte, en ung jungfru, hvars ärbara panna rodnar vid första gnistan af ett hemligt begär. Skaparen, som danat allt, lifvar ju kroppen liksåväl som själen med sin gudomliga gnista. Bör han då icke blifva religiöst dyrkad, så väl i begreppet, som i sinnena, hvarmed han så faderligt begåfvat sina skapade varelser? — Ogudaktiga gudsförmädare äro således de, hvilka

söka qväfva dessa himmelska sinnen, i stället att bringa dem i harmoni och leda dem till deras gudomliga mål.

Plötsligen spratt fröken de Cardoville till, reste upp hufvudet, öppnade ögonen, som om hon vaknat ur en dröm, drog sig hastigt tillbaka, aflägsnade sig från basreliefen och gick några steg af och an i rummet, tryckande sina händer hårdt mot pannan.

Derefter nedsjönk hon, utmattad, på en stol, och hennes tårar runno ymnigt. Den bittraste smärta målade sig härvid i hennes anletsdrag, som i detta ögonblick buro prägeln af den våldsamma strid, hvilken föregick inom henne.

Snart stillades dock hennes gråt, och den plågsamma krisen efterföljdes af ett slags harm, ett slags vredgadt sjelfförakt, hvilket öfversattes i dessa ord, de der omedvetet undföllu henne:

— För första gången i min lefnad känner jag mig svag och lägsinnad . . . o ja! . . . lägsinnad! . . . mycket lägsinnad.

Bullret af en dörr, som öppnades och tillslöts, ryckte Adrienne ur hennes betraktelser. Det var Georgette, som inträdde och sade till sin matmor:

— Kan fröken taga emot grefve de Montbron?

Adrienne, som hade allt för mycken takt, att låta kammarjungfrun märka den otålighet, som ett besök i denna stund förorsakade henne, yttrade med ett lugnt utseende till Georgette:

— Du sade då åt grefven, att jag var hemma?

— Ja, fröken.

— Bed honom vara god och stiga in.

Eburu fröken de Cardoville i detta ögonblick var rätt förtretad öfver grefve de Montbrons ankomst, beslöt hon dock att icke visa det. Skyn-dom oss att säga, det hon för honom hyste en nästan dotterlig tillgifvenhet, en djup högaktning, och ändå var hon, till följe af en besynnerlig, ofta inträffande kontrast, nästan alltid af annan mening än han, och det hände mer än en gång, så länge Adriennes sinne ännu var fritt från all sorgsenhet, att de lustigaste och lifligaste disputer föreföllo dem emellan, hvori grefven, oaktadt sina spefulla och skeptiska infall, sin gamla erfarenhet, sin sällsynta mennisko- och verldskänne-dom, ändtligen oaktadt sin ton af den förnämna societetens *rouerie*, icke alltid hade öfverhanden, och der han mer än en gång måste erkänna sig öfvervunnen. Således vilje vi, för att åtminstone gifva någon idé om olikheten emellan Adriennes och grefvens åsichter, nämna att, innan han gjorde sig till hvad han skämtfullt kallade hennes *medbrottsling*, hade han med mycken ifver, (ehuru ingalunda af samma skäl, som prinsessan de Saint-Dizier,) förklarar sig emot Adriennes infall att vilja bo ensam och lefva efter eget tycke; hvaremot åter Rodin, i det han inbillade den unga flickan, att hon i detta hänseende hade ett stort och ädelt mål att eftersträfva, vunnit mycket inflytande öfver henne.

Grefve de Montbron var, vid tiden för vår berättelse, sextio år gammal. Han hade varit en af Directorii, Konsulatets och Rejsardömets mest lysande män. Hans slösande frikostighet, hans infall, hans framfusighet, hans dueller, hans kärlekshändelser, hans oerhörda förluster på spel — allt detta hade försett nästan alla sällskapskretsar på hans tid med ämnen till samtal. Hvad hans karakter, hans hjerta och uppförande angår, må nämnas, att han stod på ganska vänskaplig fot till alla sina fordna älskarinnor, och med skäl kunde räknas för deras uppriktiga vän. Vid den tid, då vi framställa honom för våra läsare, var han ännu en passionerad spelare, och spelade ganska högt. Han hade, såsom man förr plägade uttrycka sig, ett mycket förnämt utseende, beslutsam, fin och spefull min; hans ton och fasoner voro den finaste verldsmans, med en aldrig så liten anstrykning af trotsighet mot personer, dem han icke tyckte om. Han var lång till växten, mycket smärt och smal, nästan som en ung man. Han hade hög och kal panna, kort hvitt hår, gråa i halfcirkel löpande polisonger, långt ansigte, krokig näsa, blå, mycket genomträngande ögon och ännu ganska vackra tänder.

— Herr grefve de Montbron! — sade Georgette, i det hon öppnade dörren.

Grefven inträdde, och gick med ett slags faderlig förtrolighet att kyssa fröken de Cardovilles hand.

— Se så, sade grefve de Montbron för sig sjelf. Sökom nu att utforska sanningen, för att undvika — kanske en stor olycka.

III.

BEKÄNNELSERNA.

Fröken de Cardoville, som ej ville låta grefve de Montbron märka sin häftiga sinnesrörelse, helsade honom med låtsad och tvungen glädtighet. Den gamle mannen erfor å sin sida, oakadt sin fina takt och sin verldsvana, mycken svårighet vid att beröra det ämne, hvarom han önskade samtala med Adrienne. Han beslöt därför att, som man plägar säga, *reconnoscera terrängen*, innan han gaf sig in i ett allvarligt samtal.

Efter att en stund hafva betraktat den unga flickan, skakade grefve de Montbron på hufvudet och yttrade, med en djup suck:

— Mitt söta barn, jag är ick nöjd.

— Har grefven någon hjertesorg eller *krusförssorg*? frågade Adrienne, leende.

— En hjertesorg! svarade grefven.

— Huru? — Ni, som är så van spelare, — skulle väl ni mer bekymra er om vindkastet af en fruntimmersnyck, än om ett tärningkast?

— Jag har en hjertesorg . . . och det är ni, mitt söta barn, som förorsakar mig den.

— Herr grefve! . . . ni gör mig alldeles kögmodig, . . . yttrade Adrienne leende.

— Deri skulle ni ha ofantligt orätt . . . ty mitt bekymmer härrör af ingenting annat, än att ni — skall jag säga er det rent ut? . . . att ni missvärdar er skönhet. — Ja — era anletsdrag äro bleka . . . matta . . .

förslappade ... Sedan några dagar har ni sett riktigt bedröfvad ut. — Säkert har ni någon stor sorg.

— Min bästa grefve de Montbron! ... ni har, i allmänhet ... så mycken skarpsynthet, att det bör förlåtas er, om ni en gång skulle miss-taga er ... och det gör ni verkligen ... i dag ... Jag är icke bedröfvad ... jag har ingen sorg ... och ... jag skall genast säga er en oerhörd oblyghet: — jag har aldrig funnit mig så vacker som i dag.

— Det fins emellertid ingenting i världen, som kan vara mera blygsamt, än detta påstående. Men hvem har sagt er det? ... ett fruntimmer?

— Nej ... det är mitt hjerta; och det säger sant ... genmålde Adrienne med någon sinnesrörelse. — Derefter tillade hon: — Begrip det, om ni kan.

— Påstår ni dermed, att ni är stolt öfver förändringen i era anletsdrag, derföre att ni är stolt öfver ert hjertas lidande? ... frågade grefve de Montbron, i det han forskande betraktade Adrienne. — Må vara, jag hade således rätt; ni har någon sorg. — Jag är envis ... fortför grefven, i en verklig rörd ton, — emedan det smärtar mig att se er sorgsen.

— Lugna er, herr grefve; — ingen kan vara lyckligare, än jag, ty hvarje stund gläder jag mig åt, att jag, vid min ålder, kan vara fri — fullkomligt fri.

— Ja ... fri ... att plåga er — fri ... att vara olycklig, så mycket ni vill.

— Nå ... nå ... min bästa grefve — nu börjar vår gamla träta igen. — Jag återfinner således min tant's och abbé d'Aigrignys bundsförvandt.

— Jag? ... åh ja! ... ungefär på samma sätt, som republikanarne äro legitimisternes bundsförvandter: de komma öfverens ... för att sedan uppsluka hvarandra. — A propos om er afskyvärda tant, så säger man, att i några dagar har ett slags concilium hållits hos henne, ganska ifrigt och bullersamt ... ett riktigt myteri af bara biskopsmössor. — Er tant är verkligen hunnen ett godt stycke på lycksalighetens väg.

— Ja, hvarföre icke? — Ni skulle sett, huru hon förr i världen satte en ära i att spela förnufts-gudinnans roll. Nu för tiden få vi kanske se henne kanoniserad. Har hon icke redan tillryggalagt första stadium af den heliga Magdalenas lif?

— Ni kan aldrig, mitt bästa barn, säga om henne så mycket ondt, som hon förtjenar. — Icke desto mindre tänkte jag, ehuru af alldeles motsatta skäl, precis detsamma som hon, i fråga om er idé att vilja bo ensam.

— Jag vet det.

— Ja; och just derföre, att jag önskade se er ännu tusen gånger friare, än ni nu är. — Jag skulle råda er heft enkelt, att ...

— Att gifta mig.

— Visserligen. — På det sättet skulle ni haft er älskade frihet ... med den skilnaden, att ni, i stället för fröken de Cardoville, fått heta fru

de ... kalla det hvad man vill. — Man skulle ju kunnat skaffa er en förträfflig man, som vore ansvarig för ... ert oberoende.

— Och hvem hade väl varit mig ansvarig för denne löjlige man? — Och hvem skulle väl ha velat nedsätta sig ända derhän, att vilja bära ett af alla begäddadt och beskattadt namn? ... sade Adrienne, något ond. — Jag, kanhända? — Nej, min grefve; vare sig godt eller ondt, så vill jag ensam svara för mina handlingar; vid mitt namn skall fästas den opinion, vare sig god eller dålig, som jag sjelf kan hafva förtjent; ty det skulle vara mig lika omöjligt, att lägsinnadt förnedra en annans namn, som att bära det, i fall det ej ständigt vore omgifvet af all den högaktning, jag fordrar. — Som man dock icke kan svara för någon annan, än sig sjelf, så behåller jag mitt eget namn.

— Det fins ingen i hela världen mer än ni, som har sådana idéer.

— Hvarföre? ... sade Adrienne, skrattande. Emedan det förefaller mig motbjudande, att se en stackars ung flicka så till sägandes inkarnera sig i en ful och egennyttig man, och blifva — såsom man plär uttrycka sig, utan att skratta — hon, som är mild och vacker — blifva på en gång en hälft af detta ohyggliga ting. — Ja — hon ... denna friska och intagande ros ... jag föreställer mig, att hon plötsligen blir hälften af ett otäckt kol. — Nä, min bästa grefve, medger ni icke, att denna äktenkapliga metempsykos är någonting bra afskyvärd? tillade Adrienne med ett gapskratt.

Hennes konstiga något feberaktiga skratt afstäck på ett verkligen bedröfligt sätt mot hennes ansigtets blekhet och det upprörda i hennes drag. Det syntes så väl, att hon, medelst dessa tvungna glädjebrott, sökte nedtyta en djup smärta, att grefve de Montbron blef innerligt bedröfvad deröfver. Men han dölde sin rörelse och syntes fundera några ögonblick, hvarunder han mekaniskt fattade en af de nyköpta nyss uppskurna böckerna, hvarmed Adrienne var omgifven. Sedan han kastat en tankspridd blick i en af dessa volymer, fortfor han, i det han sökte dölja det smärt-samma iutrycket af Adriennes tvungna skratt:

— Se så, lilla fjolla! ... ännu en dårskap! ... Antag att jag vore några och tjugu år, och att ni gjorde mig den äran att gifta er med mig; — skulle ni då icke kallas fru de Montbron?

— Jo, kanske.

— Huru? ... kanske! ... Skulle ni då icke, när ni vore gift med mig, bära mitt namn?

— Min bästa grefve, inföll Adrienne; fortsattom ej en hypotes, som ej kan förorsaka mig annat än ... saknad.

Hastigt gjorde grefve de Montbron en rörelse af öfverraskning, och betraktade fröken de Cardoville med ett uttryck af sorgsen förvåning.

Han hade, allt under det han pratade med Adrienne, öppnat den ena efter den andra af böckerna, som lågo strödda i och omkring soffan, och mekaniskt blickat på deras titelblad.

Den första bar titel af *Indiens sednare historia*.

Den andra: *Resor i Indien*.

Den tredje: *Bref om Indien*.

Allt mer och mer förvånad, hade grefve de Montbron fortsatt sin undersökning och funnit, att denna besynnerliga nomenklatur öfver Indien ännu fortsattes i fjerde volymen, som hette: *Några vandringsskrifter i Indien.*

Den femte, som han nu upptog, hette: *Minnen från Hindostan.*

Den sjette: *Anteckningar öfver en resa i Ostindien.*

Derifrån kom denna förvåning, som grefve de Montbron, af flera viktiga skäl, ej längre ville dölja för Adrienne.

Hon, som helt och hållet hade glömt de förrädiska böckerna, hvaraf hon var omgifven, gjorde en ofrivillig rörelse af harm; hon rodnade starkt, men hennes fasta och beslutsamma karakter tog snart öfverhand, så att hon steg upp, gick till grefven och yttrade, i det hon med stadig blick såg på honom:

— Nå väl . . . min bästa grefve! . . . hvad är det som så mycket förvånar er?

I stället att svara, syntes grefve de Montbron allt mer och mer förjunka i eftertanka, och i det han allt skarpare betraktade den unga dammen, kunde han icke afhålla sig från att säga till sig sjelf:

— Nej! . . . nej! . . . det är omöjligt . . . Och likväl . . .

— Det är kanske allt för näsvist af mig att afhöra er monolog, min bästa grefve, sade Adrienne.

— Ursäkta mig, mitt söta barn; — men hvad jag nu ser, öfverraskar mig i ett hänseende.

— Och hvad ser ni då, jag ber? . . .

— Spåren af en uteslutande tankesysselsättning med allt hvad som har afseende på *Indien*, lika liflig, lika stark, som den är alldeles ny, . . . yttrade grefve de Montbron, i det han lade mycken tonvigt på orden, och fästade en forskande blick på fröken.

— Nå . . . sade Adrienne modigt.

— Nå . . . jag forskar efter orsaken till denna hastigt påkomna passion för . . .

— För geografin, inföll Adrienne, hastigt fallande grefven i talet. — Ni torde finna denna passion något för allvarsam vid min ålder, min bästa grefve; — men man skall väl sysselsätta sig med något, på lediga stunder; och som jag har den lyckan att till släkting äga en *Hindu*, som till och med skall vara prins, så har det fallit mig in att taga något slags kännedom om detta land, hvilket har tillskickat mig denna vilda släktskap.

Dessa ord uttalades med en bitterhet, som alldeles förvånade grefve de Montbron; också återtog han, i det han uppmärksamt gaf akt på den unga flickan:

— Ni tycks tala med ett slags bitterhet om den hinduiska prinsen.

— Nej — svarade hon, — jag talar med likgiltighet om honom.

— Han skulle emellertid . . . förtjena . . . en helt annan känsla.

— Ja, af en helt annan person, kanhända, svarade Adrienne torrt.

— Han är så olycklig, återtog grefven i en ton af uppriktigt med-

lidande; — jag såg honom för tvenne dagar sedan, och mitt hjerta sönderslets vid åsynen af hans förtviflan.

— Hvad bryr jag mig om hans förtviflan? . . . ropade Adrienne med en smärtsam, nästan vredgad, otålighet.

— Jag skulle önska, att sådana qual ingåfvo er något medlidande, svarade grefven allvarsamt.

— Medlidande? . . . Mig? . . . frågade Adrienne med upprörd stolthet. — Efter någon tystnad lugnade hon sig och fortfor:

— Ja så . . . grefve de Montbron, jag förstår . . . det är allenast ett skämt. — Det är icke på allvar ni ber mig ömma för er indiske skyddlings kärleksqual.

Det låg ett isande förakt i tonen, hvarmed Adrienne uttalade dessa sista ord. Hennes nästan förställda anletsdrag tillkännagåfvo en så bitter känsla, att grefven fann sig föranlåten att sorgligt yttra:

— Det är då sant . . . man hade icke bedragit mig. — Jag — som genom min långvariga och bepröfvade vänskap trodde mig äga någon rätt till ert förtroende . . . jag har ingenting fått veta . . . under det ni om-talade allt för en annan. — Detta är för mig påkostande . . . mycket påkostande!

— Jag förstår er icke, herr grefve.

— Nå väl! . . . nu behöfs icke längre någon skonsamhet — ropade grefven. — Det fins, som jag ser, intet hopp att kunna rädda den olyckliga ynglingen. — Ni älskar någon.

Då Adrienne gjorde en rörelse, liksom för att svara, fortfor grefven:

— Åh, det är icke värdt att neka: — er blekhet under några dagars tid . . . er oböjliga likgiltighet för prinsen . . . allt säger mig . . . allt bevisar, att ni är kär.

Fröken de Cardoville, som fann sig sårad af det sätt, hvarpå grefven talade om den känsla, han hos henne förmodade, svarade med högdragen värdighet:

— Ni borde veta, grefve de Montbron, att en öfverraskad hemlighet icke är något förtroende. — Ert språk förundrar mig verkligen.

— Nå väl, min bästa vän, inföll grefven, — om jag begagnar mig af erfarenhetens sorgliga privilegium . . . om jag gissar . . . om jag säger er, att ni är kär . . . om jag till och med går ända derhän, att förebrå er denna kärlek, så är det derföre, att det gäller lif eller död för den stackars prinsen, hvilken, ni vet det sjelf, intresserar mig lika mycket, som om han vore min son; ty det är omöjligt att lära känna honom, utan att för honom hysa det varmaste deltagande.

— Det vore väl besynnerligt, återtog Adrienne med ännu mera köld och bitter ironi, om min kärlek . . . antaget att jag verkligen hyste någon sådan känsla . . . skulle ha ett så besynnerligt inflytande på prins Deschalma . . . Hvad rör det honom, om jag älskar? tillade hon med ett nästan sorgligt förakt.

— Hvad rör det honom? . . . Men, min bästa vän, tillät mig säga er, att ni skämtar på ett alltför grymt sätt. — Huru? . . . denne olycklige yngling älskar er med den första kärlekens hela häftighet; redan

tvenne gånger har han medelst sjelfmord velat sätta en gräns för de fassansfulla marter, hans olyckliga passion för er orsakar honom . . . och då finner ni besynnerligt, att er kärlek till en annan . . . kan för honom vara en fråga om lif och död.

— Han älskar mig då? . . . utropade den unga flickan, med en blick och en ton, omöjliga att återgifva.

— Han älskar er dödligt. — Jag har ju hört och sett honom.

Adrienne gjorde en åtbörd af häpnad. Från att vara helt blek, blef hon aldeles purpurröd. — Men snart försvann åter denna hastiga rodnad; läpparne blefvo bleka och darrande. Den unga damens sinnesrörelse var så stark, att hon blef stående några minuter, utan att kunna tala, och lade handen på sitt hjerta, liksom för att hämma dess slag.

Grefve de Montbron, nästan förskräckt öfver den plötsliga förändringen i Adriennes anletsdrag och den växande sinnesrörelse, som uttalade sig i hela hennes fysionomi, nalkades henne ifrigt och ropade:

— Min Gud, stackars barn! . . . hvad fattas er? . . .

I stället att svara, gjorde Adrienne ett tecken med handen, liksom för att lugna honom; — och grefven blef verkligen lugnad; ty hennes sköna ansigte, som nyss varit så förvridet af harm, förakt och illa dold smärta, tycktes nu, midt under de ljufvaste, mest lyckliggörande känslor, återtaga sitt förra behagliga uttryck. — Det intryck hon nu erfor, var så berusande, att hon tycktes med flit vilja öfverlemnna sig deråt, af fruktan att förlora det ringaste af dess ljuslighet. Men snart sade henne eftertankan, att hon kanhända vore offer för en villfarelse eller en osanning, och hon ropade plötsligt, i det hon med ångest betraktade grefve de Montbron:

— Men är det väl sant, hvad ni säger!

— Hvad jag säger?

— Ja; att prins Dschalma . . .

— Älskar er ända till ursinnighet? . . . Ja, min vän, det är alltför sant.

— Nej! . . . nej! . . . ropade Adrienne med ett uttryck af förtjusande öppen hjertighet — det kan aldrig bli nog sant.

— Hvad säger ni? . . . frågade grefven.

— Men, det der fruntimmeret? . . . inföll Adrienne, uttalande detta ordet så fort, som om det hade bränt hennes läppar.

— Hvilket fruntimmer?

— Hon, som var orsaken till hans oerhörda smärta.

— Detta fruntimmer . . . Hvem tror ni det skulle varit, om icke ni, min fröken?

— Jag? . . . var det jag? . . . Säg mig, var det ingen annan, än jag?

— På min heder, fröken. — Och tro min erfarenhet: aldrig har jag sett en uppriktigare, en mera rörande kärlek.

— O, herr grefve! . . . har då prinsen aldrig älskat någon annan, än mig?

— Han? . . . nej aldrig.

— Och likväl har man sagt mig det.

— Hvem har sagt er?

— Herr Rodin.
 — Att Dschalma . . .
 — Tvenne dagar efter det han såg mig, hade blifvit dödligt kär i en annan.

— Rodin har sagt er detta? . . . ropade grefve de Montbron, som syntes fattad af en hastig tanke. — Men det är ju samma karl, som sagt åt Dschalma, att ni var förälskad i en ung man.

— Jag?

— Ja; och det är just detta, som är orsaken till prinsens oerhörda förtviflan.

— Och det var just prinsens förmenta kärlek till en annan, som förorsakade min förtviflan.

— Men ni älskar honom då lika mycket, som han älskar er? . . . ropade grefve de Montbron, betagen af glädje.

— Om jag älskar honom? . . . yttrade fröken de Cardoville.

Några sakta slag på dörren afbröto samtalet.

— Ert folk, utan tvifvel . . . bjud till att se lugn ut, sade grefven.

— Kom in, sade Adrienne, med en röst, ännu darrande af sinnesrörelse.

Florine steg in. — Hvad vill du? frågade Adrienne.

— Herr Rodin har varit här, sade hon. Som han var rädd att besvara fröken, ville han icke gå in; men han återkommer om en halftimme. Skulle fröken då vilja taga emot honom?

— Ja, ja! . . . sade grefven till Florine. Äfven om jag är qvar, så låt honom ändå komma in. Vill ni icke det, min fröken? — fortfor han, vänd till Adrienne.

— Jo, svarade hon.

En blyxt af harm sköt ur hennes ögon vid tanken på Rodins trolöshet.

— Ack, den gamle skälmen! utbrast grefven. Tänk att jag alltid misstrodde den der krokshalsen.

Florine gick ut, lemnande grefven allena med fröken.

IV.

KÄRLEK.

Fröken de Cardoville var alldeles förändrad. För första gången, sedan flera dagar, lyste hennes skönhet i hela sin glans. Långe beslöjad af likgiltighet eller fördyrad af smärta, lifvades den nu af en hastig solstråle.

Den lätta sinnesretning, Rodins falskhet förorsakat, hade som ett hastigt försvinnande moln gått öfver den unga flickans panna. Hvad brydde hon sig nu om hans trolöshet, hans osanningar? — hon var ju upplyst om rätta förhållandet.

Och hvilken mänsklig makt kunde väl hädanefter tränga sig emellan henne och Dschalma, de som nu voro så säkra på hvarandras kärlek? Hvem skulle väl våga kämpa mot tvenne älskande, så starka genom ungdomens, kärlekens och frihetens oemotståndliga makt? — Hvem våga följa dem till denna brännande verldsdel, dit de skulle begifva sig, för att blott lefva för sin kärlek . . . en kärlek, höjd öfver alla pröfningar?

Knappast hade Florine gått ut, förrän Adrienne med skyndsamma steg nalkades grefve de Montbron. Hon tyktes hafva vuxit. Då man såg henne framila så lätt, så triumferande, så strålande af sällhet och skönhet, skulle man kunnat taga henne för en gudomlighet, sväfvande på molnen.

— När får jag råka honom?

Detta var hennes första ord till grefve de Montbron.

— I morgon, icke förr än i morgon. Man måste förbereda honom på så mycken sällhet. — Hos en natur, så liflig som hans, kunde en alltför hastig lycka hafva de farligaste följder.

Adrienne stod en liten stund tankfull, hvarefter hon yttrade:

— I morgon! . . . ja — icke förr än i morgon. — Jag har hvad man kan kalla en hjertats vidskepelse.

— Hvilken då?

— Jag skall säga er det. — *Han älskar mig!* Dessa ord säga allt, innefatta allt, . . . äro allt — och ändå — har jag tusen frågor på läpparna, angående honom. — Jag skall dock icke göra er någon fråga, förrän i morgon . . . och det emedan morgondagen blir för mig, i följd af en gudomlig ödets skickelse, en helig årsdag. — Tills i morgon blir för mig ett sekel . . . Men lyckligtvis kan jag vänta. — Se här! . . .

Hon fattade grefvens hand och ledde honom till den indiske Bacchus.

— Hvad denne är lik honom! yttrade hon.

— Verkligen! ropade grefven. — Det är dock besynnerligt.

— Besynnerligt! . . . upprepade Adrienne, i det hon smålog med en ljuf stoltthet. — Är det så besynnerligt, att en hjelte, att en halfgud, att ett ideal af skönhet likuar Deschalma?

— Hvad ni älskar honom! utropade grefve de Montbron, djupt rörd, nästan bländad af den sällhet, som strålade på Adriennes aulete.

— Borde jag då icke förut finna mig bra olycklig? . . . sade hon efter ett ögonblicks tystnad.

— Men om jag icke beslutat fara hit i dag, för att taga reda på saken; — hur hade det då gått? . . . frågade grefven.

— Det vet jag icke. — Jag hade kanske dött, . . . ty jag är obotligt sårad här, tillade hon, läggande handen på hjertat. — Men det, som hade kunnat bli min död, skall nu bli mitt lif.

— Det var förskräckligt! utbrast grefven. — En sådan passion, stängd inom er sjelf — ni som är så stolt! . . .

— Ja, stolt är jag, men icke högmodig. — Också, när jag fick veta om hans kärlek till en annan . . . när jag fick veta, att det intryck jag, vid vårt första möte, trodde mig ha gjort på honom, blifvit så hastigt utplånadt . . . afstod jag från allt hopp, utau att dock kunna afstå från min kärlek. — I stället att fly hans minne, omgaf jag mig med allt hvad som kunde erinra mig om honom. — I saknad af sällhet är det dock en bitter vållust i att lida för den man älskar.

— Nu förstår jag ert indiska bibliotek.

Utan att svara, gick Adrienne och tog på gueridonen en af de nyss uppskurna höckerna, bar den till grefven och sade med ett uttryck af himmelsk glädje och sällhet:

— Jag hade orätt i att förneka min kärlek . . . Nu är jag stolt öfver att erkänna den . . . Var god och läs detta, jag ber. — Jag säger ju, att jag kan vänta tills i morgon. — Läs helt högt det här stycket, herr grefve.

Med sitt täcka finger utpekade hon stället, i det hon räckte boken åt grefven.

Derefter gick hon att sätta sig i soffan, hvarest hon i djupt begrundande ställning, med kroppen framåt lutad, händerna korslagda öfver dynan, hakan stödd mot händerna och de förtjusande ögonen med ett slags tillbedjan fästade på den indiske Bacchus, som hon hade midt emot sig, tycktes, i detta passionerade åskådande, bereda sig att afhöra grefve de Montbrons läsning.

Denne blickade helt förvånad på henne. Då yttrade hon, med sin ljufvaste, mest smekande röst: — men haf den godheten, jag ber.

Grefven läste nu följande ställe ur en dagbok, öfver en resa i Indien:

"Då jag, år 1829, vistades i Bombay, talades i alla engelska sällskapskretsar om ingenting annat, än en ung hjelte, son af . . .

Då grefven härstädes gjorde ett afbrott, emedan han hade svårt för att uttala det barbariska namnet på Dschalmas far, inföll Adrienne lifligt, med sin ljufva, välklingande röst:

— Son af *Kadscha-Sing*.

— Hvilket förträffligt minne! . . . yttrade grefven, småleende, hvarefter han fortfor:

"En ung hjelte, son af *Kadscha-Sing*, konung af Mundi. Vid återkomsten från ett långt och blodigt ströftåg i bergstrakterna, var öfverste Drake intagen af entusiasm öfver den indiske kungen *Kadscha-Sings* son, benämnd *Dschalma*. Knappast hunnen till ynglingaåren, bar den unge prinsen i detta förfärliga krig visat prof på en så ridderlig tapperhet, på en så ädel karakter, att man gifvit hans far tillnamnet af *Den ädelsinnades fader*.

— Detta bruk innehåller något rörande, yttrade grefven. — Att så till sägandes belöna fadren, då man ger honom ett för sonen ärofullt namn — deri ligger något stort. — Men . . . hvilken besynnerlig skickelse, att ni just skulle komma öfver denna bok! . . . tillade han. — Den innehåller, efter hvad jag kan märka, saker som kunna uppelda den kallaste hjerna.

— Åh! . . . ni skall få se! . . . ni skall få se! . . . ropade Adrienne.

Grefven fortfor att läsa:

"Öfverste Drake, en af engelska arméns tappreste och bästa officerare, berättade i går i min närvaro, att han, som, efter ett förtvifladt motstånd, blifvit svårt sårad och tillfångatagen af prins *Dschalma*, hade blifvit förd till lägret, vid byn . . .

Här hade grefven samma svårighet vid uttalandet af ett namn, ännu mera barbariskt, än det förra: också ville han icke ens försöka att hopstafva det, utan stannade ånyo, sägande till Adrienne:

— Nej, det här namnet kan jag alls icke komma ut med.

— Och det är likväl så lätt, inföll Adrienne, hvarefter hon med oesterhärlig ljufhet uttalade det i sig sjelf icke missljudande namnet:

— I byn *Shumschabad*.

-- Se der en ofelbår mnemonisk metod att ihågkomma geografiska namn, utbrast grefven, hvarefter han fortfor att läsa:

"Ankommen till lägret, emottogs öfverste Drake med den mest rörande gästfrihet; prins Dschalma egnade honom nästan sonliga omsorger. Det var der, som öfversten erhöill kännedom om vissa drag, hvilka bidrogo att till yttersta grad stegra hans entusiasm för prins Dschalma. Han berättade mig följande tvenne händelser:

"I en af slagtingarna var den unge prinsen åtföljd af en gosse, om ungefär tolf års ålder, som han höll mycket af, och som följde honom i egenskap af page, för att bära hane reserfvapen. Denna gosse afgudades af sin mor. Aftonen före slaget hade hon anförtrott honom åt prins Dschalma, sägande med en forntiden värdig stoicism: *Må han blifva er bror!* — *Han skall blifva min bror*, hade prinsen svarat. — Midt under ett blodigt nederlag blef den stackars gossen svårt sårad, och hans häst dödad. Oaktadt villervallan af en hastig flykt, kommer prinsen ihåg gossen, rycker honom med fara för sitt eget lif undan den fallna hästen, sätter honom framför sig i sadeln och flyr. Man förföljer de flyende; ett skott när hästen, men denne förmår dock springa till ett ställe tätt beväxt med rör, mellan hvilka det arma djuret, utmattadt af ansträngning och blodförlust, nedsjunker och dör. Som gossen var oförmögen att gå, bär prinsen bort honom och gömmer sig med honom i den tätaste småskogen. Engelsmännen kommer efter och genomsöka rörskogen, men utan att finna de båda offren, som lyckligen undkommo. Efter ett helt dygns marsch fram och åter, krigspus, strapatser och oerhörda faror, lyckas det äntligen prinsen, hvilken ännu alltid bar gossen, hvars ena ben var så godt som afbrutet, att uppnå sin fars, den indiske konungens tält. Då yttrade han helt enkelt, i det han nedlade sin börda: *Jag lofvade hans mor att jag för honom skulle vara som bror; — jag har nu också handlat.*"

— Det är beundransvärdt! utropade grefven.

— Fortfar! . . . fortfar! bad Adrienne, i det hon borttorkade en tår, utan att likväl vända ögonen från basreliefen, som hon fortfor att med stigande dyrkan betrakta.

Grefven fortsatte:

. . . "En annan gång begaf sig prins Dschalma, åtföljd af tvenne svarta slafvar, före solens uppgång, till ett ganska vildt ställe, i afsigt att bemäktiga sig två små tigerungar, endast några dagar gamla. — Han visste, hvar hålan var, der de skulle finnas. Tigern och hans hona voro ännu ute i skogen, på jagt efter rof. En af de svarta trängde sig, genom en mycket trång öppning, in i tigerboet. Den andra, biträdd af Dschalma, afhöggen en temligen tjock trädstam, för att deraf bilda en falla åt tigern och tigerhonan. Vid öppningen till hålan, var berget nästan alldeles lodrätt. Prinsen uppklattrar med mycken vighet, för, att med till-

hjälp af den svarte jordningsätta fallan. Hastigt hördes ett förfärligt ryttande; med några skutt var tigrinnan tillbaka från sin jagt efter rof och nådde mynningen till hålan. Slafven, som tillika med prinsen håller trädstammen, får af tigrinnan ett bitt i hufvudet, så att hufvudskålen öppnas, trädet nedfaller tätt framför öppningen och hindrar tigerhonan att inkrypa der, men stänger, i och med detsamma, utgången för den andra svarte, som just nu ämnade sig ut med de tvenne små tigerungarna.

"Ungefär tjugo fot ovanöfver, på en berghäll, låg prinsen utsträckt, och betraktade detta fasansfulla skådespel. Tigrinnan, ursinnig öfver ungarnes skrik, sönderbet händerna på negern, som sökte att hålla trädstammen uppe, hvilken var hans enda skydd. Han uppgaf de jemmerfullaste nödrop.

- Det är förskräckligt! utbrast grefven.

— O, fortfar, fortfar! . . . ropade Adrienne med hänförelse. — Ni skall få se, hvad godhetens hjeltemed förmår.

Grefven fortfar:

"Hastigt fattar prinsen sin dolk mellan tänderna, fäster sin gördel vid ett utskjutande klippstycke, tager yxan i ena handen, och halar sig med den andra ned på det improviserade repet. Några steg från det vilda djuret släpper han sig ned på marken, hinner det med ett hopp, och lyckas gifva det tvenne dödliga styng, just i det ögonblick, då den arme slafven, som ej längre förmådde hålla trädstammen, var nära att bli söndersliten af tigrinnan."

— Och ni förundrar er öfver hans likhet med denne halfgud, åt hvilken icke sjelfva fabeln lånar en så ädel sjelfförsakelse! . . . ropade den unga flickan med ökad hänryckning.

— Jag förundrar mig icke mera; jag beundrar, svarade grefven med rörd stämma, och vid dessa tvenne ädla drag klappar mitt hjerta af entusiasm, som om jag vore blott tjugo år.

— Den ädle resebeskrifvarens hjerta klappade liksom ert, svarade Adrienne. Ni skall få se:

Grefven fortfar:

"Hvad som egentligen gör prinsens behjertade handling så beundransvärd, är den omständigheten, att de indiska kasterna anse den stackars slafvens lif af alldeles ingen betydighet. När nu en konungason vågar lifvet för en så underordnad varelse, lyder han en verkligt hjeltomodig instinkt af sant kristlig människokärlek, hittills oerhörd i detta land.

"Tvenne sådana drag, sade med mycket skäl öfverste Drake, äro tillräckliga att teckna en menniska. Det är således med en käusla af djup kögaktning och rörande beundran, som jag, en resande från fjerran land, infört prins Dschalmas namn i denna dagbok, och det är alltid med ett slags sorgsenhet jag tänker på den unge mannens framtid, bortgömd i detta vilda af krig ständigt sönderslitna land. Min blygsamma hyllning är alltför ringa för en sådan karakter, värdig de fordna hjeltetiderna, men åtminstone skall hans namn med ädel entusiasm upprepas af alla dem, hvilkas hjertan klappa för allt hvad som är stort, ädelt och uppbojdt."

— Nyss, då jag läste dessa så enkla rader, inföll Adrienne, kunde jag icke afhålla mig ifrån att flera gånger föra den ädle resebeskrifvarens namn till mina läppar.

— Ja, han är verkligen sådan, som jag alltid trott honom vara, genmålde grefven, allt mera rörd, i det han återgaf boken åt Adrienne, som steg upp och sade med rörande allvar:

— Han är sådan, som jag ville lära er känna honom, på det ni måtte förstå min beundran för honom. Ty jag gissade till detta mod, denna heroiska godhet, af ett samtal, hvilket jag, emot min vilja, kom att afhöra, innan jag ännu hade sett honom . . . Från den dagen visste jag, att han var lika ädelmodig, som behjertad, lika öm, lika tillbedjansvärdt känslofull, som han är kraftig och beslutsam . . . men då jag fick se honom . . . så beundransvärdt skön . . . och genom ansigtets ädla uttryck, såväl som genom klädseln, så olik allt, hvad jag hittills sett . . . när jag såg det intryck, jag gjorde på honom . . . och som jag sjelf, kanske i ännu högre grad, erför . . . då kände jag mig för hela lifvet fästad vid denna kärlek.

— Nåväl, era nuvarande planer?

— Äro gudomliga, strålande af fröjd såsom mitt hjerta . . . Jag vill, att Dschalma skall, då han får veta sin lycka, erfara samma bländning, hvaraf jag sjelf blifvit träffad . . . och som ännu icke tillåter mig att se . . . min sol . . . ty jag upprepar det ånyo, från i dag tills i morgon har jag ett sekel att genomlefva. Huru besynnerligt! Jag trodde att, efter en sådan upptäckt som denna, skulle jag erfara ett emotståndligt behof af att i enslighet öfverlemna mig åt mina drömmar, att försänka mig i ett haf af berusande tankar . . . Men nej! . . . o nej! . . . Från i dag tills i morgon fruktar jag ensligheten. Jag känner jag vet icke hvad för en orolig, häftig, feberaktig otålighet. O! . . . välsignad vore den fé, som med sitt trollspö förmådde insöfva mig ända tills i morgon!

— Denna välgörande fé skall jag blifva, inföll hastigt grefve de Montbron.

— Ni?

— Just jag.

— På hvad sätt?

— Märk nu allmakten af mitt trollspö: jag vill skingra en del af era tankar, i det jag gör dem materiellt synbara för er.

— Förklara er, jag ber.

— Och dessutom skall mitt förslag skänka er ännu en annan fördel. Hör mig, min fröken. Ni är i dag så lycklig, att ni kan uthärda att höra hvad som helst. Er afskyvärda tant och hennes lika afskyvärda vänner utsprida det ryktet, att ert vistande hos doktor Baleinier var . . .

— Var af nödvändigheten påkalladt, i anseende till mitt rubbade förstånd, afbröt Adrienne, leende. Det väntade jag.

— Det är ett dumt påstående; men då ert beslut att bo ensam förskaffat er fiender och afund, ni vet sjelf hvarföre — så skall det ingalunda fattas folk, som fullkomligt sätter tro till alla möjliga dikter.

— Det hoppas jag. Att gälla för svagsint i därars ögon, är ju alltför smickrande.

— Ja — men att bevisa därarna, att de äro dårar, och det inför hela Paris — se det vore någonting roligt. Man börjar oroa sig öfver ert försvinnande, ni har inställt era vanliga promenader i vagn, min systerdotter har länge visat sig ensam i vår loge på italienska operan. Eftersom ni nu önskar döda tiden tills i morgon, så har jag ett dräpligt förslag. Klockan är nu tu: precist half fyra är min systerdotter här med sin vagn . . . Dagen är obeskrifligt klar och vacker . . . det blir en oerhörd mängd promenerande i Boulogneskogen . . . ni gör en förtjusande promenad . . . jag tycker mig redan se er der . . . Dessutom skall rörelsen och friska luften lugna er sällhetsfeber . . . men i afton först börjar min egentliga trolldom . . . jag skall då föra er till Indien.

— Till Indien?

— Ja; midt in uti en af dessa vilda skogar, der man hör pantrar och tigrar ryta. Denna hjeltkamp, som nyss intresserade er så mycket, skall ni då hafva för era egna ögon, i hela dess fasansfulla verklighet.

— Uppriktigt, min herr grefve, ni måste visst skämta.

— Alldeles icke; jag loftar att visa er verkliga vilddjur, fruktansvärda gäster från er halfguds hemland . . . mumlande tigrar . . . rytande lejon . . . Vore icke det lika godt som era böcker?

— Men . . .

— Nåväl, jag måste väl gifva er nyckeln till min hemlighet, till min öfvernaturliga makt. Ni spisar middag hos min systerdotter, och sedan fara vi till ett ganska besynnerligt skådespel, som uppföres vid La porte Saint-Martin. En djurtämjare, som äger de sällsyntaste djur, förevisar derstädes fullkomligt vilda djur, midt uti en tjock skog — här först börjar illusionen — och inlåter sig med dem, tigrar, pantrar och lejon, i en förfärlig strid. Hela Paris strömmar till dessa representationer, och hela Paris skall der få se er, skönare, mer intagande, än någonsin.

— Det går jag in på — det går jag in på! . . . ropade Adrienne med ett barns glädje. Ja, ni har rätt; jag skall erfaras en sällsam njutning vid att se dessa vilda djur, som skola påminna mig dem, hvilka min halfgud så hjeltmodigt besegrat . . . Jag antager ert förslag, derföre att jag, för första gången i mitt lif, brinner af längtan att bli funnen skön och intagande . . . Jag antager det äfven derföre att . . .

Fröken de Cardoville hann ej tala ut, en sakt knackning på dörren hördes; strax derpå inträdde Florine, anmälande herr Rodin.

V.

EXEKUTION.

Rodin inträdde. En hastig blick på fröken de Cardoville och en annan på grefve de Monthron sade honom, att han här skulle komma att befinna sig i en ganska kinkig ställning. Också kunde ingenting vara mindre *lugnande* för honom, än frökens och grefvens hållning.

Vi hafva redan anmärkt, att den sednare mot dem, han icke tyckte om, visade sin ovilja medelst en sårande spetskhet, som genom en stor

mängd dueller blifvit honom, snart sagdt, en vana; sålunda antogo och nu hans anletsdrag, vid Rodins inträde, ett förolämpande och hårdt uttryck. Med armbågen stödd emot kaminen och pratande med Adrienne, vände han vårdslöst hufvudet öfver axeln, utan att besvara jesuitens ödmjuka helsning.

Vid åsynen af denne man, kände fröken de Cardoville sig nästan förvånad öfver att ej erfara någon rörelse af vrede eller hat, till den grad hade den glädje, som strålade i hennes hjerta, renat det från hvarje bitter och hämndfull känsla. Hon tvertom log, då hon kastade en stolt och ljuf blick på den indiske Bacchus, och derefter en blick på sig sjelf, i det hon tycktes fråga sig, hvad tvenne så unga, så sköna, så fria älskande kunde i denna stund hafva att frukta af denne gamla snuskige man, med sitt låga, gemena utseende, han som i bugter likt en orm långsamt framkrälade. Med ett ord — långt ifrån att vid Rodins åsyn känna vrede eller afsky, betogs den unga damen snarare af en spefull glädthet, och hennes stora, svarta ögon, redan så strålände af sällhet, gnistrade snart af skalkaktighet och ironi.

Rodin var illa till mods. Folk af hans natnr föredraga alltid häftiga fiender framför gycklande, ty de förras otyglade vrede undslippa de, än derigenom att de kasta sig på knä, gråta, sucka och slå sig för bröstet; än åter trotsa de dem, och möta hot med hot, ovelt med ovelt; men inför det bitande skämtet blifva de lätteligen försagda. Så var det nu med Rodin. Han anade, att han här, ställd emellan fröken de Cardoville och grefve de Montbron, skulle hafva — som man plägar säga — en svår pers att utstå.

Grefven öppnade elden. Vändande hufvudet öfver axeln, yttrade han till Rodin:

— Ah! . . . ah! . . . ni här, min hederlige herre!
— Stig fram, min herre . . . stig fram, inföll Adrienne med ett spefullt leende; närma er då, ni, krona för alla vänner, mönster för alla filosofer . . . ni förklarade fiende till allt hyckleri och all lögn. Jag har tusen komplimanger att göra er.

— Jag emottager allting af er, min fröken, till och med oförtjenta loford, genmålte jesuiten, som bemödade sig att le, och dervid visade sina gula, maskätna tänder. Men, törs jag be att få veta, hvad som tillskyndar mig era artigheter?

— Er skarpsynthet, min herre; ty den är sällsynt, svarade Adrienne.

— Jag, deremot, inföll grefven — jag komplimenterar er, min herre, för er sanningskärlek, som icke är mindre sällsynt — kanske alltför sällsynt.

— Jag . . . skarpsynt? . . . och i hvad fall, min fröken? frågade Rodin, kallt . . . Jag . . . sanningsälskande, herr grefve? . . . tillade han, vändande sig till grefve de Montbron.

— I hvad fall, min herre? återtog Adrienne. Men ni har ju utletat en hemlighet, insvept i mysterier utan tal. Med ett ord: ni har förstått att läsa i det doldaste djupet af ett kvinnohjerta.

— Jag . . . min goda fröken?

— Ni sjelf, herr Rodin. Och ni må glädja er, ty er skarpsynthet har haft de lyckligaste resultat.

— Och er sanningskärlek har gjort underverk, tillade grefven.

— Det är ljuft för hjertat att hafva handlat väl, äfven utan att veta det, sade Rodin, som ännu alltid höll sig på defensiven, och litet emellan stal sig att kasta en forskande blick på grefven och på Adrienne.

— Men skulle jag få anhålla om upplysning angående det beröm, hvarmed jag hedras?

— Erkänslan nödgar mig att derom underrätta er, min herre, inföll Adrienne, med något ondskefull skalkaktighet. Ni har upptäckt och berättat för prins Dschalma, att jag med passion älskade . . . någon. Nå väl! triumfera nu öfver er skarpsynthet: ni hade ganska rätt i hvad ni sade.

— Ni har upptäckt och berättat för fröken, att prins Dschalma var dödligt kär i . . . någon, tillade grefven. Nå väl! . . . gläd er likaledes öfver detta prof på skarpsynthet, ni sade fullkomligen sant.

Rodin blef stående svarslös, försagd.

— Den, som jag med sådan passion älskade, var prinsen, yttrade Adrienne.

— Den, som prinsen var så dödligt förälskad uti, var fröken, bifogade grefven.

Dessa upptäckter, så allvarsamt oroande, så brådstörtande på hvarandra, döfvade Rodin helt och hållet. Han stod stum, förskräckt, vid tanken på framtiden.

— Fattar ni nu, min herre, hela vidden af den tacksamhet, vi äro er skyldiga? . . . återtog Adrienne, i allt mer och mer begabbande ton. Till följe af er skarpa blick, ert rörande deltagande för oss och vår sanna lycka, hafva prinsen och jag verkligen er och ingen annan att tacka derför, att vi nu äro verkligt upplysta om våra ömsesidiga känslor.

Jesuiten återvann småningom sin kallblodighet, och hans synbara lugn uppretade ganska mycket grefve de Montbron, som, om icke Adrienne varit närvarande, hade velat gifva skämtet en helt annan riktning.

— Det ligger någon villfarelse till grund för hvad ni behagar säga mig, min fröken, yttrade Rodin. Jag har aldrig i mitt lif talat om den ganska passande och aktningvärdade böjelse, som ni möjligen kan hysa för prins Dschalma.

— Det är sant, svarade Adrienne. Af en alldeles utsökt tystlåtenhetsskrupel gick ni — då ni med mig talade om den häftiga, innerliga och lägende kärlek, som prins Dschalma hyste — ända derhän i gränslagenhet och förbehållsamhet, att ni sade, att det icke var mig han älskade.

— Och samma skrupel kom er att säga till prinsen, inföll grefven, att den der någon, som fröken de Cardoville älskade, ingalunda var han.

— Herr grefve, svarade Rodin stolt, jag trodde mig icke behöfva säga er, att jag har föga tid och spörjer föga lust att befatta mig med kärleksintriger.

— Se så ja — det der är blygsamhet eller ock egenkärlek, inföll grefven med förolämpande min. För er egen fördel skull ber jag er, att ni icke visar en sådan oskicklighet! . . . Tänk om man toge er på or-

den! . . . Tänk om det blefve utspridt! . . . Hushålla bättre med de små hederliga yrken, som ni drifver.

— Det är åtminstone ett, svarade Rodin, i det han rätade upp sig och såg på grefven med lika utmanande min — det är åtminstone ett yrke, för hvars lärospån jag har er, herr grefve, att tacka — det påkostande yrket att vara er åhörare.

— Åh kors, min kära herre, återtog grefven med förakt, skulle väl ni vara okunnig om, att det ges hvarjehanda slags medel till tuktande af näsvisa skurkar?

— Min bästa grefve! . . . yttrade Adrienne med en ton af förebråelse, till de Montbron.

Rodin återtog med fullkomligt lugn:

— Jag kan icke inse, herr grefve, hvad det skulle bevisa för mod eller ädelhet att, *primo* kalla en stackars beskedlig gubbe, sådan som jag, för en näsvis skurk, *secundo* . . .

— Herr Rodin, sade grefven, fallande jesuiten i talet, *primo* är en stackars beskedlig gubbe, sådan som ni, både lägsinnad och elak, när han gör det som ondt är, och dervid förskansar sig bakom ålderdomen, som han vanhedrar. *Secundo*, hvad åldern angår, så vet jag just icke, om vargjägare och gendarmmer buga sig för de gamla vargarnes gråa pels, eller för de gamla skälmarnes hvita hår. Hvad tänker ni sjelf härom, herr Rodin?

Rodin, alltid kall, alltid orörlig, upplyftade sina slappa ögonlock och fäste för en sekund sina små huggormsögon på grefven, i det han på denne slungade en hastig blick, kall och hvass som en dolk; derefter nedsjönko de blåaktiga ögonlocken öfver den likaktige mannens dystra ögonstenar.

— Som jag ej har den olägenheten att vara hvarken en gammal varg eller en gammal skälm, återtog Rodin, saktmodigt, så torde ni ursäktas, herr grefve, att jag icke är rädd för vargjägares eller gendarmers förföljelser. Hvad åter de förebråelser angår, hvarmed man öfverhopar mig, så har jag ett mycket enkelt sätt att svara — jag säger icke att rättfärdiga mig, ty jag rättfärdigar mig aldrig.

— Verkligen! ropade grefven.

— Aldrig, återtog Rodin kallt, mina handlingar åtaga sig den saken. Jag svarar således helt enkelt så här, att, då jag såg det djupa, häftiga, nästan förfärliga intryck, som fröken hade gjort på prinsen . . .

— Må denna försäkran, som ni nu ger mig om prinsens kärlek, lända er till aflösning för allt det onda, ni tillfogat både honom och mig, inföll Adrienne med det mest förtjusande småleende, i det hon föll Rodin i talet. Åsynen af vår tillkommande sällhet skall bli ert enda straff.

— Kanske, svarade Rodin, behöfver jag hvarken aflösning eller straff; ty, såsom jag redan haft äran säga fröken och herr grefven, så skola mina handlingar i framtiden rättfärdiga mig . . . Ja — jag har funnit det vara enligt med min pligt att säga till prinsen, det ni älskade en annan, äfvensom jag fann mig böra säga till fröken, att prinsens hjerta lågade

af kärlek till ett annat fruntimmer — allt endast för begges ömsesidiga fördel . . . Att min tillgifvenhet för er, min fröken, har kunnat missleda mig . . . det är ganska möjligt, ty jag är icke ofelbar . . . men i anseende till hvad jag förut gjort för er, min fröken, torde jag måhända ha rättighet att förundra mig öfver, att jag kan bli sålunda bemött. Detta är ingen klagan — ty om jag aldrig rättfärdigar mig, så beklagar jag mig ännu mindre.

— Se det der är verkligen någonting heroiskt, min bästa herre, sade grefven. Ni värdigas aldrig rättfärdiga er för eller beklaga det onda ni gör.

— Det onda jag gör? . . . upprepade Rodin, i det han skarpt fixerade grefven. Ni talar i gåtor, herr greve.

— Räkna ni då det för ingenting, ropade grefven med harm och förtrytelse — räknar ni det för ingenting, att hafva störtat prins Dschalma i en så oerhörd förtviflan, att han tvenne gånger gjort försök att afhända sig lifvet? Räknar ni det för ingenting, att ni med era lögner försatt fröken här i en så grym och förfärlig villfarelse, att om jag icke fattat det beslutet, att i dag fara hit och taga reda på verkliga förhållandet, hade denna villfarelse varat ännu, och torde slutligen haft de olyckligaste följder?

— Skulle ni, herr greve, vilja ha den godheten säga mig, hvad jag möjligen kunde ha för fördel af denna förtviflan, denna villfarelse, antaget att jag verkligen velat framkalla dem?

— En stor fördel, utan tvifvel, sade grefven hårdt, och så mycket farligare, som man ej kan inse den. Ty efter hvad jag kan finna, så är ni af det slags folk, som kunna hafva både nöje och fördel af andras ofärd.

— Det vore för mycket, herr greve; jag skulle åtnöja mig med blotta fördelen, svarade Rodin med en djup bugning.

— Er fräcka kallblodighet skall icke inverka på mig, genmälte grefven med ytterst allvarsam min. Det ligger någonting under det här, ty det är omöjligt, att ett så gement hofstreck kan stå enstaka . . . Hvem vet, om det icke kan sammanhänga med prinsessan de Saint-Diziers hot till fröken de Cardoville?

Adrienne hade, under djup tystnad, afhört ofvanstående ordvexling.

Plötsligen spratt hon till, liksom hade hon gjort en oförmodad upptäckt.

Efter några ögonblicks tystnad, yttrade hon till Rodin, men utan bitterhet, utan vrede, tvärtom med ett lugn, fullt af saktmod och frid:

— Man säger, min herre, att en lycklig kärlek kan åstadkomma underverk . . . Jag känner mig mycket frestad att tro det; ty då jag öfverväger vissa händelser och tar i betraktande vissa omständigheter, visar sig nu ert fordna uppförande i helt annan dager, än hittills.

— Och hurudant skulle väl detta nya perspektif vara, min fröken?

— På det ni må kunna se saken ur min synpunkt, min herre, måste ni tillåta mig att dröja vid vissa händelser. La Mayeux var mig ädelt tillgifven, hon hade gifvit mig osvickliga prof på sin tillgifvenhet; hennes förstånd motsvarade hennes ädla hjerta; men för er hyste hon en öf-

vervinnelig motvilja. Hastigt försvann hon ur mitt hus . . . och det var icke ert fel, herr Rodin, om jag icke byste de afskyvärdaste misstankar emot henne, ty nog gjorde ni, hvad ni förmådde, för att ingifva mig dem. Grefve de Montbron byser för mig en faderlig tillgifvenhet, men för er . . . jag nödgas tillstå det, har han allt ifrån början visat föga sympati; äfven emellan honom och mig har ni försökt att utsa misstroendets frö . . . Slutligen fattar prins Dschalma en häftig kärlek till mig . . . och då använder ni det falskaste knep, för att hos honom döda denna känsla. I hvad ändamål handlar ni så? Jag är okunnig derom — men säkert är det af fiendtlighet till mig.

— Mig tyckes, nådiga fröken, sade Rodin allvarsamt, att med er okunnighet förena sig glömskan af gjorda tjänster.

— Jag vill icke neka, min herre, att ni var den, som ryckte mig ur doktor Baleiniers hus . . . men i motsatt fall hade jag säkerligen, några dagar sednare, blifvit befriad af min gode vän här, grefve de Montbron.

— Deri har ni ganska rätt, mitt söta barn, inföll grefven. Det skulle väl kunna hända, att någon velat göra sig till, för att tillägna sig förtjensten af det, som i alla fall ofelbart måst inträffa genom era sanna vänners bemedling.

— Sää . . . sade Rodin med bitterhet. Ni faller i sjön — jag räddar er . . . ni är erkänsam emot mig; men sedan finner ni, att alltsammans var en villfarelse; en annan förbigående hade ju kunnat rädda er.

— Jemförelsen haltar något, yttrade Adrienne småleende. En helsovårdsanstalt är icke en ström . . . och fast jag nu tror er ganska skicklig att kunna simma under vattnet, så var simningskastan denna gång helt och hållet öfverflödig, och ni gjorde för mig ingenting annat än att öppna en dörr, som i alla fall skulle blifvit öppnad.

— Mycket bra, mitt goda barn! ropade grefven, storsamtalande åt Adriennes svar.

— Jag vet, min herre, fortfor Adrienne, att era beundransvärda omsorger icke sträckt sig till mig allena . . . marskalk Simons döttrar blefvo af er återförda till honom; men det är troligt, att marskalkens, hertigens af Ligny rekamationer, i anledning af hans bortröfvade barn, ej skulle förblifvit utan verkan. Ni har till och med varit så hederlig och återlemnad åt en gammal soldat hans kejsrerliga hederskors, en verkligt helig relik för honom . . . detta är ganska rörande. Ni har slutligen demaskerat abbé d'Aigrigny och doktor Baleinier . . . men jag hade sjelf beslutit göra det. För öfrigt bevisar allt detta, att ni, min herre, är en utomordentligt klok karl.

— Ha! . . . min fröken, utbrast Rodin, ödmjukt bugande sig.

— Rik på uppfinningar och utvägar . . .

— Ha! . . . min fröken! . . .

— Det är icke mitt fel, återtog Adrienne — om ni, under vårt långa samtal hos doktor Baleinier, förråde denna förståndets öfverlägsenhet, som verkligen förvånade mig, det tillstår jag . . . samma öfverlägsenhet, hvaröfver ni nu synes så brydd. Men, min herre, det är bra svårt för ett sådant snille som ni, att behålla sitt inkognito.

Som det nu emellertid skulle kunna träffa sig så, att vi, ehuru på olika vägar . . . ja, alltför olika! . . . tillade den unga damen, spefullt . . . sträfva till samma mål — ni kommer ihåg vårt samtal hos doktor Baleinier — så vill jag, i anledning af *vår tillkommande gemenskap*, hvarom ni då talade, gifva er ett uppriktigt råd.

Rodin hade med skenbar ligkiltighet afhört fröken de Cardovilles tal, under det han stod med batten under armen och händerna korslagda öfver sin smutsiga väst, låtande tummarna vrida sig om hvarandra. Det enda yttre tecknet till den förfärliga oro, hvaruti Adriennes lugna ord försänkte jesuiten, var att hans blekblå ögonlock, skrymtaktigt nedslagna, blefvo småningom alldeles röda, emedan blodet strömmade upp åt hufvudet.

Emellertid svarade han med stadig röst, i det han djupt bugade sig för fröken de Cardoville:

— Ett godt råd och ett uppriktigt ord äro alltid förträffliga och . . .

— Ser ni, min herre, afbröt Adrienne med någon hänförelse — den lyckliga kärleken förlänar en sådan skarpsynthet, en sådan kraft, ett sådant mod, att man leker med farorna . . . upptäcker försåtet . . . trotsar hatet. Tro mig: den gudomliga klarhet, som omstrålar tyenne älskande hjertan, är tillräcklig att skingra alla töcken, att belysa alla snaror. Ser ni — i Indien . . . ursäkta mig — jag är mycket road af att tala om Indien — tillade den unga flickan med ett ousägligen behagfullt och fint småleende — i Indien bruka resande, till skydd under natten, upptända stora eldar omkring sin *ajupa* — ännu en gång ber jag om ursäkt för detta lokala ord — och så långt som lågan sprider sitt sken, förjagar den alla orena, giftiga, krälände djur, hvilka skrämmas af ljuset och helst leva i mörkret.

— Jemte . . . s andemening har hitintills undfallit mig, svarade Rodin, som förtro . . . vrida tummarna om hvarandra, i det han till hälften öppnade sina . . . t mer och mer blodsprängda ögonlock.

— Jag . . . tala tydligare, yttrade Adrienne, småleende. Antagom, att den sista tjänsten ni nu gjort mig och prinsen — ty det är ju er enda åtra att alltid göra nya tjänster — mycket nytt, mycket siffigt, det medger jag.

— Bravo, mitt söta barn! . . . ropade grefven glädligt — exekutionen blir fullkomlig! . . .

— Ja så — det är en exekution? sade Rodin, alltid lika kall.

— Nej, min herre, svarade Adrienne, det är endast ett samtal emellan en stackars oerfaren, ung flicka och en stackars beskedlig gubbe, en filosof, hennes uppriktige vän. Antag då, att de viktiga tjänster, ni gjort mig och de mina, hade på en gång öppnat mina ögon — eller rättare sagt . . . tillade den unga damen i allvarsammare ton — antagom, att Gud, som åt modren förlänar instinkten att försvara sitt barn, gifvit mig instinkten att kunna bevara denna lycka, och att någon aning kastat ett klart ljus öfver tusen hittills mörka omständigheter, och plötsligen upptäckt för mig, att ni, i stället att vara min vän, är kanhända min och min familjs allra farligaste fiende.

— Således öfvergå vi från exekution till supposition, sade Rodin, alltid lika kallblodig.

— Och från supposition, min herre, torde vi möjligen öfvergå till visshet, återtog Adrienne med värdig och lugn fasthet. Ja — ja! . . . nu tror jag det! Jag har på någon tid varit er narr . . . och jag säger er, utan hat, utan vrede, men med mycken ledsnad, att det verkligen är påkostande att se en man med ert snille, ert förstånd, nedsänka sig till sådana låga ränker, att se honom, sedan han satt så många infernaliska driffjädtrar i rörelse, ej komma längre än till *det löjliga*; ty kan det väl ges någonting löjligare för en man, sådan som ni, än att se sig öfvervunnen af en ung flicka, hvilken till sitt vapen, sitt försvar, sin ledning, har — ingenting annat än sin kärlek? Med ett ord, herr Rodin, ja anser er från denna dag som min farligaste och hätskaste fiende; ty jag inser nog ert mål, utan att likväl kunna gissa till medlen, hvarigenom ni tänker ernå det — tvifvelsutän skola dessa medel blifva värdiga det förflutna. Nå väl — i trots af allt detta, fruktar jag er icke. Redan i morgon skola alla de, som tillhöra min familj, bli underrättade om allt; och en verksam, upplyst och beslutsam förening skall nog hålla oss på vår vakt, emedan det ofelbart handlar om det oerhörda arfvet, som man redan en gång har undanryckt oss. Hvad det nu kan vara för sammanhang emellan era konstgrepp och den penningevinst, man väntar sig, derom är jag helt och hållet okunnig . . . men ni har ju sjelf sagt mig, att mina fiender äro så farliga, så sluga, deras list så fin, att jag bör kunna vänta mig allt. Jag skall komma ihåg denna vink. Jag har lofvat er uppriktighet, min herre — och jag förmodar, det jag nu varit uppriktig.

— Mycket uppriktig, svarade Rodin. Men i egenskap af uppriktighet vore ert tal nästan oförsigtigt, i fall jag vore er fiende, min bästa fröken.

— Mitt råd till er skall emellertid blifva kort, återfög Adrienne. Sök ej att lämpa emot mig; ty — ser ni, här fins någonting, som är starkare, än ni och hela ert anhang — *det är en qvinna, som försvarar sin sällhet.*

Adrienne uttalade dessa sista ord med ett så öfverlägset sjefförtroende, hennes vackra blick strålade, så till sägandes, af en så djerf sällhet, att Rodin blef, oaktadt sin flegma, för ett ögonblick alldeles försagd.

Emellertid visade han sig icke förlägen. Efter någon tystnad, svarade han, med en nästan föraktfull ömkan:

— Min bästa fröken! . . . vi skola aldrig återse hvarandra, det är åtminstone mycket troligt. Påminn er blott en sak, som jag upprepar: Jag rättfärdigar mig aldrig — framtiden åtager sig det besväret. Emellertid har jag äran att ständigt förblifva er ödmjuka och tillgifne tjänare, min nådiga fröken! Han bugade sig. Er ödmjuka tjänare, herr grefve! jag betygar er min vördnadsfulla högaktning, tillade han, i det han ännu djupare krökte ryggen för grefve de Montbron, och lemnade rummet.

Knappt hade han gått ut genom dörren, förrän Adrienne sprang till sin byrå och skref i hast några ord, dem hon förseglade och sedan lemnade till grefven, sägande:

— Jag skall ej se prinsen förr än i morgon; icke allenast därför, att mitt hjertas vidskepelse fordrar detta uppskof, utan ock därför, att jag önskar, det han, vid sin hitkomst, emottages med en viss högtidlighet. Ni skall få veta allt, men lemna emellertid detta till prinsen, ty af en fiende, sådan som Rodin, kan man vänta och bör förutse allt . . .

— Ni har rätt, mitt söta barn. Fort hit med brevet.

Adrienne lemnade honom det.

— Jag har sagt nog, för att dämpa hans smärta, återtog hon, men icke nog, för att betaga mig sjelf den sällheten att njuta af den öfverraskning, jag i morgon vill bereda honom.

— Detta röjer både förstånd och hjerta. Jag ilar till prinsen, för att lemna honom er biljett, men jag skall icke gå in, ty då svarar jag icke för min tystlåtenhet. Seså — er promenad rättnu — och spektaklet i afton. Farväl!

— Visserligen behöfver jag mer än någonsin döfva mig tills i morgon. Dessutom känner jag, att fria luften skall göra mig godt. Detta samtal med Rodin har upphetsat mig något.

— Den gamle uslingen! . . . dock, vi skola på Elyseiska fälten tala vidare derom. Jag kommer tillika med fru de Morinval, att hämta er till promenaden.

Grefve de Montbron gick ut, nu lika glad och upprymd, som han varit bedröfvad, när han kom.

VI.

ELYSEISKA FÄLTEN.

Ungefär två timmar hade förflutit sedan Rodins samtal med fröken de Cardoville. Oräkneliga promenerande, utlockade af den vackra vårdagens mildhet och klarhet, — det led emot sluttet af Mars månad, — hade stannat för att betrakta och beundra ett utomordentligt vackert ekipage.

Man föreställe sig en lazurblå kalesch med hvitt underrede, men hjulen randade med blått, förspänd med fyra präktiga ljusbruna hästar, hvilkas svarta manar voro yfviga och långa. Seldonen voro rikt prydda med silfver, och på det vackra spannet redo tvenne små spannriddare, alldeles lika stora, klädde i svarta sammetsmössor med silfver, tätt åtsittande tröjor af ljusblått kasimir med hvita kragar, skinnbyxor och kragstöflar. På baksätet af vagnen sutto tvenne pudrade lekejer, likaledes i ljusblått livré, med hvita kragar och uppslag.

Man kunde aldrig få se ett vackrare och smakfullare ekipage. De sköna, eldiga och väl inkörda rashästarne, skickligt styrda af jockejerna, togo alldeles märkvärdigt lika steg, ja, sprungo i en behagfull takt, tuggande sina skumhöljda betsel, och skakande då och då sina kokarder af ljusblå sidenband med långa, fladdrande ändar, i hvilkas medelpunkt en vacker silfverrosett lyste.

En man till häst, klädd med prydlig enkelhet, följde på andra sidan af alléen, och betraktade med ett slags högmödig tillfredsställelse detta vackra ekipage, som han sjelf hade, så till sägandes, skapat. Denne man

var herr de Bonneville, Adrienne de Cardovilles *stallmästare*, såsom grefve de Montbron titulerade honom; ty ekipaget var den unga frökens.

En förändring hade inträffat i förslaget angående den *magiska dagen*.

Grefve de Montbron hade ej kunnat lemna prins Dschalma fröken de Cardovilles biljett, i anseende dertill att prinsen hade, i sällskap med Simon, rest åt landet, men Faringi sade, att prinsen skulle återkomma mot aftonen, då han skulle erhålla biljetten.

Fulkomligt lugnad i anseende till Dschalma, och öfvertygad, att han skulle bekomma dessa rader, hvilka, om de än icke underrättade honom om den lycka, han hade att vänta, åtminstone läto honom ana den, hade Adrienne, åtydande grefve de Montbrons råd, farit ut att promenera, men i sin egen vagn, för att inför verdens ögon tydligt ådagalägga, det fullkomligt hade beslutat, att, i trots af de elaka rykten prinsessan de Saint-Dizier utspridde, på intet sätt afstå från föresatsen att bo för sig sjelf.

Adrienne var klädd i en liten hvit rynkhatt, till hälften beslöjad af blonder, hvilken slöt sig tätt intill de guldfärgade lockarna och hennes nu så rosenröda kinder. Klädningen af granatfärgadt sammet försvann nästan helt och hållet under en stor, grön kaschmirssjal. Den unga markisinnan de Morinval, också ganska vacker och utmärkt väl klädd, satt till höger om Adrienne; midt emot de båda damerna satt grefve de Montbron.

De, som känna parisiska världen, eller snarare den del af parisiska folket, som under en timma eller två hvimlar på Elyseiska Fälten, för att derstädes njuta af middagssolen, för att se och blifva sedda, — de inse lätt, att fröken de Cardovilles inställelse vid denna lysande promenad måste vara en utomordentlig händelse, någonting alldeles oerhördt.

De, som utgjorde hvad man egentligen menar med *världen*, ville icke tro sina ögon, då de sågo denna nittonåriga flicka, ägarinna af millioner och tillhörande den förnämsta adeln, komma så der åkande i eget ekipage och inför allas ögon ådagalägga, att hon verkligen lefde ensam för sig sjelf, fri och oberoende, tvärt emot allt bruk och all konvensans. Detta slags emancipation ansågs för någonting alldeles förskräckligt, och man var nästan förvånad öfver, att den unga damens hållning, full af behag och blygsam värdighet, helt och hållet motsade hennes tants prinsessan de Saint-Diziers och hennes vänners utspridda förtal om brorsdottrens diktade svagsinhet.

Under förevändning af bekantskap med markisinnan de Morinval eller grefve de Montbron, kommo flera eleganter, den ene efter den andra, för att helsa, och redo, under några minuter, tätt bredvid kaleschen, mest för att hafva tillfälle att se, beundra och kanske äfven höra fröken de Cardoville, som, mycket förekommande, talade med sin vanliga qvickhet och sitt vanliga oemotståndliga behag. Deras öfverraskning och beundran nådde dervid sin höjd. Hvad man förut hade kallat en vansinnig nyck, blef nu en förtjusande originalitet, och det hade endast berott på fröken de Cardoville sjelf, att denna dag blifva förklarad för modets och smakens drottning.

Den unga flickan märkte ganska väl de intryck, hon väckte, och, vid tanken på Dschalma, var hon stolt deröfver. Då hon jämförde honom

med dessa herrar på modet, ökades hennes sällhetskänsla ännu mer. Dessa unge män, bland hvilka större delen aldrig hade lemnat Paris, eller ock hade vågat sig på sin höjd till Neapel eller Baden, förbleknade i hennes ögon vid jemförelsen med Dschalma, hvilken, ännu så ung, hade segerrikt kommenderat och fäktat i så många blodiga krig, och hvars rykte för oförskräckt mod och ädel själsstorhet hade hunnit ända från Indien till Paris, ditfördt af beundrande resande. Och sedan, kunde väl desse i sina egna ögon så förtjusande sprättar, med sina små hattar, sina trängt åtsittande rockar och sina stora halsdukar, kunde de väl någonsin i utseende mäta sig med den hinduiska prästen, hvars manliga skönhet ännu mer förhöjdes af hans på en gång praktfulla, rika och prydliga dräkt?

För Adrienne var således allt på denna dag glädje, sällhet och kärlek. Solen, som sänkte sig på en klar och molnfri himmel, öfvergöt promenadplatsen med sina gyllene strålar. Luften var ljum. Ekipagerna korsade hvarandra i alla riktningar. Rytterne redo af och an på sina frustande, löddriga hästar; en lätt vind lekte med damernas flors-hufvor, med banden och plymerna på deras hattar. Öfverallt var lif, rörelse, ljus.

Adrienne, som nu satt tillbakalutad i vagnshörnet, roade sig med att betrakta detta hvimmel, denna bländande pariserlyx, som hon här hade för sina ögon. Men midt uti detta strålande kaos, såg hon i tankarna Dschalmas bleka och melankoliska ansigte, då hon plötsligen kände någonting falla i hennes knä. Hon spratt upp ur sin tankfulla ställning.

Det var en bukett af halfvissnade violblommor.

I detsamma hörde hon en barnröst, som ropade, i det den åtföljde kaleschen:

— För Guds skull, min goda fru, en liten slant!

Adrienne vände hufvudet om, och såg en liten blek och mager flicka, med ett mildt och sorgset ansigte, men klädd i bara trasor, hvilken utsträckte sin hand och bönfallande höjde sina blickar.

Ehuru denna skärande motsats af det yttersta elände midt ibland den yttersta lyx var någonting så vanligt, att man knappast gaf akt derpå, blef Adrienne i dubbelt hänseende rörd häraf, vid minnet af la Mayeux, som för närvarande kanske var ett rof för det rysligaste elände.

— Åtminstone, tänkte den ädla flickan, skall denna dag icke vara för mig ensam en strålande sällhetsdag.

Lutande sig något utom vagnen, sade hon nu till det fattiga barnet:

— Har du din mor i lifvet, mitt barn?

— Nej, min fru; jag har hvarken far eller mor.

— Hvem är det då, som vårdar sig om dig?

— Ingen. Man ger mig buketter att sälja; jag måste ha hem slantar för dem; annars får jag stryk.

— Stackars liten!

— En sous! . . . min goda fru! . . . en sous, för Guds skull! ropade barnet, som fortfor att springa bredvid kaleschen, hvilken sakta framrullade.

— Min bästa grefve! . . . yttrade Adrienne småleende till grefve de Monthron. Det är, beklagligen, icke första gången, som ni varit med om

en enlevering. Luta er utom vagnen, räck ut era begge händer, fatta i barnet och lyft det hastigt hit upp. Vi skola dölja det mellan fru de Morinval och mig, och hastigt lemna promenaden, utan att någon blifvit varse detta barnarof.

— Huru? . . . stammade grefven, bestört . . . ni vill . . .

— Ja . . . jag ber er!

— Hvilken dårskap!

— I går hade ni kanske kunnat anse det som en dårskap; men i dag — Adrienne lade tonvigt på ordet *i dag*, och betraktade grefven med en min af hemligt förstånd — i dag borde ni finna, att det är nästan en skyldighet.

— Ja . . . jag förstår . . . goda och ädla hjerta! sade grefven rörd, under det att markisinnan de Morinval, som var fullkomligt okunnig om Adriennes kärlek till Dschalma, med yttersta förvåning såg på grefven och den unga fröken.

Grefve de Montbron sträckte då ut begge händerna, under det vagnen sakta framskred, sägande:

— Gif mig händerna, mitt lilla barn!

Ehuru högst förvånad, lydde flickan mekaniskt och räckte upp sina små armar. Då tog grefven henne vid handlederna och upplyftade henne ganska behändigt, hvilket gick så mycket lättare, som vagnen var mycket låg och framrullade blott i gående.

Barnet, mera bestört än förskräckt, sade icke ett ord. Adrienne och fru de Morinval makade åt sig; man instufvade den lilla emellan dem, och snart försvann hon helt och hållet under vecken af deras klädningar och sjalar.

Allt detta utfördes med så mycken skicklighet och snabbhet, att det knappast bemärktes af en och annan person, som gick i sidoalléerna.

— Nu, min herr grefve, sade Adrienne, ytterst glad, — nu måste vi fly med vårt rof.

Grefve de Montbron reste sig till hälften och sade till den spannriddaren, som satt honom närmast:

— Till hotellet!

De fyra hästarne satte genast af i hastigt traf.

— Jag tycker, att denna sällhetsdag nu är temligen helgad, och att min lyx nu kan vara förlätlig, tänkte Adrienne för sig sjelf. — Tills jag får reda på den stackars la Mayeux, efter hvilken jag, från denna dag, ämnar anställa alla möjliga spaningar, skall hennes plats åtminstone icke vara tom.

Besynnerliga händelser sammanträffa stundom.

Just som denna för la Mayeux så gynnande tanka föll Adrienne in, märktes mycken rörelse bland hopen vid en af sidoalléerna. Många af de förbigående stannade, sedan kommo flera andra och sällade sig till de förre.

— Se, min onkel, huru folket skockar sig der borta, yttrade fru de Morinval. — Hvad kan det vara? . . . Om vi skulle stanna med vagnen, för att se hvad det är? . . .

— Min söta vän, det är mycket ledsamt, att din nyfikenhet ej kan tillfredsställas, svarade grefven, i det han drog upp sitt ur. — Klockan är snart sex; precis åtta börjar representationen med de vilda djuren; vi hafva således ingen tid öfrig, emedan vi hinna nätt och jemt hem att äta middag. — Tycker ni icke som jag, mitt söta barn? yttrade han till Adrienne.

— Hur tycker du, Julie? frågade fröken de Cardoville markisinnan de Morinval.

— Jag gör som herrskapet vill, svarade denna.

— Jag skulle så mycket hellre se, om jag utan dröjsmål finge fara hem, återtog grefven; ty, så snart jag fört damerna till Porte-Saint-Martin, nödgas jag fara upp på klubben för en halftimme, emedan jag der måste votera för lord Campbell, i hvars ställe jag sitter.

— Således skola Adrienne och jag sitta ensamma på spektaklet, min onkel?

— Din man kommer väl med, förmodar jag.

— Ja, ni har rätt, min onkel; men öfverge oss icke för mycket, i alla fall.

— Åh, det kan du lita på, att jag icke gör; ty jag är rätt så nyfiken som du, att få se de förfärliga djuren.

Några minuter derefter hade vagnen lemnat Elyseiska fälten, och styrde kosan åt gatan Anjou.

I samma ögonblick, som det lysande ekipaget försvann, hade den gapande hopen ökat ännu mera, och trängdes alldeles förfärligt kring ett af de stora träden vid Elyseiska fälten. Tid efter annan hörde man utrop af medömkan uppstiga ur hopen.

En af de promenerande närmade sig till en yngling, som stod bland de yttersta, och sade till honom:

— Hvad är på färde der horta?

— Man säger, att det skall vara en tiggerska — en stackars pucker-ryggig flicka, som, i brist på föda, fallit i vanmakt . . .

— En puckerryggig! . . . måttlig skada! . . . Jag tycker vi ha tillräckligt med puckerryggiga, svarade den promenerande med ett plump och otäckt gapskratt.

— Puckerryggig eller icke . . . så är det väl derföre icke mindre ömkligt; när en menniska dör af hunger, och jag kan ej deruti finna någonting att skratta åt, sade den unge mannen, som med möda dolde sin förtvetylse.

— Dö af hunger! . . . upprepade den andre, höjande på axlarna. Det är bara pöbeln, som dör af hunger, emedan den icke vill arbeta; och det är icke mer än rätt.

— Och jag vill slå vad, min herre, att det fins ett slags död, som ni aldrig behöfver frukta, ropade ynglingen, uppbragt öfver den andres känslolöshet och råhet.

— Hvad menar ni? frågade denne, högdraget.

— Jag menar, att det aldrig blir hjertat, som qväfver er.

— Min herre! ropade den promenerande i vredgad ton.

— Nå . . . min herre! . . . Hvad befalls? . . . återtog ynglingen, och såg den andre stint i synen.

— Ingenting, svarade den högdragne herrn, i det han hastigt vände sig om, och, mumlande mellan tänderna, gick att sätta sig i en kabriolett med orangegul korg, hvarpå var målad en ofantlig skuld och deröfver en friherrlig krona.

En betjent, löjligt utspökad med en mängd guldgaloner på grönt samt en guldaiguillette, som räckte ända ned till vecka lifvet, stod bredvid hästen, utan att bli varse, när hans herre kom.

— Der står du och gapar, ditt fördömda kreatur! sade denne och stötte till honom med käppen.

Betjenten vände sig häpen om.

— Kära herre . . . sade han, stammande, — jag . . .

— Du kan då aldrig lära dig att säga: herr baron, din skojare! utropade den promenerande, i vredgad ton. — Se så, öppna vagnsdörren!

Den högdragne herrn var baron Tripeaud; — herr industri-baronen, börsspekulanten, procentaren.

Den arma puckelryggiga var ingen annan än la Mayeux, som hade dånat, i följd af bristande föda, just då hon ämnade begifva sig till fröken de Cardoville.

Den olyckliga varelsen hade haft mod att trotsa skammen och de plum-pa speord, som hon väntade sig, då hon ännu en gång visade sig i detta hus, hvilket hon en gång hade frivilligt lemnat; men denna gång var det icke för hennes egen skull, utan för hennes systems, Bacchanal-drottningens, hvilken hon ville, med anropande af Adriennes biträde, rycka undan ett förfärligt öde, sedan Celie nu hade återvändt till Paris, som hon för någon tid hade lemnat.

Tvenne timmar efter dessa olika tilldragelser, strömmade en oräknelig folkhop till Porte-Saint-Martin, för att bevista Moroks representation; ty han skulle förevisa en strid emellan honom sjelf och den fasansfulla pantern från Java, kallad *Döden*.

Snart stannade Adriennes vagn, och hon, jemte fru de Morinval, stego ur vid teatern. De skulle om en stund råka grefve de Montbron, som de hade lemnat vid klubben.

VII.

BAKOM RIDÅEN.

Den ofantliga salongen vid Porte-Saint-Martin var uppfylld af en oräknelig folkhop.

Grefve de Montbron hade haft rätt, då han sade till Adrienne, att *hela Paris* skyndade med största nyfikenhet till Moroks representationer. Det torde vara öfverflödigt nämna, att djurtämjaren hade helt och hållet öfvergifvit sin lilla handel med religiösa leksaker, som han med så mycken ifver dref, då han bodde på värdshuset *Hvita Falken*, vid Möckern, nära Leipzig. På samma vis var det med de stora, granna skyltarna, hvarpå hedningen Moroks hastiga och underbara omvändelse var framställd i så

besynnerliga målningar. Dessa föräldrade knep skulle i Paris icke fallit i smaken.

Morok hade just slutat kläda sig, uti en för skådespelare iorättad klädloge, som man åt honom hade inrymt. Utanpå sin pausarskjorta, sina arm- och lärskenor, bar han ett par mycket yda, röda pantalonger, vid fotlederna tillfästade medelst breda ringar af förgylld brons. Hans långa kaftan af brocheradt sidentyg, som skiftade i svart, purpur och guld, var likaledes tillfästad kring lifvet och vid händerna, medelst breda ringar af förgylld metall.

Denna mörka kostym gaf djurtämjaren ett ännu hemskare utseende. Hans tjocka, gulaktiga skugg nedföll i fylliga vågor öfver bröstet, och han rullade mycket gravitetiskt ett stycke hvitt musslin kring sin röda kalott. Skenhelig profet i Tyskland, komediant i Paris, förstod Morok, lika väl som hans beskyddare, att foga sig efter omständigheterna.

I ett hörn af logen satt en karl, som med mycken beundran betraktade Morok; denne var Jacques Rennepont, eller den så kallade *Couche-tout-nu*. Allt ifrån den dag, då elden härjade herr Hardys fabrik, hade Jacques icke lemnat Morok. — Han tillbragte hvarje natt i oerhörda orgier, som Morok tillställde, och hvilkas för helsan skadliga inflytande alls icke verkade på djurtämjarens jernnatur.

Jacques anletsdrag började deremot undergå en synbar förändring. Hans insjunkna kinder, hans marmorlika blekhet, hans blick, ömsom matt och skygg, ömsom blixtrande af en dyster eld, förrådde utsväfningens härjningar. Ett slags leende, men bittert och sardoniskt, spelade nästan beständigt kring hans förtorkade läppar. Detta förr så lilliga och glada sinne kämpade ännu, ehuru svagt, emot den fasansfulla tyngden af ett oupphörligt rus. Alldeles afvänt från arbete och ur stånd att nu mera umbära de grofva nöjen, hvarvid han vant sig, samt sökande att i ruset fördränka en qvarlefva af heder, som ännu höjde sin röst inom honom, hade Jacques sjunkit ända derhän, att utan tvekan emottaga de almosor af grof sinlighet, som Morok erbjöd honom. Denne betalade alltid deras ganska dyra kalaser, men aktade sig noga att gifva Jacques några penningar, och det med flit, för att ständigt bibehålla honom i en beroende ställning.

Efter att en stund med en viss däsighet hafva betraktat Morok, sade Jacques till honom:

— I alla fall är det ett ganska ståtligt yrke, du idkar. (De värde herrarne kallade hvarandra du). Du kan med skäl skryta af, att det icke, nu för tiden, finnes tvenne karlar, sådana som du . . . nej icke i hela världen. — Och det är mycket smickrande, tycker jag. — Det är blott skada, att du icke inskränker dig endast och allenast till detta vackra yrke.

— Hvad menar du med det?

— Än den der sammansvärjningen då, för hvars skull du låter mig kalasa alla dagar och alla nätter?

— Ja, ja, det blir nog allvar af; men tiden är ännu icke inne, och jag vill nödvändigt hafva dig under ögonen, ända till den stora dagen.

— Här du skäl att beklaga dig?

— Nej, — knäfveln heller! . . . ropade Jacques. — Hvad skulle jag göra? — Så förtärd af bränvin som jag nu är, skulle jag omöjligen ha styrka att arbeta, om jag ock hade håg dertill. — Jag har icke, som du, ett marmorhufvud och en kropp af jern . . . men att berusa mig med krut, i stället att berusa mig med något annat . . . det tycker jag nog om. — Jag duger i alla fall icke till något annat, nu mera . . . Och ruset är godt . . . det hindrar mig ifrån att tänka.

— På hvad?

— Du vet väl . . . att när jag tänker . . . så tänker jag blott på en enda sak . . . sade Jacques med dyster min.

— Bacchanal-drottningen, nu igen, yttrade Morok med förakt.

— Alltid! röt Jacques. — När jag slutar upp att tänka på henne, så är jag död . . . eller aldeles försöffad . . . det skall jag säga dig, din djefvul!

— Du har aldrig mått bättre, än du nu mår, och har aldrig haft mer förstånd, än du nu har, ditt våpl svarade Morok, i det han fästade sin turban.

Samtalet blef här afbrutet.

Goliath kom inrusande i klädlogen.

Denne Herkules' gigantiska växt hade ännu mera tilltagit på bredden. Han var kostymerad som Alcides. Hans ofantliga lemmar, öfverallt korsade af stora ådror, svälde under liffärgadt tricot. Ett par ofantliga korta, scharlakansröda byxor utgjorde för öfrigt hela hans klädsel.

— Hvarföre inrusar du här, som en stormvind? frågade Morok.

— Det är väl en annan stormvind i salen, svarade Goliath. — De börja bli otaliga. — De skrika, som de vore ursinniga. — Men om det vore bara det! . . .

— Hvad är det mera då?

— Döden kan icke spela i afton.

Morok vände sig hastigt. — Hvarföre det? frågade han.

— Jag har sett honom, svarade Goliath . . . Han håller sig ständigt i det inre af buren. — Hans öron ligga så tätt intill hufvudet, så att man skulle tro, att de äro afklippta. — Ni vet hvad det vill säga.

— Är detta allt? . . . frågade Morok — i det han vände sig mot spegeln, för att sätta sin hufvudbonad i ordning.

— Detta är nog af, det. — Han har ett anfall af raseri. — Allt sedan den der natten i Tyskland, då han slukade den gamla hvita hästkrattan, har jag aldrig sett honom så vild. — Ögonen lysa som ett par ljus.

— Då får man sätta på honom det vackra halsbandet, svarade Morok, helt lugn.

— Det vackra halsbandet?

— Ja — halsbandet med fjedrarna.

— Då skall väl jag göra tjänst som kammartjenare, sade jätten. — En allt för vacker toalettt!!

— Tig!

— Det är icke allt, fortfor Goliath, brydd.

N:o 54.

— Hvad är det vidare?

— Jag må så gerna säga alltihop . . . rent ut.

— Så tala då!

— Nå väl! . . . här är . . .

— Hvem är här — dumhufvud!

— Engelsmannen.

Morok spratt till. — Hans armar sjönko slappa ned utmed sidorna.

Jacques blef bestört öfver djurtämjarens blekhet och hans hastiga förvidna anletsdrag.

— Engelsmannen? . . . Är du säker derpå? . . . Har du sett honom? . . . frågade Morok, vändande sig ånyo till Goliath.

— Ganska säker. — Jag tittade genom hålet på ridåen, och såg honom sitta i en liten loge, helt nära teatern. Den der karlen vill betrakta sakerna på nära håll. — Han är ganska lätt att igenkänna på den utstående pannan, den stora näsan och de runda ögonen.

Morok darrade.

Denne man, som vanligen visade en vild liknöjdhet, syntes nu allt mer och mer orolig; ja — han var så förskräckt, att Jacques frågade:

— Hvad är det då med den der Engelsmannen?

— Han följde mig från Strassburg, der han hade träffat mig, — svarade Morok, utan att kunna dölja sin ångest. — Han gjorde, med egna hästar, små dagsresor, liksom jag, och stannade öfver allt, der jag stannade, för att aldrig försumma någon af mina representationer. — Men två dagar innan jag anlände till Paris, lemnade han mig, och jag trodde mig befriad ifrån honom, — tillade Morok, suckande.

— Befriad! . . . Så du talar! . . . ropade Jacques, förvånad. — En sådan god kund! . . . en sådan beundrare!

— Ja — sade Morok, med allt mera hemsk och orolig min; — men den uslingen har slagit vad om en ofantlig summa, att jag, inför hans ögon, skulle bli uppslukad af ett bland mina djur, just midt under representationen. — Han hoppas vinna sitt hvad . . . och därför lemnar han mig icke.

Jacques Rennepont fann Engelsmannens idé vara så löjligt excentrisk, att han, för första gången på lång tid, utbrast i ett hjertligt gapskratt.

Morok, alldeles blå i ansigtet af raseri, rusade på Jacques med en så hotande åtbörd, att Goliath var nödsakad träda emellan.

— Nå, se så . . . se så . . . blif icke ond . . . yttrade Jacques. — Eftersom det är fråga om något allvarsamt, så skrattar jag icke mera.

Morok lugnade sig, och yttrade i en dof ton till Couche-tout-nu:

— Tror du mig vara feg?

— Nej, för tusan!

— Åh jo! . . . eftersom jag fruktar den der Engelsmannen mer, än min panter och min tiger.

— Emedan du själf säger det, så måste jag väl tro dig, svarade Rennepont. — Men jag kan icke begripa, hvarföre den karlens närvaro skall skrämma dig.

— Men betänk då, din stackare, ropade Morok, . . . att, när jag är

tvungen att hvarje ögonblick gifva akt på den allra minsta rörelse af vild-djuret, som jag håller fångsladt med min blick och mina åtbörder, är det förskräckligt att veta ett par ögon spända, oafslätligen spända på mig, under afvakten, att minsta försummelse eller tankspriddhet skall öfverlemla mig ått vildjurets tänder.

— Ja, nu förstår jag, sade Jacques. — Det kan verkligen ingifva skrämsel. — Nu darrade äfven han i sin ordning.

— Ja, återtog Morok. — Ty när jag vet, att den der olycksbådande Engelsmannen är der, så låtsar jag förgäfvos, som om jag icke märkte honom; — jag tycker mig dock beständigt se hans stora, runda ögon fästade på mig. — Min tiger, Cain, har redan en gång hållit på att bita af mig armen, då jag för ett ögonblick råkade i tankspriddhet, förorsakad af den der förbannade Engelsmannen, den jag önskar att helvetet med hull och hår ville uppsluka. — Åska och blod! . . . tillade Morok. — Den karlen kommer att bli farlig för mig.

Han gick orolig fram och åter i logen.

— Dertill kommer, att *Döden* i afton håller öronen alldeles platt emot hufvudskålen, — återtog Goliath med råhet. — Om ni är envis . . . så skall jag säga er, att Engelsmannen vinner sitt vad.

— Gå ut, lymmel, och förstör icke hufvudet på mig med dina förutsägelser om olycka! . . . ropade Morok. — Gå och laga panterns halsband i ordning!

— Nå ja! . . . hvar och en har sin smak, och ni vill, att pantern skall smaka på er, — sade jätten, i det han med tunga steg lemnade logen.

— Men, efter du hyser någon fruktan, inföll Jacques Rennepont — hvarföre säger du icke då åt åskådarna, att pantern sjuknat?

Morok höjde på axlarna och svarade med vild hänförelse:

— Har du hört omtalas det ohyggliga nöje, spelaren njuter, då han på ett enda kort sätter sin förmögenhet, sin ära och sitt lif? — Nå väl! . . . äfven jag finner, under dessa öfningar, hvarvid jag dagligen sätter mitt lif på spel, ett vildt och hemskt nöje i att trotsa döden, i åsyn af en människomassa, som förskräckt darrar för mitt lif. — Hvad tycker du väl, att i sjelfva den der ängsten, som Engelsmannen inger mig, finner jag stundom, emot min vilja, jag vet icke hvad för en besynnerlig, hemskt njutning, som jag på en gång afskyr och önskar mig.

Regissören, som nu inträdde i djurtämjarens loge, afbröt samtalet.

— Kan man nu slå de tre slagen, herr Morok? frågade han. — Overturen kommer ej att räcka längre än tio minuter.

— Ja, sade Morok.

— Poliskommissarien har nyss åter undersökt den dubbla kedjan, som är ämnad åt pantern, och den i golfvet af teatern inslagna jernringen, — tillade regissören. Alltsammans har befunnits vara ganska säkert och bastant, mycket lugnande.

— Ja . . . lugnande . . . urdantagandes för mig — mumlade djurtämjaren.

— Således kan man nu ge tecknet, herr Morok?

— Det kan man, svarade den tillfrågade, och regissören gick.

VIII.

RIDÅENS UPPDRAGANDE.

De trenne brukliga slagen ljödo bakom ridåen; ouverturen började, men blef — vi måste tillstå det, — föga åbörd.

Det inre af salongen erbjöd en ganska liflig anblick. Med undantag af tvenne avant-scener, den ena till höger, den andra till venster om teatern, var hvarenda plats upptagen.

Ett stor antal af utmärkt grauna fruntimmer, nu, liksom alltid, lockade af det vilda skådespelets egenhet, fyllde logerna. I gallerierna deremot trängdes de flesta af de unga karlar, hvilka på förmiddagen hade galopperat på Elyseiska fälten.

Några ord, utbytta från det ena galleriet till det andra, kunna bäst gifva en idé om deras samtal.

— Vet du, bror, att så fullt hus, så vald samling af åskådare, finge man ej se, vore det än fråga om att åskåda Athalie.

— Det har du rätt uti. — Men hvad är också en stackars aktörs tjut emot lejonets majestätiska rytande?

— Men jag förstår icke, huru man kan tillåta den der Morok att fängsla sin panter inne på teatern, med en kedja och en jernring. — Tänk, om kedjan bruste!

— I anledning af brutna kedjor, så se der den lilla fru de Blinville, som ingalunda är en tigrinna. — Hon sitter der på andra raden. — Ser ni henne?

— Det klär henne ju alldeles förträffligt att ha brutit den äktenskapliga bojan. — Hon är riktigt yacker i år.

— Ah! — se der är ju den sköna hertiginnan de Saint-Prix! Men allt elegant, som fins, är ju här i afton; jag säger det iate för det, att vi äro här.

— Det är en verkligt italiensk salong! Hvad här ser gladt och festligt ut!

— När man tänker rätt på saken, så gör man rätt uti att roa sig; man torde icke få roa sig så länge.

— Hvarföre det då?

— Än om koleran kommer till Paris?

— Åh . . . tyst!

— Tror du på koleran, du?

— För tusan! . . . Den kommer norrifrån, spatserande med käpp i handen.

— Må f-n anamma den på vägen, så att vi slippa se dess gröna ansigte!

— Man säger, den är i London nu.

— Lycklig resa!

— Men jag vill hellre tala om något annat. Man må kalla det svaghet, eller hvad man vill, men jag tycker, att detta samtalsämne är bra tråkigt.

— Det tror jag nog.

— Mina herrar! . . . jag bedrar mig icke. Det är hon!

- Hvilken hon?
- Fröken de Cardoville. Hon inträder i avantscenen med Morinval och hans fru. Detta är ju en fullkomlig uppståndelse. I förmiddags på Elyseiska fälten, i afton här.
- Min själ är det icke sant! . . . Det är fröken de Cardoville.
- Gud, hvad hon är vacker!
- Låna mig din lornjett.
- Ha! . . . hvad säger du om henne?
- Hon är förtjusande . . . hänförande!
- Och med all denna skönhet, qvick som en eld . . . Nitton är . . . tre hundra tusen livres i ränta . . . hög börd . . . fri . . . fri som luften!
- Lägg dertill, att, om hon blott ville, kunde jag i morgon, kanske redan i dag, vara den lyckligaste af alla dödliga.
- Det är så att man kan bli galen . . . ursinnig.
- Man försäkrar, att hennes hotel på gatan Anjou skall vara någonting alldeles gudomligt. Man talar om ett badrum och en sängkammare, värdiga en saga ur *Tusen och en Nat*t.
- Och fri som luften. Jag återkommer alltid till den punkten.
- Ack, om jag vore i hennes ställe!
- Ja, se då . . . Jag skulle vara obarmhertigt lättsinnig.
- Mina herrar! . . . tänken blott på den lycklige dödlige, som först blir föremål för hennes kärlek.
- Ni tror således, att hon kommer att älska flere?
- Men . . . när hon är fri som luften . . .
- Se nu äro alla platser upptagna, undantagandes avantscenen midt emot fröken de Cardovilles. Huru afundsvärda bli ej innehafvarne af denna loge!
- Har ni sett engelska ambassadrisen?
- Och prinsessan d'Alvira?
- Men hvem är karlen, som de ha med sig?
- För höfveln! . . . det är Gernigny!
- Det är minsann smickrande för lejonerna och tigrarna, att kunna hitlocka så vackert folk.
- Märken j, mina herrar, huru alla eleganter lornjera fröken de Cardoville?
- Hon gör uppseende.
- Det är rätt, att hon visar sig ute. De ha ju utgifvit henne för tokig.
- Ack, mina vänner! . . . hvilket godt, hvilket vackert ansigte!
- Hvar då? . . . hvar då? . . .
- Der . . . i den lilla logen . . . just under fröken de Cardovilles.
- Se der! . . . se! . . .
- Det är en nötknäppare från Nürenberg.
- En träkarl.
- Sådana stela och runda ögon han har!
- Och näsan se'u!
- Och en sådan panna!

— Det är någonting groteskt.

— Tyst! . . . tyst! . . . i ridåen går upp.

Ridåen gick verkligen upp.

Några förutskickade ord äro här nödvändiga, till förklarande af hvad som följer.

Avantscenen på botten, till venster om åskådarne, var afdelad i tvenne loger. I den ena suto flera personer, påpekade af de unga karlarne der uppe på gallerierna.

Den andra afdelningen, som var närmast teatern, innehades af Engelsmannen ensam, denne excentriske person, som med sitt ohyggliga vad ingaf Morok en sådan förskräckelse.

För att värdigt måla denna på en gång groteska och förskräckliga fysionomi, som då och då framträdde ur det inre af logen, borde man äga Hoffmans fantastiska snille.

Frågarvarande Engelsman var ungefär femtio år gammal. Han hade en fullkomligt skallig, glatt och aflång pannå. Under denna pannå, prydd af ett par ögonbryn, till formen liknande tyenne cirkumflexer, blänkta två stora, gröna ögon, märkvärdigt runda och stirrande, och hvilka suto helt nära intill en mycket krokig, mycket tunn och mycket hvass näsa. Hakan, af den sorten, som man vanligen benämner *nötknäppa*, doldes till hälften af en stor hytt batisthalsduk, icke mindre styfstärkt än den rundade skjortkragen, som gick ända upp till örsnibben. Likväl var hyn på detta magra, ytterst knotiga ansigte ganska rödblommig, nästan purpurfärgad, hvilket gjorde att ögonstenarnes lysande gröna färg och de stora, runda hvitögonen syntes ännu bättre. Munnen, som var mycket stor, gnolade emellanåt på en skottsk aria, (alltid en och samma); stundom uppdrogos munpiporna i vinklar, kittlade af ett sardoniskt leende.

För ofrigit var den engelske herrn klädd med mycken omsorg. Hans blå frack med blanka knappar visade en väst af lika oförvitlig bländhvitheit, som den styfstärkta halsduken. Tvenne präktiga rubiner utgjorde knapparna i hans skjorta, och på logekanten stödde han som oftast ett par patriciska händer, sorgfälligt bevarade af de vackraste glacéhanskar.

För dem, som visste det lika grymma som besynnerliga motiv, hvilket dref honom till alla dessa representationer, blef hans groteska ansigte, som annars ingaf ett spefullt leende, nästan hemskt och förskräckligt. Då begrep man den rysliga mara, som vid blotta tanken derpå pinade Morok. Ty nog var det någonting ohyggligt i anblicken af dessa stora, runda, stela, gröna ögon, som med osviklig tillförlit tycktes afvakta djurtämjarens förfärliga död.

Ofvanöfver Engelsmannes hemska loge och bildande en hänförande motsats till densamma, befunno sig, i avantscenen på första raden, markisen och markisinnan de Morival, tillika med fröken de Cardoville. Denna sednare hade satt sig närmast teatern. Hon var klädd i bart hår, och bade en klädning af himmelsblått, kinesiskt krep, hvars puff pryddes af en broche med långa hängen, bestående af de ypperligaste, orientaliska perlor — ingenting vidare. I denna dräkt var Adrienne alldeles förtjusande. I handen höll hon en ofantlig bukett, sammansatt af de sällsyn-

taste *indiska* blommor; *Stephanotis* och *Gardenia* blandade sina bländande hvita blommor med de purpurröda af *Hibiscus* och javansk *Amaryllis*.

Markisinnan de Morinval, som satt på andra sidan af logen, var likaledes klädd med enkelhet och smak. Markis de Morinval, en ganska vacker ung man, mycket ljuslett och med en öppen fysionomi, stod bakom de begge damerna. Grefve de Montbron skulle komma efteråt.

Läsaren behagade ihågkomma, att den avantscen på första raden, som var gent emot den, der *Adrienne* satt, hade tills nu förblifvit tom.

Teatern föreställde en indisk jätteskog. I fonden syntes en mängd i orienten inhemska träd, som i form af blomqvastar eller pilar aftecknade sig mot en skroflig massa af spetsiga klippor, hvilka sköto upp så högt, att de knappast förunnade åskådaren anblicken af en rödaktig himmel. Hvarje kuliss utgjorde en vägg af träd, hvaremellan klippstycken framstucko.

Slutligen sågs till venster om åskådarne, och precis midt under *Adriennes* loge, den oregelmessigt runda öppningen af en djup och mörk håla, hvilken syntes till hälften raserad genom en massa af stora granitblock, ditkastade af något vulkaniskt utbrott.

Denna naturscen af en vild, men majestätisk, skönhet var med beundransvärd talang utförd. Illusionen var så fullkomlig som möjligt. Den nedfällda rampen, försedd med en purpurröd reflektor, kastade öfver det hemiska landskapet en på samma gång varm och matt färgton, som ännu mera ökade det dystra och imponerande af det hela.

Adrienne lutade sig något framom logen, och sökte, med strålände ögon och våldsamt klappande hjerta, i nyss skildrade taffla återfinna den *ensliga skogen*, hvarom hon hade läst i resebeskrifningen, vid berättelsen om den ädelmodiga raskhet och sjelfuppoffring, hvarmed *Ischalma* hade rusat på en rasande tigrinna, för att rädda en stackars negerlaf, som hade tagit sin tillflykt i en håla.

Slumpen underhjelpste denna gång på ett märkvärdigt sätt den unga damens minne. Helt och hållet försänkt i betraktelsen af denna vilda skogstrakt och i de tankar, som dervid vaknade i hennes hjerta, tänkte hon ingalunda på hvad som tilldrog sig i salongen.

Och likväl tilldrog sig någonting särdeles anmärkningsvärdt i den hittills tomma avantscenen, midt emot den, der *Adrienne* satt.

Dörren till denna loge hade öppnats.

En man af fyratio års ålder ungefär, med blek, men mörk hy, hade der inträdt. Han var klädd på indiskt vis, uti en lång och vid rock af orangeguldt sidentyg, kring lifvet sammanhållen af ett grönt bälte. På hufvudet hade han en liten hvit turban. Efter att hafva iordningställt tvenne stolar, längst fram i logen, och tittat sig omkring till höger och venster i salongen, spratt han till. Hans svarta ögon guistrade, och han gick hastigt ut.

Denne man var *Faringi*.

Åsynen af *Hinduen* hade redan i hela salongen väckt en med nyfikenhet blandad öfverraskning. Flertalet af åskådarne hade icke, liksom *Adrien-*

ne, anledning att sitta djupt försänkta i blotta betraktandet af en indisk dekoration.

Uppmärksamheten ökade ännu mer, då man såg en ung man af sällsynt skönhet inträda i logen, kort efter sedan Faringi gått ut. Denne unge man var äfvenledes klädd i indisk dräkt, bestående af en vid och lång bländhvit kaschmirsrock med vida fladdrande ärmor. På hufvudet bar han en turban af scharlakån, randad med guld, alldeles lika med gördeln, hvori satt en dolk, hvars fäste gnistrade af de dyrbaraste ädelstenar.

Den unge mannen var Dschalma.

Några ögonblick förblef han stående vid dörren till logen, kastade en nästan likgiltig blick omkring denna omätliga salong, fullpackad med en oräknelig människomassa. Sedermera tog den unge prinsen med behagfullt majestät några steg framåt, och satte sig, temligen vårdslöst, på en af stolarna. Slutligen vände han hufvudet åt dörren, och syntes förvånad deröfver, att en person, som han väntade, dröjde att inträda.

Denna person visade sig slutligen, så snart vaktmästaren hunnit hjälpa henne af med kappan.

Personen var en förtjusande ung flicka, blond och vacker, klädd med mera prakt än smak, i en klädning af hvitbottnigt atlas med breda nackaröda ränder. Denna klädning var ytterligt urringad i halsen, och ärmarna mer än vanligt vida. Tvenne stora, nackaröda handrosor sutto en på vardera sidan af hennes blonda hår, innefattande ett det täckaste, skalkaktigaste och lifligaste lilla ansigte, man någonsin vill se.

Läsaren torde redan ha igenkänt Rose-Pompon, försedd med hvita långhandskar, löjligt öfverlastade med armband. Dessa handskar dolde dock icke mer än hälften af hennes vackra armar. I handen höll hon en ofantlig bukett af friska törnrosor.

Långt ifrån att i sin gång härma Dschalmas lugna majestät, kom Rose-Pompon hoppande in i logen, ramlade bullersamt med stolarna, och bråkade en lång stund, innan hon satte sig, i afsigt att väl utbreda sin klädning. Utan att vara det ringaste blyg för hela denna lysande samling, lät hon, med en liten retsam åtbörd, pris Dschalma lukta på hennes rosenbukett, under det hon satt och vägde på stolen.

Faringi inträdde åter, tillstängde logedörren, och satte sig bakom prinsen.

Adrienne, ännu alltid försänkt i åskådandet af den indiska skogen och i sina lifva minnen, hade icke gifvit akt på de nykomna.

Som hon helt och hållet vände ansigtet ifrån salongen, och Dschalma endast kunde se en skymt af hennes profil, hade han ännu icke igenkänt henne.

IX.

D Ö D E N,

Libretten för Moroks strid med pantern var så obetydlig, att större delen af publiken derät lånade föga uppmärksamhet; man ville spara intresset till den scen, då djurtämjaren skulle uppträda.

Denna publikens likgiltighet förklarar nogsamnt den nyfikenhet, Dschal-

mas och Faringis inträdande i salongen väckte hos de flesta af åskådarna; en nyfikenhet, som gaf sig tillkänna genom ett lätt sorl och en allmän rörelse bland hopen, alldeles som för en tid sedan, så snart några Araber visade sig på något offentligt ställe.

Rose-Pompons lifliga och täcka utseende — nu som alltid intagande, oaktadt hennes temligen smaklösa klädsel och den för en sådan teater, som denna, alltför granna toaletten, samt hennes alltför lättsinniga och mer än förtroliga fasoner med den sköne Hinduen, som åtföljde henne, bidrog ännu mer att öka mängdens nyfikna uppmärksamhet, ty det var just nu som Rose-Pompon, yr och framfusig, som hon alltid var, hade med en rörelse af retande behagsjuka närmat sin stora rosenqvast till prinsens ansigte, för att låta honom lukta. Men prinsen, i stället att visa sig road af denna artighet, försjönk, vid åsynen af det indiska landskapet, uti ett stilla drömmeri. Då höljade Rose-Pompon att, på kanten af logen, med sin bukett slå takten till musiken, medan den alltför synbara höjningen och sänkningen på hennes vackra axlar tillkännagaf, att den passionerade danserskan började blifva besatt af koreografiska idéer, mer eller mindre *stormande* *), allt efter som orkestern spelade fortare eller långsammare.

Markisinnan de Morinval, som satt precis midt emot den loge, der Faringi, Dschalma och Rose-Pompon voro placerade, hade snart varseblifvit de nya personernas ankomst, men synnerligast Rose-Pompons löjliga koketteri. Slutligen lutade den unga markisinnan sig till Adrienne, som ännu satt försänkt i sina outplånliga minnen, och sade, skrottande:

— Min vän, det roligaste här på stället är ingalunde på teatern. Se då hellre midt emot oss.

— Midt emot oss? upprepade Adrienne, mekaniskt.

Efter att hafva med en min af öfverraskning vänt sig till fru de Morinval, kastade hon ögonen åt det håll, denna visade henne.

Hon blickade åt logen midt öfver.

Hvad såg hon der? Dschalma, vid sidan af ett ungt fruntimmer, som helt förtroligt lät honom lukta på den blomsterbukett, hon hade i handen.

Förfärad, nästan fysiskt särad i hjertat af ett elektriskt, djupt, hvasst styng, blef Adrienne alldeles dödsblek. Af instinkt, om vi så skola uttrycka oss, tillslöt hon ögonen en stund, för att icke se — alldeles lik som då man söker afvända dolken, af hvilken man redan är särad, men som hotar med ett ytterligare styng.

Och omedelbarligen följde på denna nästan materiella känsla en tanke, som var förskräcklig för hennes kärlek, så väl som för hennes rättvisa stolthet.

— Dschalma är här, i sällskap med ett fruntimmer, sade hon till sig sjelf. Och han har dock fått mitt bref . . . detta bref, af hvilket han kunde ana den sällhet, som väntade honom.

Vid tanken på denna dödliga förolämpning, gaf Adriennes döds-

*) Har afseende på den förut omtalade dansen: La Tulipe orangeuse.

Öfvers. anm.

blekhet rum för en hög rodnad, förorsakad af blygsel och förtrytelse. Båfvande, tillintetgjord inför denna grymma verklighet, sade hon till sig sjelf:

— *Rodin hade då icke bedragit mig.*

Man måste afstå från försöket att måla den snabba växlingen af sinnesrörelser, som martera, döda, under loppet af en minut. Adrienne hade från höjden af den mest strålande sällhet blifvit nedslungad i den grymmaste smärtas afgrund . . . och det på mindre än en sekund; ty det förgick knappast en sekund, innan hon sade till fru de Morinval:

— Men hvad är det då midt emot oss, som är så underligt, söta Julie?

Detta undvikande svar förunnade Adrienne tid att återvinna sin kallblodighet. Lyckligtvis, och tack vare de långa, yppiga lockarna, som nästan helt och hållet dolde profilen af hennes sköna kinder, undgick hennes plötsliga både blekhet och rodnad helt och hållet fru de Morinval, som glädtigt återtog:

— Huru, min bästa du? . . . du märker ej de der Hinduerna, som inträd i avantscenslogen, här midt emot? Se der . . . se . . . rakt midt emot oss. Ser du nu?

— Ja! . . . åh ja — jag ser dem, svarade Adrienne med stadig röst.

— Och du finner dem visst bra löjlige? . . . fortfor markisinnan.

— Hör på, mina damer, inföll markis de Morinval, skrattande; jag anbåller om litet öfverseende med dessa stackars främlingar, som icke känna våra seder och bruk. Huru skulle de eljest, i åsynen af hela Paris, visa sig i så dåligt sällskap?

— I sanning, svarade Adrienne med ett bittert leende, deras menlöshet är alltför rörande. Man måste beklaga dem.

— Men hon är ju för olycksaligt söt, den der lilla flickan med sin uringade klädning och sina bara armar, sade markisinnan. *Den der* kan icke vara mer än sexton, på sin höjd sjutton år. Se då, min bästa Adrienne. Hvilken skada på flicka!

— J ären särdeles barmhertiga i dag, både du och din man; det måste jag tillstå, min kära Julie, genmålte Adrienne. Man måste beklaga Hinduerna, beklaga den der varelsen . . . Låt se — hvem skola vi härnäst beklaga?

— Vi skola icke beklaga den der sköne Hinduen, med den röda, guldrandade turbanen, sade markisen; ty om den lilla sötungen får hållas en stund längre, så faller hon honom om halsen. Se . . . se bara! Minnans lutar hon sig icke helt och hållet intill sin sultan.

— De äro alltför roliga! . . . sade markisinnan, deltagande i sin mans munterhet, och i det hon lornjerade Rose-Pompon. Efter en minuts uppehåll, återtog hon, vändande sig till Adrienne:

— Jag är viss på en sak, jag — och det är, att den der lilla, i trots af sina sjelfsväldiga miner, är alldeles förtjust i Hinduen. Jag uppsnappade nyss en blick, som sade ganska mycket.

— Hvertill tjenar all denna skarpsynthet, min söta Julie? sade Adrienne, mildt. Hvad godt ha vi af att läsa i . . . denna unga flickas hjerta?

— Om hon älskar sin sultan, så har hon, på min ära, icke orätt der-

uti, inföll markisen. Ty jag har, i hela min lefnad, aldrig sett en så beundrasvärdt vacker karl, som den der Hinduen. Ännu har jag väl icke sett mer af honom, än profilen, men denna profil är ren och fin, som en antik kamé. Tycker ni icke det, fröken? . . . tillade markisen, i det han lutade sig ned till Adrienne. Ni förstår väl, att det är helt simpelt en fråga, som rör den sköna konsten; annars toge jag mig visst icke friheten att ställa en sådan till er.

— Ur denna synpunkt betraktad . . . är den verkligen ganska vacker, svarade Adrienne, något värdslost.

— Nå, men se! . . . inföll markisinnan — är hon icke näsvis, den der ungen? . . . Se bara, huru hon lornjerar oss!

— Det gör hon minsann, genmälte markisen; och se, nu lägger hon helt simpelt handen på sin sultans axel, för att förmå honom att dela den beundran, som j sannolikt ingifvit henne, mina damer.

Dschalma, hvars uppmärksamhet hittills varit upptagen af dekoratio-
nen, som så lifligt erinrade honom om hans hemland, hade verkligen för-
blifvit likgiltig för Rose-Pompons retmedel, och ännu icke varseblifvit
Adrienne.

— Men så se då — sade Rose-Pompon, i det hon alldeles hängde sig utöfver logen, och fortfor att lornjera fröken de Cardoville; ty det var hon, icke markisinnan, som i denna stund ådrog sig hennes uppmärksamhet. Se, sade hon — det der är verkligen någonting sällsynt . . . Ett så intagande fruntimmer med rödt hår! . . . men ett utsökt vackert rödt hår . . . det måste man tillstå. Se då, *prins Charmant!*

Det var just i detta ögonblick, som hon sakta slog Dschalma på axeln. Denne spratt till, vände hufvudet, och blef nu först varse fröken de Cardoville.

Ehuru man hade så godt som förberedt honom på detta möte, erfor prinsén dervid en sådan sinnesskakning, att han höll på att ovillkorligen resa sig upp; men då kände han på sin axel Faringis tunga jernhand, under det att denne, som satt tätt bakom honom, hastigt yttrade . . . men på hinduiska språket:

— Mod blott! . . . mod! . . . och i morgon skall denna dam ligga för era fötter.

När nu Dschalma gjorde en ny rörelse, för att stiga upp, tillade mestisen, för att hejda honom:

— Jag såg henne nyss både rodna och blekna af svartsjuka. Ingen svaghet! . . . eller också är allt förloradt.

— Se så ja! . . . nu sladdrar ni er gamla rotvälkska igen, yttrade Rose-Pompon till Faringi, i det hon vände sig om. Först och främst skall jag säga er, att detta är alldeles icke höfligt, och sedan så är det ett så befängdt språk, att det låter, som om ni knäckte nötter, när ni talar. — Jag talar till hans höghet om er, — sade mestisen. — Det är fråga om en öfverraskning, som han ämnar göra er.

— En öfverraskning! . . . Ja så! . . . det förändrar saken. — Skyn-
da er, i det fallet. — Hör ni det, *Prins Charmant!* — tillade hon med en öm blick på Dschalma.

— Mitt hjerta är förkrossadt, yttrade denne till Faringi, men på det hinduiska språket.

— Och i morgon skall det spritta af glädje och kärlek, — återtog mestisen. — Det är endast genom förakt, som man kufvar en stolt kvinna. — I morgon, säger jag, skall hon, darrande, förvirrad och bönfällande ligga för era fötter.

— I morgon skall hon till mig hysa ett dödligt hat, — svarade prinsen, ytterst nedslagen.

— Ja, om hon nu ser er svag och feg . . . I denna stund kan ni ej gå tillbaka . . . Se henne bara stint i ansigtet . . . och tag sedan den här lilla ungens bukett . . . och för den till era läppar. — Ni skall då genast få se denna så stolta kvinna både rodna och blekna. — Få se, om ni då tror mig.

Dschalma, af förtviflan bragt till det yttersta, och emöt sin vilja stående under förtrollningen af Faringis djefvulska råd, betraktade ännu en gång fröken de Cardoville mycket noga; hvarefter han med darrande hand fattade Rose-Pompons stora rosenbukett, såg ännu en gång på Adrienne, och förde buketten till yttersta kanten af sina läppar.

Vid detta förolämpande trots, kunde fröken de Cardoville ej betvinga en så smärtsam sinnesrörelse, att prinsen ganska väl blef den varse.

— Hon tillhör er, sade mestisen. — Säg ni nyss, ers höghet, huru hon ryste . . . af svartsjuka? . . . Mod! . . . mod! . . . hon tillhör er! . . . Snart skall hon foredraga er framför den der vackra unga mannen, som sitter bakom henne, . . . ty det är just *honom*, som hon hittills trott sig älska.

Och liksom mestisen hade gissat till den känsla af hat och raseri, som vid dessa hans ord skulle väckas i prinsens hjerta, tillade han hastigt:

— Lugn! . . . förakt! . . . jag ber för allting. — Det är ju den der karlen, som nu bör hata er.

Prinsen höjde sig och strök med handen öfver sin panna, som hade blifvit brännande het.

— Min Gud, hvad kan det då vara, som ni säger honom, och som uppretar honom till denna ytterliga grad? . . . sade Rose-Pompon, i vredgad ton, till Faringi. — Derefter vände hon sig till Dschalma och yttrade: — Se så, *Prins Charmant*, — såsom det plägar stå i fésagorna — återgif mig min bukett! . . .

Prinsen hörde henne ej . . . Hon återtog buketten.

Strax derpå fortfor hon:

— Ni har fört den till era läppar. — Jag hade lust att äta upp den. Snart tillade hon, i det hon suckade och kastade på Dschalma en blick af passionerad kärlek:

— Nini-Moulin, det missfostret, hade rätt . . . Han bedrog mig icke. — Allt der här är ju mycket anständigt; . . . jag har icke ens det att förebrå mig.

Och med kanten af sina små bländhvita tänder bet hon i den rosenröda pekfinger nageln på högra handen, af hvilken hon aftagit handsken.

Behöfver väl sägas, att Adriennes bref ej hade kommit prinsen tillhanda, och att han alldeles icke hade farit till landet, i sällskap med general Simon? — Under de tre dagar, som förflutit sedan grefve de Montbron råkade Dschalma, hade Faringi lyckats öfvertyga denne, att enda medlet till vinnande af fröken de Cardoville vore att öppet erkänna sig vara kär i en annan. — Hvad Dschalmas inställelse vid djurrepresentationen angick, så var den förberedd af Rodin, hvilken genom Florine visste, att hennes fröken ämnade sig dit.

Innan Dschalma hunnit varseblifva Adrienne, hade hon, som kände sina krafter börja svika, varit frestad att fara ifrån spektaklet. Den yngling, som hon hittills med så innerlig kärlek burit i sitt hjerta, hvilken hon hade beundrat som en hjälte, som en gud, han, som hon trott vara försänkt i en så ryslig förtvillan, att hon, hänförd af det ömmaste deltagande, skrifvit till honom, för att i hans hjerta sprida ett ljus af tröst — denne . . . besvarade ett ädelt bevis af uppriktighet och kärlek på det viset, att han till spektaklet medförde en qvinnovarelse, som var honom alldeles ovardig, och såmedelst gjorde sig till ett åtlöje för hela allmänheten. — Huru många djupa och obotliga sår fick icke här Adriennes stolthet! . . . Föga eller intet brydde hon sig om att veta, om det var med flit som prinsen velat göra henne till vittne af hans egen skymf.

Men då hon såg sig igenkänd af prinsen, då han dref förörlämpningen ända derhän, att se henne stint i ögonen, ända derhän, att till sina läppar föra buketten, som tillhörde qvinnovarelsen, af hvilken han var åtföljd, — då kände Adrienne sig fattad af en ädel förtrytelse, — då kände hon sig äga mod att kvarstanna. — Långt ifrån att tillsluta ögonen för hvad hon skenbarligen såg, erfor hon tvärtom ett barbariskt nöje i att betrakta, huru hennes hittills så gudomliga kärlek kämpade med döda, — huru den småningom dog.

Med pannan högburen, blicken stolt och blixtrande, kinderna lågande och läpparna dragna till ett härfullt förakt, betraktade hon nu i sin ordning den unga prinsen med en beundransvärd ibärdighet. Ett sardoniskt leende spelade kring hennes mun, och hon yttrade till markisinnan, hvilken, i likhet med de flesta af åskådarne, var oupphörligt sysselsatt med hvad som tilldrog sig i avantscenen midt emot:

— Detta förargliga öfverträdande af alla seder och all anständighet står åtminstone i fullkomlig harmoni med det öfriga af programmet.

— Visserligen, svarade fru de Morinval, — och min onkel har mycket förlorat, som ej fått se det kanske roligaste af alltsammans.

— Grefve de Montbron, ja — inföll Adrienne med illa kufvad bitterhet . . . Ja — han skall visst känna saknad öfver, att ej hafva fått se *allt* . . . Jag längtar innerligen, att han måtte komma. — Det är ju honom jag har att tacka för detta förtjusande aftonnöje.

Kanske hade markisinnan de Morinval märkt den bittra och smärtfulla ironi, som vid detta tillfälle låg i Adriennes ton, och som hon icke förmådde återhålla, om icke den allmänna uppmärksamheten just nu blifvit väckt af ett vildt, groft och uthållet rytande, hvilket fängslade alla

Åskådarnes blickar vid teatern, då de deremot hittills stuttit förströdda, under den *fyllnads-scen*, som skulle förbereda Moroks inträde på teatern.

Allas ögon vände sig nu instinktliskt mot hålan, som var belägen till venster om teatern, under fröken de Cardovilles eller snarare under Engelsmannens loge. En rysning af brinnande nyfikenhet genomför hela salongen.

Ett annat rytande, ännu gröfre, djupare, ursinnigare än det förra, ljöd nu från öppningen af den håla, som var längre in på teatern, och hvars ingång till hälften skyldes af artificiella buskar, lätta att undanböja.

Vid detta rytande såg man Engelsmannen resa sig upp i sin lilla loge. Han lutade sig, med halfva kroppen, utom densamma, och gnuggade förnöjd händerna; hvarefter hans stora gröna ögon, som nu lyste af en besynnerlig eld, oafslätligen stirrade på hålan, utan att vända sig derifrån.

Vid dessa vilda tjut hade äfven Dschalma spruttit till, oakadt alla de lidelser af kärlek, svartsjuka och hat, för hvilka han var ett rof. — Åsynen af skogen i förening med panterns rytande väckte hos honom nya minnen af hans hemland och af den mördande jagt, hvilken, liksom kriget, har sina rysliga hänförelser. Om han plötsligen fått höra trumpeterna och gongongerna i fadrens armé ge signal till uppbrott emot fienden, hade han aldrig kunnat bli hänförd af en vildare eld, än just nu. Stundom öfverröstades panterns långsamma och uthållande rytande nästan helt och hållet af det dofva mulandet från de andra burarna, hvilket lät som en aflägsen åska. Det var Judas och Rain, lejonet och tigern, som från det inre af teatern, hvarest deras burar voro placerade, besvarade panterns obyggliga läte. — Vid detta förfärliga sam ljud, som så ofta nått Dschalmas öron, då han, antingen under ett fälttåg eller på jagt, kamperade i Indiens ödsliga skogar, började blodet sjuda i hans ådror, och hans ögon gnistrade af en vild låga. Med hufvudet något framåt lutadt, höll han båda händerna hårdt slötna om kanten af logen. Hela hans kropp skakades af en konvulsivisk darrning. — Åskådarne, teatern — Adrienne till och med, voro icke längre till för honom. — Han var i sitt hemlands skogar . . . Han vädrade tigern.

Med hans sällsynta manliga skönhet blandades i denna stund ett sådant uttryck af vildt öfverdåd, af öfvernaturlig djerfhet, att Rose-Pompon betraktade honom med förskräckelse, men tillika med hänryckt beundran. Kanske var det nu första gången i hennes lif, som hennes stora blå ögon, vanligen så glada, så skalkaktiga, afspeglade en känsla af allvarsam själsrörelse. Hon kunde dock icke göra sig sjelf redo för hvad han kände och erfor. Hennes hjerta sammanpressades och slog våldsamt, liksom när man har aning om en kommande olycka.

Gifvande vika för en känsla af ovilkorlig fruktan, fattade hon Dschalmas arm och sade:

— Se då icke så der på den der hålan; — ni skrämmer mig.

Prinsen hörde icke.

— Ah! . . . se der är han! . . . der är han! . . . muhlade hopen, nästan med en röst.

Morok visade sig i fonden af teatern.

Han var kostymerad så, som vi redan sett, och bar, till yttermera säkerhet, en båge och ett långt koger, fullt af pilar. Långsamt nedsteg han utför branten af de konstgjorda klipporna, hvilka sluttade ända ned till midten af teatern. Tid efter annan stannade han för att lyssna, och framskred, som det syntes, med yttersta försigtighet.

Här han nu nästan ofrivilligt blickade åt alla sidor, varseblef han snart ett par välbekanta stora, gröna, stirrande ögon; det var Eugelsmannen, hvars loge var helt nära intill hålan.

Genast undergingo djurtämjarens anletsdrag en så smärtsam och synbar förändring, att markisinnan de Morinval, som, med tillhjelp af en förträfflig lornjett, betraktade honom, häftigt yttrade till Adrienne:

— Söta du, den der karlen är rädd. — Det händer honom säkert någon olycka.

— Plär det då hända olyckor? . . . genmålte Adrienne med ett sardoniskt leende — olyckor, midt ibland denna så talrika, så lysande, så lifvade folkmängd? . . . Olyckor? . . . här? . . . i afton? . . . Ah nej, min söta Julie, du tänker icke på hvad du säger. — Det är i skuggan, det är i ensligheten, som en olycka händer; — aldrig midt ibland en glad människomassa, vid ett bländande ljussken.

— Himmel! . . . Adrienne! . . . akta dig! . . . ropade markisinnan, som ej kunde återhålla ett rop af förskräckelse, i det hon fattade fröken de Cardoville i armen, liksom för att draga henne till sig. — Ser du! . . . Ser du pantern?

Markisinnan pekade med sin darrande hand på hålans öppning.

Adrienne sträckte häftigt ut hufvudet, för att se.

— Akta dig; luta dig icke så mycket framåt, yttrade markisinnan ifrigt.

— Du är för barnslig, min söta vän, med din förskräckelse, sade markisen till sin fru. — Pantern är fullkomligt säkert fångslad; och skulle han än afslita sin kedja, hvilket är alldeles omöjligt, så vore vi, i alla fall, utan all fara.

Ett högljudt sorl af ångestfull nyfikenhet lopp i detta ögonblick genom salen. Allas blickar voro oafvänt fästade på hålan.

Mellan de konstgjorda buskarna, som han häftigt undanböjde med sin breda bringa, framträdde hastigt den svarta pantern. Två gånger framsträckte han sitt platta hufvud, med dess tvenne gula, flammaande ögon. — Sedan öppnade han till hälften sitt röda gap, och uppgaf ett nytt rytande, i det han visade tvenne rader af fruktansvärda krokänder.

En dubbel jernkedja och ett jernhalsband, båda svartmålade, syntes icke för panterns svarta fall och mörkret i hålan; detta gjorde illusionen fullkomlig. Man kunde icke annat se, än att det förfärliga vildjuret ägde sin fullkomliga frihet.

— Mina damer! — yttrade hastigt markisen. — Se då på Hinduer-na. — De äro förträffliga i denna stund. — Se, hvilken sinnesrörelse!

Vid åsynen af pantern, hade verkligen Dschalmas vilda ifver nått sin höjd. Hans svarta ögon gnistrade som tvenne svarta diamanter; öfverläppen

uppdrogs konvulsiviskt, med ett uttryck af djurisk vildhet, som om han varit i en ytterlig paroxysm af vrede.

Faringi, som nu låg lutad med armbågarna mot logen, var äfvenledes ett rof för den häftigaste sinnesrörelse, förorsakad af en den besynnerligaste ödets skickelse. — Denne svarte panter af så sällsynt ras, som jag nu ser här i Paris, — och det på en teater, sade han för sig sjelf; — är densamme, som Majalen (den Stryparen, hvilken hade tatuera't Dschalma, medan han sof) fångade från hålan, då han var en liten unge, och sedan sålde till en europeisk sjökaptän. — Bohvanis makt visar sig allestädes, — tänkte Stryparböldingen i sin blodtörstiga vidskepelse.

— Tycker ni icke, — sade markisen till Adrienne — tycker ni icke, att Hinduerne sålunda äro präktiga att skåda?

— Kanske hafva de i sitt eget land varit med om en dylik jagt, — svarade Adrienne, som om hon velat framkalla, utmana och trotsa det grymmaste af alla sina minnen.

— Adrienne, sade markisinnan ifrigt till fröken de Cardoville, — nu är djurtämjaren oss temligen nära. — Är icke hans fysionomi förskräcklig? — Jag försäkrar dig, att karlen är rädd.

— Det säkra är, inföll markisen, denna gången ganska allvarsamt; — det säkra är, att hans förfärliga blekhet ökas med hvarje minut, allt som han närmar sig den här sidan. — Jag har hört sägas, att, om han en enda minut förlorar sin kallblodighet, är han förlorad.

— Åh! . . . det vore fasligt, utbrast markisinnan, vändande sig till Adrienne. — Här . . . midt för våra ögon! . . . om han blefve sårad! . . .

— Kan man då dö af ett sår? . . . yttrade Adrienne till markisinnan med en ton af så iskall likgiltighet, att den unga frun med förvåning blickade på henne och sade:

— Hvad du nu yttrar, min söta vän, är mer än grymt; — det måste jag tillstå.

— Hvad rår jag väl för det? Det är den oss omgifvande atmosfären, som inverkar på mig, svarade den unga flickan med ett isande smälende.

— Se . . . se! . . . nu ämnar djurtämjaren afskjuta en pil mot pantern, inföll markisen. Säkert börjar brottningen bröst emot bröst omedelbarligen derefter.

Morok befann sig nu i fonden af teatern, men måste passera densamma i hela dess bredd, i ännu han kunde komma till ingången af hålan. Han stannade ett ögonblick, lade en pil på bågsträngen, böjde sig ned på knä, bakom ett stort klippblock, sigtade länge . . . pilen hven — den försvann i det inre af hålan, dit pantern inkrupit, sedan han tvenne gånger visat sitt hotande hufvud.

Knappt hade pilen försvunnit, förrän pantern, retad af Goliath, hvilken för åskådarna var osynlig, uppgaf ett ursinnigt rytande, som om han varit sårad.

Moroks pantomim blef nu så uttrycksfull, han tolkade på ett så talande sätt sin glädje öfver att hafva träffat vildjuret, att de mest stormande bifallsrop skallade i hela salen. Nu bortkastade han sin båge, framdrog dolken ur sin gördel, fattade den mellan tänderna, och började

krypa på marken, som om han velat öfverraska den sårade pantern i dess tillflyktsort.

För att göra illusionen fullkomlig, uppgaf Döden, som af Goliath retades medelst slag af en jernstör, de fasansfullaste rytanden från det inre af hålan.

Den dystra anblicken af skogen, dunkelt upplyst af de rödaktiga reflexerna, var så skakande, panterns tjutande så förfärligt och Moroks ställning, hans åtbörder och pantomim så stämplade af förskräckelse, att alla åskådarnе darrade och förblefvo sittande i en djup, andlös, uppmärksam tystnad. Man skulle nästan kunna säga, att de väntade sig något ohyggligt uppträde.

Hvad som gjorde Moroks pantomim ännu mer effektrik, och gaf den en sådan prägel af förfärande sanning, var att, ju mer han närmade sig till panterns håla, dess närmare kom han också Engelsmannens loge. Djurtämjaren kunde i trots af allt sitt bemödande, icke taga sina ögon från denna människas stora, gröna ögon.

Nästan hade man kunnat tro, att hvarje rörelse som han gjorde, i det han framkröp, skedde till följd af en magnetisk dragningskraft, förorsakad af den olycksbådande yadhållarens hemska blick. Också blef Moroks ansigte allt mera blekt och likaktigt, ju närmare han nalkades den, som sålunda svurit hans förderf.

Vid åsynen af denna pantomim, som nu mera icke var någon lek, utan fasans verkliga uttryck, blef ännu en gång den djupa andlösa tystnad, som rådde i salen, afbruten af handklappningar och bifallsrop, ackompanjerade af panterns rytande samt lejonets och tigersnans mumlande på afstånd.

Engelsmannen, som nästan hängde utom sin loge, med läpparne uppdagna af det vanliga, nu mer än någonsin ohyggliga, sardoniska leendet, och med de gröna ögonen stelt stirrande, flåsade och såg mycket medtagen ut. Kallsvetten perlade från hans skalliga och röda panna, som om han verkligen uttömt en oerhörd magnetisk kraft, för att draga till sig Morok, hvilken han snart såg nära hålans ingång.

Ögonblicket var afgörande.

Morok låg aldeles hopkrupen, i en lurande ställning. Med dolken i handen och följande med blick och gester Dödens alla rörelser, då denne, ursinnigt rytande, öppnade sitt ofantliga gap, och tycktes vilja försvara ingången till sitt bo, afvaktade djurtämjaren blott ett gynnande ögonblick, för att störta sig på vilddjuret.

Faran utöfvade en sådan trollkraft, att till och med Adrienne, emot sin vilja, delade den känsla af plågsam otålighet, blandad med fasa, hvilken kom alla åskådarnes hjertan att klappa. Framlutad liksom markisinnan, och med blicken ofvändt fästad på den rysligt intressanta scenen, höll hon mekaniskt sin blomsterbukett i handen — sin *indiska* bukett, som hon ännu hade kvar.

Hastigt uppgaf Morok ett vildt rop, i det han störtade på pantern, som besvarade detta skri med en hisklig rytning, och rusade på sin her-

re med ett sådant raseri, att Adrienne, i tanka att mannen var förlorad, häfvande kastade sig tillbaka i logen och gömde ansigtet i sina begge händer.

Blomsterbuketten föll härvid ur hennes hand, ned på scenen, och rullade slutligen in i hålan, hvarest Morok kämpade med pantern.

Snabb som blixten, smidig och vig som en tiger, eldad af sin out-sägliga kärlek, och hänförd af den ifver, som panterns förfärliga rytande väckte hos honom, hoppade Dschalma ned på teatern, drog sin dolk och rusade in i hålan, för att taga Adriennes buket.

Just i detta ögonblick hörde han ett förtvifladt skri af Morok kalla honom till hjälp. Pantern, ännu mer ursinnig vid åsynen af Dschalma, gjorde en förtviflad ansträngning, för att slita sin kedja. Då han ej för-mådde det, reste han sig på ända, för att med framtassarna kunna omfat-ta prinsen, som nu var tillräckligt nära hans hvassa klor. Att böja ned hufvudet, kasta sig på knä och med detsamma gifva vilddjuret tvenne dolkstygn i underlivet, var för Dschalma ett ögonblicks verk, och det var sålunda han undgick en säker död. Pantern röt till och föll med hela sin tyngd öfver Hinduen. Under några minuter som djurets förfärliga dödskamp varade, såg man icke annat än en öredig massa af svarta lem-mar och hvita, blodiga kläder. Slutligen reste Dschalma sig upp — blek, sårad, öfverhöljd af blod. Med ögat gnistrande af vild stolthet, stående i upprätt ställning och trampande med ena foten på den döda pantern, höll han i handen Adriennes buket och kastade på henne en blick, som tolkade hela djupet af hans vausinniga kärlek.

Men nu . . . nu först kände Adrienne sina krafter svika henne, ty endast ett öfvermenskligt mod hade hittills gifvit henne styrka att uthärda åsynen af denna förfärliga kamp.

FJORTONDE AFDELNINGEN.

CONCILIUM.

I.

DEN RESANDE.

Det är natt.

Månan skiner, stjernorna tindra på en melankolisk klar himmel; den hemska nordanvinden, skarp, torr, isande, utbrister stundom i vilda väder-ilar. Med sin bistra, hvinande andedrägt sopar den höjderna af Mont-martre.

På högsta toppen af denna kulle synes en man i stående ställning.

Hans stora skugga kastar sig öfver den steniga, månbelysta marken.

Den resande betraktar den omätliga stad, som utbreder sig vid hans fötter.

Paris, hvares svarta silhouett aftecknar sina spiror, sina kupoler, sina dömer, sina kloktorn på synrandens blåaktiga duk, under det ett klart, rödaktigt sken uppstiger från midten af denna stenoccean och färgar zeniths stjärnprydda azur.

Det är det aflägsna skenet af tusende lägor, hvilka på aftonen, under nöjets timma, gladt upplysa den bullersamma hufvudstaden.

— Nej . . . sade den resande för sig sjelf. Det skall icke ske . . . Herren skall icke vilja det.

Tvenne gånger är nog.

För fem sekler sedan ledde mig *Den Allsmäktiges* hämnande hand ända från Asien och hit. Fastän blott en ensam resande, hade jag lemnat efter mig mera förtviflan, mera sorg, mer olycka, flera döda — än hundrade härjande inkräktares oräkneliga härar kunnat åstadkomma. Jag inträdde i denna stad, och dess folkmängd sammansmälte.

För tvenne sekler sedan hitfördes jag åter af denna oemotståndliga hand, och den gången, liksom den förra, härjade den fasansfulla landsplåga, som *Den Allsmäktige* bundit vid mina fjät och befallt mig att släpa med mig från ort till ort, härjade denna stad, der den allraförst angrep mina medbröder, redan utsläpade af arbete och förslappade af elände.

Medbröderne till mig . . . till mig . . . *Jerusalems skomakare* . . . till den af Herren fördömde handverkaren — ty Herren har, uti min person, förbannat handverkarnes hela slägte, ett alltid lidande, alltid arflöst, alltid slafvande slägte, hvilket, liksom jag, går . . . går . . . upphörligt går, utan uppehåll, utan rast, och utan att hvarken åtnjuta belöning eller äga något hopp, tilldess att män, qvinnor, barn och gubbar förgås under det tryckande jernoket . . . detta mördande ok, som upptages af andra, och som andra arbetare bära, från tidehvarf till tidehvarf, på sina villiga, ehuru krossade skuldror.

Och nu anländer jag för tredje gången sedan fem århundraden, änyo till en af de kullar, som beherrska denna stora stad.

Och troligen medför jag åter fasan, förödelser och döden.

Denna stad, berusad af sina bullersamma fröjder, af sina nattliga fester, vet icke . . . O nej! . . . den anar icke, att jag står vid dess port.

Dock nej . . . nej! . . . min närvaro skall icke nu medföra olycka.

Herren har ju, efter sina outränsakliga rådslag, fört mig genom hela Frankrike, och dervid låtit mig undvika ända till den ringaste menniskoboning. Ingen ökad själaringning har utmärkt den väg, der jag färdats fram.

Och dessutom har ju spöket öfvergifvit mig.

Detta spöke med sin blågula, i grönt skiftande hy, med sina djupa, blodiga ögon . . . När jag trampade Frankrikes jord, kände jag, att spökets fuktiga, iskalla hand släppte min. Just då försvann det.

Och likväl känner jag nu . . . ja — jag känner, att dödens atmosfer omgiver mig.

De upphöra icke, de hvassa ilningarne af denna hemiska vind, som, då den insveper mig i sin hvirvel, tyckes med sin förpestade andedrägt framalstra landsplågan . . .

Utan tvifvel stillar sig Herrans vrede.

Kanske blir min värvaro endast en varning, hvarigenom Han tänker väcka dem, hvilka öfverträda Hans bud.

Ja — jag hoppas det — ty annars vore det ju Hans mening att slå till, med ett ännu känbarare, ett ännu förfärligare slag . . . i det Han spridde död och förskräckelse i sjelfva hjertat af landet, i denna omätliga hufvudstad.

O nej! . . . nej! . . . Herren skall hafva medlidande.

Nej . . . Han skall icke döma mig till detta nya straff.

Ack! . . . i denna stad äro mina bröder talrikare och olyckligare, än annorstädes.

Och det är jag, som skulle bringa dem döden! . . .

Nej! Herren skall hafva medlidande, ty — min systers sju ättlingar äro ändtligen förenade inom murarna af denna stad.

Och det är jag, som skulle bringa dem döden!

Döden! . . . i stället för den skyndsamma hjälp de så väl behöfva.

Ty den der qvinnan, hvilken, liksom jag, irrar från ena ändan af verlden till den andra, har nu, sedan hon en gång sönderslitit trädarna af deras fienders ränker — åter fortsatt loppet af sin eviga vandring.

Förgäfvos anade hon, att stora olyckor änyo hotade dem, hvilka genom blodsbandet tillhöra mig.

Den osynliga hand, som förer mig framåt, jagar den irrande qvinnan före mig . . .

Nu, liksom alltid, bortförd af den emotståndliga hvirfveln, ropade hon, bönfällande, i det ögonblick, då hon nödgades öfverge de mina:

— Herre! . . . måtte jag åtminstone få fullborda mitt förehafvande!

— *Gå!!*

— Blott några dagar! . . . af barmhertighet, endast några dagar!

— *Gå!!*

— Jag lemnar mina skyddlingar vid afgrundens brädd.

— *Gå! . . . Gå!!*

Och den irrande stjernan har åter nödgats fullfölja sin eviga bana.

Men hennes röst hann genom rymden, och kallade mig till de minas hjälp.

När hennes röst nådde mitt öra, kände jag genast, att min systers ättlingar sväfvade i rysliga faror. Dessa faror ökas ännu mera . . .

O säg, säg, Herre! . . . skola min systers efterkommande undslippa de olyckor, hvilka under så många århundraden hopat sig öfver min slägt?

Skall du uti dem förlåta eller straffa mig?

O Herre! . . . värdes foga så, att de uppfylla sin stamfaders sista vilja!

Värdes foga så, att de måtte förena sina medlidsamma hjertan, sina friska krafter, sina ädla insigter, sina stora rikedomar!

Sålunda skola de kunna arbeta på mensklighetens tillkommande sällhet.

Sålunda skola de måhända kunna godtgöra mitt eviga lidande.

Dessa ord af Gudamenniskan: *Älsker hvarandra inbördes!* vare deras enda mål, deras enda medel!

Medelst dessa allsmåttiga ord skulle de kunna öfvervinna de falska prester, som förnekat den människobefne Gudens föreskrifter om kärlek, frid och hopp, och endast hylla läror af hat, våld och förtviflan.

Dessa falska prester, som, understödda af de mäktigaste och lyckligaste på jorden . . . i alla tider deras medbrottsliga, i stället att här på jorden fordra någon sällhet åt dem som lida, åt mina olyckliga bröder, djerfvas säga i Ditt namn, o Herre, att den fattige är, en gång för alla, bestämd att plågas i denna verld, och att längtan efter . . . eller hoppet om lindring, är ett brott i Dina ögon . . . emedan några fås lycka . . . och nästan hela mensklighetens olycka . . . vore just Din vilja, o Herre! Hvilken hädelse! . . . Är det icke just motsatsen af dessa människofientliga ord, som utgör Din gudomliga vilja?

Af miskund, Herre, bönhör mig! . . . Ryck min systers ättlingar undan deras fiender! . . . ifrån arbetaren, ända till konungasonen. — Låt icke fröet till en mäktig och fruktbarande förening tillintetgöras — en förening, som medelst Ditt bistånd, o Gud! . . . torde kunna grundlägga hela mensklighetens kommande sällhet!

Herre! . . . låt mig få förena dem, emedan man vill söndra dem . . . försvara dem, emedan man anfaller dem! — Låt mig få ingifva dem hopp, som ingenting mera hoppas, dem mod, som äro nedslagna! — Låt mig få upprätta dem, som hotas med fall, understödja dem, som framhärda i det goda!

Och kanske skola deras strid, deras hängifvenhet, deras dygd, deras lidanden försona mitt fel! . . . afplana skulden för mig . . . för mig, som olyckan allena hade gjort elak och orättvis.

Herre! . . . emedan Din allsmåttiga hand fört mig ända hit . . . uti ett för mig okänt ändamål . . . så afväpna ändtligen Din vrede . . . att jag icke längre må vara redskap för Din hämd!

Det är nog med sorg på jorden. — Under de tvenne sistörflutna åren, hafva Dina skapade varelser milliontals fallit i mina spår.

Menniskoslägtet har smält ihop! . . . ett sorgedok är utbredt öfver hela jordgloben . . .

Ända från Asien och till polens isberg har jag gått . . . med döden i mina fjät! . . .

Hör Du då icke denna långa dödssuck, som från jorden uppstiger till Dig, o Herre?

Miskunda Dig öfver dem alla . . . och öfver mig!!!

Mätte jag en dag — en enda dag få församla ättlingarna af min systers familj — och de äro räddade! . . .

I det den resande sade dessa ord, föll han på knä, och höjde mot himmelen sina bönfällande händer.

Hastigt röt vinden med fördubblad häftighet . . . De hvassa ilningarne förbyttes till orkan.

Den resande skalf.

Med en röst full af förfäran, ropade han:

— Herre! . . . dödsvinden tjuter med raseri! . . . Dess hvirvel upp-
lyfter och bortför mig . . . Herre! . . . Du bönhör mig således icke.

Spöket! . . . spöket! . . . O, se der! . . . se der är det nu igen! . . .
Dess grönkäftiga ansigte vanställes ännu värre af konsulsviska ryckningar;
— dess röda ögon vrída sig i sina djupa hålör . . . Bort! . . . bort! —
O nej! . . . dess hand . . . dess däfna, iskalla hand har åter fattat min
. . . Herre! . . . haf medlidande! . . . barmhertighet!

— Gå!!

— O Herre! . . . denna landsplåga . . . denna förfärliga landsplåga
. . . skall jag då föra den med mig äfven till denna stad! . . . mina brö-
der skola då först dö . . . desse, som äro så bräckliga, så eländige! . . .
Nåd!

— Gå!!

— Och min systers efterkommande! . . . Nåd! . . . nåd!

— Gå!!

— O Herre! . . . barmhertighet! . . . miskund! . . . Jag kan icke
längre fasthålla mig vid marken; spöket släpar mig utför sluttningen af
denna kulle . . . Min gång är snabb, liksom dödsvinden, hvilken blåser
bakom mig*). — Redan skådar jag stadens murar! . . . O, Herre! . . .
haf barmhertighet! . . . haf förbarmade med min systers ättlingar . . .
Skona dem! . . . Mätte jag åtminstone icke bli deras bödel! . . . Mätte
de kunna triumfera öfver sina fiender!

— Gå! . . . gå!!

— Marken flyr beständigt undan mina fötter . . . Redan vid stads-
porten! . . . O redan! . . . Herre! . . . Herre! ännu är det tid! . . . Nåd!
. . . nåd! . . . medlidande med denna slumrande stad! — Må den för-
skonas från att vakna vid förtvillans utbrott, vid rop af fasa, vid döds-
skrän! . . . Herre! . . . Redan står jag i stadsporten! . . . Du vill det
således! . . . Det är afgjort! . . . Paris!! — landsplågan är i ditt skötel
. . . Ack! . . . förbannad! . . . alltid förbannad! . . .

— Gå! . . . gå!!

II.

FASTLAGSMÅLTIDEN.

Dagen efter den afton, då den hemske resande, som nedsteg från
sluttningen af Montmartres kullar, hade inträdt i Paris, rädde en temligen
stor verksamhet i hotellet Saint-Dizier.

Ehuru klockan var knappast tolf på dagen, var dock prinsessan, utan
att vara parerad — ty dertill hade hon alltför god smak — likväl klädd
med en utsöktare omsorg, än vanligt. — Hennes blonda hår, som annars
var slätkammadt vid tinningarna, formerade nu tvenne krusiga bubblor,

*) År 1346 rasade den ryktbara svarta pesten (Digerdöden) nästan öfver hela jorden. — Den visade
samma symtommer som Koleran, samma oförklarliga fenomen af en framskridande gång, under
små dagsresor, på ett helt års tid. — År 1660 härjades världen af en annan, likartad epidemi.

Man vet, att koleran, när den utbrast i Frankrike, visade sig allra först i Paris; den hade
sålunda på ett oförklarligt sätt afbrutit sin hittills jemnt framskridande gång och gjort ett märk-
värdigt hopp. — Man erinrar sig ock, att nordostlig vind ständigt blåste, under kolerans vär-
sta härjningar.

som ganska väl klädde hennes feta och ännu blomstrande kinder. Hennes mössa var prydd med nya, ljusröda band. Då man såg madame de Saint-Dizier nästan smärt och inrundad vid lifvet, i sin nya klädning af ljusgrått moår, gissade man, att fru Grivois hade nödgats anlita någon af prinsessans öfriga kammarfruar, för att åstadkomma denna märkbara smalhet i matmoderns eljest fylliga växt.

Vi skola snart förklara den uppbyggliga orsaken till detta lindriga recidif af verdslig behagsjuka.

Prinsessan, åtföljd af fru Grivois, sin förtrogna, gaf sina sista befallningar, i anledning af några tillredelser, som förchades i en stor sal.

Midt uti detta rum var ett stort bord, betäckt med en karmosinsröd sammetsmatta; rundt omkring detsamma stodo flera stolar, och öfverst på hedersplatsen en förgylld länstol.

I ett hörn af rummet, nära kaminen, der en herrlig brasa lågade, syntes ett slags improviserad skänk. Der såg man de olika elementerna af den läckraste, mest utsökta måltid. Således höjde sig, på stora silfverfat, pyramider af sammanlagda brödskeffor, bestrukna med karpmjölke och onjovissmör, samt med tunna skifvor af inlagd makrill och tryffel ifrån Perigord emellan. (Man torde böra erinra, att det var i fastan). Längre bort, på fyrfat af silfver, stående öfver spritlampor, för att hållas väl varma, paraderade kräftstjertar från Meuse, stufvade med grädda. Vidare såg man små ostronpastejer, stufvade i maderavin, och till smaken förhöjda af en störfärs med kryddor.

Efter dessa stadiga rätter följde lättare såsom små biscuits i form af ananas, smultron-päron, någonting särdeles rart vid denna årstid; pomeransgelé, serveradt i skalen af denna frukt, konstmessigt urhålkade för detta ändamål. Madera-, Champagne- och Alicante-vin perlade i stora kristallflaskor, och tvenne herrliga kannor af Sevres-porslin voro fyllda, den ena med kaffe, den andra med ambravanilj-choklad. Dessa drycker försattes nästan i samma tillstånd som sorbet, ty de voro nedsatta i en stor isfylld afkylare af cisleradt silfver.

Men hvad som gaf denna läckra måltid en apostolisk, romersk karakter, var vissa produkter af sockerbagerikonst med religiös betydelse. Sålunda såg man alltför nätta, små krucifix af insyltad aprikos, små biskopsmössor af sockerkandi, biskopskräcklor af marsipan, till hvilka prinsessan, med granulaga uppmärksamhet hade bifogat en liten kardinalhatt af med körsbärssaft blandadt socker, prydd med snören af karamelltrådar. Det yppersta af alla dessa katolska sockersaker och ett verkligt mästerstycke af prinsessans kock, var ett superb krucifix af angelikerot med en törnekrona af kanderadt berberis*).

*) En fullkomligt trovärdig person har sagt oss, att han bivistat en middagsmåltid hos en högst uppsatt prelat, der bland deserten serverades en mängd dylika religiösa leksaker, hvilket gaf samme person anledning att yttra till ifrågavarande prelat: — "Jag trodde, Monseigneur, att man anammade Frälsarens lekamen sub utraque specie, men icke i angelikerot. — Man måste dock erkänna, att uppfinningen af de apostoliska sockersakerna icke var prelatens, utan härrörde från den något öfverdrifna katolska ifvern hos en gudfruktig dam, som hade mycket att säga i prelatens hus.

Detta är ett besynnerligt vanhelgande af religionen, hvaröfver till och med mindre gudfruktiga personer yttra sin harm och sin förtrytelse. Men ända ifrån det oförskämda taskspeleriet med *Rocken i Trier*, ända till det fräcka skämtet med helgonskrinet i Argenteuil, tyckas sådana fromma människor, som prinsessan de Saint-Dizier, göra sig all möda att med sitt nit förlöjligen i sig sjelf vördnadsvärda traditioner.

Efter att hafva kastat en blick af synnerligt välbehag på den sålunda tillagade måltiden, yttrade prinsessan de Saint-Dizier till fru Grivois, i det hon pekade på den förgyllda länstolen, hvilken tycktes vara ämnad åt ordföranden vid här blifvande sammanträde:

— Har man lagt fotpåsen under bordet, så att hans eminens får värma sina fötter? — Han klagat alltid, att de äro så kalla.

— Ja, madame, svarade fru Grivois, som tittade under bordet; — fotpåsen ligger der.

— Säg också till, att man fyller en tennkula med kokande vatten, ifall hans eminens ej skulle ha nog af fotpåsen, för att hålla sina fötter varma.

— Det skall ske.

— Lägg mera ved på elden.

— Men . . . nådig fru . . . det är ju redan en så dugtig brasa. — Var nådig och se sjelf! . . . Dessutom . . . om hans eminens alltid tycker sig ha för kallt, så tycker deremot hans högvördighet, biskopen af Halfagen, att han alltid har för varmt. — Han svettas beständigt.

Prinsessan höjde på axlarna och sade till fru Grivois:

— Är icke hans eminens, kardinal Malipieri, hans högvördighets, biskopens af Halfagen förman?

— Visserligen.

— Nå väl; i kraft af hierarkiens lagar är det således hans vördighet biskopens skyldighet att lida af hetta, i närvaro af hans förman, och icke hans eminens' skyldighet att pinas af köld. — För öfrigt är ingenting enklare: hans eminens är Italienare; hans högvördighet deremot från norra Belgien . . . de måste således vara vana vid alltför olika värmegrader.

— Lägg du mera ved på elden.

— Som prinsessan befäller, svarade fru Grivois, och lade tvenne ofantliga vedträn i kaminen. — Men i den här hettan, tror jag nästan att hans högvördighet, biskopen, kommer i fara att svimma.

— Ja, min Gud, det tror jag nog; — äfven jag pinas obarmhertigt häraf; — men du vet väl, att vår heliga religion ålägger oss sjelfförsäkelser — tillade prinsessan med ett rörande uttryck af gudaktighet.

Nu känna vi orsaken till prinsessan de Saint-Diziers något behagsjuka toalett för dagen. Det gällde att på allt upptänkligt artigt sätt emotaga de höga prelaterna, hvilka, tillika med abbé d'Aigrigny och flera af kyrkans högre medlemmar, redan flera gånger hade härstädes hållit ett slags concilium i smått.

En nygift fru, som ger sin första bal, en yngling, som nyss blifvit myndig och ger sin första ungarlsmiddag, ett snillrikt fruntimmer, som för första gången uppläser sitt ännu outgifna arbete, äro icke gladare,

stoltare och framför allt omsorgsfullare bekymrade för gästernas ändamåls-
enliga emottagande, än prinsessan de Saint-Dizier var, för emottagandet
af sina prester.

Att höra viktiga intressen diskuteras hos henne, att höra så många
insigtsfulla män begära hennes utlåtande i frågan om vissa anordningar,
rörande kvinnokongregationernas inflytande, — se der någonting, som på
det högsta kitlade prinsessans fäfänga; ty deras eminenser, deras högvör-
digheter, deras heligheter af alla slag, hade en gång för alla tagit för sed
att sålunda hylla prinsessans anspråk på att anses nästan som kyrkans he-
liga moder . . . Också hade hon för dessa vare sig in- eller utländska
prester, utvecklat en oändlighet af salvsefullt smicker och fromt ko-
ketteri.

För öfrigt kan ingenting vara mera logiskt, än de förvandlingar, hon
tid efter annan undergått, denna hjertlösa kvinna, som dock uppriktigt,
ja, med passion, älskade att intrigera och att herrska i kottierier. Hon
hade, allt efter som hon framskred i ålder, ganska naturligt öfvergått från
kärleksintriger till politiska intriger, från politiska till religiösa.

Just i det ögonblick, då prinsessan de Saint-Dizier slutade öfversig-
ten af anordningarna, hördes på hotellets gård ett starkt buller af vagnar,
som tillkännagaf ankomsten af hennes väntade gäster. — Tydligt syntes,
att dessa gäster voro af en ovanlig rang, ty prinsessan gick, tvärt emot
hvad hon eljest brukade, ända ut i dörren af försalongen, för att emot-
faga dem.

Det var verkligen den italienska kardinalen, Malipieri, som alltid
frös, och den belgiske biskopen, Halfagen, som alltid svettades. Pater
d'Aigrigny åtföljde dem.

Den romerska kardinalen var en högväxt man, mera knotig än ma-
ger, och med en på en gång högdragen och listig fysionomi. — Ansigtet
var gulaktigt och pussigt, han skelade mycket, och de svarta ögonen voro
omgifna af en brun cirkel.

Den belgiska biskopen var en liten karl, kort, tjock, klumpig och
med stor, utskjutande mage, apoplektisk by, beslutsam blick och knubbiga
mjuka mjölkfingerar.

Snart var sällskapet församladt i stora salongen. Kardinalen gick
genast att sätta sig vid spisen, under det att biskopen, som strax börja-
de svettas och pusta, då och då sneglade på det glacerade kaffet och cho-
koladet, som skulle hjälpa honom att uthärda denna artificiella rötmanad.

Pater d'Aigrigny närmade sig till prinsessan och hviskade till henne:

— Vill ni ge befällning om, att man hit inför abbé Gabriel de Ren-
nepont, som snart kommer och frågar efter er.

— Är den unge presten i staden? . . . frågade prinsessan med lif-
lig förundran.

— Ja, svarade d'Aigrigny. Sedan i förrgår har han varit här; vi
hafva, genom hans förmän, låtit hitkalla honom . . . Ni skall sedermera
få veta allt. Rodin skall fru Grivois insläppa genom den lilla löndör-
ren vid trappan, liksom hon gjorde härom dagen.

— Kommer han i dag?

— Ja; han har mycket viktiga saker att meddela oss. Han har önskat, att hans eminens, kardinalen, och hans högvördighet, biskopen, skulle vara närvarande vid vårt samtal, ty i egenskap af ordens medlemmar hafva de i Rom genom ordensgeneralen fått kännedom af allt.

Prinsessan ringde, gaf sina befallningar, och återkom snart till kardinalen, sägande till denne, i en ton af den ömmaste omsorg:

— Jag hoppas att ers eminens vill ha en kula hett vatten vid sina fötter? . . . Eller vill ers eminens, att man lägger in mer ved i kaminen?

Vid detta förslag uppgaf den belgiske biskopen, som torkade sin svettdrypande panna, en djup suck af förtviflan.

— Tusen tack, min nådiga prinsessa, svarade den italienske kardinalen, på ganska god fransyska, men med en odräglig italiensk accent. Jag är verkligen brydd för all er godhet.

— Skulle icke Monseigneur behaga någonting? . . . yttrade prinsessan nu till biskopen, i det hon med en behaglig åtbörd pekade på skänken.

— Min prinsessa, svarade biskopen, om ni tillåter, skall jag taga litet kaffeplace.

Prelaten tog försigtigtvis en omväg, för att icke, då han kalkades skänken, behöfva gå förbi kaminen.

— Vill icke ers eminens smaka några ostronpastejer? . . . frågade prinsessan åter, i det hon vände sig till Italienaren. De äro alldeles varma, tillade hon.

— Ack! . . . jag känner dem sedan gammalt, svarade kardinalen, smackande med gastronomisk min. Jag känner dem; de äro förträffliga, och jag kan icke säga nej.

— Hvad för slags vin får jag äran bjuda ers eminens? frågade prinsessan ytterligare, med sin mest utsökta grace.

— Litet Bordeauxvin, om ni behagar.

Abbé d'Aigrigny lagade sig till att slå i åt kardinalen, men prinsessan bestred honom detta nöje.

— Ers eminens skall säkert gilla, hvad jag gjort, sade pater d'Aigrigny till kardinalen, medan denne gravitetiskt mumsade på sina små ostronpastejer. Jag har icke trott mig i dag böra bitkalla hvarken hans högvördighet, biskopen af Mogador, eller hans högvördighet, erkepiskopen af Nauterre, än mindre vår heliga moder, Perpetua, föreständerskan i Sankt-Mariaklostret, emedan det samtal, vi skola hafva med hans reverens, pater Rodin, och med abbé de Rennepont, måste bli helt och hållet enskilt och förtroligt.

— Vår älskelige pater har deruti gjort fullkomligt rätt, svarade kardinalen; ty, utom det att den Rennepontska affären, i och för sina möjliga följder, måste intressera hela den romersk-katolska kyrkan, ges det vissa saker, som måste hållas hemliga.

— Det är just i anledning af detta ers eminens' yttrande, som jag tager tillfället i akt, att tacka ers eminens, som värdigats, i detta hänseende, göra ett undantag, till förmån för en af kyrkans ringaste och öd-

injukaste tjenarinnor, sade prinsessan, under det hon för kardinalen gjorde en djup nigning.

— Detta var icke annat än billigt och välförtjent, min prinsessa, svarade kardinalen, bugande sig artigt, dock efter att först hafva försigtigt satt sitt uttömda glas ifrån sig på bordet. Vi veta alltför väl, hvad tack kyrkan är er skyldig för den nyttiga och helsosamma ledning och det verkamma beskydd, hvarmed ni omfattar de fromma stiftelser, hvilkas patronessa ni är.

— Ja — hvad det beträffar, kan ers eminens vara fullkomligt öfvertygad om, att jag vägrar allt bistånd åt hvarje fattig, som ej kan uppvisa betyg på, att han nyligen kommunicerat.

— Och det är endast på detta sätt, min prinsessa, återtog kardinalen, som nu hade låtit fresta sig af de aptiliga kräftstjertarna och med god smak vände en tugga af dem i munnen, det är endast på detta sätt, som gudsfruktan har någon betydelse. Hvad frågar jag efter, om den ogudaktige svälter? . . . Fromheten — gudsfruktan — se det är någonting helt annat, det. Härvid nedsväljde prelaten skyndsamt sin läckra kräftstjertugga. För öfrigt — fortfor han — veta vi alltför väl, med hvilket brinnande nit och med hvilken obeveklig ihärdighet ni förföljer de ogudaktige, som göra sig upproriska mot den Helige Fadrens makt och myndighet.

— Ers eminens kan vara öfvertygad, att jag är Romerska till hjerta, själ och öfvertygelse. Jag gör ingen skilnad emellan en Gallican och en Turk, sade prinsessan, med eftertryck.

— Prinsessan har rätt, inföll den belgiske biskopen. Jag vill gå ännu längre: en Gallican bör för kyrkan vara vida förhatligare, än en hedning, och jag är, i det hänseendet, af samma mening som Luvig den fjortonde, då man hos honom anhöll om en nåd för en af hans hofmän.

— Aldrig! . . . sade den store konungen; den karlen är jansenist! . . .

— Han, sire! . . . Ingalunda! . . . Han är ateist.

— Ja så, svarade kungen — det är någonting helt annat, då bifaller jag hans begäran.

Detta lilla biskopliga skämt gjorde sin behöriga verkan på skrattnuskellerna, hvarefter pater d'Aigrigny, så snart han åter blifvit allvarsam, vände sig till kardinalen och yttrade:

— Olyckligtvis förhåller det sig så, som jag strax skall hafva äran säga ers eminens, i anledning af abbé Gabriel de Rennepont — att, om man icke noga vakade, skulle det lägre prästerskapet snart bli smittadt af gallicanism och upproriska idéer emot hvad de kalla biskoparnes despotism.

— Till förekommande häraf, inföll kardinalen med mycken hårdhet i tonen — måste biskoparne fördubbla sin stränghet, och alltid ihågkomma, att de äro Romare, innan de tänka på, att de äro Fransmän; ty i Frankrike är det de, som representera Rom, den helige Fadren och kyrkans intressen, liksom en ambassadör i det främmande land, der han vistas, representerar sitt fädernesland, sin monark och sin nations intressen.

— Detta är obestriddigt, svarade pater d'Aigrigny. Låt oss äfven

hoppas, att, i följd af den kraftiga impuls, ers eminens nyligen gifvit biskopsambetet, skola vi erhålla frihet att undervisa. Då skola vi, i stället för unga Fransmän, smittade af filosofi och däraktig patriotism, få goda romerska katoliker, mycket lydiga, väl disciplinerade och lika vördnadsfulla, som hans belighet påfvens egna undersåter.

— På det sättet, återtog den belgiske biskopen, leende, kunde om någon tid — jag menar, ifall vår Helige Fader ville lösgöra de franska katolikerna från deras beroende af nuvarande världsliga styrelse — så kunde de, i det de underkastade sig ett helt annat välde, försäkra honom om ett ansenligt och alldeles färdigbildadt katolskt parti.

Då biskopen hade uttalat dessa ord, torkade han sin panna, och gick att söka litet siberisk svalka ur den med chokoladglace uppfyllda kannan.

— Makten plägar alltid visa sig erkännsam för en sådan present, inföll prinsessan, leende. Den plägar då bevilja stora fördelar åt kyrkan.

— Och då återtager kyrkan den plats, hon bör innehafva, och som hon, olyckligtvis, icke innehar i Frankrike, helst i dessa tider af gudlöshet och anarki, sade kardinalen. — Lyckligtvis har jag på min väg sammanträffat med flera prelater, hvilkas ljumhet jag uppvärmt, och hvilkas nit jag upplifvat, äläggande dem, i den Helige Fadrens namn, att öppet och dristigt angripa tryckfriheten och den fria religionsutöfvningen, ehuru de äro erkända af de afskyvärda revolutionslagarna.

— Ack! . . . Ers eminens har då icke studsat tillbaka för de rysliga faror, för den grymma martyrdom, hvarför våra prelater utsätta sig, om de lyda ers eminens? . . . yttrade prinsessan glädtigt.

— Än de fraktansvärda *anklagelserna* för missbruk, Monseigneur. Ponera att ers eminens hade sitt säte i Frankrike, och ers eminens angrepe landets lagar . . . såsom det der packet af advokater och parlamentstälare plägar uttrycka sig. Nå väl! . . . hvilken färskräcklig våda! Konsetjen skulle helt visst förklara, att Monseigneurs herdabref innebure *missbruk* *). Besinna, Monseigneur, missbruk! Fattar ers eminens hela vidden af det förfärliga för en kyrkans furste uti att, sittande på sin pontifikaliska tron, omgifven af sina dignitärer och sitt kapitel, på afstånd höra några dussin ateistiska byråkrater i svart och blått livré skrika i alla toner, från falsetten till basen: *Det innebär missbruk! det innebär missbruk!* I sanning, om missbruk någorstundas äger rum, så är det visst missbruk af det löjlige hos det der folket.

Detta prinsessans skämt emottogs med enhällig munterhet.

Den belgiske biskopen återtog:

— Jag för min del tycker, att de der stolta förfäktarne af lagen, oakadt allt sitt skrällande, handla med fullkomligt kristlig ödmjukhet. En

*) Qu'il y a abus dans votre mandement. Ordagrant de uttryck, som begagnats emot chefen för Jesuitkollegium i Lyon, kardinal-erkebiskopen de Bondi, i den skrapa, hvarmed Ludvig Filip helt nyligen officiellt ogillat kardinal-erkebiskopens mandement emot gallikanska kyrkans rättigheter. Det är ej osannolikt, att författaren här lemnat oss en geuremålning af något prelatkoteri, förestäldt i det ögonblick, då skrapans innehåll blef känt, och af det hän, hvarmed en så matt demonstration der måste emottagas.

prelat örfilar dugtigt upp deras ogudaktighet, och de svara helt blygsamt, i det de buga sig: Ah, monseigneur, det är missbruk.

En ny skrattsalffa följde på detta nya skämt.

— Man måste väl låta dem roa sig med sitt oskyldiga och oskadliga skrik, liksom skolgossar, då de fått smaka lärarens ferla, sade kardinalen, leende. I trots af och emot deras vilja, skola vi alltid vara hos dem. Först och främst derföre, att vi, mer än de sjelfve, äro måna om deras salighet, och sedan derföre, att *makterna* alltid behöfva oss, för att helga dem och för att tygla hopen. Men under det advokater, parlamentsledamöter och universitets-ateister uppgifva rop af ett vanmäktigt hat, sammanrota sig de verkligt kristna själarna till en liga mot gudlösheten. Då jag reste genom Lyon, blef jag verkligen djupt rörd . . . men det är också en äkta romersk stad — brödraskap, botöfningskloster, stiftelser af alla slag — ingenting fattas der — och hvad ännu bättre är, öfver tre hundra tusen riksdaler i årlig donation till presterskapet. Ack! . . . Lyon är det katolska Frankrikes värdiga hufvudstad. Tre hundra tusen riksdaler . . . i donation . . . se det kan förbluffa ogudaktigheten. Tre hundra tusen riksdaler! . . . Hvad säga mina herrar filosofer om det?

— Beklagligtvis, monseigneur, gennämde pater d'Aigrigny, kunna icke alla franska städer likna Lyon. Jag bör till och med förbereda ers emnens på, att en ganska allvarsam händelse snart kommer att inträffa. Några medlemmar af det lägre presterskapet ämna göra gemensam sak med folket, hvars fattigdom och försakelser de dela, och bereda sig till att i den evangeliska jemlikhetens namn åberopa sina rättigheter mot hvad de kalla biskoparnes aristokratiska despotism.

— Om de understode sig något sådant, ropade kardinalen, så finnes intet interdikt, intet straff nog strängt emot en dylik uppresning.

— De våga ännu mer, monseigneur; några af dem tänka på att tillställa en söndring, att begära, det franska kyrkan må helt och hållet skiljas ifrån Rom; allt under förevändning, att ultramontanismen har förfalskat och besmittat den ursprungliga renheten af kristna lärans föreskrifter. En ung prest, förut missionär, nu mera kyrkoherde på landet, abbé Gabriel de Rennepont, som jag låtit kalla hit till Paris, genom hans förmän, har gjort sig till medelpunkt för ett slags propaganda. Han har sammankallat en mängd prester från de till hans pastorat gränsande församlingarna, och, allt under det han anbefallt dem en obrottslig lydnad emot sina biskopar, så länge ingenting är ändradt i hierarkiens nu bestående ordning, har han uppmanat dem att begagna sig af sina rättigheter såsom franska medborgare, för att på laglig väg uppnå hvad han kallar det lägre presterskapets frigörelse. Ty presterne i landsförsamlingarna äro, enligt hans påstående, helt och hållet öfverlemnade åt biskoparnes godtycke, emedan desse kunna afsätta dem och frantaga dem deras bröd, utan ringaste appell eller kontroll *).

*) En lika aktningvärd som ansedd andlig man har berättat oss, att en ung landprest, som, utan något giltigt skäl, blifvit afsatt af sin biskop, af hunger och elände blifvit nödgad — väl förståendes med fördöljande af sitt fornda, heliga kall — att taga tjänst såsom kypare på ett kaffehus i Lille, på ett ställe, der hans bror innehade en dylik befattning.

— Kors, han är ju en katolsk Luther, den der unge mannen, sade biskopen.

Dermed gick han på tåspetsarna bort att åt sig ifylla ett väldigt glas maderavin, hvaruti han långsamt doppade en marsipanbit, i form af en biskopskräkla.

Smittad af exemplet, fann kardinalen, under förevändning att gå och värma sina fötter, ännu alltid lika stela af köld — lämpligt att begära ett glas förträffligt malaga, som han klunkade i sig, med en djupt begrundande min, hvarefter han fortfor:

— Han vill således uppträda som reformator, den der abbé Gabriel? Han måtte vara ärelysten. Är han farlig?

— Enligt de underrättelser vi inhämtat, hafva hans förmän så ansett honom. Man har befallt honom att inställa sig här. Han kommer snart, och jag skall säga ers eminens, hvarföre jag hitstämt honom; men först vill jag hafva äran visa en not, som i några få rader innehåller abbé de Renneponts olycksbringande syfte. Man har förelagt honom följande frågor, angående flera af hans handlingar. Han har svarat på ett sätt, att hans förmän funnit sig föranlåtne att rappellera honom.

Abbé d'Aigrigny framtog emellertid ur sin portfölj ett papper, hvilket han högt uppläste. Det innehöll följande:

Fråga:

— "Är det sant, att ni meddelat religionens tröst åt en person i er församling, som dött i den rysligaste obotfärdighet intill ändan; emedan han sjelf afhändt sig lifvet?"

Svar:

— "Jag gjorde det, emedan han, i anseende till sin brottsliga ändalykt, mer än någon annan var i behof af kyrkans förböner. — Natuten, som följde på hans begrafning, vakade jag under anropande af Guds barmhertighet för honom."

Fråga:

— "Är det sant, att ni vägrat emottaga tvenne vaser af förgylldt silfver och åtskilliga andra dyrbarheter, hvarmed en af era åhörarinnor i sitt andäktiga nit velat begåfva kyrkan?"

Svar:

— "Jag har vägrat emottaga både de förgyllda silfvervaserna och de andra dyrbarheterna, emedan Guds hus bör vara enkelt och utan all prakt, för att alltid erinra de trogne, att vår gudomlige Frälsare föddes i en krubba. — Jag uppmanade den personen, som ville göra min församlings kyrka denna dyrbara men onyttiga skänk, att hellre använda en motsvarande peningsumma till utdelning bland de fattiga, alldenstund detta vore Gudi vida behagligare."

— Men detta är ju en skarp och bestämd förklaring emot tempelprydnader i allmänhet, ropade kardinalen. Den der unge presten är bland de farligaste. — Fortfar, min bästa pater!

Och i harmen slukade hans eminens flera smultron-päron, den ena efter den andra.

Pater d'Aigrigny fortfor:

Fråga:

— Är det sant, att ni i er församling intagit och under flera dygn hos er, på prestgården, lyst en landtman, Schweitzare till nation och tillhörande den protestantiska trosbekännelsen? — Är det sant, att ni, långt ifrån att söka omvända honom till den romerska katolska läran, glömt era pligter ända derhän, att ni, då denne kättare dog, begrafvit honom i samma vigda jord, som var helgad till hviloplats åt de rättrogne af vårt heliga famfund?"

Svar:

— "En af mina bröder var utan tak öfver hufvudet. Han hade alltid varit ärlig och arbetssam. På alderdomen blef han oförmögen till arbete; sjukdom ökade olyckan. Då blef han, usel, sängliggande, nästan döende, jagad ur sin usla boning, af en obarmhertig menniska, åt hvilken han var skyldig ett års hyra. Jag upptog den gamle i mitt hus, och lugnade hans sista dagar. Den stackars varelsen hade i hela sin lifstid lidit och arbetat; likväl hörde jag honom aldrig, ända intill sin död, uttala ett enda bittert ord emot Försynen. Han anbefallde sin anda åt Gud, och kysste krucifixet med mycken andakt. Hans rena och skuldlösa själ utandades i Skaparens sköte. Jag tillslöt med vördnad hans ögonlock; jag jordfästade sjelf den döde; jag bad för honom, och, ehuru han dött i den protestantiska läran, trodde jag honom vara värdig att få inträda i den eviga glädjen."

— Allt bättre och bättre! . . . utbrast kardinalen. Det är en oerhörd tolerans; det är ett förfärligt anfall emot den maximen, hvarpå hela katolicismen stöder sig: Utom kyrkan ingen salighet.

— Och allt, hvad jag nu haft äran anförä, återtog pater d'Aigrigny, är så mycket allvarsammare, som abbé de Renneponts mildhet, barmhertighet och kristliga sjelfförsakelse hafva, icke allenast i hans egen, utan äfven i alla de kringliggande församlingarna, väckt en verklig entusiasiasm. De nästgränsande socknarnes prester hafva gifvit vika för den allmänna hänförelsen, och — jag måste tillstå det — om icke den unge Gabriel varit så anspråkslös, så skulle en verklig schism hafva iaträffat.

— Men hvad hoppas ni af hans inställelse här? frågade prelaten.

— Man måste gå varsamt tillväga med honom: — först och främst är han medlem af Rennepontska familjen . . .

— Men han har ju afsagt sig sina rättigheter?

— Ja, monseigneur; och denna afsägelse, som i början skedde utan alla formaliteter, blef sedermera, med hans eget begifvande — det måste jag tillstå — i laga form affattad; ty han bade med ed utfäst sig att, utan förbehåll, åt Jesu sällskap öfverlemna hela sin andel i arvet. Icke desto mindre tror hans reverens, pater Rodin, att, om ers eminens, efter att hafva föreställt Gabriel, det han blottställer sig för afsättning, föresloge honom en anseelig plats i Rom, så skulle man kanske kunna förmå honom att lemna Frankrike och lyckas att hos honom väcka några hittills slumrande känslor af ärelystnad. Ty — som ers eminens nyss behagade säga — hvarje reformator måste ovilkorligen vara ärelysten.

— Jag gillar denna idé, sade kardinalen, efter några ögonblicks ef-

tersinnande. — Med de meriter, han äger, med det inflytande, han genom sina handlingar utöfvar på människorna, bör den unge abbén kunna gå långt . . . om han är läraktig. Är han det icke, så blir det alltid bättre för kyrkans väl, att han vistas i Rom, än i Frankrike . . . ty i Rom hafva vi, som ni ganska väl känner, min käre pater, säkerhetsmedel, dem man beklagligen icke äger i Frankrike *).

Efter några ögonblicks tystnad, yttrade kardinalen helt hastigt till pater d'Aigrigny:

— Efter vi tala om Rodin, så säg mig uppriktigt, hvad ni tänker om honom.

— Ers eminens känner hans duglighet, svarade d'Aigrigny med en tvungen och mistrogen min. — Vår vördade fader generalen . . .

— Har meddelat honom det uppdraget att träda i ert ställe, inföll kardinalen. Jag vet det; han sade mig det, när jag var i Rom. Men hvad tänker ni om Rodins karakter? Måne man kan hysa ett fullkomligt blindt förtroende till honom?

— Det är en så hvass, så förbehållsam, så hemlighetsfull, så ögonstränglig natur, svarade abbé d'Aigrigny med synbar tvekan, att det är svårt att om honom fälla något säkert omdöme.

— Tror ni honom vara ärelysten? frågade kardinalen efter en paus. — Misstänker ni honom icke att hafva helt andra afsigter och sträfvanen, än blott och bart vårt heliga samfunds ära och lycka? — Ja, ja, jag har mina skäl att tala sålunda, tillade prelaten med afsigt.

— Men, återtog pater d'Aigrigny, icke utan misstroende, ty personer af denna art äro ständigt på sin vakt emot hvarandra, — hvad tänker ers eminens sjelf om honom? — vare sig till följe af egna iakttagelser eller af pater-generalens vinkar? . . .

— Jo, jag tänker, att, om hans skenbara nit för sin ordens förkofran dölde någon hemlig afsigt, så borde man, till hvad pris som helst, laga, att man kommer under fund dermed . . . ty med de inflytelser, han sedan länge vetat förskaffa sig i Rom . . . och som jag nu kommit i kännedom af . . . kunde han med tiden bli ganska fruktansvärd.

— Nå väl! . . . ropade pater d'Aigrigny, hänförd af sin afundsjuke mot Rodin, — jag är, i det hänseendet, fullkomligt af samma tanka som ers eminens. Ty jag har stundom hos honom ertappat en och annan blyxt af ärelystnad, så förfärlig och så djup, att . . . om jag skulle tillstå för ers eminens allt, hvad jag fruktar, så . . .

Abbé d'Aigrigny hann ej tala ut, ty fru Grivois inträdde i detta ögonblick, efter att först hafva saktat klappat och sedan försigtigt gläntat på dörren. Hon gjorde ett tecken åt sin matmor.

Prinsessan svarade med en höjning på hufvudet.

Fru Grivois gick åter ut.

En sekund derefter inträdde Rodin i salongen.

*) Man vet, att ännu i denna stund (1845) existera i Rom inquisition, instängningar in pace, etc.

III.

REDOGÖRELSEN.

Vid åsynen af Rodin uppstego på en gång de höga prelaterne, jemte pater d'Aigrigny; så mycken aktning ingaf sjelfva förståndets öfverlägsenhet hos denne man. Deras ansigten, som nyss buro stämpeln af mistroende och afundsjuka, slätades plötsligen och tycktes med en högaktningssfull tillgifvenhet småle åt den värdige ordensbrodern. Prinsessan gick honom några steg till mötes.

Rodin, nu som alltid ovärdigt klädd och lemnande på den fina mattan smutsiga spår efter sina klumpiga skodon, satte sin paraply i en vrå, och gick fram till bordet, icke med sin förra ödmjukhet, utan med lediga steg, högburet hufvud och stadig blick. Han icke allenast kände sig ibland de sina, utan han ägde ock medvetande af att beherrska dem medelst sitt öfverlägsna snille.

— Vi talade just om ers reverens, sade kardinalen med utmärkt vänlighet.

— Ja så! . . . utropade Rodin, i det han skarpt fixerade prelaten. — Och hvad sades då om mig?

— Jo . . . inföll den belgiske biskopen, torkande sin panna — vi sade allt det goda, som kan sägas om ers reverens.

— Skulle ni icke behaga något, min bäste fader? frågade prinsessan, i det hon med handen visade Rodin den yppiga skänken.

— Tackar, min prinsessa: — jag åt min rättika i morse.

— Min sekreterare, abbé Berlini, som i dag var närvarande vid er frukost, har i sanning mycket lofordat ers reverens' måttlighet, och påstått, att den är en anakoret värdig, yttrade prelaten.

— Skole vi icke tala om affärer! . . . sade Rodin tvärt, i en ton, som röjde hans vana att beherrska och leda öfverläggningarna.

— Vi skola alltid anse oss ganska lyckliga att få höra er tala, sade kardinalen. Ers réverens har sjelf utsatt denna dag, för att språka med oss om den stora Rennepontska affären . . . en affär, hvilken verkligheten är så vigtig, att den har mycken del i min resa till Frankrike; . . . ty att upprätthålla det herrliga Jesu samfunds intresse . . . detta samfund, hvartill jag med stolthet räknar mig, det är att upprätthålla och bevaka Roms fördelar. Jag har därför lofvat den högvärdige pater-generalen, att helt och hållet ställa mig era befallningar till efterrättelse.

— Jag, för min del, kan icke annat än upprepa, hvad hans eminens redan behagat yttra, inföll den belgiske biskopen. Vi hafva på samma gång hitrest ifrån Rom, och våra tänkesätt äro alldeles lika.

— Visserligen . . . sade Rodin, vändande sig till kardinalen, — visserligen kan ers eminens i många hänseenden gagna vår sak. Jag skall strax nämna huru och på hvad sätt.

Derpå vände han sig till prinsessan och sade:

— Jag har bedt doktor Balcinier komma hit; ty det är nödigt att underrätta honom om vissa saker.

— Man skall släppa in honom, som vanligt, svarade prinsessan.

Alltifrån det ögonblick, då Rodin steg in genom dörren, hade abbé d'Aigrigny icke talat ett enda ord. Han tycktes vara gripen af en svår tankspriddhet och kämpa en häftig och förfärlig inre strid. Slutligen hade han hunnit beherrska sig tillräckligt, för att tilltro sig kunna tala. Han reste sig till hälften upp ifrån stolen, der han satt, och yttrade till kardinalen med en sötsur ton:

— Jag ämnar icke be ers eminens bli domare mellan hans reverens, pater Rodin och mig; vår general har talat och — jag har lydt. Men som ers eminens snart skall återse allas vår förman, så ville jag, som en nåd, bönsfalla om, att ers eminens värdes till honom troget framföra de svar, hans reverens Rodin afgifver på vissa af mina frågor.

Prelaten bugade sig.

Rodin blickade med förvåning på pater d'Aigrigny, och sade kärft:

— Det der är ju en afgjord sak. Hvertill skulle frågor och svar tjena?

— Icke till att rättfärdiga mig, svarade abbé d'Aigrigny, men att inför hans eminens framställa sakerna i deras rätta dager.

— Så tala då . . . men framför allt: inga onödiga ord, sade Rodin; hvarefter han ur fickan uppdrog sitt stora silfverur, såg på det och sade: — Om två timmar måste jag vara vid Saint-Sulpice.

— Jag skall vara så färdig som möjligt, svarade d'Aigrigny med våldsamt bekämpad harm; efter ett ögonblick vände han sig till Rodin, och fortfor: — Då ers reverens trodde sig böra blanda sig i mina handlingar, och dervid alltför strängt — jag måste tillstå det — klandrade sättet, hvarpå jag dittills ledt den Renneponska affärens intressen, hvilkas bevakning var åt mig anförtrord . . . voro dessa intressen — jag tillstår det öppet — redan komprometterade.

— Komprometterade? . . . upprepade Rodin med ironi. — Säg *förfaderfader*, emedan ni befalle mig att skrifva till Rom, att man borde afstå från allt hopp.

— Det är sanning, svarade d'Aigrigny.

— Det är således en dödssjuk . . . öfvergifven af de skickligaste läkare, som jag tagit hand om och återfört till lifvet, återtog Rodin, ironiskt. — Fortfar!

Och nedstickande sina båda händer i västfickan, såg han pater d'Aigrigny stint i ögonen.

— Ers reverens har skarpt klandrat mig, återtog denne, ej för det jag icke på alla möjliga vis sokt att åt vår orden återvinna, hvad på ett nedrigt sätt blifvit densamma afhändt, utan . . .

— Alla kasuister bemyndiga er med mycket skäl dertill, sade kardinalen. Texten är klar . . . bestämd: — ni har fullkomligt rätt att *per fas et nefas* återtaga en på svikligt sätt oss afhänd egendom.

— Också har, återtog d'Aigrigny, hans reverens, pater Rodin, endast förebrätt mig den militäriska häftighet, hvarmed jag gått till väga, plumpheten af de medel, jag använt, och deras farliga våldsamt, stående, enligt hvad han påstår, i fullkomligt missförhållande till nutidens seder.

Må så vara: men . . . först och främst kunde jag icke bli föremål för någon laglig förföljelse, och sedan så hade säkerligen, om icke en oerhörd, ofvernaturlig händelse mellankommit, framgången helgat de af mig använda medlen, ehuru plumpa, ehuru grofva de än voro . . . Kan jag nu få fråga ers reverens . . .

— Hvad jag gjort mer än ni, yttrade Rodin, i det han följde sin oskickliga vana att falla folk i talet . . . hvori jag handlat bättre än ni, vill ni säga. Ni vill veta, huru många steg jag närmat den Rennepontska affären till ett lyckligt slut, sedan jag ur er hand ryckte den, då varande i ett aldeles förtvifladt skick. Är det icke det, ni vill veta?

— Alldeles, svarade d'Aigrigny, kort.

— Nå väl, jag tillstår — återtog Rodin, i den försmädligaste ton; lika mycket som ni med buller och bång gjort stora, märkvärdiga saker . . . lika mycket har jag i tysthet gjort små . . . barnsliga. Ja, min Gud! . . . jag, som för en tid sedan vågade utge mig för en man med stora vyer . . . skulle ni väl kunna gissa, hvilket dåraktigt yrke jag drifvit nu i sex veckors tid?

— Jag skulle aldrig understå mig att till ers reverens ställa en sådan förebräelse, ehuru välförtjent den än kan synas, genmälde pater d'Aigrigny med ett bittert leende.

— Förebräelse! . . . upprepade Rodin, höjande på axlarna. Förebräelse? Jag har ju redan bedömt er. Vet ni, hvad jag, för sex veckor sedan, skref till Rom, angående er? Jo — så här lydde det: "*Pater d'Aigrigny har förträffliga egenskaper; han kan vara mig till mycken nytta*" — och ifrån morgondagen skall jag på ett verksamt sätt använda er, tillade Rodin, såsom parentes. — Men — bifogade han — "*Han är icke stor nog, att, då det gäller, kunna göra sig liten.*" Förstår ni mig?

— Icke så alldeles, svarade pater d'Aigrigny, rodnande.

— Så mycket sämre för er, återtog Rodin; detta bevisar blott, att jag hade rätt. Nå väl; emedan jag sjelf måste säga det, så . . . vill jag bekänna, att jag varit klok nog, för att i sex veckors tid spela den allra dummaste roll. Ja — sådan ni här ser mig, har jag pratat tok med en grisett; jag har talat om mensklighetens framsteg, om frihet, om qvinnans emancipation, med en ung flicka, som är förvriden i hufvudet; jag har talat om den store Napoleon, den herrlige, oförliknelige Bonaparte, med en gammal kordad soldat; jag har skroderat om kejsardömet's ära, om Frankrikes förödmjukelse, om de vid konungen af Rom fästade förhoppningarna, med en tapper man, en marskalk af Frankrike, hvars hjerta är uppfyllt af tillbedjan för den der tronröfvaren, som af lyckans hjul slungades till Sanct Helena, men hvars hufvud är lika tomt och ihäligt som en trumpet . . . Jag har hjälpt till att inblåsa några krigiska eller patriotiska toner i detta hjernlösa hufvud, och redan ljuda der de herrligaste fanfarrer, utan att man vet huru, genom hvem eller för hvem. Ännu mer — jag har med en ung, vild tiger talat om kärleksangelägenheter. När jag sade er, att det var bedröfligt att se en man med förstånd göra sig liten, såsom jag nu gjort, att se honom nedlåta sig till alla möjliga små medel, för att sammanknyta de brustna trådarna af en mörk intrigväfnad — hade

jag då icke rätt? Är det icke ett vackert och intressant skådespel att se spindeln oafslätligen väfva på sitt nät? . . . att se detta lilla fula, gråa kräk utspinna tråd efter tråd, åter hopknyta somliga, förstärka eller förlänga andra? Ni höjer på axlarna vid denna syn — men återkom tvenne timmar derefter — hvad finner ni då? Det lilla gråa djuret sitter då mycket stönt, mycket uppblåst, i midten af sin konstiga väfnad, och i detta nät synas ett dussin flugor, så väl insnärjda, så illa tilltygade, så säkert fångslade, att spindeln behöfver blott välja ögonblicket, då han behagar sluka dem.

Under det Rodin sålunda talade, smålog han på ett ganska besynnerligt sätt. Hans ögon, vanligtvis till hälften skymda af de slappa, hängande ögonlocken, öppnade sig nu till hela sin vidd och tycktes glänsa mer än vanligt. Jesuiten kände, sedan några ögonblick, en besynnerlig, feberaktig spänning. Han trodde den härröra från den strid, han utkämpade inför dessa mäktiga personer, hvilka redan stodo under inflytandet af hans originella, skärande vältalighet.

Pater d'Aigrigny började ångra, att han inledt denna strid; icke desto mindre fortfor han, med illa dold ironi:

— Jag har aldrig ämnat bestrida dugligheten af era medel. Jag håller med er, att de äro ganska barnsliga, ganska simpla . . . men är då detta tillräckligt att ingifva en hög tanke om ert öfverlägsna snille, er stora förtjenst? . . . Jag tar mig således friheten att fråga er . . .

— Hvad mina medel åstadkommit för en verkan? inföll Rodin med en exaltation, som hos honom icke var vanlig. Blicka då in i mitt konstiga spindelnät, och ni skall få se denna sköna, denna qvicka och näsvisa unga flicka, för sex veckor sedan så stolt öfver sin skönhet, sitt snille, sin djerfhet — nu blek . . . tillintetgjord . . . och dödligt sårad i hjertat.

— Men denna handling af ridderligt mod, som den unge hinduiska prinsen inför hela Paris ådagalagt, och hvaraf hela Paris blifvit betaget, måtte väl äfven hafva rört fröken de Cardoville, yttrade prinsessan?

— Ja, svarade Rodin; men jag har förlamat verkan af detta dumma och vilda kärleksprof, i det jag öfvertygat den unga flickan, att det ej är tillräckligt att döda svarta pantrar, för att bevisa, det man är en känslofull, granulaga och trogen älskare.

— Det må vara, sade pater d'Aigrigny. Det der är således en afgjord sak: fröken de Cardoville är sårad i hjertat.

— Men, hvad kan detta ha för inflytande på den Rennepontska affären? frågade kardinalen nyfiket, i det han stödde armbågarna mot bordet.

— Det har det inflytandet, svarade Rodin, att, då den farligaste fiende, man någonsin kan hafva, är dödligt sårad, så lemnar han stridsfältet; det är redan någonting, tycker jag.

— Ja, i sanning, inföll prinsessan. Fröken de Cardovilles snille och djerfhet kunde lätt blifva själen i en emot oss riktad koalition.

— Må vara! . . . återtog pater d'Aigrigny envist. I det fallet är hon nu mera icke att frukta, och det är alltid en fördel. Men det der hjertsåret kan ju ändå icke hindra henne från att ärfva.

— Hvem har sagt er det? . . . frågade Rodin kallt. Vet ni då, hvarföre jag gjort så mycket, för att, mot hennes vilja, närma henne till Dschalma, och sedan gjort allt, för att, mot hennes vilja, aflägsna henne från honom?

— Det är just hvad jag frågar, genmålde pater d'Aigrigny. I hvad fall kan denna passionernas storm hindra fröken de Cardoville och den indiske prinsen ifrån att ärfva?

— Är det från en klar eller mulen himmel den krossande och förstörande åskstrålen kommer? . . . frågade Rodin med föraktlig min. Var lugn; jag förstår nog, hvar jag skall anbringa åskledaren. Hvad deremot Hardy beträffar, så lefde den mannen för tre föremål: för sina arbetare, för en vän, för en älskarinna. Han har fått tre dödliga skott i hjertat. Jag sigtar alltid på hjertat, jag; det är det rättaste och säkraste.

— Det är rätt, det är säkert, och det är berömvärdt, sade biskopen; ty, om jag förstätt rätt, så hade den der fabrikanten en donna . . . således är det mycket rätt att låta en dålig passion tjena till straff åt den o-gudaktige.

— Det är påtagligt, yttrade kardinalen. Menniskorna ha dåliga passioner . . . man betjenar sig deraf . . . det är deras eget fel.

— Vår heliga moder, Perpetua, har använt alla upptänkliga medel, för att komma detta afskyvärda äktenskapsbrott på spåren, sade prinsessan.

— Således är då äfven Hardy särad i sina ömmaste känslor, sade d'Aigrigny, som endast steg för steg inrymde terrängen åt sin motsämdare. Han har mistat sin förmögenhet, men så mycket ifrigare skall han göra sig vinn om det stora arfvet.

Denna invändning syntes för de båda prelaterna och prinsessan vara af mycken vikt. Alla sågo med spänd nyfikenhet på Rodin. I stället att svara, gick denne till skänken, och tyärt emot sin vana vid stoisk måttlighet, i trots af sin motvilja för allt hvad vin hette, började han nu undersöka de blinkande kristallflaskorna, sägande:

— Hvad är det här?

— Bordeaux- och Xeresvin, svarade prinsessan, ytterst förvånad öfver denna smak, som så plötsligen påkom Rodin.

Denne tog på måfå en flaska, och slog ett glas aldeles bräddfullt med maderavin, som han tömde i ett enda drag. Han hade på någon stund flera gånger känt sig frysa, på ett ganska besynnerligt sätt. På denna frossa hade följt ett slags mattighet. Han hoppades, att vinet skulle stärka honom.

Efter att hafva torkat sina läppar med afvigan af sin smutsiga hand, återvände han till bordet och sade till pater d'Aigrigny:

— Hvad var det ni frågade mig, i anledning af herr Hardy?

— Jo, jag sade, att, då han mistat sin förmögenhet, skall han väl bli desto mera mån om att komma åt det der stora arfvet, svarade d'Aigrigny, inom sig ytterst förargad öfver den befallande tonen hos honom, som förr var hans tjeuare, men nu blifvit hans förman.

— Skulle Hardy nu tänka på penningar? frågade Rodin, höjande på

axlarna. Skulle han väl möjligen kunna tänka någonting alls? Nej — allt hos honom är krossadt. Likgiltig för allt här i lifvet, är han försänkt i en ständig dvala, hvarur han väl stundom uppvaknar, men endast för att smälta i tårar. Då talar han med en mekanisk godhet till dem, som omgifva honom (och jag har skaffat honom i goda händer). Han börjar emellertid visa sig känslig för det deltagande, man oaförtligen slösar på honom . . . ty han är god . . . han är en förträfflig människa . . . lika förträfflig som svag . . . och det är till denna förträfflighet, jag vill hänvisa er, pater d'Aigrigny, på det ni måtte fullända, hvad ännu återstår att göra.

— Jag? . . . sade d'Aigrigny, mycket förvånad.

— Ja, och då skall ni få se, om det resultat, jag tillvägabragt, icke är ansenligt . . . och . . .

Härvid gjorde Rodin ett uppehåll, strök med handen öfver pannan, och sade halfhögt för sig sjelf:

— Det här är alltför besynnerligt.

— Hvad fattas er? frågade prinsessan med deltagande.

— Ingenting, min prinsessa, svarade Rodin skällfyvande. Det är säkert af . . . det der vinet . . . som jag drack . . . Jag är icke van vid sådant. Jag har litet ondt i hufvudet, men . . . det går väl öfver.

— Era ögon äro mycket inflammerade, min bästa far, sade prinsessan.

— Det är derföre, att jag blickat för djupt in i min spindelväf, återtog Rodin med sitt hemska småleende, men jag måste ännu en stund blicka derin, för att visa pater d'Aigrigny, som är något närsynt, mina andra stackars flugor . . . till exempel general Simons begge unga döttrar, som med hvarje dag bli mera sorgsna, mer nedslagna, i det de känna en oöfverstiglig, isig mur resa sig emellan dem och marskalken. Och denne sedan . . . o, man skulle bara se honom . . . höra honom. Allt sedan hans far dog, är han ett rof för tvenne stridiga tankar; i dag tror han sig vanhedrad, om han gör det . . . i morgon, om han gör ett annat, denne tappra soldat, denne kejsardörets bjelte är nu svagare, obeslutsammare än ett barn. Låt se . . . hvem ha vi ännu kvar af den der ogudaktiga familjen? Jo — Jacques Rennepont. Fråga Morok i hvilket tillstånd af förslappning utsväfningen störtat den uslingen, och till hvilken afgrund han ilar med stora steg. Se der min redogörelse . . . se der, i hvilket tillstånd af hjälplöshet, af tillintetgörande de befinna sig, medlemmarne af denna familj, som, ännu för sex veckor sedan, hos sig förenade så många mäktiga, kraftfulla, farliga elementer, hvaraf de lätt kunnat bilda ett helt. Sådana äro de nu, desse Renneponts, hvilka, enligt sin stamfaders testamentariska förordnande, borde förena sina krafter att krossa oss . . . De voro verkligen mycket fruktansvärda . . . Hvad hade jag sagt? Att jag skulle verka på deras passioner. Hvad har jag gjort? Jag har verkat på deras passioner. Också kämpa de nu förgäfvnes emot mig . . . mitt spindelnät kringsnärjer dem på alla sidor. De äro i mitt våld, säger jag . . . i mitt våld!

På några minuter hade Rodins fysiologi och röst, allt efter som han talade, undergått en märkbar förändring. Hans hy, annars så likartig, hade småningom blifvit röd, men icke jemnt, utan fläcktals. Sedan —

besynnerliga fenomen! — hade hans ögon, under det de började glänsa allt mer och mer, sjunkit allt djupare in i hufvudet. Hans röst blef staplande, kort och entonig.

Förändringen i Rodins anletsdrag, hvarom han sjelf icke syntes hafva någon aning, var emedlertid så märkbar, att de öfrige närvarande började betrakta honom med ett slags fasa.

Rodin, som misstog sig på orsaken härtill, ropade med en-min af föraktfull medömkan och med en hård röst, oftast afbruten af djupa andetag:

— Är det medlidande med den ogudaktiga släkten, som jag läser på era ansigten? Medlidande med denna unga flicka, som aldrig sätter sin fot inom en kyrkodörr, och som hemma hos sig upprepar hedniska altaren? Medlidande med denne Hardy, denne sentimentale hädare, denne filantropiske ateist, som icke hade något kapell vid sin fabrik, som understår sig att sammanblanda namnen Soerates, Marcus Aurelius och Plato, med vår Helige Frälsares, hvilken han kallar *Jesus, den gudomlige filosofen*? Medlidande med den der Hinduen, af Brahmas sekt? Medlidande med de der tvillingstrarna, som aldrig blifvit döpta? Medlidande med det der oskäliga djuret, Jacques Rennepont? Medlidande med den der dumme kejsrlike soldaten, som till Gud har Napoleon och till evangelium den stora arméens dagrapporter? Medlidande med denna familj af renegater, hvars stamfader, en nedrig relaps, icke nöjd med att hafva bestulit oss på en anseelig förmögenhet, ännu efter *halftannat sekel* från gravfvens djup heter sin fördömda afföda att emot oss resa sina hufvuden? Huru? . . . för att försvara oss emot dessa huggormar, skulle vi icke ha lof att dränka dem i det gift, de sjelfve tillblanda? — Och jag påstår, jag, att det är att tjena Gud, att gifva ett helsosamt exempel, om man i allas åsyn och äfven med lössläppande af alla dess ohyggliga passioner, inviger denna gudlösa slägt åt lidandet . . . åt förtviflan . . . åt döden.

Rodin såg alldeles förfärligt vild ut, när han uttalade dessa ord. Elden i hans ögon blef ännu mer gnistrande. Hans läppar voro torra och styfva; en ymnig kallsvett öfversköljde hans tinningar, hvilkas pulsar slogo våldsamt och synbart. Nya rysningar skakade hela hans kropp.

Men han tillskref en något för stor ansträngning orsaken till detta il-lamående, ty han hade, under större delen af natten, suttit uppe och skrifvit, för att än ytterligare motverka denna mattighet, gick han åter till skänken, slog i ett nytt glas vin, sväljde det i ett enda drag, och återvände till bordet, just då kardinalen sade:

— Om de mått och steg, ni tagit, i anscende till den ifrågavarande familjen, hade behöft rättfärdigas, min käre fader, så skulle ni genom era sista ord allra kraftigast hafva gjort det; . . . ni har icke allenast fullkomligt rätt, enligt våra kasuister, jag upprepar det, utan ni har äfven så lagat, att ni har ingenting att befara af de mensklige lagarne. Hvad åter de gudomlige lagarna beträffar, så är det Herran välbehagligt, om man kullslår och trampar i stoftet den ogudaktige, och tillintetgör honom, medelst de vapen, han sjelf ger en i händerna.

Öfvervunnen, liksom de öfrige närvarande, af Rodins djefvulsha tillförsigt, och hänförd till ett slags rädd beundran, yttrade pater d'Aigrigny:

— Jag bekänner, att jag haft orätt i att betvilla ert öfverlägsna snille, ert reverens; jag såg blott det yttre af era användade medel, såg dem endast isolerade, och kunde således icke bedöma deras fruktansvärda samverkan, allraminst ana de resultat, som jag finner dem redan hafva åstadkommit. Nu märker jag med glädje, att framgången, tack vare era bemödanden, icke är tyfvelaktig.

— Men det der är, i alla fall, en öfverdrift, återtog Rodin med feberaktig otålighet. — Alla dessa passioner äro visserligen för närvarande i jämsning, men ögonblicket är dock kritiskt. Liksom alkemisten står lutad öfver sin degel, hvaruti kokar en mixtur, som kan bringa honom oerhörda skatter . . . eller döden . . . så kan äfven jag . . . i denna stund . . .

Rodin förmädde icke uttala meningen. Han förde hastigt begge händerna till sina tinningar, och ett rop af qväfd smärta undföll honom.

— Hvad fattas er? frågade pater d'Aigrigny. — Under några ögonblick har ni blifvit alldeles förfärligt blek.

— Jag vet icke, hvad som kommer åt mig, svarade Rodin. Min lufvudvärk har tilltagit, och nyss kände jag mig fattad af svindel.

— Sätt er, sade prinsessan med deltagande.

— Drick något, tillade biskopen.

— Ah . . . det är ingenting . . . återtog Rodin, i det han gjorde våld på sig. — Jag är icke pjunkig, Gud ske lof! . . . Jag har föga sofvit i natt . . . det är trötthet — ingenting annat. Jag tänkte då, att ingen annan än jag kan leda den der affären . . . men utföra den . . . kan jag icke . . . jag måste draga mig undan . . . och vaka . . . vaka oupphörligt och i skuggan . . . der skall jag sammanhålla alla trådarna . . . dem jag allena . . . förmår . . . att . . . leda — tillade Rodin med qväfd och matt röst.

— Min bästa far, yttrade kardinalen med oro, jag försäkrar er, att ni är allvarsamt sjuk . . . ni blir ju alldeles som ett lik i ansigtet.

— Det är möjligt, svarade Rodin raskt, men jag tappar icke modet för så litet. Låtom oss återkomma till vår affär . . . Tiden är nu inne, pater d'Aigrigny . . . då era egenskaper . . . och ni har många sådana . . . det har jag ju aldrig nekat . . . Ni har inställningsförmåga . . . behag . . . en öfvertygande värtalighet . . . Man måste . . .

Rodin gjorde åter ett afbrott.

Hans panna var öfversköljd af kallsvett, hans ben svigtade, och, i trots af sin hårdnackade kraftfullhet, yttrade han:

— Jag tillstår . . . att jag icke känner mig väl . . . Jag darrar emot min vilja — jag är stel af köld.

— Närma er till elden . . . det är ett hastigt illamående . . . sade biskopen, i det han med hjeltomodig vänskap bjöd honom armen. — Det måtte väl icke ha några svåra följder.

— Om ni ville förtära någon varm dryck . . . en kopp té, till exempel, sade prinsessan. Doktor Balcinier väntas lyckligtvis hit; han skall lugna oss, i anscende till ert hastiga illamående.

— I sanning . . . det är oförklarligt . . . sade kardinalen.

Vid dessa prelatens ord, vände Rodin, som hade nalkats elden, sina ögon emot honom och betraktade honom med en stirrande blick, på ett högst besynnerligt sätt, under flera sekunder. Styrkt af sin okufliga själskraft och oaktafd förändringen i anletsdragen, som ögonskenligen allt mer och mer vanställdes, sade Rodin, med en bruten röst, som han sökte göra stadig:

— Eldbrasan har gjort mig godt . . . det går öfver . . . Just som jag nu skulle ha tid att bli sjuk? . . . Jo, det vore vackert! . . . just i det ögonblick, då Renneponska affären icke kan . . . lyckas . . . utan mig . . . mig ensam . . . Låtom oss återkomma till vår affär! . . . Jag sade er . . . pater d'Aigrigny . . . att ni kan vara oss till stor tjänst . . . och ni, också . . . prinsessa! . . . ty ni har omfattat denna sak, som om den vore er egen . . . och . . .

Rodin stannade ånyo.

Denna gång uppgaf han ett skärande ångestrop, föll ned på en stol, som stod bakom honom, kastade sig konvulsiviskt tillbaka mot karmen, lade begge händerna på bröstet och ropade:

— O! . . . hvad jag lider!

Då — huru besynnerligt! — följde på den förvånande spänningen i Rodins anletsdrag en likaktig förvandling, nästan lika hastig som tanken. Hans ögon, redan så ibåliga, blefvo aldeles blodsprängda, och tycktes draga sig ända in i hufvudet, i djupet af ögongroparna, hvilkas skugga, sålunda förstörad, bildade liksom tvenne stora svarta hål, ur hvilkas medelpunkt ögonen lyste, liksom tvenne eldkulor. Nervösa ryckningar, som tid efter annan återkommo, spände ansigtsmuskelnerna och klistrade det slappa, hängande skinnet stundtals fast vid de utstående knotrarna. Hela det blekgula, däfna, iskalla ansigtet blef smånigom grönaktigt. Från läpparna, spända af en oerhörd smärtas griningar, undsluppo, med korta melanskof, dessa af djupa andetag afbrutna ord:

— O, min Gud, hvad jag plågas . . . jag brinner.

Derefter började Rodin i ångsten, under ett anfall af halft vansinne, att med naglarna klösa sitt nakna bröst, ty han hade ryckt ut knapparna på sin nästan trasiga väst och på sin smutsiga skjorta, liksom hade tryckningen af dessa plagg ökat häftigheten af de marter, under hvilka han vred sig.

Biskopen, kardinalen och pater d'Aigrigny nalkades Rodin, och omgäfvö honom allesammans, för att stödja honom. Han hade nu de fasligaste konvulsioner. Men då dessa stillade sig något, samlade han all sin styrka, reste sig upp och ställde sig på sina fötter, styf och stel, som ett lik. Då, i denna rysliga ställning, med sina upprifna kläder, sitt tunna, stripiga hår upprest kring det grönaktiga ansigtet och med de inflammerade, blodsprängda ögonen stirrande på kardinalen, som i detta ögonblick stod lutad emot honom, fattade han i denne med sina båda konvulsiviskt darrande händer, och med en ton, hemsak att höra, omöjlig att härma, ropade han, med bruten, stänkande röst:

— Kardinal Malipieri! . . . den här sjukdomen är för hastig . . . Man misstror mig i Rom . . . Ni är af släkten Borghia . . . er sekreterare var hos mig i morse . . .

— Den olycklige! hvad vågar han säga? . . . ropade prelaten, lika häpen, som förtörnad öfver denna anklagelse.

Då kardinalen yttrade dessa ord, sökte han göra sig fri från det jernhårda taget af jesuitens smutsiga händer, hvilkas raka fingrar voro styfva som trä.

— Jag är förgifven . . . mumlade Rodin.

Men nu sammanföll han och sjönk i armarna på pater d'Aigrigny.

Oaktadt sin bestörtning, fick kardinalen tillfälle att hviska till denne sistnämnde:

— Han tror, att man vill förgifva honom . . . Han måste således förhafva någonting mycket farligt.

Salongsdörren öppnades, och doktor Baleinier inträdde.

— Ack, herr doktor, ropade prinsessan, som sprang emot honom, blek och förskräckt, — pater Rodin har plötsligt blifvit anfallen af häftiga konvulsioner . . . Kom! . . . kom!

— Konvulsioner? . . . Åh, det är icke farligt . . . stilla er, prinsessa . . . yttrade läkaren, slängde batten på närmaste stol och skyndade sig till gruppen, som omgaf den sjuke.

— Här är doktorn! ropade prinsessan.

Alla drogo sig undan, utom d'Aigrigny, som stod och stödde Rodin, hvilken låg lutad emot ryggen på en stol.

— Himmell! . . . hvilka symptomer! ropade Baleinier, som med växande ångest undersökte den sjukas ansigte, hvilket nu, från att vara gröntaktigt, började blifva blått.

— Hvad är det då? . . . frågade alla de närvaude, på en gång.

— Hvad det är? . . . ropade doktorn, kastande sig tillbaka, som om han hade trampat på en orm. — Det är koleran! . . . Och den är smittsam.

— Vid detta magiska, förskräckande, fasaväckande ord släppte d'Aigrigny den sjuke Rodin, som nu rullade ned på mattan.

— Han är förlorad! ropade doktor Baleinier; men i alla fall skall jag springa och henta hvad som behöfves, för att våga ett räddningsförsök.

Han skyndade till dörren.

Prinsessan de Saint-Dizier, pater d'Aigrigny, kardinal Malipieri och biskop Halfagen rusade alla i doktors spår, för att komma ut ur rummet.

Alla trängdes vid dörren, som ingen kunde öppna, så stor var deras förskräckelse och otålighet.

Äntligen öppnades den . . . men utifrån . . . och Gabriel visade sig på tröskeln.

Gabriel, typen af en sann prest . . . af en helig, en evangelisk prest . . . en sådan, så hvilken man ej kan egna nog vördnad, nog lillig sympati, nog varm beundran.

Hans rena och milda englaansigte bildade en besynnerlig motsats till alla dessa af häpnad och fasa förvridna anleten.

Den unge presten hade så när blifvit omkullstött af de flyende, hvilka, rusande ut genom dörren, som han hade öppnat, skreko med full hals:

— Gå inte in! . . . han dör af koleran! . . . rädda er!

Vid dessa ord stötte Gabriel tillbaka biskopen, som var den sista af de flyende och som sökte tillstänga dörren för honom. Genast skyndade den unge mannen till Rodin, medan prelaten lagade sig ut genom dörren, som nu stod öppen.

Rodin, som låg på golfvet, och hvars lemmar sammändrogos af en ryslig kramp, vred sig under de olidligaste plågor. Det häftiga fallet från stolen hade visserligen åter väckt hans sansning, ty han inmlade med en graflik stämma:

— De låta mig dö här . . . som en hund . . . O, de fega uslingarne! . . . Hjelp! . . . hjelp! . . . Ingen! . . . ingen!

Och den döende, som låg på ryggen, skakad af konvulsiviska ryckningar och vändande mot taket sitt ansigte, som liknade det af en fördömd, ty så lilligt stod en infernalisk förtviflan deruti målad, upprepade åter:

— Ingen! . . . ingen!

Hans ögon, nyss så flammande och vilda, mötte nu Gabriels stora himmelsblå ögon och ljusa ansigte, då denne, som låg knäböjd bredvid honom, med sin allvarligt milda röst yttrade:

— Jag är här, min far! . . . Jag kommer, för att hjälpa er, i fall någon hjälp är möjlig . . . att bedja för er, i fall Herren kallar er bädan.

— Gabriel! . . . stammade Rodin, med slocknande röst. — Förlåt mig . . . för allt det onda . . . som jag gjort dig . . . Haf förbarmande! . . . öfvergif mig icke . . . lemna . . .

Rodin kunde icke fortfara. Han hade förmått sätta sig upp, men nu uppgaf han ett förfärligt skri och nedföll, utan rörelse.

Samma dag lästes i aftontidningarna:

"Koleran är i Paris. — Första sjukdomsfallet har inträffat i dag, klockan half fyra på eftermiddagen, på Babylongatan, i hotellet Saint-Dizier."

FEMTONDE AFDELNINGEN.

KOLERAN.

I.

PLATSEN FRAMFÖR NOTRE-DAME.

Åtta dagar äro förflutna, sedan Rodin angreps af koleran, hvars härjningar allt mer och mer tilltogo.

Det var en förfärlig tid.

Ett sorgdok låg utbredt öfver det nyss så glada Paris. Och likväl hade himlen aldrig varit mera blå, än nu, aldrig hade dess azurfärg varit mera beständig, mer ihållande; aldrig hade solen strålat klarare och gladare.

Denna naturens oföränderliga ljufhet bildade en besynnerlig och hemsk motsats till den dödande landsplågans härjningar.

Det hånande skenet af en brännande sol gjorde de af smärta och fruktan förvridna anletsdragen ännu mörkare. Ty ingen fanns, som icke darrade; — den ene bäfvade för sig sjelf, en annan för dem, han älskade; hvarje fysionomi utvisade något oroligt, häpet, feberaktigt. — Stegen voro brådsående, liksom hade man trott sig medelst en snabbare gång kunna undslippa faran. Alla hastade att komma hem till sig: — man hade, vid bortgåendet, i sin boning lemnat lifvet, helsan och sällheten; två timmar derefter torde man derstädes finna dödskamp, död och förtviflan.

I hvarje minut möttes ögat af någon ny hemsk syn. Stund efter annan såg man härror, fulla med symmetriskt uppstaplade likkistor, framrulla på gatorna. De stannade vid hvarje boning; karlar, klädde i grått och svart, väntade utanför porten; de sträckte ut armarna; — åt somliga af dem kastade man en likkista, åt andra tre eller fyra i samma hus, så att förrådet snart blef slut, och härran, hvilken ditkommit så fullstaplade, återvände tom, utan att kistorna räckte till åt alla liken på den gatan.

Nästan i hvarje hus, från vindskuporna ända ned till bottenvåningen, var ett döfvande buller af hammarslag. Man igenspikade likkistor, och det så många, så många, att de, som förrättade denna syssla, måste mellanåt stanna och hvila sig.

Dervid utbrusto alla slags rop, af smärta, klagan och förtviflan. Dessa uppgåfvos af dem, från hvilka de grå och svarta karlarne hade tagit något lik, för att inlägga i de tomma kistorna.

Oupphörligt fyllde man sålunda likkistor, och igenspikade dem dag och natt, snarare om dagen, än om natten; ty så snart skymningen inföll, anlände, i brist på vanliga likvagnar, en hel lång, hemsk rad af improviserade sådana, hyryagnar, långhärror, åkarehärror, sopkärror, o. d., för att tjena till likens transporterande. Dessa fordon mötte på gatorna andra, som bortfarit tomma och återkommo fulla; om en stund bortkördes de sednare fulla och återkommo tomma.

Under denna tid såg man en mängd af upplysta fönsterrutor, och ofta brunno ljusen ända till ljusan dag. Det var balernas tid. Dessa sken liknade ganska mycket dem af yppiga nattfester — men, om man närmare undersökte, fann man, att det var likljus, i stället för sådana vaxljus, som brukas på baler och supéer, och att likpsalmer tonade, i stället för dansmusik. Om man vandrade på gatorna, sedan det blifvit mörkt, saknades de gladt vinkande illuminerade skyltar, hvilka tillhörde dem, som hyra ut maskeradkostymer, men i stället såg man blodröda lyktor, upphängda der och hvar, svänga af och an för vinden; på dessa var med stora svarta bokstäfver skrifvet:

Hjelp för Kolerasjuka.

Vankades någorstädes nattliga festiviteter, så var det på kyrkogårdarna. — De frossade . . .

De, som annars äro så ensliga, så stumma, under de nattliga timmarna — dessa tysta timmar, då man eljest kan höra den lätta susningen af eypresserna, som vaggas af vinden . . .

De, som vid den tiden sällan pläga upplysas, annat än af månens bleka strålar, då de leka på grafstenarna . . .

De, eljest så fridlysta, att intet människosteg vågar under natten störa deras hemiska stillhet — de hade nu i en hast blifvit lifliga, bullersamma, stojande och upplysta.

Vid de flammande och rökiga lågorna af en mängd bloss, hvilka spridde ett rödaktigt sken öfver de mörka furorna och de hvita grafstenarna, var en stor mängd dödgräfvare i fullt arbete med att upptaga grafvar; de gräfde af hjertans lust och smågnolade derunder. Detta farliga och tunga göromål betalades nu nästan med guldvigt. Man hade nu så stort behof af dessa beskedliga karlar, att de vedergäldes utomordentligen frikostigt; äfven måste man spara dem emellanåt; således drucko de ofta och drucko mycket; de sjöngo och sjöngo högljudt; det första, för att vidmakthålla sina krafter, det sednare, för att bibehålla sitt goda lynne, hvilket är en verksam hjälp vid ett så svårt arbete. Om så hände, att några utaf dem icke hunno sluta den graf, de höllo på med, så hade kamraterna den godheten att fullborda grafven för dem sjelfva, och nedlade dem vänskapligen deruti.

Med de muntra dödgräfvarnes sånger blandade sig det aflägsna skrälet af andra visor och slagdängor; ty krogar hade i hast bildat sig i närheten af kyrkogårdarna; der stego likkuskarne in, efter att hafva aflemnat sina kunder på uppgifven ort, såsom de helt naivt uttryckte sig; och då dessa kuskar nu, genom en ovanligt hög åkarlön, fått godt om pengar, underlåto de ingalunda att kalåsa och smörja sig på herremanér; det hände icke sällan, att morgonrodnaden öfverraskade dem med glaset i hand och gatvisan på läpparna.

Märkligt var, att bland dessa människor, som lefde nästan i landsplågas inelfvor, var dödligheten så godt som ingen.

I de mörka och onunda kvarter, der en mängd af hyresfolk bodde sammanpackade, hvilka redan voro utmattade af brist och de hårdaste för-

sakelser, redan, såsom man på den tiden så bildrikt plägade säga, *tugga de åt koleran*, var det ej längre fråga om individer, utan om hela familjer, som inom några timmar borttrycktes. Stundom hände dock, genom Försynens nåd, att ett eller två små barn blefvo öfriga i det kalla och ohyggliga rummet, sedan far och mor, bröder och systrar hade blifvit bortförda i likkistorna.

Ofta var man ock nödsakad att, i brist af hyresgäster, helt och hållet tillstänga flera af dessa usla hus, dessa eländiga bikupor för fattiga men idoga arbetare, emedan sjukdomen på en enda dag bortsopat hvar enda inneväpnare, ända från källrarna, der sotarpojkar hade sina nattqvarter och sofvo på halm, ända upp till vinden, der några uslingar, som voro utan arbete och bröd, stelnade på det kalla golvet.

Af alla qvarter i Paris fanns intet enda, som under tiden för kolerans tilltagande erbjöd en mera fasaväckande anblick, än *la Cité*; och i *la Cité* var platsen framför *Notre-Dame* nästan hvarje dag skådeplatsen för de fasligaste uppträden, just emedan man till *Hôtel-Dieu*, som stöter derintill, transporterade de flesta kolerasjuka från alla angränsande gator.

Koleran hade icke blott en fysionomi — den hade tusende. Således inträffade, åtta dagar efter det *Rodin* angreps af sjukdomen, just på platsen framför *Notre-Dame*, flera händelser, lika sällsamma som förfärande.

Arcole-gatan leder nu för tiden direkte till denna plats; men då ditkom man genom en trång gränd, smutsig, liksom alla *la Cité*s gator; ett mörkt och förfallet hvalf utgjorde slutet af denna gränd.

Inkommen på platsen framför *Notre-Dame*, hade man till venster domkyrkans stora portal och midt framför sig de stora byggnaderna af *Hôtel-Dieu*. Litet längre bort var en mera fri utsigt, hvarigenom man varseblef staketet vid *Notredamekajen*.

På arkadens svartaktiga och spruckna mur sågs ett nyligen uppspikadt plakat; det innehöll följande ord, med kopparröda pünsade bokstäver*):

Hämnd! Hämnd!!!

*De af lägre folket, hvilka låta bära sig till hospitalerna, blifva derstädes förgifna, emedan man finner antalet af de sjuka alltför stort; hvarje natt gå stora båtar, fulla af lik, utför *Seine*n.*

Hämnd och död åt folkets mördare!!!

Tvenne karlar, insvepta i kappor och till hälften dölda i skuggan af det gamla hvalvet, afhörde med orolig nyfikenhet ett allt mer och mer hotande sorl, hvilket uppsteg från en bullersam falkmängd, grupperad i närheten af *Hôtel-Dieu*.

Snart nåddes de i mörkret gömda karlarnes lyssnande öron af ropen:

— **Död åt läkarna! . . . Hämnd! . . .**

*) Man vet, att sådana plakater blefvo under koleratiden till större mängd spridda öfverallt i Paris, och att man skiftevis beskyldde åtskilliga partier därför, bland andra prästerna, emedan flera biskopar genom utsända herdabref eller på predikstolen i kyrkorna, som hörde till deras stift, låtit offentligen förkunna, att den gode Gudén skickat koleran, för att straffa Frankrike, emedan det fördrifvit sina lagliga konungar och, jemte den katolska gudstjensten, tillåtit andra religionsöfningar.

— Plakaten göra sin verkan, sade då den ene af lyssnarne . . . Elden är nära krutet . . . Kommer hopen bara en gång i raseri, så hetsar man den sedan på hvem man vill.

— Hör på! — yttrade den andre karlen; — se dit nedåt . . . skåda den der Hercules, hvars gigantiska figur beherrsakar hela pöbelhopen. Är det icke samma en, som var bland de ifrigaste anförarne, när Hardys fabrik förstördes?

— Ja, minsann är det icke han . . . jag känner igen honom . . . Allestädes, der något ondt är å färde, ser man den der skojaren.

— Men tro mig, yttrade den förstnämde; — det är icke godt, att vi kvarstanna här under arkaden, ty här drar alledes fastligt, och churu jag har hela kroppen omlindad med flanel, så . . .

— Du har rätt. Koleran är en rå och oförsynt djefvul. — Dessutom tyckes allt teckna sig bra på den här sidan; och man försäkrar äfven, att den republikanska ligan skall komma hela förstaden Saint-Antoine att resa sig i massa. — Vasserra . . . vasserra . . . hvad det blir för en tjänst åt oss, och hvad religionens heliga sak skall triumfera öfver den revolutionära ogudaktigheten! — Låt om oss nu gå att råka pater d'Aigrigny.

— Hvar finna vi honom?

— Här näst intill . . . Kom . . . kom!

De begge karlarne försvunno skyndsamt.

Solen, som redan nalkades horisonten, kastade sina gyllne strålar på de svartnade bildhuggerierna, som voro anbragta på portalen af Notre-Dame och på den imposanta massan af dess tvenne torn, hvilka reste sig mot en fullkomlig klar himmel; ty en skarp och kylig nordostvind hade under flera dygn bortsopat alla moln.

En temligen stor folksamling hade, såsom vi redan nämt, skockat sig i närheten af Hôtel-Dieu och trängdes vid gallret kring hospitalets peristil; bakom detta galler såg man en infanteribataljon uppställd; ty skriken: *död åt alla läkare!* hade blifvit alltmer hotande.

De menniskor, som sålunda stojade, tillhörde en sysslolös, kringstrykande och förderfvad pöbel, stadens afskum: således hände ohyggligtvis, att personer, som man transporterade till sjukhuset, måste med våld bäras fram genom den sammanpackade hopen, och inkommo i Hôtel-Dieu, midt under olycksbådande rop och dödsskrän.

Hvarje ögonblick såg man sjuksängar och bärar med nya offer. Sängarne, som oftast voro försedda med segeldüksgardiner, dolde helt och hållet de sjuka för allas blickar; men bärarne hade ingen betäckning; stundom såg man den lidande under konvulsiviska ryckningar afkasta det höljande lakanet och visa sitt likaktiga ansigte.

I stället att förskräcka uslingarna, som stodo samlade utanför hospitalet, blefvo dylika skådespel för dem en signal till kannibaliskt skämt eller vilda förutsägelser, angående det rysliga öde, som väntade de olyckliga, då de kommo i läkarnes händer.

Stenbrytaren och *La Ciboule*, jemte många af deras bekanta, befunno sig bland denna pöbelsamling.

Efter förstöringen af Hardys fabrik, hade stenbrytaren blifvit uteslu-

ten ur *Ulfvarnes* gille, emedan de icke ville hafva någon vidare gemenskap med denna usling. Han hade från den stunden sällt sig till samhällets eländigaste drägg, och tagit sig för att, emot betalning, blifva *Ciboules* och hennes likars tjenstaktige försvarare.

Utom några få förbigående, som af händelsen blifvit förde till platsen framför *Notre-Dame*, bestod den derstädes församlade trasiga hop af hufvudstadens sämsta afskum; uslingar, icke mindre att beklaga än att tadla, ty fattigdom, okunnighet och brist på omvårdnad alstra alltid laster och brott. Hos dessa civilisationens vildar väcktes hvarken medlidande, varning eller fruktan vid åsynen af de rysliga tafflor, som hvarje ögonblick omgäflyo dem; liknöjda för ett lif, hvarom de ständigt måste tvista med hungren, och under ständiga frestelser till brott, trotsade de landsplågan med infernalisk fräckhet, eller dukade under för den, med hädel- sen på läpparna.

Stenbrytarens resliga växt ingaf hela hopen en viss aktning; med blodsprängda ögon och inflammerade anletsdrag, ropade han af alla krafter:

— Död åt karbinerna! *) . . . de förgifta folket.

— Det är åtminstone lättare, än att föda det, tillade *la Ciboule*.

Derefter fortför furien, vändande sig till en illa sjuk gubbe, som på en stol bars af tvenne karlar, hvilka med ytterlig ansträngning banade sig väg genom den sammanpackade hopen:

— Hör då, du döende, träd icke öfver tröskeln till det der huset. Det är vida bättre, att du uppger andan här i fria luften, än der inne i hålan, der du blir förgifven, som en gammal råtta.

— Ja, tillade stenbrytaren; — på sista beslutet skall man kasta dig i vattnet, till traktering åt ålarna, hvaraf du aldrig fått smaka en enda.

Vid detta vilda och gräsliga skämt såg man den sjuke rulla sina förvirrade ögon, och hörde honom uppgifva smärtsamma klagoläten. *Ciboule* ville hejda bärarnes gång, och desse måste anstränga alla krafter, att blifva furien qvitt. Antalet af kolerasjuka, som anlände till hospitalet, ökades med hvarje minut; och då de vanliga fortskaffningsmedlen ej längre förslogo åt så många, måste man, i brist på bärar och sängar, bära de sjuka på armarna.

Här och der utvisade några förfärliga episoder sjukdomens blixtnabba framfart.

Tvenne karlar buro en bår, betäckt med ett blodfläckadt lakan. En af dessa känner sig hastigt sjuk, hyarföre han tvärstannar. Hans matta armar släppa båren. Han bleknar, vacklar, nedfaller till hälften på den sjuke och blir lika svartblå, som denne. Den andre bäraren, ytterst förskräckt, tager till flykten, och lemuar sin kamrat med den döende bland hopen. Somliga af åskådarna aflägsna sig med förskräckelse, andra utbrista i råa och onaturliga gapskratt.

— Förspannet har blifvit skrämmt, — sade stenbrytaren, — det har lemnat åkdonet på backen.

*) Ett speord, hvarmed unga läkare och apotekarelärlingar i Frankrike betecknas.

— Hjelp! . . . ropade den sjuke med ihålig röst; — af barmhertighet bär mig in på sjukhuset!

— Det är icke mera någon plats på parterren, svarade en skämtande röst.

— Och du har icke nog dugtiga ben, att komma upp till paradiset*), svarade en annan.

Den sjuke gjorde ett försök att resa sig upp, men hans krafter sveko honom; han nedföll åter aldeles utmattad på madrassen. I en hast strömmar hopen till; bären kullstjelpes; den sjuke och bäraren blifva nedtrampade, och deras klagorop nedtystas af skriken:

— Död åt karbinerna!

De hemska förfärliga tjuten började med nytt raseri. Denna vilda hop, som i sin otyglade yrsel icke bar aktning för någonting, tvingades emellertid att en stund derefter öppna sina leder för några raska arbetare, hvilka modigt röjde väg åt tvenne af sina kamrater, som på sina starka, sammanflätade armar buro en handverksgesäll, ännu ung, men mycket sjuk. Hans tunga hufvud med det gulbleka ansigtet stöddes mos axeln af den ena bäraren. Ett litet barn, högt snyftande, följde efter och höll i en fik af samma bärares blus.

Sedan en stund hade man från la Cités krokiga gator hört det taktmessiga bullret af trummor. Man slog rappell, ty det liknade sig till upplopp i Saint-Antoine. Trummorna passerade genom arkaden, öfver platsen framför Notre-Dame. En af trumslagarne, en veteran med grå mustascher, gjorde plötsligen sina hvirflar nog långsamma, och stannade ett steg efter de öfriga. Hans kamrater vände sig förundrade om . . . De se på trumslagaren . . . han är grön i ansigtet . . . hans knän svigta . . . han hvisslar några otydliga ord och nedfaller hastigt på gatan, innan de främsta ledernas trummor hunnit upphöra att hvirfla.

Den blixtnabba hastigheten af detta anfall förskräcker de minst förhärdade af den på platsen trängande och stojande pöbeln. Bestört öfver trumningens plötsliga inställande, skyndar hopen nyfiket till trumslagarne.

Vid åsynen af den döende, som tvenne af kamraterna höllo i sina armar, nalkades en af de tvenne karlar, hvilka från början hade hållit sig dolda i hvalfvet och yttrade till de andra trumslagarne:

— Er kamrat har kanske under vägen druckit ur någon brunn?

— Ja, min herre, svarade en af de tilltalade. — Han var så ofantligt törstig, och han drack några klunkar brunnsvatten vid *Place du Chatelet*.

— Ja, då har han blifvit förgifven, yttrade den karlen, som förut talat.

— Förgifven? . . . skreko flera röster på en gång.

— Deruti vore väl ingenting besynnerligt, svarade karlen med hemlighetsfull min; — man kastar gift i de allmänna brunnarna. — I morse

*) Le paradis betyder äfven galleriet på en teater.

blef en karl mördad på gatan *Beaubourg*: man hade öfverraskat honom, då han tömde ett arsenikpulver i en vinhandlares fat *).

Efter dessa ord, försyann olycksfågeln i hopen.

Detta rykte, lika litet grundadt som det om förgifningen af de sjuke på *Hôtel-Dieu*, emottogs dock af hopen med en salfva af ursinniga rop. Fem eller sex trasiga karlar fattade den arma trumslagaren, som ännu icke hunnit uppgifva andan, lyfte honom, i trots af hans kamraters motstånd, på sina axlar, och, sålunda bärande denna hemska trofé, gingo de öfver platsen framför *Notre-Dame*, företrädde af *Ciboule*, som öfverallt, der de tågade fram, ropade:

— Ge rum för liket! . . . Här sen j, hur man förgifver folket.

En ny rörelse uppstod nu bland hopen, försakad deraf, att en med fyra hästar förspänd berlinervagn anlände. Som denna vagn ej hade konnat fara öfver *Napoleon-kajen*, hvilken den tiden på sina ställen ännu icke var stenlagd, hade den vågat sig genom la *Cités* krokiga gator, för att öfver platsen vid *Notre-Dame* komma till andra stranden af *Seinen*.

De, som sutto i vagnen, voro emigranter, hvilka, i likhet med så många andra, flydde *Paris*, der landsplågan rasade. En betjent och en kammarjungfru hvilka sutto på baksätet, vaxlade med hvarandra en blick af häpnad, då de foro förbi *Hôtel-Dieu*, under det en ung herre, som satt baklänges inuti vagnen, nedsläppte vagnsfönstret och tittade ut, för att anbefalla postiljonen att köra helt sakta, af fruktan att någon olycka annars kunde hända i denna så tätt sammanträngda människohop. Denne unge man var markis de *Merival*; på framsätet af vagnen sutto greve de *Montbron* och hans systerdotter, fru markisinnan de *Merival*.

Den unga fruns blekhet och förstörda anletsdrag utvisa tillräckligt, huru förskräckt hon var. Grefve de *Montbron* syntes äfven ganska orolig, oakadt hans vanliga karaktersfästhet, och luktade som oftast på en flaskka med kamferdroppar.

Under några minuter framskred vagnen helt långsamt, och postiljonerna körde sina hästar ytterst varligt. Snart hördes bland de församlade hoparna ett i början doft och alläget buller, som efter hand närmande sig; det tilltog i samma mån man tydligare kunde urskilja detta skrämmel af kedjor och jern, som förkunnar närvaron af en ammunitionsvagn. En sådan kom också verkligen från ett motsatt håll och mötte berlinaren.

Besynnerligt nog! . . . Den stojande folkhopen var så tätt sammanträngd, med vid denna vagnens ankomst öppnade den sig genast, liksom genom en förtrollning.

Detta underverk förklarades snart af orden, som gingo från mun till mun:

— Likvagnen! . . . likvagnen! . . .

Då alla andra medel till likens bortförande tröto, hade man rekvirerat några ammunitionsvagnar, på hvilka man skyndsamt upplassade kistorna.

*) Man vet, att, under denna beklagansvärda tid, flera människor blefvo massakrerade, på grund af den falska beskyllningen att hafva gjort förgiftningsförsök.

Ett stort antal af de församlade betraktade med fasa denna hemska vagn, men stenbrytaren och hans anhang började vid dess åsyn fördubbla sina gloopord.

— Ge rum för de mördades omnibus! skrek Ciboule.

— I sådana slags omnibussar behöfva man åtminstone icke frukta för att bli trampad på fötterna, yttrade stenbrytaren.

— Det är alltför kommoda resande, som åka i dem.

— Åtminstone begära de aldrig att få stiga ur.

— Se, det är bara en artillerist som kör.

— Ja, minsann! . . . framhästarna köras af en karl i blus.

— Kanske har den andra artilleristen tröttnat under vägen. — Den skolkaren! . . . Han har säkert stigit in i dödvagnen till de andra, för att ej stiga ur, förrän vid den stora gropen.

— Och det med hufvudet förut.

— Ja . . . de sticka hufvudet i en kalkbädd.

— Der de sjelfva få utgöra bräderna.

— Ha! . . . man får lof att följa de dödas vagn med tillslutna ögon.

Det är värre än i Montfaucon.

— Det är sant . . . Här luktar också bara döden; — men den är inte färsk, sade stenbrytaren med anspjeling på den ohyggliga likluk, som det hemska fordonet lemnade efter sig.

— Bra! . . . ropade Ciboule, — der mötas de dödas omnibus och den granna vagnen. — Skadar icke, att de rika åka på döden.

Transportvagnen befann sig nu verkligen ganska nära berlinaren, alldeles midt framför, och färdig att köra om den. En karl i blus och träskor körde framhästarna, en artillerist stånghästarna.

Likkistorna voro till sådan mängd uppstaplade uti vagnen, att dess halfcirkelformiga lock ej gick igen mer än till hälften, så att man vid hvarje hopp, som vagnen gjorde, då den skyndsamt kördes fram på de illa stenlagda gatorna, kunde se, huru kistorna stöttes emot hvarandra.

På den blusklädde karlens flammande ögon och rödblå hy kunde man se, att han var drucken, hvilket man dessutom kunde sluta deraf, att han pådref sina hästar med klackarna och piskan, i trots af ständiga påminnelser af artilleristen, som med möda kunde styra sina hästar och emot sin vilja måste följa den oordentliga gång, spannriddaren gaf åt spannet. Till slut höll fyllbulden rakt på berlinaren och körde fast vid den.

Vid denna stöt öppnades locket till likvagnen och nedföll helt och hållet, så att en af kistorna, som hade hvilat deremot, med ett doft och matt ljud föll ned på stengatan, efter att först hafva skafvit emot dörren till berlinaren.

Fallet lossade i hast de hopspikade bräderna, hvaraf kistan var hopslagen, och emellan spillrorna deraf sågs ett blåaktigt lik nedrulla, om-lindadt med en hvit svepduk.

Vid denna förfärliga anblick uppgaf fru de Merival, som mekaniskt hade tittat ut genom vagnsfönstret, ett genomträngande rop och förlorade sansningen.

Hopen skingrade sig förskräckt. Berlinervagnens postiljoner, icke min-

dre förskräkta, passade på vid pöbelns skyndsamma flykt, och slogo på sina hästar; vagnen körde fram till kajen.

Just i detsamma berlinaren vek om hörnet af Hôtel-Dieu, hörde man på långt håll ljudet af en glädlig musik, och mer och mer närmade sig ropen :

— *Kolera-maskeraden!*

Dessa ord tillkännagåvo ett af de till hälften narraktiga, till hälften fasaväckande och alldeles otroliga uppträden, som karakteriserade denna tid, då sjukdomen var i ständigt tilltagande.

I sanning, om icke åsyna vittnens berättelser noga öfverensstämde med tidningsartiklar, som omtalade denna koleramaskerad, skulle man kunna tro, att här vore fråga om någon förvriden hjernas fantastiska påhitt, i stället för verkliga händelser.

Kolera-maskeraden visade sig således på platsen vid Notre-Dame, i samma ögonblick, då markis de Merinvals ekipage försvann åt kajen till, efter att hafva sammanstött med likvagnen.

II.

KOLERA-MASKERADEN *).

En stor flock människor, som föreställde maskeraden, instörtade snart under höga rop genom arkaden vid platsen framför Notre-Dame. Några barn blåste på bockhorn, andra hurrade, åter andra bysslade.

Stenbrytaren, Ciboule och deras anhang lockades genast af detta nya skådespel, och störtade i massa till sidan af hvalfvat.

I stället för de tvenne restaurationer, som nu finnas på ömse sidor om Arcole-gatan, fanns der då endast en, belägen till venster om arkaden, och mycket beryktad i den glada studentverlden för dess goda viner och dess provençalska matlagning.

Vid första bullret af fanfarnerna, som blåstes af jägare i livré, öppnades alla fönster i restaurationens stora sal, och flera upppassare med serveten under armen lutade sig ut genom fönstren, brinnande af otålighet att få skåda de lustiga människor, som voro i antågande.

Slutligen visade sig det groteska tåget midt ibland en oräknelig pöbelmassa.

Maskeraden bestod af en kvadriga **), eskorterad af män och qvinnor till häst. Både ryttare och amasoner buro fantastiska, på en gång rika och smakfulla dräkter. Större delen af dessa masker tillhörde den välmående medelklassen.

*) Man läser i *Le Constitutionnel*, Lördagen d. 31 Mars 1832:

De till allmänhetens tjänst utgifna underrättelser rörande koleran föreskrifva, bland andra medel till sjukdomens motarbetande, att man ej bör vara rädd för den, att man bör förströ sig, roa sig etc. etc. Parisarne hafva väl lagt märke till denna föreskrift. Nöjena under midfastotiden *) hafva, i många kretsar, varit lika lysande, lika yra, som under sjelfva karnevalen. Man har icke på länge, vid denna tid på året, sett så många baler. — Sjelfva koleran har blifvit ämne till en ambulans karrikatur.

**) Vi bedja våra läsare om gunstbenägen ursäkt för den oerhörda anakronismen att förlägga midfastan 1832 till före april månad.

**) Tvåhjulig med fyra hästar förspänd vagn.

Ett rykte hade spridit sig, att en maskerad tillställdes, för att att gyckla med koleran och genom denna glada demonstration upprätthålla den moraliska kraften hos det nedslagna, förskräckta folket. Genast besvarades denna uppmaning af artister, unga skrifvare, studenter, handelsbokhållare m. fl., och ehuru de hittills aldrig hade känt hvarandra, blefvo de i en hast förbrödrade. Många bland dem medtogo sina älskarinnor, för att göra festen fullkomlig. Genom subskription betäcktes omkostnaderna för hela tillställningen, och, sedan vid andra ändan af Paris en briljant frukost blifvit intagen, satte det glada och bullersamma tåget sig i rörelse, för att raskt och modigt genomtåga hela staden och medelst en lustig middagsmåltid vid platsen framför Notre-Dame sluta den muntra dagen.

Vi säga *raskt* och *modigt*, emedan dervid erfordrades mycken förfrihet och en ovanlig karaktersfasthet hos dessa unga qvinnor, hvilka, då de sålunda passerade genom den stora staden, nu försänkt i fasa och bestörtning, skulle nästan vid hvarje steg stöta på bårar, lastade med döende, och vagnar fyllda med lik -- och det utan att blekna, för att slutligen, medelst det befängdaste karnavalsskämt, trotsa den bödel, som decimerade Paris.

För öfrigt kunde endast i Paris, inom en viss klass af dess befolkning, en sådan idé uppstå och förverkligas.

Den stora vagnen kördes af tvänne resliga karlar, utklädda till likfärdspostiljoner, utstyrda med ofantliga lösnäsor, och bärande på sina hattar långa hängande remsor af rosenrödt krusflor samt i knapphålen blomsterbuketter af samma slag.

På taket af denna vagn voro grupperade fyra allegoriska personer, föreställande :

Vinet ;
Därskapen ;
Kärleken ;
Spelet.

Dessa symboliska varelser hade fått till uppgift att förmedelst infall, sarkasmer och gyckel, göra lifvet surt för *den hedersgubben koleran*, — ett slags jemmerlig och burlesk Cassander *), som de på tusende sätt hundsfotterade och bespottade.

Meningen deraf var denna :

- För att allra säkrast kunna trotsa koleran, måste man dricka, skratta, spela och kurtisera.

Vinet hade till representant en tjock, klumpig, stabbig, stormagig och behornad Silén, hvars pannan var prydd med en krona af murgrön. Från hans axel nedhängde en panterhud, och i handen höll han ett stort dryckeskärl, omlindadt af blommor.

*) Namnet på en personage i italienska komedien.

Ingen annan än Nini-Moulin, den moraliske religiöse skribenten, kunde fagna de förvänade och förtjuste åskådarnes syn med ett par så stora, scharlakansröda öron, en så värduadsbjudande mage och en så triumferande, illuminerad fysionomi.

I hvarje ögonblick låtsade Nini-Moulin tömma sitt dryckeskärl, hvar efter han utbrast i ett fräckt gapskratt midt för näsan på *gubben koleran*. *Gubben koleran*, en likblek *Geronte*, var till hälften insvept i en *svepduk*. — Hans mask af grönaktigt papp, med röda, djupt insjunkna ögon, tycktes oupphörligt göra de oroligaste dödsgrimaser. Under hans väl pudrade allongeperuk, ofvantill prydd med en toppig bomullsnattmössa, såg man den magra knotiga halsen, hvilken, likasam den ena ur svepduken framstickande armen, var bestruken med en grönaktig färg. Hans köttlösa hand, nästan alltid skakad af en stark nervfrossa (icke låtsad, utan naturlig), stödde sig emot en käpp, hvars knopp föreställde en korpnäbb; slutligen hade han, såsom hvarje *Geronte* *) egnar och anstår, röda strumpor och stora knäspännen, samt höga kängor af svart filt.

Denna kolerans groteske representant var *Couche-tout-nu*.

Oaktat en långsam och farlig feber, försorsakad af bränvinsupande och andra utsväfningar, en feber, som oförmäkt undergräde hans lif, hade Jacques blifvit af Morok öfvertald att bidraga till maskeradens förherrligande.

Djurtämjaren, kostymerad såsom *ruterkung*, föreställde *Spelet*.

Hans panna pryddes af ett guldpappersdiadem; hans orörliga och gubblika ansigte, omgifvet af ett långt, hvitgult skägg, som föll långt ned på hans rutiga och brokiga klädning, gjorde Morok fullkomligt passande till hans antagna roll.

Litet emellan, och med en gravitetiskt skalkaktig min, skakade han, midt för ögonen på *gubben koleran*, en stor påse, full med skramlande jettoner, och hvarpå alla slags spelkort voro målade.

Något tvunget uti rörelserna af Moroks högra arm utvisade, att den värde djurtämjaren ännu hade känning af det sår, som den svarta pantern ifrån Java gifvit honom, innan denna best dödades af *Dschalma*.

Därskapen, symboliserande *Löjet*, kom i sin ordning att för *gubben kolerans* öron skaka sin staf, fullsatt med en mängd små, klingande, förgyllda bjellror. *Därskapen* var en ung, smärt, vacker och behaglig flicka, som på sitt hufvud bar en scharlakansröd, frygisk mössa. Hon hade nu hos *Couche-tout-nu* efterträdt den stackars *Bacchanal-drottningen*, hvilken ej skulle sagt nej för en dylik fest; hon, så munter och så glad, som nyligen varit med på en maskerad, icke mindre rolig än denna, ehuru dess syfte var mindre filosofiskt.

Kärleken föreställdes af en annan intagande varelse, mamsell *Modeste Bornichoux*, en vacker ung flicka, hvilken tjenade som modell åt en namnkunnig målare (en af ryttarne i fåget). Alldeles förträffligt representerade hon kärleken; man kunde omöjligen låna denne gud ett mera förtju-

*) För dem som icke läst Molières komedier, bör nämnas, att nästan i hvarje af dem förekommer en gammal gubbe med namnet *Geronte*.

sande ansigte, mer behagfulla former. Klädd i en blå, med silfverpaljetter rikt broderad tunik, och med en blå bindel kring sitt kastanjebruna hår, samt försedd med ett par de allra sötaste genomskinliga vingar på de hvita axlarna, lade kärleken sitt högra pekfinger i kors öfver det venstra pekfingeret och — (må man ursäktas det simpla i denna åtbörd!) gjorde "fy skam!" åt gubben kolera, på ett ganska näpet och näsvist sätt.

Kring denna hufvudgrupp sågos andra, mer och mindre groteska grupper, som förde baner med deviser, hvilka dock för tillfället voro ganska anakreontiska:

- *Begravom koleran!*
- *Kort och godt!*
- *Man måste skratta . . . skratta . . . ständigt skratta!*
- *Lågorna skola sveða koleran!*
- *Lefve kärleken!*
- *Lefve vinet!*
- *Kom bara hit, du otücka landsplåga!*

Det låg verkligen så djerf glädtighet uti denna maskerad, att största antalet af åskådarna utbrusto i bifallsrop, då de utklädde färdades öfver platsen framför Notre-Dame, för att begifva sig till restaurationen, der middagen väntade dem. Dessa flera gånger upprepade utbrott af den beundran, som modet alltid ingifver, det må vara aldrig så dåraktigt, aldrig så blindt, föreföll den öfriga, dock vida fåtaligare, delen af åskådarna som ett slags trots emot *himmelens vrede*; också helsade de tåget med yttringar af harm och ovilja.

Detta utomordentliga skådespel och de olika intryck, det väckte, voro för mycket stridande mot allt, hvad man hittills varit van att se och förnimma, för att blifva rätt uppskattade; det är dock svårt att säga, om detta modiga trots förtjente beröm eller tadel.

Dessutom hafva dessa landsplågor, hvilka, sekel från sekel, decimera folkmängden, nästan alltid varit åtföljda af ett slags moralisk öfverretning, hvilken ingen af dem undgick, som smittan skonade; en feberaktig, sällsam svindel, som stundom sätter de dummaste fördomar, de vildaste passioner i rörelse, stundom deremot inspirerar de vackraste exempel af tillgifvenhet, de modigaste handlingar — med ett ord: väcker hos somliga en fruktan för döden, gränsande ända till den dåraktigaste fasa, medan den inger andra ett förakt för lifvet, hvilket ger sig tillkänna genom det djerfvaste trots.

Emellertid tänkte den maskerade skaran alltför litet på det tadel eller det beröm, den kunde förtjena, utan närmade sig trygg till porten af restauratörens hus, hvarest den tog in, midt under de allmänna och högljudda ropen.

Allt tycktes förena sig till fulländande af denna besynnerliga tillställning, medelst de underligaste motsatser . . .

Således var restaurationen, der denna öfverraskande bacchanaliska fest skulle äga rum, belägen helt nära den dystra katedralkyrkan och det hemska lasarettet. De gamla kyrkotjenarnes andliga körer, de döendes klago-

skri och de kalasandes bacchanaliska sånger skulle således korsa och skiftevis aflösa hvarandra.

Maskerna, som nu hade stigit ur vagnen och af hästarna, gingo att sätta sig ned vid den måltid, som väntade dem.

Deltagarna i maskraden sitta till bords i ett stort gästrum. De äro muntra, glada, bullersamma; deras glädtighet är dock något egen . . .

Stundom erinra sig de bullersammaste bland dem, att de sätta sina lif på spel i denna lika dåraktiga som djerfva kamp emot landsplågan. Denna hemska tanke är hastig, som den feberrysning, hvilken i ett enda ögonblick kan isa oss från hufvud till fot. Också märktes, tid efter annan, en kort tystnad, men som varade blott några sekunder; den vittnade om en hastigt öfvergående tankfullhet, men hvaraf intrycket snart utplånades af nya skrattsalfvor; ty en hvar tänkte: — ingen svaghet! . . . min kamrat, min älskarinna ser på mig.

Och en hvar skrattar och klingar på bästa vis, trycker sin granne, och dricker helst ur sin grannflickas glas.

Couche-tout-nu hade tagit af sig koleragubbens mask och peruk. Magerheten af hans blyfärgade anletsdrag, hans sjukliga blekhet, den hemska glansen i hans insjunkna ögon, allt detta tillkännagaf tydligt den långsamma sjukdom, som tärde denne olycklige, hvilken genom sina utsväfningar hade hunnit yttersta graden af förslappning. Ehuru han kände en hemlig eld rasa i sitt inre, dolde han sin smärta under ett konstladt och nervöst skratt.

Till venster om Jacques satt Morok, hvars olycksaliga välde öfver den förre var i ständigt tilltagande, och till höger om honom (Jacques) satt den vackra, till *Därskapen* utklädda flickan Mariette. Bredvid denna åter stoltserade Nini-Moulin i all sin majestätiska fetma, och låtsade esomoftast tappa sin servet under bordet, för att få trycka knäna på sin andra qvinliga granne, mamsell Modeste, hvilken föreställde *Ränleken*.

De fleste af kamraterna hade placerat sig efter sitt tycke: hvarje karl bredvid sin sköna, och *enstövvingarne*, som voro ganska få, hvarhelst de kunde. Man höll redan på med andra serveringen. Vinernas förträfflighet, den välsmakande maten, de glada infallen, sjelfva det besynnerliga i närvarande tid och förhållanden hade exalterat sinnena till en grad, hvarom man af händelserna i följande uppträde kan få ett begrepp.

III.

DEN SÄLLSAMMA DUELLEN.

Två eller tre gånger hade en af restaurationens uppässare, utan att gästerne blifvit det varse, kommit och hviskat till sina kamrater, i det han med en uttrycksfull åtbörd pekade åt matsalens tak; men hans kamrater hade icke velat ge akt hvarken på hans anmärkingar eller på orsaken till hans fruktan, emedan de sannolikt icke ville störa gästerna, hvilkas galna munterhet tycktes vara i ständigt tilltagande.

— Hvem skulle väl nu mera betvifla öfverlägsenheten i vårt sätt att behandla den näsvisa koleran? Har den väl vågat angripa vår heliga bataljon? yttrade en ståtlig *turk*, en af maskeradens banerförare.

— Se deruti ligger hela hemligheten, — svarade en annan. — Det är ju mycket enkelt. Gapskratta midt för näsan på gubben, och han skall genast vända dig ryggen.

— Deruti gör han ganska rätt, ty det är bra dumt allt hvad han gör, tillade en liten vacker *Pierrette*, i det hon helt ogenerad tömde sitt glas.

— Du har rätt, min sötunge; det är dumt, erkedumt, sade *Pierretts* *Pierrot*; — ty, betänk: här sitter man helt lugnt och njuter af lifvets sällhet, och på en gång grinar man till på ett förfärligt vis och dör. — Nå ... än sedan ... Hvad det är befängdt ... hvad det är lustigt! ... Jag fragar er bara, hvad det bevisar?

— Det bevisar, svarade en namnkunnig, romantisk målare af *Dauids* skola, utklädd till *Romare*, — det bevisar, att koleran är en ömkelig kolorist, ty dess palett har icke mer än en enda färg ... och dertill en gemen, grönaktig färg ... Troligen har den skojaren studerat sin konst hos den mördande *Jacobus*, konungen för alla klassiska målare ... en landsplåga af annan art.

— Men, mästare, inföll en elev af den store målaren, — jag har dock sett kolerasjuka, hvilkas konvulsioner hade rätt mycken *tourmure* och hvilkas dödskamp icke saknade ledighet.

— Mine herrar, ropade en icke mindre ryktbar bildhuggare, — låtom oss resumera frågan. Koleran är en stympare, hvad koloriten angår, men han är en dugtig tecknare ... han anatomiserar på ett förvånande sätt hela er iure människa, och det i en blink. — Böfveln! ... hvad han kan göra en köttlös ... Mot honom är *Michel Angelo* bara en skolgosse.

— Det medgifves! ... ropades enhälligt. — Koleran är en dålig kolorist, men skicklig tecknare.

För öfrigt, mine herrar, inföll *Nini-Moulin* med komiskt allvar, — för öfrigt ligger hos denna landsplåga en ganska förnuftig *Försynens* lexa ... som den store *Bossuet* skulle säga.

— Hur låter den?

— Jo, mine herrar! ... jag tycker mig höra en röst ifrån höjden, som ropar till oss: Dricken så mycket j förmån; — tömnen edra kassar och omarmen hvad eder härt är ... ty edra timmar äro kenhända räknade ... edra stackare!!!

Den ortodoxe *Silenen* tog härvid tillfället i akt, då han märkte en liten tankspriddhet hos sin vackra granne, *mamsell Modeste*, och tryckte en lång, smällande kyss på *Kärlekens* blomstrande, rosenröda läppar.

Exemplet smittade, ett friskt smattrande af kyssar blandade sig nu med det allmänna shrattet.

— Skojare! ... storskojare! ... erkeskålm! ... ropade den ryktbare målaren, i det han glädtigt hotade *Nini-Moulin*. — Det är er lycka, att

det i morgon kanske är världens sista dag, ty annars skulle jag utmana er, för det ni kysste *kärleken*, som är en af *mina* inklinationer.

— Det är just hvad som bör öfverbevisa er, o Rubens! o Rafael! om de tusende fördelarna af koleran, hvilken jag påstår vara utomordentligt sällskaplig och smekande.

— Och menniskoälskande sedan! sade en af gästerna; — ty för kolerans skull värda kreditorerne sig om sina gäldenärens helsa . . . I morse kom till mig en procentare, hvilken synnerligen intresserar sig för min tillvaro. Han hade med sig flera sorter koleradroppar, dem han besvor mig att nyttja.

— Än jag då! inföll den store målarens elev. — Min skräddare vilde nödga mig att bruka en flanellgördel närmast kroppen, bara för det jag är skyldig honom tusen franes; men derpå svarade jag: — o skräddare, gif mig qvitto på min skuld, och jag skall insvepa mig i flanell från topp till tå, för att åt er bibehålla en kund, på hvilken ni tycks sätta ett så högt värde.

— O, kolera! jag dricker din skål, återtog Nini-Moulin, i tonen af en grotesk åkallan. — Du är icke förtviflan; tvärtom är du hoppet, ja, sjelfva hoppet. — Huru mången äkta man, huru mången gift kvinna väntade icke på ett utdrag, ack, alltför ovisst, i enklings- eller enkeståndets stora lotteri! Du visar dig, och se — de blifva strax belåtna. Tack vare dig, du beskedliga landsplåga, se de sina frihetsdrömmar snart förverkligade.

— Och arfvingar sedan, huru tacksamma böra de icke vara! inföll en annan. — En förkylning, en osund rätt . . . ett intet . . . och knack! . . . inom en timme har en onkel eller en släkting på sidolinien kommit bland antalet af vördade välgörare.

— Och folk, som ha den sjukan att vilja komma åt andras sysslor och embeten — hvilken märkvärdig hjälpare finna icke de uti koleran!

— Och hvad den skall sanna många eder om trohet och beständighet! yttrade mamsell Modeste, sentimentalt. — Huru mången gynnare har icke med ed försäkrat en god och enfaldig kvinna att älska henne hela lifvet igenom . . . Roleran kommer . . . de Beduinerna väntade icke att bli så tagna på orden.

— Mine herrar! . . . återtog Nini-Moulin. — Emedan vi nu äro här församlade — kanske dagen före världens sista dag, enligt hvad den frejdade målaren der borta behagar yttra — så föreslår jag, att vi skola spela den upp- och nedvända världen. Jag föreslår, att fruntimren här skola reta oss, utmana oss, göra oss allehanda puts, frånröfva oss kys-sar och taga sig alla upptänkliga friheter med oss. — Och går det strängt tillväga så . . . välan! . . . man dör icke deraf. — Jag tycker om, att det går strängt tillväga, jag just begär, att bli förolämpad . . . ja — jag förklarar, att jag gärna låter förolämpa mig. — Således kan ni, täcka *Kärlek*, favorisera mig med den gröfsta förolämpning man någonsin kan tillfoga en kysk och blygsam unkarl, tillade den religiösa skribenten, i det han böjde sig ned till mamsell Modeste, som sköt honom ifrån sig, i det hon skrattade, som om hon varit tokig.

En allmän munterhet följde på detta förslag af den tokrolige Nini-Moulin, och nu fick orgien ny fart.

Midt under detta döfvande tumult inträdde ånyo den af uppassarne, som förut flera gånger hade inkommit och talat sakta med sina kamrater, i det han med orolig min pekade upp åt taket; — Men nu var hans ansigte blekt och ytterst upprördt. Han närmade sig till den, som bestridde hofmästarsysslan, och sade sakta med rörd stämma:

— De hafva nyss kommit . . .

— Hvilka?

— Åh, ni vet väl . . . der uppe . . . och han pekade upp åt taket.

— Ja så! . . . sade hofmästaren med bekymrad min; — hvar äro de?

— De gingo upp just nu . . . de äro der nu . . . tillade uppassaren, i det han skakade hufvudet med en förskräckt min; de äro der.

— Hvad säger patron?

— Han är tröstlös . . . i anseende till . . . och uppassaren lät sina blickar irra kring det muntra läget. — Patron vet icke, hvad han skall göra . . . han skickade mig till er . . .

— Och hvad djefvulen vill han att jag skall göra? . . . utbrast den andre, torkande sig i pannan. — Det borde man ha beredt sig på . . . det ges intet medel att undslippa detta.

— Hvad mig angår, så blir jag inte qvar här . . . det börjar nu.

— Deri gör du ganska rätt; ty med din förskrämda fysionomi ådrar du dig gästernas uppmärksamhet. — Gå din väg och säg åt patron, att det är bäst afvakta händelsernas gång.

Detta mellanspel försiggick nästan obemärkt, midt under kalasets tilltagande buller.

Emellertid var det en bland gästerna, som icke drack, icke skrattade; — det var Conche-tout-nu. Med dystert och själlöst öga stirrade han i tomma rymden, främmande för allt hvad som tilldrog sig omkring honom. Den olycklige tänkte på bacchanal-drottningen, hvilken skulle varit så briljant, så glad, på en saturnalisk fest, sådan som denna. Minnet af denna intagande varelse, hviken han ännu ständigt älskade med en svärmande kärlek, var den enda tanke, som då och då väckte honom ur hans nötaktiga dvala.

Besynnerligt nog hade Jacques samtyckt att deltaga i denna maskerad endast derföre, att den hos honom återkallade minnet af den sista festen, som han hade bivistat i sällskap med Celie; den der morgonsexan, som följde på en hel natts maskeradbal — den der glada måltiden, hvarvid bacchanal-drottningen, fattad af en besynnerlig aning, hade föreslagit den hemska skålen för den fruktade landsplågan. — *Kolerans skål!* hade Celie sagt. — *Må den spara dem, som hafva lust att lefva, och må den på en gång döda dem, som ej vilja öfverge hvarandra!*

Just i det ögonblick, då Jacques satt försänkt i dessa tankar, märkte Morok hans tankfullhet, och yttrade till honom, helt högt:

— Ja så, Jacques, — du dricker icke mera. — Du har således fått nog med vin. — Är det bränvin du vill ha, så skall jag begära in sådant?

— Jag vill hvarken ha vin eller brännvin, svarade Jacques snäsigt, hvareftär han åter försjönk i ett dystert grubbleri.

— Och om jag tänker efter, så har du rätt, återtog Morok med ett sardoniskt leende, i det han höjde rösten allt mer och mer. — Du gör rätt i att spara dig. — Jag var tokig, som talade om brännvin. . . . I sådana tider som dessa, vore det lika djerft att sätta sig vid en brännvinsflaska, som att ställa sig framför mynningen af en laddad pistol.

Då Couche-tout-nu hörde Morok betvifla hans mod såsom drinkare, såg han på honom med en vred uppsyn:

— Det är således af pultroneri som jag icke förs förtära brännvin? ropade den beklagansvärde, hvars halfsläckta begrepp vaknade, för att försvara hvad han kallade sin *värdighet*. — Är det af pultroneri, jag vägrar att supa? . . . Hvad, Morok! . . . så svara då!

— Se så, min vän, yttrade en af gästerna till Jacques. — Vi ha i dag, så många vi äro, allagt prof på skicklighet; synnerligast ni, som, oakadt ni var litet sjuk, hade mod att åtaga er Koleragubbens roll.

— Mine herrar, yttrade Morok, som såg den allmänna uppmärksamheten fästad på honom och på Couche-tout-nu. — Jag skämtade blott; ty om kauraten här (han pekade på Jacques) hade haft den oförsigtigheten att antaga mit förslag, så hade han varit . . . icke öfverdådig, men rent af tokig. Lyckligtvis har han den klokheten att afstå från en ursinnighet, så farlig i dessa tider, och jag . . .

— Uppassare! ropade Couche-tout-nu, som med vredgdad otålighet föll Morok i talet; — tag in två buteljer brännvin och två glas!

— Hvad vill du göra? frågade Morok, med låtsad oro och hestörtning. — Hvertill dessa två buteljer brännvin?

— Till en duell, svarade Jacques, i kall och beslutsam ton.

— En duell! ropades med förvåning från alla kanter.

— Ja, en duell på brännvin, svarade Jacques. — Du påstår, då, att det är lika farligt sätta sig ned vid en brännvinsbutelj, som att ställa sig framför mynningen af en laddad pistol. Tag om hvar sin fulla butelj, så få vi se, hvilkendera af oss studsar.

Detta Couche-tout-nu's besynnerliga förslag emottogs af somliga med ett bifallsrop, af andra med verklig oro.

— Bravo! . . . edra buteljkämpar, ropade de förra.

— Nej! nej! . . . en sådan kamp skulle vara alltför farlig, ropade de sednare.

— Denna utmaning, i en sådan tid som denna, är fullt ut lika farlig, som en duell på lif och död, skrek en annan.

— Hör du, sade Morok med ett djefvulst leende, — hör du, Jacques . . . lät nu se, om du ryggar för faran.

Vid dessa ord, som påminde honom om den fara, för hvilken han verkligen gick att blottställa sig, spratt Jacques till, som om en idé plötsligen vaknat hos honom. Han höjde med stolthet hufvudet tillbaka; hans kinder fingo en svag rodnad; hans halfsläckta blick lyste af en hemsk tillfredsställelse, och han ropade med stadig röst: .

— För tusan, uppassare, är du döf? — Har jag icke bedt dig om två buteljer bränvin?

— Det skall komma, min herre! . . . sade uppassaren och gick ut, nästan förskräckt öfver hvad som torde komma att tilldraga sig vid denna bacchanaliska duell.

Icke desto mindre vann Jacques Rennepons farliga beslut mängdens bifall.

Nini-Moulin vred sig hit och dit på sin stol, grimaserade och ropade med full hals:

— Bacchus och min törst! . . . mitt glas och mitt stop! . . . strupen vill läskas! . . . konjak är min enda tröst . . . Ro hit! ro hit! . . .

Och som en riktig torneringskämpe omfamnade han mamsell Modeste, tilläggande, såsom ursäkt för denna frihet:

— *Rörlek!* . . . ni skall bli skönheters drottning! . . . Jag pröfvar segervinnarens lycka.

— Konjak, till tröst! . . . ropades nu i korus.

— Mina herrar! — återtog Nini-Moulin, — skulle vi förblifva känslolösa för det ädla exempel, som koleragubben gifvit oss? — (han pekade härvid på Jacques) — Han har med stolthet sagt: *bränvin!* . . . Låt om oss ärofullt svara honom: *punsch!*

— Punsch, Ja — *punsch!*

— Punsch, till tröst!

— Uppassare! — ropade den religiöse skribenten med stentorsstämma — uppassare! — har du här någon balja . . . någon kittel . . . någon så eller äm, att vi må kunna brygga en *punsch*, som räcker till?

— En *babylonisk punch!* . . .

— En *sjö af punch!* . . .

— En *ocean af punch!* . . .

Sådan var det ärelystna crescendo, som följde på Nini-Moulins förslag.

— Min herre, svarade uppassaren med triumferande min — vi ha en kopparpanna — alldeles nyförtent; den är aldrig förut nyttjad . . . och den rymmer väl minst trettio buteljer.

— Så bär hit den! — sade Nini-Moulin, majestätiskt.

— Slå i tjugu buteljer kneif, sex skålpund socker, tolf citroner, ett skålpund kanel . . . och eld . . . eld öfverallt . . . eld! . . . tillade den religiöse skribenten, i det han upphäufde alldeles omskliga rop.

— Ja, ja! . . . eld öfverallt! . . . upprepades i korus.

Nini-Moulins förslag gaf ny fart åt den allmänna munterheten; de galnaste infall korsade hvarandra vid det ljufva ljudet af kyssar, tagna eller gifna, under förevändning, att man måhända icke skulle upplefva morgondagen . . . att man borde underkasta sig sitt öde . . . o. s. v. . . .

Plötsligen hördes, midt under det ögonblick af tystnad, som stundom uppkommer, äfven under det mest högljudda buller, flera dofva och afmätta slag ljuda ofvanöfver gästbudssalen.

Alla lyssnade.

IV.

DRYCKESKAMPEN.

Efter några sekunders förlopp hördes ånyo det besynnerliga bullret, som hade förvänat alla gästerna; — men det hördes nu starkare och mera utbällande.

— Uppassare; sade en af dryckeskämparna — hvad är det för ett dj-a buller der uppe?

Gossen vexlade en ängslig och förfärad blick med sina kamrater, hvar efter han stammade:

— Herre . . . det är . . . det är . . .

— Åh knäfveln, det är någon stygg och knarrig hyresgäst, någon fiende till glädjen, som bultar i golfvet, för att ge oss tecken att sjunga mindre högt — yttrade Nini-Moulin.

— Då gäller den allmänna regeln — inföll med särdeles tonvigt den store målarens elev. — Så snart en hyresgäst, husägare, eller hvem han vara må, befaller tystnad, så bjuder traditionen, att man genast skall svara honom med ett infernaliskt, döfvande charivari. Sådana, tillade den unge konstnären helt blygsamt — sådana äro åtminstone de sällsamma relationer jag alltid funnit äga rum emellan *plafonitropiska* makter.

Detta något vågade nyhetsförslag emottogs med skratt och allmänna bifallsrop.

Under detta tumult ställde Morok till en af uppassarne åtskilliga frågor, hvarpå han fick svar, och ropade sedan med en genomträngande stämma, som öfverröstade hela bullret:

— Jag äskar ljud!

— Det beviljas, ropade man glädtigt.

Under den korta tystnad, som nu föregick Moroks ordande, hördes bullret ånyo: denna gång var bultningen hastigare.

— Hyresgästen är oskyldig, sade Morok med ett ohyggligt leende. — Han är ej i stånd att lägga ringaste hinder i vägen för våra glädjebrott.

— Men om så är, hvarföre regerar han som en galning der uppe? — frågade Nini-Moulin, i det han tömde sitt glas.

— Som en blind, hvilken tappat sin käpp, — tillade målare-eleven.

— Det är icke hyresgästen, som bultar, — återtog Morok, med sin hvassa och korta röst; — det är hennes likkista, man sammanspikar.

En plötslig och graflik tystnad följde på dessa ord.

— Hennes kista . . . nej . . . jag försäger mig . . . yttrade Morok ånyo . . . deras kista, skulle jag säga, ty som tiden skyndar, så har man lagt barnet i kistan tillika med modren.

— En kvinna! . . . ropade *Dårskapen*, vändande sig till uppassaren. — Det är då en kvinna, som dött?

— Ja, madame, en stackars tjuguarig kvinna. — Hennes lilla dotter, som hon ammade, dog straxt efter henne . . . alltsammans var gjordt inom två timmar . . . Patron är mycket ledsen öfver, att det stör herrskapets måltid . . . men han kunde inte förutse en sådan olycka, ty i går morgon

var den unga qvinnan alls icke sjuk . . . tvärtom sjöng hon af alla kraf-
ter. — Ingen kunde vara gladare än hon.

Vid dessa ord skulle man kunnat säga, att ett sorgflor utbredde sig
öfver allas ansigten, nyss så glada, så strålande, så öppna för glädjen, —
i hast blefvo de sorgsna och dystra. — Ingen hade mod att skämta öfver
denna unga mor och hennes barn, hvilkas kista man hopspikade.

Tystnaden blef så djup, att man kunde höra några af ångsten tunga
andedrag. De sista hammarslagen genljödo smärtsamt i allas hjertan.
Man skulle nästan kunnat säga, att många, hittills aldrig anade, känslor af
smärta och bedröfvelse plötsligt efterträdde denna mer konstlade, än upp-
riktiga, glädthet.

Ogonblicket var afgörande. Man måste genast göra slag i saken, för
att uppmuntra sinnena, som började blifva nedslagna; ty många sköna rosen-
färgade anleten begynte redan blekna; några scharlakansröda öron blef-
vo plötsligen alldeles hvita. Nini-Moulins voro bland detta antal.

Couche-tout-nu deremot fördubblade sin djerfhet och sitt trots. Rät-
tande sin af mattighet hopfallna gestalt, ropade han med lindrigt rodnan-
de kinder:

— Nåväl, uppappare! . . . hvar äro bränvinsbuteljerna? . . . För tu-
san! . . . och punschen sedan! . . . Dj-n anamma! . . . är det då de dö-
da, som skola komma de lefvande att darra?

— Han har rätt. — Bort med all sorgsenhet! Ja! . . . ja! . . . hit
med punschen! . . . skreko på en gång flera, som tyckte sig hafva behof
af att muntra sig.

— Fram med punschen!

— Strunt i sorgen!

— Lefve glädjen!

— Mina herrar! . . . här är punschen, sade en uppappare, i det han
öppnade dörren.

Vid åsynen af den flammande drycken, som skulle återlifva de ned-
slagna sinnena, hördes ursinniga bravorop.

Solen hade redan gått ned. Den stora salen, der hundra personer
kunde spisa, och hvarest gästbudet firades, gick djupt in; fönstren voro
få, smala och till hälften skymda af röda bomullstyvggardiner. Ehuru det
ännu icke var natt ute, var dock den aflägsnaste delen af denna stora sal
redan försänkt i mörker. Tvenne uppappare inburo den ofantliga punsch-
brygden, på så sätt, att en tjock jernstör var trädd genom handtagen på
en ofantlig kopparpanna, blänkande som guld och prydd med lågor i alla
slags skiftande färger. — Den brinnande drycken sattes på bordet, till
stor förtjusning för gästerna, som vid dess åsyn började förgäta sin nyss
utståndna oro.

— Nu — sade Couche-tout-nu till Morok i utmanande ton; — medan
punschen brinner, så låtom oss utföra vår duell. — Galleriet skall döma.

Derefter visade Jacques sin motståndare tvenne buteljer bränvin, dem
uppapparen nyss inburit, sägande:

— Välj vapen!

— Välj sjelf, svarade Morok.

— Nå, se der är din butelj och ditt glas, återtog Jacques. — Nini-Moulin skall döma.

— Jag afsäger mig ingalunda den äran att få vara stridsdomare, — svarade den religiöse skribenten. — Emellertid vill jag erinra er, min kamrat, att ni spelar ett högt spel . . . och att i dessa tider . . . såsom en af herrarne sagt — köra in emellan läpparna hela innehållet af en bränvinsbutelj, är kanske lika farligt, som att sätta mynningen af en laddad pistol för munnen.

— Kommendera fyr, gamla pojke! . . . sade Jacques, afbrytande Nini-Moulin — eller också kommenderar jag sjelf.

— Efter ni så vill, så må det vara.

— Den som först vägrar dricka mer, är öfvervunnen.

— Det förstås, svarade Morok.

— Se så . . . mina herrar . . . gif akt! . . . låtom oss se noga på, för att fälla rättvist utslag, återtog Nini-Moulin. — Men låtom oss först se efter, om buteljerna äro lika. — Framför allt likhet i vapen!

Under dessa tillredelser rädde i salen en djup tystnad.

Den inre kraften hos de flesta af åskådarne hade väl för någon stund lifvats af punschen, men nedsjök på nytt under tyngden af en djup tankfullhet, i det en hvar allvarsamt betänkte faran af Moroks trots emot Jacques Rennepont. — Intrycket häraf, i förening med de hemska tankar, som händelsen med likkistan väckte, fördystrade mer och mindre alla fysionomier. Emellertid låtsade sig många af kamraterna ännu vara vid godt mod, men det märktes nog, att deras glädje var konstlad.

Under vissa omständigheter hafva de obetydligaste saker oftast ett mäktigt inflytande.

— Vi hafve nämt, att efter solens nedgång hade mörkret bredd sig öfver en del af den stora salen. Också voro de af dryckeskamraterna, hvilka sutto i den aflägsnaste delen af rummet, snart endast belysta af lågorna från punschen, hvilken ständigt brann. Denna låga kastar, som man vet, ett blekgult, till och med blåaktigt, sken öfver alla ansigten. Det var således ett nästan hemskt skådespel att se alla dessa personer, hvilka voro längst borta från fönstren, endast belysta af detta fantastiska sken.

Mälaren, som mer än någon annan frapperades af denna hemska kolorit, ropade:

— Men låtom oss betrakta hvarandra från ena ändan af bordet till den andra! . . . Man skulle tro, att det är idel kolerasjuke, som hålla gästtabud; så grönaktiga och blåskiftande se vi ut.

Detta skämt upptogs just icke med så synnerlig munterhet. Lyckligtvis ljöd åter Nini-Moulin's dunderande stämma, hvilken för några ögonblick skingrade den oro, som herrskade i djupet af alla sinnen.

— Skranket är öppet, — ropade religions-skribenten, mera allvarsamt oroad, än han ville låta påskina.

— Ären j färdige, raske kämpar? — tillade han.

— Vi äro färdige, svarade Morok och Jacques.

— Lagg an! . . . fyr! . . . ropade Nini-Moulin, klappande händerna.

De båda drinkarne tömde då i ett enda drag ett vanligt glas, fullt med brännvin.

Morok blinkade icke; hans marmoransigte var alldeles orörligt. — Med stadig hand nedsatte han glaset på bordet.

Men Jacques kunde, då han nedsatte sitt glas, icke dölja en lätt, konvulsivisk darrning, förorsakad af ett inre lidande.

— Se, det kan man kalla att dricka tappert! — ropade Nini-Moulin. — Att i ett enda drag tömma fjerdedelen af en butelj brännvin . . . det är en ärofull mandat. — Ingen här i laget skulle vara i stånd till en sådan bragd, — och om j viljen tro mig, eller icke, mine värdige stridskämpar, j hafven båda nog af detta.

Kommendera *fyr!* återtog Couche-tout-nu. — Och med sin feberdarande hand fattade han buteljen. Men plötsligt, i stället att slå i sitt glas, yttrade han till Morok:

Icke något glas mera! . . . Hela slumpen! . . . det är hvassare det. — Vågar du?

I stället för svar, förde Morok buteljhalsen till sina läppar, höjande på axlarna.

Jacques skyndade sig att göra det samma.

Buteljernas ljusgröna, tunna och genomskinliga glas tillät hvarje blick att följa minskningen af deras likvida innehåll.

Moroks petrificerade anletsdrag och Jacques' bleka och magra ansigte, redan färdt af några stora droppar kallsvett, som runno derutöfver, voro liksom de öfriga gästernas, belysta af punschens blåaktiga lågor. Allas ögon fästades på Morok och Jacques, med denna barbariska nyfikenhet, som åsynen af obyggliga uppträden alltid ingifver.

Jacques drack, i det han höll buteljen med venstra handen; plötsligen sammanknep han fingrarna på den högra, och det syntes tydligen, att denna ovilkorliga rörelse förorsakades af kramp. Hans hår satt liksom fastklistradt på den iskalla, svettbadande pannan, och hela ansigtet uttryckte, under några ögonblick, den häftigaste smärta. Icke desto mindre fortfor han att dricka; dock på det sättet, att han, med läpparna ständigt fastklämda kring halsen af buteljen, sänkte den samma något litet, liksom hade han velat hämta andan.

Jacques mötte den sardoniska blicken af Morok, som med sin vanliga orörlighet fortfor att dricka.

Då Jacques trodde sig uti Moroks ögonkast läsa en förolämpande triumf, höjde han häftigt armbågen och nedsväljde girigt ännu några klunkar.

Men nu voro hans krafter tömda; en osläkkelig eld förtärde hans bröst; smärtan var för stor, för vild; han kunde icke motstå den längre. — Hans hufvud nedsjönk . . . käftarna sammanpressades krampaktigt . . . han krossade buteljhalsen mellan sina tänder . . . hans hals styfnade . . . spasmodiska ryckningar förvreda alla hans lemmar, och han hade nästan förlorat sansningen.

— Jacques! . . . min gossel! . . . det är ingenting! . . . ropade Morok, hvars vilda ansigte strålade af en djefvulsk glädje.

— Derefter satte han sin butelj ifrån sig på bordet, och skyndade att hjälpa Nini-Moulin, som förgäfvos sökte hålla Jacques uppe.

Denna hastiga kris visade ingen symtom af koleran; det oaktadt bemäktigade sig en förfärlig ångest alla de närvarande. En af flickorna fick nervattacker, en annan uppgaf genomträngande rop och dånade.

Nini-Moulin, som lemnade Jacques i Moroks händer, sprang till dörren, för att ropa på hjälp, då denna dörr hastigt öppnades.

Den religiöse tidningsskrifvaren drog sig bestört tillbaka, vid åsynen af den person, som nu framställde sig för hans blickar.

V.

MINNEN.

Personen, inför hvilken Nini-Moulin med så mycken förvåning hade stannat, var Bacchanal-drottningen.

Mager, med blek hy, håret i oordning, kinderna urhålkade, ögonen insjunkna, och klädd nästan i bara trasor, var denna förr så lysande och glada hjeltinna i så många galna orgier nu mera endast skuggan af hvad hon varit. Fattigdomen och sorgen hade härjat hennes förr så tjusande anletsdrag.

Innan Celie ännu riktigt inkommit i salen, stannade hon. Med dystert och orolig blick sökte hon att genom det halfmörker, som der rådde, urskilja den, hon längtade att få se. — Plötsligen uppgaf den unga flickan ett skärande anskri.

Hon såg, vid andra ändan af bordet och belyst af punschens blåaktiga lågor, Jacques, hvars konvulsiviska rörelser Morok och de andra gästerna med möda förmådde återhålla.

Vid denna syn gjorde Celie, hänförd af sin tillgifvenhet och betagen af förskräckelse, hvad hon stundom förr i glädjens och nöjets öfvermått hade gjort. Ännu lätt och vig, hoppade hon, i stället att taga en lång omväg kring bordet, upp på det samma, gick lätt emellan buteljer, glas och tallrikar, och var med ett hopp vid Couche-tout-nus sida.

— Jacques! . . . ropade hon, utan att ännu blifva djurtämjaren varse, och kastande sig om sin älskares hals. — Jacques! . . . det är jag! . . . det är Celie! . . .

Denna välkända röst, detta genomträngande rop, som tycktes komma från själeus innersta djup, hördes af Couche-tout-nu. Han vände mekaniskt hufvudet åt bacchanal-drottningens sida, utan att öppna ögonen, och uppgaf en tung suck. Snart mjuknade hans styfva lemmar; en lätt darrning trädde i konvulsionernas ställe; efter några ögonblick öppnades, icke utan smärta, de tunga ögonlocken och visade hans matta, nästan slächta blick.

Stumma och bestörta, erforo åskådarne af denna scen en orolig nyfikenhet.

Celie, som låg på knä inför sin älskare, höljde hans hand med kys-sar och tårar, och ropade med en af snyftningar afbruten röst:

— Jacques! . . . det är jag . . . Celie . . . jag återfinner dig . . .

Det är icke mitt fel, om jag öfvergifvit dig . . . Förlåt! . . .

— Olyckliga! ropade Morok, förtretad öfver denna händelse, som kunde blifva skadlig för hans planer, — ni vill då döda honom! . . . I det tillstånd, hvori han nu befinner sig, skall denna skakning hafva otroligt menliga följder. — Gå er väg!

Han tog Celie häftigt i armen, medan Jacques, som nu tycktes vakna ur en plågsam dröm, började urskilja, hvad som tilldrog sig omkring honom.

— Ni här! . . . det är ni! . . . ropade bacchanal-drottningen, som med häpnad igenkände Morok; -- ni, som har skiljt mig ifrån Jacques, . . . ni som . . .

Hon afbröt, ty Couche-tout-nus beslöjade blick tycktes nu klarna och lifvas allt mer och mer, i det den fästades på henne.

— Celie! . . . det är du, . . . mumlade Jacques.

— Ja, det är jag, svarade hon med djupt rörd stämma. — Det är jag . . . Jag kommer . . . för att säga dig . . .

Hon kunde icke fortfara. Hennes händer sammanknäpptes hårdt, och på det bleka, förstörda, af tårar öfversköljda anletet kunde man tydligen läsa den förtviflansfulla fasa, som hos henne väcktes vid åsynen af dödens stämpel, hvilken var så omisskänneligen präglad på Jacques' anletsdrag.

Han förstod orsaken till denna förvåning, och, betraktande i sin ordning Celies afnagrade och lidande ansigte, sade han:

— Stackars flicka! . . . äfven du har då haft många sorger, utstått mycket elände . . . Jag känner icke igen dig . . . jag heller.

— Ja! sade Celie, — mycken sorg, mycket elände . . . Och hvad värre är än elände, tillade hon, rysande, under det att en hög rodnad färgade hennes gulbleka drag.

— Värre än elände? . . . upprepade Jacques, förvånad.

— Men det är du . . . du som har lidit! skyndade Celie att falla sin älskare i talet.

— Ja . . . nyss var jag på väg att sluta . . . men du kallade mig . . . och jag återvände för några ögonblick . . . ty . . . hvad jag känner här . . . (och han lade handen på bröstet) är något som icke förlåter . . . men lika godt! . . . Nu . . . då jag sett dig . . . skall jag dö lugn.

— Du skall icke dö, Jacques! . . . Jacques! . . . jag är här! . . . jag är ju hos dig! . . .

— Hör på, min flicka! . . . Om jag hade här . . . här, ser du . . . i magen . . . en hel brasa glödande kol . . . så skulle det icke bränna värre . . . än det nu gör. Det är nu en hel månads tid . . . som jag känt mig tåras af en sakta eld . . . För öfrigt . . . är det den der herrn (med nickning på hufvudet utvisade han Morok, som ännu stod nära honom), det är den der kära vännen . . . som åtagit sig att ständigt blåsa på elden . . . så att den ej måtte slockna . . . Utom dess . . . saknar jag icke lifvet . . . Jag har förlorat hågen för arbete och . . . vant mig vid utsväfningar . . . Jag skulle annars sluta med att bli en usel tiggare . . .

och då är det väl bättre, om jag låter denne . . . min vän . . . roa sig att lägga bränsle på elden . . . som rasar i mitt bröst . . . Efter hvad jag nyss druckit . . . är jag säker, att der inne flammor lika starkt, som punschen der.

— Du är tokig och du är otacksam, inföll Morok, höjande på axlarna. — Du räckte fram ditt glas, och jag slog i . . . Och se'n så . . . hvad tusan! Vi skola ännu en lång tid klinga med hvarandra.

En lång stund hade Celies blickar oafslätligen varit fästade på Morok.

— Jag säger, att du, under en längre tid, blåst under elden, som bränt upp mina ineltyvor, återtog Jacques, i det han vände sig till Morok. — Jag säger detta rent ut, på det man icke må tro, att jag dör af kolebran, tillade han, med allt svagare röst. — Man skulle kunna tro, att jag blifvit skrämmd . . . af den roll . . . jag i dag åtog mig att spela. — I alla fall gör jag dig ingen förebräelse, min ömme vän, tillade han med ett ironiskt leende. — Du har muntert och lustigt grävt min graf . . . Det är väl sant att jag stundom . . . då jag såg det stora, svarta svalget, hvaruti jag ofelbart måste stupa . . . drog mig några steg tillbaka . . . Men du . . . min ömme och medlidsamme vän . . . du knuffade mig allt närmare brandten, sägande: "Så gå då på, din stympare! . . . gå på!" Och jag gick och gick. — Ändligen har jag hunnit målet.

Då Couche-tout-nu hade uttalat dessa ord, brast han ut i ett hemskt skratt, så rysligt, att det isade alla åhörarne, förut betagne af ett djupt medlidande, vid åsynen af detta uppträde.

— Min gosse, sade Morok kallt. — Hör mig . . . följ mitt råd och . . .

— Tack skall du ha . . . jag känner dina råd af gammalt . . . och i stället att nu vidare lyssna till dem, vill jag tala vid min stackars Celie . . . Innan jag stiger ned till mullvadarna, vill jag säga henne, hvad jag har på hjertat.

— Tala inte så, Jacques . . . du vet icke hur ondt det gör mig, inföll Celie. — Jag har ju sagt dig, att du icke skall dö.

— I det fallet vore det dig, min stackars Celie . . . som jag hade att tacka för min frälsning, yttrade Jacques med en så allvarsam och rörd ton, att den förvånade alla närvarande. — Ja, återtog Couche-tout-nu, — då jag återfick min sansning och blef dig varse, men såg dig så torftigt klädd . . . kände jag någonting i mitt hjerta . . . som gjorde mig godt . . . Och vet du hvarföre? — Jo . . . jag sade till mig sjelf: "Stackars flicka! . . . hon har ständaktigt hållit det löfte, hon gaf mig . . . Hon har hellre velat arbeta . . . lida . . . försaka . . . än taga en annan älskare . . . som skulle kunnat ge henne . . . hvad jag gaf henne . . . så länge jag hade något att gifva . . . Ser du . . . goda Celie . . . den- na tanke uppriskade min själ . . . jag behöfde den . . . ty jag brann . . . jag brinner ännu, tillade han, i det hans händer sammanknötos af smärta. — Med ett ord . . . jag var lycklig, då för ögonblicket . . . det gjorde mig godt . . . Tack, min goda Celie . . . Ja, du har varit beskedlig och ärlig . . . deri gjorde du rätt . . . ty jag har aldrig älskat någon annan, än dig . . . i hela världen. — Och om jag . . . under mellanstun-

dena af min dyala . . . snart sagdt förintelse . . . fick någon god, någon förnuftig tanke . . . som aldrig så litet lyftade mig ur den dy . . . hvarest jag fann mig försänkt . . . en tanke . . . som lät mig ångra, att jag icke var bättre . . . så kom denna tanke alltid för din skull öfver mig. — Tack derföre, min stackars vän! tillade Jacques, och hans torra, brinnande ögon fuktades af tårar, — ännu en gång tack! Han räckte Celie sin redan kalla hand. — Om jag dör . . . så dör jag nöjd . . . om jag lever . . . så skall jag lefva lycklig. — Din hand . . . min älskade Celie! . . . gif mig din hand . . . du har handlat som en god och beskedlig flicka.

I stället att emottaga handen, som Jacques räckte henne, böjde den ännu alltid på knä liggande Celie sitt hufvud och vågade icke se på honom.

— Du svarar mig icke, sade denne, i det han böjde sig öfver den unga flickan. — Du tar icke min hand! . . . Hvarföre det?

Den beklagansvärda varelsen svarade endast med qväfda snyftningar. Förkrossad af blygsel, höll hon sig i en så ödnjuk, så bönfällande ställning, att hennes panna nästan vidrörde Jacques' fötter.

Denne, som var ytterst bestört öfver bacchanal-drottningens tystnad och besynnerliga uppförande, började betrakta henne med tilltagande ångest. Plötsligen blef han allt mer upprörd, och med darrande läppar yttrade han, nästan stammande:

— Celie! . . . jag känner dig . . . Om du icke räcker mig din hand, så är det för att . . . Men här svek honom rösten, och efter en stunds tystnad tillade han: — När jag, för sex veckor sedan, blef förd till bysättningshäktet, sade du mig: "Jacques! . . . jag svär dig vid mitt lif . . . jag skall arbeta . . . jag skall, om så fordras . . . lefva i fattigdom och elände . . . men jag skall lefva ärligt." Se der, hvad du då sade mig . . . Nu . . . nu . . . jag vet, att du aldrig plär ljuga . . . säg mig derföre, att du hållit ditt löfte . . . och jag skall tro dig.

Celie svarade blott medelst sönderslitande snyftningar, i det hon tryckte sin älsklings knän emot sitt flämtande bröst.

Besynnerliga motsägelse — och likväl mera vanlig, än man skulle tro! — Denne af dryckenskap och utsväfning förslappade man, — denne man som, allt sedan han slapp ut ur fängelset, hade gått från orgie till orgie och dåraktigt gifvit vika för alla Moroks förrådiska öfvertalelser — denne man träffades dock af ett förfärligt slag, när han af Celies tysta medgifvande erfor, att hon varit honom öfrogen; — hon — den enda han någonsin verkligen älskat, oaktadt hennes förra förnedring, den hon ej bjudit till att för honom dölja.

Jacques' första rörelse var förfärlig. — I trots af sin mattighet och svaghet, lyckades han att kunna resa sig upp, och då — med ansigtet förvridet af raseri och förtviflan, fattade han en knif, innan någon hann förekomma det, och höjde den öfver Celie.

Men i samma ögonblick, som han ämnade stöta till, ryste han för

att begå ett mord, kastade knifven långt ifrån sig och sjönk tillbaka på stolen, matt och svag som förut, och gömde ansigtet i begge händerna.

Vid ett anskri af Nini-Moulin, som hade skyndat att rycka knifven ifrån Jacques, lyfte Celie upp hufvudet. Couche-tout-nu's bedröfliga vanmakt krossade hennes hjerta, hon steg upp och kastade sig om hans hals, oakadt hans motstånd, samt ropade snyftande:

— Jacques! . . . om du visste . . . min Gud! . . . om du visete! . . . hör mig! . . . döm mig icke ohörd! . . . Jag skall säga dig allt . . . hör du . . . allt . . . Jag svär, att jag skall säga dig rena sanningen. — Den här mannen (hon pekade på Morok), den här mannen kom till mig och sade: "Haf mod att . . ."

— Jag gör dig inga förebräelser . . . jag har ingen rättighet dertill . . . Låt mig dö i fred . . . nu begär jag icke mer än det . . . sade Jacques med en röst, som blef allt svagare och svagare, och i det han sköt bort Celie.

Derefter tillade han med ett bittert och sönderslitande leende: — Lyckligtvis har jag fått så mycket jag behöfver . . . jag visste väl . . . hvad jag gjorde . . . när jag antog utmaningen . . . till . . . bränvinsduellen.

— Nej! . . . du får icke dö! . . . du skall höra mig . . . ropade Celie med förvirrad blick. — Du måste höra mig . . . alla måste höra mig; . . . då får man veta, om det är mitt fel. Hören, mine herrar . . . är det icke sant . . . att, om jag förtjenar medlidande . . . så skolen j bedja Jacques, att han förläter mig . . . ty . . . med ett ord . . . om jag . . . drifven af nöden . . . utan arbete . . . utan tillgångar . . . var tvungen att sälja mig . . . icke för grannlåt . . . ty jag är ju trasig . . . men för bröd . . . för att skaffa en fristad åt min arma syster . . . som är sjuk . . . döende och ännu eländigare än jag . . . så tycker jag dock, att jag, i anledning af allt detta, förtjenar något medlidande — ty man kunde säga, att det är blott för sitt nöje skull, som man säljer sig, ropade den beklagansvärda varelsen med ett ohyggligt gapskratt — hvarefter hon tillade med låg röst och rysande af fasa: O, om du visste Jacques, huru svårt, huru ohyggligt det är, att så behöfva sälja sig . . . så skulle du förstå, att jag tusen gånger hellre velat dö, än börja på nytt. — Jag höll på att taga lifvet af mig . . . då jag fick veta att du var här.

När nu Celie såg, att Jacques sorgligt skakade på hufvudet och sjönk ihop, ehuru Nini-Moulin stod och stödde honom, ropade hon med sammanknäppta händer:

— Jacques! . . . ett ord! . . . ett enda ord af medömkan . . . af förlåtelse!

— Mine herrar! . . . af barmhertighet jagen bort denna qvinna, ropade Morok; — hennes åsyn förorsakar min stackars vän en alltför stark sinnesrörelse.

— Se så, mitt söta barn . . . var då förnuftig . . . ropade flere af gästerna, djupt rörda, i det de sökte bortföra Celie. — Lemna honom . . . kom med oss! . . . Det är ju alls ingen fara med honom.

— Mine herrar! . . . o, mine herrar! . . . ropade den arma varelsen,

sammanknäppande sina händer och smältande i tårar. — Hören mig! . . . tillåten mig att tala! . . . Jag skall sedan göra som j viljen . . . jag skall gå min väg . . . men i himlens namn, låten honom icke dö så här . . . skicken efter en läkare. — Men så se då på honom . . . Han utstår förfärliga marter . . . Hans konvulsioner äro fasliga.

— Hon har rätt, sade en af sällskapet, springande till dörren; — vi måste skicka efter en läkare.

— Inga läkare får man nu rätt på, svarade en annan; — de äro för mycket sysselsatta.

Gören hvad som bättre är, återtog en tredje. — Hôtel-Dieu är ju midt emot, låtom oss bära den stackars gossen dit. — Der skall man ge honom nödig hjälp och vård. Ett skarfbråde till bordet skall tjena till bår, och i stället för lakan ta vi bordduken.

— Ja . . . ja . . . det går an! . . . ropade flera röster på en gång. — Låtom oss föra honom dit och med det samma lemna detta hus.

Jacques, som var förtärd af bränvinet och sedermera blifvit djupt skakad af sitt ofömodade möte med Celie, hade ånyo fallit i en kris af häftiga nervryckningar.

Det var den olyckliges dödskamp. — Man måste binda honom med snibbarna af bordduken, för att få honom att ligga qvar på bordskarfven, som tjenade till bår, och som tvenne af sällskapet skyndade sig att bortbära.

Man gaf vika för de hjertslitande bönerna af Celie, som hade anhållit att få följa Jacques till lasarettet.

Då det sorgliga taget lemnade restaurationssalen, uppstod en förfärlig brådska bland sällskapet, ty alla ville som hastigast komma sin väg. Karlar och fruntimmer skyndade att insvepa sig i sina kappor, för att dölja de kostymer, hvori de voro klädda. Vagnarna, som man beställt tillräckligt många för hemfärden, voro lyckligtvis redan anlända. Utmaningen hade varit bland de sista af de glada upptägen. Då nu detta djerfva trots var förbi, kunde man draga sig tillbaka med hibeåhållen krigsära.

Just i det ögonblick, då några af sällskapet redan lemnade salen, men många ännu voro qvar der, hördes ett afläget sorl, som närmade sig allt mer, och slutligen stegrades till ett förfärligt tumult på planen framför Notre-Dame.

Jacques hade blifvit nedburen ända till husets yttre port; Morok och Nini-Moulin, som gingo före den improviserade bären, sökte genom folk-mängden bana sig väg till Hôtel-Dieu.

Men snart tvungos de af en förfärlig trängsel att stanna, och ett fördubbladt skri af vildaste art genljöd från andra sidan af planen, vid hörnet af kyrkan.

— Hvad är på färde? frågade Morok en simpel karl, som sprang i vägen för honom. — Hvad är det för skrik?

— Det är åter en giftblandare, som man aflärdar, liksom den, hvars kropp nyss kastades i sjön, svarade karlen. — Om ni vill njuta, så följ med mig, tillade han; — och nyttja armbågarna se'n, ty annars kommer ni för sent.

Knappast hade uslingen uttalat dessa ord, förrän ett förfärligt, skrärande nödrop öfverröstadde sorlet af folkhopen, som med mycket buller gick förbi dem, hvilka buro *Couche-tout-nu's* bår. — Det var *Celie*, som hade uppgifvit detta förtviflans genomträngande skri. — *Jacques* — en af de sju afkomlingarna af familjen *Rennepont*, hade just nu uppgifvit andan, och det i *Celie's* armar.

Sällsamma skickelse! . . . Just i samma sekund, *Celie* uppgaf detta rop, i anledning af *Jacques'* död, hördes ett annat, icke mindre ömkeligt skri från den motsatta sidan af planen vid *Notre-Dame*, der man höll på att mörda en giftblandare.

Detta aflägsna rop, hönfallande och häfvande, liksom af en människa, hvilken söker undvika sina mördares dräpdrag, isade *Morok*, midt under hans infernalisiska triumf.

— Död och förbannelse! ropade denne skicklige mördare, som till säkert mördande med legala vapen hade valt ruset och orgien; död och förbannelse! . . . det är *abbé d'Aigrigny's* röst! . . . det är honom de hålla på att massakrera.

— VI.

GIFTBLANDAREN.

Det blir nödigt att gå tillbaka i berättelsen, för att omtala de händelser, som träffade pater *d'Aigrigny*, hvars nödrop gjorde ett så starkt intryck på *Morok*, i det ögonblick, då *Jacques Rennepont* uppgaf andan.

De uppträden, vi nu gå att måla, äro förfärliga . . . Om vi vågade hoppas, att målningen af dem kunde bibringa någon nyttig lärdom, så skulle den gräsliga taffan, genom sjelfva den fasa hon måste väcka, möjligen bidraga att förekomma utbrotten af ett oerhördt barbari, hvartill den okunniga och blinda hopen stundom låter hänföra sig, när den, fattad af de olyckligaste ingifvelser, låter missleda sig af lika grymma som okunniga folkledare.

Vi hafva redan nämt, att de orimligaste, de mest oroande rykten kringlupo i *Paris*. Man talade icke blott om allmänna brunnars och de sjukes förgiftande; man påstod till och med, att flera uslingar hade blifvit ertappade, då de kastat arsenik uti sådana vinfat, som vinhandlare merendels hafva liggande helt fulla utmed sina diskar.

Goliath var tillsagd att infinna sig hos *Morok*, sedan han utträtt en beskickning till pater *d'Aigrigny*, som väntade honom uti ett hus vid *La place de l'Archevêche*.

Goliath hade gått in hos en vinhandlare på *Calandergatan*, emedan han tyckte sig behöfva någon förfriskning. Han drack två glas vin, och betalade dem.

Under det att qvinnan, som sålt vinet, letade efter penningar att ge honom tillbaka i vaxling, stödde *Goliath* helt oskyldigt handen på sprunget af ett fat, som stod honom närmast.

Mannens ovanligt resliga växt, hans obehagliga figur och vilda fysionomi, hade redan oröat krögerskan, som af det allmänna ryktet var uppskrämd och varnad för de der giftblandarne, hvarom hon så mycket hört

talas. Men då hon såg Goliath stöda sin hand mot sprundet af ett vinfat, ropade hon, förskräckt:

— Ack, min Gud! . . . ni har visst kastat någonting i fatet.

Vid dessa ord, som uttalades helt högt och med en ton af förskräckelse, sprungo trenne karlar, som sutto och drucko i rummet, fram till disken, och en ibland dem ropade obetänksamt:

— Du är en giftblandare!

Goliath, alldeles okunnig om de i detta kvarter kringspredda ryktena, förstod icke strax, hvad man beskyllde honom för. De trenne kroggästerna höjde allt mer och mer sina röster, och öfverhopade honom med skällsord. Han, som förlitade sig på sin styrka, ryckte föraktligt på axlarna och begärde pengarna, som krögerskan, blek och förfärad, ej tycktes tänka på att gifva honom tillbaka.

— Din skurk! ropade en af de innevarande, så högt, att flere af de på gatan förbigående stannade dervid! du får igen dina pengar, så snart du sagt, hvad det var, som du kastade i vinfatet.

— Hvad för slag? . . . Har han kastat någonting i ett vinfat? ropade en af de förbigående.

— Det är kanske en giftblandare, inföll en annan.

— Då borde han arresteras, tillade en tredje.

— Ja! . . . ja! . . . ropade de, som nyss druckit, beskedliga menniskor annars, men som stodo under inflytelsen af den allmänt rådande paniska förskräckelsen. — Ja, han måste arresteras; . . . han har blifvit beträdd med att kasta gift uti ett af vinfaten här vid disken.

Dessa ord: *Det är en giftblandare*, cirkulerade genast bland hopen, som, först bestående af tre till fyra personer, tillväxte med hvarje ögonblick utanför vinhandlarens port. Ett doft och hotande sorl började låta höra sig; den, som först anklagat Goliath, trodde sig nu, då han såg sin fruktan sålunda delad, handla som en rättskaffens och behjertad medborgare, då han tog Goliath i kragen och sade:

— Kom och afgif din förklaring på corps-de-gardet, din spetsbof.

Jätten, redan mycket uppretad af de många skällsorden, hvilkas anledning han alls icke begrep, blef alldeles utom sig vid detta oförmodade anfall. Han gaf fritt lopp åt sin naturliga vildsinthet, vräkte sin motståndare öfver disken och slog honom med knytnäfvarna.

Härvid krossades flera buteljer, och två eller tre fönsterrutor sönderslogos med mycken larm, under det att krögerskan, alltmer och mer förskräckt, ropade af alla sina krafter:

— Hjelp! . . . giftblandare! . . . mördare! . . . vakt!

Vid bullret af de sönderslagna rutorna, och vid dessa nödrop, rusade de utanföre sammanträngda åskådarne, hvaraf större delen trodde på giftblandningsryktet, in i boden, för att hjälpa till att gripa Goliath. Med ansträngande af hela sin herkuliska styrka lyckades denne, efter några minuters brottning mot sju eller åtta personer, att slå omkull två eller tre af sina ursinnigaste angripare och skingra de öfriga. Han närmande sig nu till disken, tog så stark fart han kunde, och rusade, lik en tjur,

med pannan förut, mot hopen, som tillstängde utgången. Med sina ofantligt breda axlar och sina atletiska armar røjde han sig ändtligen väg midt igenom trängseln, och gaf sig till att springa, allt hvad han förmådde, till planen vid Notre-Dame. Hans kläder voro sönderrifna, hufvudet bart, ansigtet blekt och upprördt af vrede.

Genast började en hel skock af menniskor att förfölja Goliath, och hundrade röster ropade:

— Tag fast! . . . tag fast giftblandaren!

I detsamma kom en slagtdräng med sin köttkorg på hufvudet. Då han hörde ropen och såg en karl komma springande med så förvildadt utseende, hade han nog rådighet att genast taga den tomma korgen och kasta den för Goliaths fötter. Denne, uppehållen af detta oförutsedda hinder, snafvade och föll . . . Slagtdrängen, troende sig hafva gjort en lika hjeltmodig gerning, som om han kastat sig på en rasanda huud, tumlade om med Goliath på stengatan, och ropade:

— Hjelp! . . . en giftblandare! . . . hjelp!

Detta uppträde tilldrog sig på föga afstånd ifrån domkyrkan, men likväl långt nog ifrån hopen, som trängdes kring porten till Hôtel-Dieu och utanför restauratörens hus, dit koleramaskeraden hade inträdt, (händelsen tilldrog sig just i skymningen). Vid slagtdrängens genomträngande rop hade flera grupper, i spetsen för hvilka Ciboule befann sig, tillika med stenbrytaren, sprungit till stället, der slagsmålet stod, och just då de, som eftersatte den förmente giftblandaren, anlände från sitt håll till planen vid Notre-Dame.

Vid åsynen af denna hotande hop, som nalkades, insåg Goliath, under det han sökte försvara sig emot slagtdrängen, som slogs med en bulldoggs raseri, att han var förlorad, om han icke genast lyckades befria sig ifrån sin motståndare. Med ett förfärligt knytnäfveslag krossade han häften på denne, som för ögonblicket hade öfvervigten, lyckades sålunda göra sig lös ifrån hans armar, reste sig helt bedöfvad upp och tog några steg framåt.

Plötsligen stannade han.

Han såg sig instängd från alla sidor.

Bakom honom höjde sig domkyrkans murar; till höger, till venster, midt emot honom, framstörtade en fiendtlig pöbelhop.

De ohylliga klagoropen af slagtdrängen, hvilken man hade upprest helt blodig, ökade ännu mer hopens ursinnighet.

Det var ett rysligt ögonblick för Goliath, då han . . . ännu helt alena, midt på en fläck, som för hvarje sekund allt mer och mer minskades, såg de ursinnigaste fiender, uppgifvande högljudda mordskrän, från alla håll storma inpå honom.

Liksom ett vildsvin vänder sig två eller tre gånger omkring, innan det beslutar sig att göra de rasande hundarna motstånd, tog Goliath, häpen och skräm, några hastiga och ovissa steg, än hit än dit. Men snart afstod han ifrån alla försök till flykt, och, då instinkten såde honom, att han hade hvarken skonsamhet eller medlidande att förvänta af en pöbelhop, som var både döf och blind af raseri — ett raseri, så mycket obarm-

hertigare, som det trodde sig vara rättvist — ville Goliath åtminstone dyrt sälja sitt lif. Han sökte i fickan efter sin knif, men, då han icke fann den, stödde han sig stadigt på sitt venstra ben och stod sålunda i en atletisk position; han framräckte sina muskulösa armar, till hälften krökta, hårda och oböjliga som tvenne jernstänger, och afvaktade med stadigt fot den första stöten.

Första person, som närmade sig till Goliath, var Ciboule.

Den andfädda furien böjde sig ned. I stället att rusa på honom, stannade hon, aftog en af sina träskor och slungade den på jätten med sådan styrka, sådan skicklighet, att den träffade honom midt i ögat, som blödande och illa tilltygadt rann till hälften ut ur ögongropen.

Goliath förde begge händerna till ansigtet, och uppgaf ett vildt rop af smärta.

— Jag har gjort honom vindögd, jag, yttrade Ciboule, utbristande i ett gapskratt.

Goliath, ursinnig af smärta, afvaktade icke längre de vidare slag, man ännu tvekade att gifva honom, ty till denna grad inverkade åsynen af hans herkuliska kroppsbyggnad på hans angripare. Stenbrytaren, den ende honom värdige motståndaren, hade af trängseln blifvit förd långt ifrån honom. I blindt raseri störtade jätten på den grupp, som var honom närmast.

En sådan kamp var för olika, att kunna räcka länge; men som förtviflan eldade jättens mod, så var striden under några ögonblick alldeles förfärlig.

Den olycklige dukade genast under. Då han, under några sekunder, helt och hållet försvann bland svärmen af de rasande bödlarna, såg man än hans herkuliska arm höja sig i luften och sedan tungt nedfalla, för att, lik en hammare, krossa hufvuden och ansigten, än hans oformliga hufvud, blodigt och likblekt, höja sig öfver de öfriges, men böjas tillbaka af någon bland de stridande, som hade fattat uti hans krusiga, röda hår. Ömsom såg man hastiga skingringar och häftiga rörelser bland hopen, vittnande om den otroliga styrkan af Goliaths sjelfförvar. Dock, så snart stenbrytaren hunnit arbeta sig fram till Goliath, blef denne sednare slagen till marken.

Ett långt uthållande sorl af vild glädje tillkännagaf detta fall; ty i sådana omständigheter är fallet det samma som döden.

Också hördes tusende flämtande och vilda röster upprepa:

— Död åt giftblandaren!

Nu började en af dessa massakrerings- och torturscener, värdiga kanibaler, men icke kristna människor; — dessa rysansvärda ytterligheter, så mycket otroligare, som de ofta hafva till passiva vittnen, ja till medbrottslingar, människor, eljest hederliga, milda, menskliga och rättrådiga, men som, villade af en falsk tro eller af dumma fördomar, låta hänföra sig till allt slags barbari, troende sig derigenom begå en handling af obeveklig rättvisa.

Såsom det ofta plär hända, gjorde åsynen af det blod, som rann ur Goliaths sår, hans mördare ännu ursinnigare.

Hundrade armar drabbade ned på den beklagansvärde; man trampade honom under fötterna, man sönderslet hans ansigte, man krossade hans bröst. Vid pauserna af de vilda ropen: *Död åt giftblandaren!* hördes emellanåt hårda slag och qväfda klagorop. Det var ett förfärligt mord. En hvar, hänförd af en blodtörstig svindel, ville ge sitt slag, bortslita sin köttslamsa. Ja, qvinnor — till och med qvinnor . . . ända till mödrar, kastade sig med raseri på den stympade kroppen.

Nu kom ett ögonblick af gräslig ohygglighet.

Goliath . . . med ansigtet sönderslaget, sölad af smuts, kläderna i slarfvor, bröstet naket . . . rödt . . . öppet . . . begagnade sig af ett ögonblicks trötthet hos bödlarna, som trodde honom redan vara död, och hade genom en af de konvulsiviska sprittningar, hvilka äro så vanliga under dödsångsten, lyckats under några sekunder resa sig på fötterna; medan han så stod der, förblindad af blodet ifrån sina sår och svängande armarna i luften, liksom för att mota förväntade slag, utgingo, med ett slags mummel, dessa ord ur hans mun:

— Nåd! . . . jag har icke förgiftat vinet! . . . Nåd!

Detta slags uppståndelse gjorde en så djupt gripande verkan på hopen, att den för några ögonblick med förskräckelse drog sig tillbaka. Ropen upphörde. Man lemnade litet mera rum kring offret . . . några hjertan började till och med att känna medlidande, då stenbrytaren, — som såg den af rinnande blod helt och hållet förblindade Goliath mot honom utsträcka sina armar, utan att egentligen veta, hvad han menade, — gjorde en rå anspelning på blindbocksleken, och ropade: Det bräns!

Och med en spark på det arma offrets mage, kullstörtade han honom åter på marken, så att hufvudet slog, tvenne gånger, hårdt emot stenläggningen.

I det ögonblick, då jätten föll, ropade en röst ur hopen:

— Det är Goliath! . . . håll! . . . Denne olycklige är oskyldig!

Pater d'Aigrigny (ty det var han) gaf dervid vika för en känsla af ädel mensklighet, och ansträngde alla sina krafter, att komma bland de främsta lederna af åskådarna vid detta rysliga uppträde. Han lyckades äntligen komma fram, och då utropade han, blek, med förtrytsam och hotfull min:

— J ären uslingar! grymme mördare! . . . Karlen är oskyldig! . . . jag känner honom. J skolen komma att stå till svars, för det ni beröfvat honom lifvet.

Ett högljudt sorl besvarade dessa pater d'Aigrignys ifrigt uttalande ord.

— Du känner den der giftblandaren? ropade stenbrytaren, fattande jesuiten i kragen. — Kanske är du också en giftblandare.

— Din usling! . . . utbrast pater d'Aigrigny, i det han sökte göra sig lös ifrån stenbrytarens fasta handtag — du vågar bära händer på mig?

— Ja! . . . jag vågar allt, jag, svarade stenbrytaren.

— Han känner honom! . . . säkert är han en giftblandare, liksom den andre! — skreks nu ur hopen, som trängde sig närmare de begge

stridande, medan Goliath, hvars hufvudskål hade i fallet öppnat sig, lät höra en dödsrossling.

Vid en hastig rörelse af pater d'Aigrigny, som ändtligen lyckats slita sig lös ifrån stenbrytaren, föll ur hans västficka en kristallflaska, mycket tjock, af ovanlig form, och uppfylld med en grönaktig vätska. — Den lilla flaskan rullade ända till Goliaths kropp.

Vid åsynen af denna flaska skreko flera röster:

— Det är förgift! . . . ser ni! . . . han bär gift på sig.

Knappt hade denna anklagelse blifvit uttalad, förrän skriken fördubblades, och man började tränga så tätt in på pater d'Aigrigny, att han ropade:

— Rör mig icke! . . . kom mig icke nära!

— Om det är en giftblandare, så — ingen nåd för honom mer, än för den andre! — skrek en röst.

— Jag? en giftblandare! . . . ropade d'Aigrigny, slagen af häpnad.

Ciboule hade kastat sig öfver flaskan. Stenbrytaren tog den, öppnade korken och såde, i det han räckte flaskan åt pater d'Aigrigny:

— Hör på . . . hvad är det här för slag?

— Det är icke gift, skrek d'Aigrigny.

— Så drick då ur det! återtog stenbrytaren.

— Ja! . . . ja! han skall dricka ur det! . . . sorlades bland hopen.

— Aldrig! . . . sade pater d'Aigrigny med fasa. Han drog sig tillbaka, i det han med handen sköt flaskan ifrån sig.

— Ser ni, att det är gift! . . . han törs ju icke dricka, skreko de nu.

Pater d'Aigrigny, som redan trängdes på alla sidor, snafvade mot Goliaths kropp.

— Mina vänner! ropade jesuiten, som, utan att vara giftblandare, befann sig i ett förfärligt alternativ, ty hans flaskan innehöll mycket starka, preserveerade salter, lika farliga att förtära, som någonsin gift. — Mina beskedliga vänner! . . . ni bedrar er! . . . jag svär vid Gud, att . . .

— Om det icke är gift, så drick då! återtog stenbrytaren, räddande honom ånyo den öppna flaskan.

— Om du icke dricker, så får du dö, liksom din kamrat der, efter du liksom han ger ihjel folk.

— Ja! . . . ja! . . . dö! . . . dö! . . .

— Men, olycklige! . . . ropade pater d'Aigrigny, hvars hår reste sig af fasa — j viljen då mörda mig?

— Än alla dem då, som du, din bandit, och din kamrat hafva mördat?

— Men det är ju icke sant och . . .

— Drick — upprepade den obehaglige stenbrytaren. Se här! . . . för sista gången! . . . fatta ditt beslut! . . .

— Dricka detta! . . . men . . . det vore döden *), ropade pater d'Aigrigny.

*) Sjelfva händelsen är historisk. En karl blef massakrerad, för det man på honom fann en flaskan ammoniak. Vid hans vägran att nedsvälja det, störtade folkhopen, öfvertygad att det var förgift, på den olycklige och sönderstöt honom.

— Ah! . . . hör bara på den kanaljen! sorlade folkhopen och trängde sig ännu närmare in på jesuiten; — han bekänner! han bekänner!

— Han har förrådt sig.

— Han sade: Dricka detta, det är döden!

— Men så hören mig då! . . . ropade d'Aigrigny med sammanknäppa händer; — denna flaska innehåller . . .

Ursinniga skrik hindrade honom att fullfölja.

— Ciboule! . . . gör du slut på den der, yttrade stembrytaren, sparkande till Goliath med foten och fattande abbé d'Aigrigny i strupen.

Vid dessa ord formerade sig tvenne flockar.

Den ena, anförd af Ciboule, fulländade mordet på Goliath medelst sparkar, stenkastning och slag af träskor. Snart var denna kropp icke annat än ett olyggligt ting, utan form, utan namn, en vämjelig massa af smuts och kött.

Ciboule tog af sig sin kapp; den knöt man vid en af likets köttlösa fötter, och släpade det såmedelst till bröstvärdet vid kajen.

Och der störtade man de blodiga kvarlevorna i vattnet, midt under de vildaste, de mest barbariska glädjetjut.

Kan man nu icke rysa vid den tanken att, i en tid af folkjäsning, ej behöfs mer än ett ord, ett enda oförsigtigt uttaladt ord af en beskedlig människa, till och med utan allt hat, för att åstadkomma ett så gräsligt mord?

Det är kanske en giftblandare!

Se der hvad kroggästen på Calandergatan hade yttrat; ingenting vidare — och Goliath hade blifvit obarmhertigt massakrerad.

Huru många högst bjudande skäl att låta undervisning, kunskap och upplysning tränga ned till djupet af massorna, och sålunda gifva dessa olycklige medel att värja sig emot så många oförnuftiga fördomar, så många olycksaliga vidskepelser, så mycken obeveklig fanatism . . . Huru begära lugn, eftertanka, värde öfver sig sjelf, rättskänsla, hos dessa öfvergifna varelser, förstockade af okunnighet, förhärdade af elände och lidande, dem sambället endast då bekymrar sig om, när det är fråga om att fastsmida dem på fästningarna, eller låta dem bindas för bödelns räkning?

Det förfärliga skri, som hade förskräckt Morok, var det som pater d'Aigrigny hade uppgifvit, då stembrytaren lade på honom sin tunga hand, i det han, pekande på den döende Goliath, yttrade till Ciboule:

— Gör du slut med den der . . . jag skall börja med den här.

VII.

DOMKYRKAN.

Det var nästan kolmörkt, då Goliaths liflösa kropp kastades i floden. Folkströmmen hade dragit sig ända till den gatan, som går längs utmed venstra sidan af domkyrkan; den grupp, i hvars våld pater d'Aigrigny befann sig, framskred på denna gata. Jesuiten hade lyckats befria sig ifrån stembrytarens väldiga näfvar, men han var dock ständigt omgifven af hopen, som trängde honom på alla sidor, skrikande: *Död åt*

giftblandaren! Han gick baklänges och sökte parera de slag, man gaf honom. Han återfick i detta kritiska ögonblick sin fordna militäriska energi, och genom sin själsnärvare, sin skicklighet och sitt mod lyckades han hålla sig på fötterna; ty han visste förut, hvad nyss Goliaths exempel hade bestyrkt, att *falla* var detsamma som att *dö*.

Ehuru abbéen föga hoppadas att blifva hörd, ropade han af alla krafter på hjälp. Lemnande terrängen steg för steg och manövrerande så, att han kunde nalkas en af kyrkans sidomurar, kom han äntligen så långt, att han kunde ställa sig i ett hörn, bildadt af en utskjutande pelare, och helt nära öppningen till en liten dörr.

Denna position var temligen gynnsam. Pater d'Aigrigny, stödd emot muren, fann sig sålunda i skygd för några af anfallen. Men stenbrytaren, som ville betaga honom äfven denna lilla utväg till räddning, störtade sig på honom, i afsigt att fatta honom i axlarna och rycka honom in uti hopen, der han skulle blifvit trampad under fötterna. Dödsångsten förlänade nu d'Aigrigny en utomordentlig styrka; han förmådde hålla sjelfva stenbrytaren ifrån sig och qvarstå liksom inmurad i hörnet, dit han tagit sin tillflykt.

Offrets motstånd ökade fiendens raseri, mordskrän genljödo med fördubblad styrka.

Stenbrytaren rusade åter på d'Aigrigny, sägande:

— Hitåt! mina vänner! . . . det här varar för länge! . . . Låtom oss göra slut på honom!

Pater d'Aigrigny trodde sig förlorad . . .

Hans krafter voro uttömda; han kände sig färdig att neddigna . . . ett moln skynde hans syn, och de ursinniga tjuven nådde knappt mera hans öron. Efterkänningarne af flera i striden erhållna svåra kontusioner i hufvudet och särdeles i bröstet började redan infinna sig . . . Ett par gånger kom ett blodigt skum på abbéens läppar — hans belägenhet var förtvillad.

— Att dö så här, mördad af samhällets drugg, efter att så många gånger hafva på slagfältet undsluppit döden!

Sådan var paterens tanka, då stenbrytaren rusade på honom.

Men just i det ögonblick, då han, gifvande vika för sjelfbibehållensens instinkt, ännu en gång, för sista gången som han trodde, ropade på hjälp, öppnades plötsligen den lilla dörren, mot hvilken han lutade sig, och en kraftig hand fattade i honom och drog honom in i kyrkan.

I följd af denna med blixstens hastighet utförda rörelse befann sig stenbrytaren, som hade rusat fram, för att fatta i pater d'Aigrigny, och som ej kunde hejda sin fart, oförmodadt ansigte mot ansigte med den person, som hade trätt i offrets ställe.

Stenbrytaren tvärstannade, hvarefter han gick ett par steg baklänges, försagd, liksom hela den öfriga hopen, vid denna plötsliga syn, och liksom mängden slagen af förvåning, beundran och vördnad vid betraktande af den, som hade på ett så underbart sätt räddat pater d'Aigrigny.

Denna person var Gabriel.

Den unge missionären förblef stående på tröskeln till kyrkodörren.

Hans långa svarta prestrock aftecknade sig mot domkyrkans halft

upplysta murar, och hans tillbedjansvärda englaansigte, omflutet af det långa, blonda håret, samt blekt och upprördt af medlidande och smärta, belystes svagt af skymningens sista strålar.

Hans ansigte strålade af en så himmelsk skönhet, den uttryckte ett så rörande, så ömt deltagande, att till och med den bistra hopen kände sig gripen deraf, helst då Gabriel, uppsläende sina stora blå ögon, nu fuktade af tårar, hopknäppte sina händer och ropade med hönfallande och sväfvande röst:

Nåd! . . . mina bröder! . . . varen menskliga! . . . varen rättvisa!

Återkommen från sin första rörelse af bestörtning och ofrivillig sinnesveket, tog stenbrytaren ett steg emot Gabriel, ropande:

Ingen nåd för giftblandaren! . . . Vi måste ha honom . . . man skall återge oss honom! . . . eller också gå vi sjelfva att taga honom.

— Hvad tänken j på, mina bröder? . . . sade Gabriel. Här i kyrkan? . . . på ett heligt ställe! . . . en fristad . . . för alla dem, som äro förföljda!

— Vi skola mörda er giftblandare, vore det ock vid sjelfva altaret, svarade stenbrytaren trotsigt.

— Ge oss bara igen honom!

— Mina bröder, hören mig! . . . ropade Gabriel med utsträckta armar,

— Ned med kalotten! skrek stenbrytaren. — Giftblandaren gömde sig i kyrkan! Låtom oss inträda i kyrkan!

— Ja! . . . ja! . . . skränade hopen ånyo, hänförd af denne uslings våldsamt. Ned med kalotten!

— De äro i godt förstånd med hvarandra!

— Ned med kalotterna!

— Inträngom, liksom i erkebiskopshuset!

— Som i Saint-Germain-l'Auxerrois . . .

— Hvad angår det oss, att det är en kyrka?

— Om kalotterna försvara giftblandare, så ned med kalotterna!

— Ja! . . . ja! . . .

— Jag skall nog visa er vägen, jag.

Stenbrytaren, som yttrat dessa sista ord, gick dervid några steg närmare Gabriel, åtföljd af Ciboule och ett stort antal djerfva och tilltagnas karlar.

Missionären märkte, att folkhopens raseri hade under de sednaste sekunderna åter tilltagit; detta ögonblick hade han förutsett. Hastigt hastande sig tillbaka in i kyrkan, lyckades han, i trots af de anfallandes bemödanden, att hålla dörren nästan tillsluten, och att stänga den, så godt han kunde, medelst en bom, hvares ena ända han stödde mot en fogning i golvet och den andra mot en utbyggnad öfver dörren. Genom detta slags stängsel, kunde dörren för några minuter emotstå de påträngande.

Gabriel ropade till pater d'Aigrigny, medan han sålunda försvarade ingången:

Fly, min far! . . . fly genom sakristian . . . de andra utgångarna äro stängda.

Jesuiten, alldeles tillintetgjord, höljd af kontusioner, badande i kallsvett och kännande sina krafter helt och hållet svika, hade, då han ändtligen trott sig vara i säkerhet, kastat sig, till hälften afdånad, på en stol. Vid ljudet af Gabriels röst reste den olycklige abbéen sig upp, långsamt och med mycken möda, och sökte att med vacklande och skyndsamma steg hinna koret, som var med ett galler afskildt från den öfriga kyrkan.

— Fort, min far! . . . tillade Gabriel med ängest, i det han af alla krafter höll emot dörren, som häftigt påträngdes. Skynda er! . . . min Gud, så skynda er då! . . . Inom några minuter blir det för sent!

Derefter tillade missionären med förtviflan:

— Och att vara ensam . . . alldeles ensam . . . att emotstå de ursiniges inbrott!

Han var verkligen ensam.

Vid första bullret af anfallet, hade tre eller fyra sakristaner, jemte några ledamöter af kyrkorådet, befunnit sig i kyrkan; men dessa uppskrämda menniskor hade, vid tanken på erkebiskopshuset och på Saint-Germain-Auxerrois, genast tagit till flykten. Somliga gömde sig i orgelverket, dit de skyndsamt sprungit upp; de öfrige flydde genom sakristian och stängde dörrarna invändigt, så att de derigenom betogo Gabriel och pater d'Aigrigny hvarje medel att undkomma.

Denne sednare, böjd af smärta, hade, då han uppfattade missionärens brådskande ord, framskridit på det sätt, att han fattade uti de stolar, han gick förbi, för att såmedelst hålla sig uppe; men han bemödade sig fåfångt att hinna korgallret, ty sedan han gått några steg, dukade han under för sinnesrörelsen och det fysiska lidandet, sjönk tillsammans och nedföll på golfvet, hvarvid han förlorade sanningen.

Men Gabriel, oakadt den otroliga styrka, som begäret att rädda abbé d'Aigrigny ingaf honom, kände nu dörren vackla och färdig att gifva vika för en förfärlig stöt utifrån.

Då han vände hufvudet, för att se efter, om jesuiten verkligen hade lemnat kyrkan, märkte han, till sin stora förskräckelse, att flykten låg orörlig, utsträckt på golfvet, ett par steg ifrån korgallret.

Att lemna den till hälften upptrutna dörren, springa fram till pater d'Aigrigny och släpa honom inom korgallret — allt detta var för Gabriel ett ögonblicks verk; han stängde gallet i samma stund, som stenbrytaren och hans anhang lyckades spränga dörren och rusade in i kyrkan.

Stående utanför koret, med armarna korslagda öfver bröstet, väntade Gabriel, lugn och oförfärad, denna pöbelhop, hvars raseri ännu mer hade ökat af det oväntade motståndet.

Så snart dörren blifvit sprängd, hade de belägrande våldsamt störta; men knappast hade de satt foten inom kyrkodörren, förrän ett sällsamt upptrade ägde rum.

Natten hade inbrutit. Några silfverlampor kastade en och annan blek ljusstråle midt uti helgedomen, hvars sidor deremot voro försänkta i ett ogenomträngligt mörker.

Vid det hastiga och våldsamma irusandet i denna domkyrka, så dyster, så tyst, så enslig, stannade äfven de djerfvaste, häpna och försagda, nästan rädda för denna stenökens vördnadsbjudande storhet.

Skriken och hotelserna dogo på de ursinniges läppar. Man skulle kunnat säga, att de fruktade väcka ekot i dessa ofantliga hvalf . . . dessa svarta hvalf, hvarest rädde en graflik och fuktig köld, som afkyldes deras af raseri glödande pannor, och föll som en kall blyskifva på deras skuldror.

Den religiösa traditionen, vanan och barndomsminnena hafva så mycket värde öfver vissa människor, att flera af stenbrytarens kamrater aftogo battarna, redan innan de knappt voro inkomne i kyrkan, böjde vördnadsfullt sina hufvuden och gingo sakta, för att minska bullret af sina steg på det genljudande stengolfvet.

Derefter vexlade de några ord sins emellan, men med låg och rädd röst.

Någre utaf dem sökte med ögonen, i den omätliga höjden, de yttersta hvalfbågarna af detta gigantiska skepp, som nu förlorade sig i mörkret, och kände sig nästan förskräckta vid att se sig så små, midt uti denna omätlighet, uppfylld af skugga.

Men vid första skämt af stenbrytaren, som bröt den vördnadsfulla tystnaden, försvann denna sinnesstämning.

— Ha! . . . ha! för tusan! . . . ropade han. — Skola vi då hämta andan, för att sjunga aftonsången? . . . Kunde så vara, ifall vigvattens-kärlet vore fullt af vin.

Några vilda gapskratt besvarade dessa ord.

— Emellertid kommer banditen undan, sade en.

— Och vi äro bestulna, inföll Ciboule.

— Man skulle säga, att det fins pultroner ibland oss och att de äro rädda för sakristaner, tillade stenbrytaren.

— Aldrig! . . . ropades i korus. — Aldrig frukta vi någon.

— Så framåt då!

— Ja! . . . ja! . . . framåt! ropades från alla håll.

Och den för några ögonblick svalnade ifvern lågade åter upp till ett nytt tumult.

Några ögonblick derefter upptäckte de mordlystnes ögon, som nu hunnit vänja sig vid denna skymning, midt ibland det matta ljuskenet från en i taket hängande silfverlampa, Gabriels vördnadsväckande ansigte, der han stod utanför koret, med korslagda armar.

— Giftblandaren är gömd härstädes i någon vrå, ropade stenbrytaren. Vi skola tvinga kyrkoherden här att återge oss den rackaren.

— Ja, han skall svara för honom!

— Det är han, som dragit honom in i kyrkan.

— Han skall plikta för dem begge, om vi icke få rätt på den andre.

I samma mån det ofrivilliga intrycket af vördnad, som hopen vid sitt inträde i kyrkan erfarit, minskades och försvann, i samma mån blevo rösterna mera högljudda och ansigtens mera vilda, samt tilltogo i hotande uttryck så mycket mer, som en hvar skändes öfver att hafva känt ett ögonblicks tvekan eller svaghet.

— Ja! . . . ja! — ropade flera röster, darrande af vrede. — Enderas lif måste vi ha.

— Eller och bådas.

— Så mycket värre för den der kalotten. Hvarföre vill han hindra oss ifrån att dräpa den der giftblandaren!

— Död! . . . Död! . . .

Med dessa vilda rop, som på ett förfärligt sätt genljödo mellan domkyrkans hjettelika hvalfbågar, rusade hopen, ursinnig af ilska och mordlystnad, fram emot korgallret, vid hvars dörr Gabriel ännu var stående.

Den unge missionären, som af Amerikas vildar hade blifvit upphängd på korset, och derunder bedt Herren förlåta hans bödlar, hade för mycket mod i hjertat, för mycken mensklighet i själen, att icke tusen gånger våga sitt lif, då det gällde att frälsa pater d'Aigrigny . . . denne man, hvilken på ett så grymt och hycklande sätt hade bedragit honom.

VIII.

MÖRDARNE.

Stenbrytaren, i hamn och häl efterföljd af hela sitt anhang, sprang emot Gabriel, som hade aflägsnat sig några steg ifrån korgallret. Med ögonen gnistrande af raseri, ropade nu den förre:

— Hvar är giftblandaren? vi måste ha honom!

— Hvem har sagt er, mina bröder, att han var giftblandare? frågade Gabriel med sin klingande och väljudande röst. En giftblandare? Hvar äro bevisen derpå? . . . Hvar äro vittnena . . . offren?

— Nog! . . . vi äro icke här för att bikta oss, svarade på sitt vanliga plumpa sätt stenbrytaren, som närmade sig med hotande uppsyn. — Atergif oss vår man! . . . han måste undergå sitt straff . . . Om icke, så får ni sjelf plikta för honom.

— Ja, ja! . . . ropade flera röster.

— De hålla ihop båda!

— Endera måste vi ha.

— Nåväl, se här är jag, sade Gabriel, i det hän upplyfte hufvudet, och med ett lugn, fullt af undergifvenhet och majestät, gick några steg framåt. — Jag eller han — tillade han — det gör ju er detsamma. Ni vill ha blod — så tag då mitt, och jag skall förlåta er, mina bröder, ty en olycksalig yrsel omtöcknar ert förnuft.

Dessa Gabriels ord, hans mod, det ädla i hans ställning, hans utomordentligt sköna anletsdrag — allt detta tillsammans hade gjort intryck på några af de fiendtliga människorna, då hastigt en röst hördes ropa:

— Åh, mina vänner! . . . giftblandaren är der . . . bakom gallret.

— Hvar då? . . . hvar då? . . . ropades nu.

— Jo, se der . . . ser ni . . . der ligger han, utsträckt på golvet.

De af bandet, som hittills hållit sig nästan i en sammanpackad massa, i mellersta sidogången, hvarest stolarne stå, skingrade sig vid dessa ord åt alla håll, för att springa fram till korgallret, den enda och sista stängsel, som skiljde dem ifrån pater d'Aigrigny.

Emellertid gingo stenbrytaren, Ciboule och några andra rakt fram emot Gabriel, skrikande med vild glädje:

— Nu ha vi honom dock! . . . Giftblandaren måste dö!

För att rädda pater d'Aigrigny, skulle Gabriel låtit massakrera sig vid gallerdörren; men han märkte i detsamma att detta galler, ehuru fyra fot högt, skulle om en stund blifva nedbrutet eller öfverklättradt.

Missionären förlorade allt hopp att rädda jesuiten från en gräslig död, men han ropade icke desto mindre: — Håll, edra oförnuftiga människor!

Och han kastade sig framför hopen, i det han emot densamma utsträckte sina begge händer.

Hans rop, hans åtbörd, hans fysionomi, uttryckte en myndighet, på en gång så öm och så broderlig, att ibland hopen uppstod ett ögonblicks tvekan; men på denna tvekan följde snart de ursinnigaste rop:

— Död! . . . död! . . .

— J viljen då hans död? . . . sade Gabriel, bleknande ännu mera.

— Ja, ja!

— Välan! . . . så må han dö! . . . ropade missionären, fattad af en plötslig inspiration. — Ja, må han dö genast!

Dessa den unge prestens ord slogo hopen med förvåning.

För några sekunder betraktades Gabriel med bestörtning och läpnad af dessa människor, som nu stodo stumma, orörliga, nästan förlamade.

— Denne man är brottslig, sägen j — återtog den unge missionären med en af sinnesrörelse darrande röst, — j hafven dömt honom . . . utan bevis . . . utan vittnen — dock, hvad gör det? . . . han skall dö. — J förebrån honom, att han är en giftblandare . . . och dem han mördat, hvilka äro de? . . . Det veten j icke. — Det gör dock ingenting . . . han är dömd. — J vägren honom tillfälle att förklara sig . . . denna rätt, som dock plägar förunnas hvarje anklagad . . . j neken att höra honom . . . hvad gör det till saken? . . . hans dom är ju redan fälld. — J ären

på en gång anklagare, domare och bödlar. Må vara! . . . J hafven aldrig sett denne olycklige . . . han har aldrig gjort er något ondt . . . och j veten icke ens, om han någonsin gjort något ondt . . . och inför människor, inför hela samhället, åtagen j er dock det förfärliga ansvaret för hans död . . . betänken det väl: — för hans död! — Må så ske då . . . edra samveten få ge er aflöspning därför . . . jag vill tro det åtminstone.

— Den dömdé skall dö . . . ja, han skall dö! Detta ställets helighet, heligheten af Guds hus skall icke en gång kunna rädda honom.

— Nej! . . . nej! . . . skreko flera röster ursinnigt.

— Nej! . . . återtog Gabriel med stigande värme — nej, ty j viljen utgjuta blod, och j skolen utgjuta det, ända in i Herrans tempel? Detta är, sägen j, eder rättighet, och j utöfven en handling af förfärlig rättvisa. Men i sådant fall — hvarföre så många starka armar, för att affärda denna redan döende man? Hvarföre dessa skrik, denna ursinnighet, dessa våldsambheter? . . . Är det sålunda som folkets, det rättvisa och starka folkets, domar utföras? Nej, nej! . . . när detta folk, tryggt i sin rättighet, nedslår sin fiende, så sker det med lugn, med lugnet hos en domare,

hvilken på själ och samvete förkunnar en dom. Nej, det rättvisa och starka folket slår icke blindt, medan det uppgifver skrik och rop, så ursinniga, som gällde det att döfva sig för begäendet af något lågt och rysligt mord. Nej, — det är icke på det sättet den förfärliga rättvisa bör utöfvas, som j nu ären sinnade att utöfva . . . ty — j viljen det ju?

— Ja, ja! . . . vi vilja det! ropade stenbrytaren, Ciboule och flera af de obarmhertigaste, medan ett större antal förblefvo stumma, slagne af Gabriels ord, som med så lifliga färger afmålade den förfärliga handling, de ville begå.

— Ja, återtog stenbrytaren — det är vår rättighet; vi vilje döda giftblandaren.

Då uslingen sagt detta, närmade han sig med blodtörstig blick och flammande kinder, i spetsen för en beslutsam hop, och, gående ett par steg före denna, gjorde han en åtbörd, som om han velat undanskuffa Gabriel, hvilken ännu förblef stående framför gallret.

Men i stället att göra banditen motstånd, tog missionären hastigt några steg, för att gå honom till mötes, fattade honom i armen och sade med stadig röst:

— Rom!

I det han, så till sägandes, släpade med sig stenbrytaren, hvars kamrater, försagda vid detta oväntade steg, icke genast vågade följa, gick Gabriel skyndsamt öfver den lilla häck, som skiljde honom ifrån koret. Han öppnade dörren till gallret, drog med sig stenbrytaren, som han ännu höll vid armen, ända till pater d'Aigrignys kropp, hvilken låg orörlig, utsträckt på stengolvet, och ropade:

— Se här är offeret . . . det har fått sin dom! . . . slå till!

— Jag? . . . ropade stenbrytaren tvekan, — jag . . . ensam?

— Åh! . . . utbrast Gabriel med bitterhet, — det är ingen fara; — ni skall lätt kunna döda honom. Se hit! . . . han är halfdöd af plågor . . . knappast återstår hos honom en fläkt af lif . . . Han skall ej göra något motstånd . . . ni har ingenting att frukta.

Stenbrytaren stod orörlig, medan hopen, som erfor ett besynnerligt intryck af denna händelse, närmade sig till gallret, utan att våga sig in derigenom.

— Så slå då — återtog Gabriel, ånyo tilltalande stenbrytaren, och med en högtidlig åtbörd visande honom folkhopen. — Här äro domarne . . . ni är bodeln.

— Nej! . . . ropade stenbrytaren, dragande sig några steg tillbaka och bortvändande ögonen . . . nej — jag är ingen bodel.

Hopen förblef stum. Under några sekunder störde intet enda ord, intet enda ljud den nu vördnadsjudande domkyrkans stillhet.

I detta förtviflade fall hade Gabriel handlat med fullkomlig känedom af menniskohjertat.

När en folkhop, ledd af blindt raseri, skochar sig omkring ett offer, medan den uppgifver vilda skrän, och en hvar tilldelar sitt slag, så förefaller detta slags ohyggliga mord, begånget af hela hopen på en gång,

mindre förskräckligt för dem som utöfva det, emedan så många deruti deltaga och dela ansvaret derför; dessutom åstadkommer skriket, åsynen af blodet, och det förtviflade motståndet af den olycklige, som massakreras, ett slags vildt rus; men om man, ur den rasande hop, som deltagar i detta mord, framdrager en enda individ, om man ställer denne inför offret, som är ur stånd att försvara sig, och säger: — *slå till!* . . . så skall han nästan aldrig våga det.

Så var det nu med stenbrytaren. Denne usling darrade för ett mord, som med berädd mod skulle begås af honom ensam.

Föregående uppträde hade tilldragit sig ganska hastigt. Till och med ibland dem af stenbrytarens kamrater, som stodo närmast gallret, funnos några, hvilka ej begrepo detta hastiga intryck, som hvar och en af dem sjelfva dock säkert skulle hafva erfarit, om någon hade sagt: — Du skall här förrätta bödelssysslan.

Flera karlar af bandet började således mumla högt, och klandrade anförarens svaghet.

— Han törs icke affärda giftblandaren, sade en.

— Den mesen!

— Han är rädd!

— Han drar sig tillbaka!

Då stenbrytaren hörde detta sorl, sprang han till gallret, öppnade det helt och hållet, och ropade, i det han pekade på abbeén:

— Om här fins någon dristigare, än jag . . . så må han stiga fram och vara bödel! . . . Låt se!

Vid detta förslag upphörde knotet.

En djup tystnad herrskade ånyo i domkyrkan; alla fysionomier, nyss så fulla af ilska, blefvo ängsliga, förvirrade, nästan förskräckta. Den förvillade hopen började framför allt inse, hvilken vild seghet låg i den handling, som den höll på att begå.

Ingen dristade sig att på egen hand gå och slå ihjel den halfdöde mannen.

Plötsligt uppgaf pater d'Aigrigny ett slags rossliug, liksom då en människa ligger i själfväget. Hans hufvud och ena armen höjde sig konvulsiviskt, hvarefter de åter nedfölo på golfvet, som om han uppgifvit andan.

Gabriel utstötte ett ångestrop, och kastade sig på knä bredvid honom, sägande:

— Store Gud! . . . han är död!

Besynnerliga lättroddhet hos hopen, lika tillgänglig för goda, som elaka intryck!

Vid det skri, Gabriel uppgaf, kände dessa människor, hvilka så nyligen skrikit på den batade mannens massakrerande, någonting som liknade deltagande.

Orden: *han är död*, flögo med låg röst, och under en lätt rysning, genom hopen, medan Gabriel med ena handen upplyfte pater d'Aigrignys tunga hufvud och med den andra sökte efter pulsen under den iskalla huden.

— Herr kyrkoherde, sade stembrytaren, böjande sig ned till Gabriel — fins verkligen ingen hjälp?

Gabriels svar väntades med ängest och under djupaste tystnad; knap-
past vågade man med låg röst växla några ord.

— Herran vare lof! . . . utbrast Gabriel, — hans hjerta slår.

— Hans hjerta slår — upprepade stembrytaren, vändande sig till ho-
pen, för att förkunna denna goda nyhet.

— Ah! hans hjerta slår, eftersade hela hopen.

— Det fins hopp . . . vi kunna rädda honom! . . . tillade Gabriel
med obeskriflig glädje.

— Vi kunna rädda honom . . . eftersade stembrytaren mekaniskt.

— Han kan räddas — upprepade hopen saktat.

— Fort! . . . fort! . . . återtog Gabriel, vändande sig till stembry-
taren. — Hjälp mig, min broder! . . . Låtom oss bära honom till huset
här bredvid . . . der skall man gifva honom den första nödiga hjälpen.

Stembrytaren skyndade sig att åtlyda denna uppmaning; medan mis-
sionären upplyfte patern vid armarna, fattade stembrytaren i benen af den
nästan liflösa kroppen, och de två buro honom ut ur koret.

Vid åsynen af stembrytaren, som hjälpte den unga presten bistå de-
re man, nyss förföljd med så mycket bitterhet, kände hopen ett ögon-
blicks återlifvadt medlidande. Dessa människor, som nu stodo under in-
flytande af Gabriels ord och exempel, funno sig rörda; de började täl-
la em att erbjuda sin tjänst.

— Herr kyrkoherde, han far bättre, om han sitter på en stol, än om
han så der bäres vid armarna, sade Ciboule.

— Vill ni, att jag skall gå till Hôtel-Dieu och låna en bår? sade en
annan.

— Herr kyrkoherde! . . . låt mig bära i ert ställe; kroppen är för
tung för er.

— Gör icke den mödan, sade en ung man, som vördnadsfullt nalka-
des missionären; — jag skall nog bära honom, jag.

— Om jag skulle springa och skaffa en hyrvagn? sade en otäck gat-
pojke, aftagande sin grekiska mössa.

— Du har rätt, sade stembrytaren. — Spring fort, pojke!

— Men så fråga då först kyrkoherden, om han vill, att du skall
hämta vagn, sade Ciboule, i det hon kvarhöll den otalige budbäraren.

— Det är sant, inföll en af de närvarande. — Vi äro ju uti en kyr-
ka. Här är det kyrkoherden, som befaller; han är hemma här.

— Ja! . . . ja! . . . spring fort, mitt barn! . . . sade Gabriel åt den
tjensaktiga gatpojken.

Medan denne trängde sig genom hopen, sade en röst:

— Jag har en tennflaska med bränvin; kan den tjena till någonting?

— Utan tvifvel, svarade Gabriel. — Vi skola gnida den sjukes tin-
ningar med denna spiritus och låta honom lukta på den.

— Lang hit flaskan! ropade Ciboule — och framför allt, stick
inte näsan i den.

Flaskan lemnades försigtigt ur hand i han, och kom oskadd till Gabriel.

Under afvakta på vagnens ankomst, hade pater d'Aigrigny blifvit satt på en stol; medan flera menniskor godvilligt understödde abbéen, lät missionären honom inandas litet bränvin; efter några minuters forlopp gjorde denna spiritus en kraftig verkan på jesuiten. Han rörde sig sakta, och en tung suck arbetade sig fram ur hans bröst.

— Han är räddad! han skall lefva! . . . ropade Gabriel med triumferande röst. — Han skall lefva, mina bröder!

— Nå! . . . så mycket bättre! . . . yttrade flera röster.

— Ack ja, så mycket bättre, mina bröder, sade Gabriel; — ty i stället att vara nedtyngde af ånger öfver ett brott, skolen j nu hafva minnet af en god och rättvis handling . . . Tacken Gud därför att han förbytte ert blinda raseri till en känsla af medlidande! Bedjom Honom, att hvarken j sjelfve eller någon af dem, som j med ömhet älsken, någonsin måtte löpa en så förfärlig fara, som denne man nyss undsluppit . . . O, mine bröder! . . . tillade Gabriel, pekande på Christi bild, med en vek och innerlig sinnesrörelse, hvilken blef ännu mera smittande genom uttrycket i hans engalika ansigte; — o, mine bröder! . . . låtom oss aldrig glömma, att Han som dog på korset för syndares frälsning, att Han, ett ringa barn af folket, liksom vi allesammans äro, har sagt dessa ömma, dessa för hjertat så ljufva ord: *Älsken hvarandra inbördes!* — Låtom oss aldrig glömma dessa ord, mina vänner, mina bröder! . . . Älskom hvarandra! . . . hjelpom hvarandra! . . . och vi, fattigt folk, skola deraf blifva bättre och mera vältänkande. Älskom hvarandra . . . älskom hvarandra och nedfallom i stoftet inför Christus, denne Gud för alla dem, hvilka i denna verden äro förtryckta, svaga och lidande.

Gabriel föll härvid på knä.

Alla följde vördnadsfullt hans exempel; till den grad hade hans enkla ord varit mäktiga och öfvertygande.

I samma ögonblick ökades det sublima i detta uppträde af en besynnerlig och oväntad omständighet.

Vi hafve nämt, att några få ögonblick, innan stenbrytaren och hans anhang bröto sig in i kyrkan, hade flere personer, som befunno sig der inne, tagit flykten; tvenne af dessa hade gömt sig i orgelverket, och hade, från denna fristad, varit osedda vittnen till allt, hvad som sedermera tilldrog sig. En af dessa var en ung man, som hade orgelns underhållande på sin del. Han var dock tillräckligt skicklig musikus, för att äfven kunna spela derpå. Djupt rörd vid den oväntade upplösning af denna i början så trögiska händelse, och fattad af en ögonblicklig artistisk inspiration, kunde ynglingen, då han såg folket falla på knä, liksom Gabriel, icke motstå begäret att sätta sig vid klaviaturen.

Då tycktes en harmonisk suck, i början nästan omärklig, lik en gudomlig fläckt utandas i djupet af den omätliga katedralkyrkan; derefter steg den, lika luftigt, som ångan af den balsamdoftande rökelsen, upp till de genljudande hvalfven; men de svaga och milda ackorderna, ehuru alltid sakta och tysta, öfvergingo småningom till en obeskrifligt behaglig

melodi, på en gång religiös, melankolisk och öm, hvilken höjde sig mot himlen, lik en sång af ousäglig tacksambet och kärlek.

Ackorderna hade i början varit så svaga, så smältande, att den knäböjande hopen utan förvåning småningom öfverlemnadt sig åt det oemotståndliga inflytandet af deras förtjusande harmoni.

Då började många hittills torra och vilda ögon att fuktas af tårar många hittills förhårdade hjertan klappade sakta, vid erinringen af de ord, Gabriel nyss med så ömt uttryck hade uttalat: *Ålskom hvarandra inbördes!*

Det var i detta ögonblick som pater d'Aigrigny öppnade ögonen och återfick sansen.

Han trodde sig drömma.

Han hade afdånat vid åsynen af en ursinnig folkhop, som, med ovett och hädelse på läpparna, förföljde honom, och med höga rop begärde hans lif, ända in i Guds heliga tempel . . . Jesuiten öppnade åter ögonen. — Och vid det matta skenet af helgedomens lampor, vi orgelns religiösa toner, såg han samma hop, nyss så hotande, så obeveklig, nu knäböjande, tyst, rörd, andaktsfull och ödmjukt böjande sina hufvuden inför det heliga rummets majestät.

Gabriel, som nästan bars i triumf på folkets armar, uppsteg i den vagu, hvarest pater d'Aigrigny låg utsträckt. Denne hade nu fullkomligt återfått sitt medvetande.

Vagnen stannade, enligt jesuitens befallning, vid en port på gatan Vaugirard; d'Aigrigny hade krafter och mod nog att ensam inträda i detta hus, dit Gabriel icke blef insläppt, och dit vi nu skola ledsaga läsaren.

IX.

PROMENADEN.

Vid yttersta ändan af gatan Vaugirard, såg man, på den tiden, en ganska hög mur, som i hela sin längd icke hade någon annan öppning, än en liten port med en tittglugg; då denna lilla port blifvit öppnad, kom man in på en gård, omgifven af galler, innanför hvilka spjeljalusier voro anbragta, så att man ej skulle kunna titta in emellan gallerstängerna; derifrån kom man i en mycket rymlig och vacker, symmetriskt planterad trädgård, i hvars bakgrund höjde sig en tvåvåningsbyggnad, af ett ganska trefligt utseende, byggd utan lyx, men med alla kännetecken till beqvämlighet.

Få dagar voro förflutna efter den, då pater d'Aigrigny hade af Gabriel blifvit så modigt undanryckt pöbelns raseri.

Tre andlige män, klädda i sida, svarta drägter, nedvikta hvita kragar och fyrkantiga mössor, spatserade med långsamma och afmåttade steg i trädgården. Den yngste af dessa trenne prester tycktes vara omkring trettio år gammal; hans ansigte var blekt, infallet, och bar stämpel af en viss ascetisk stränghet; hans tyenne följeslagare, omkring femtio à sextio år gamla, hade fysionomicer, som voro på en gång glada och sluga; deras

kinder glänste trinda och rosenröda mot solen, deras i tredubbla veck nedhängande isterhakor sträckte sig, mjuka och dallrande, ända ned till yttersta kanten af deras batistkragar. Enligt deras ordens reglor (de tillhörde Jesu samfund), som förbjuda promenad för endast två personer, lemnade dessa trenne ordensbröder ej ett enda ögonblick hvarandras sida.

— Jag fruktar mycket, sade en af dem, fortsättande ett påbörjad samtal och talande om en frånvarande person, — jag fruktar mycket, att den oupphörliga oro, för hvilken den vördige fadren varit ett rof, allt sedan han insjuknade i koleran, har försvagat hans krafter och orsakat det farliga återfall, som i dag inger oss fruktan för hans lif.

— Aldrig, inföll en annan af de vördige fäderna, — aldrig har man sett en oro, en ångest, som kan jemföras med hans.

— Också, yttrade med bitterhet den yngste presten, — också är det ganska smärtsamt, att vår vördige pater Rodin blifvit föremål för skandalen, i anseende till hans envisa vägran att i förgår göra offentlig bikt, då hans tillstånd syntes så förtvifladt, att man, under en mellanstund, då han var fri från yrseln, trodde sig böra bjuda honom sista smörjelsen.

— Hans reverens påstod sig icke vara så sjuk som man trodde, svarade en af fäderna; dessutom sade han ju, att han skulle uppfylla denna sista pligt, så snart han insåg nödvändigheten deraf.

— Det vissa är, att under de tio dagar, som förflutit, sedan man hitförde honom, nästan döende, hans lif har varit, så till sägandes, ingenting annat än en lång och plågsam dödskamp; — och likväl lefver han ännu.

— Jag vakade öfver honom under de första trenne dygnen af hans sjukdom; jag — tillika med herr Rousselet, en af doktor Balciniers elever, återtog den unge presten; — han hade knappast ett ögonblick af sans; och när Herren förlänade honom någon redig stund, använde han den till de ohyggligaste utbrott af vrede mot ödet, som fastkedjade honom vid sängen.

Man påstår, återtog en af de äldre fäderna, — att pater Rodin skall ha svarat monseigneur, kardinal Malipieri, som hade kommit och bedt honom uppbygga församlingen med en exemplarisk ändalykt, värdig en son af Loyola, vår ordens helige stiftare (vid dessa ord bugade sig de trenne jesuiterne liktidigt, såsom om de varit satta i rörelse af en och samma fjäder); man påstår, säger jag, att pater Rodin skall ha svarat hans eminens: *»Jag behöfver icke bikta mig offentligen; — jag vill och skall lefva.»*

— Jag har icke varit vittne till detta; men om pater Rodin vågat uttala sådana ord, . . . yttrade den unge presten lifligt och med synbar förtrytelse; — så är det . . .

Men i samma ögonblick hejdade han sig, kastade en misstroende blick på sina stumma, orörliga ordensbröder och tillade:

— Så är det en stor olycka för hans själ; — men jag är säker, att de hafva förtalat hans reverens.

— Det var och endast såsom ett belackande rykte jag anförde dessa ord, sade den andre presten, vexlande en blick med sin äldre medbroder.

En temligen lång tystnad följde på detta samtal.

Medan de trenne ordensbröderna sålunda språkade, hade de hunnit slutet af en lång allé, der en rundel vidtog.

Midt på denna runda plan, från hvilken flera alléer utgingo, syntes ett stort rundt stenbord; en man, klädd i prestdrägt, låg på knä vid detta bord. Man hade på hans rygg och på hans bröst hängt tvenne skrif-tafflor.

På den ena stod med stora bokstäfver ordet:

Olydig.

På den andra:

Köttslig.

Den vördige fadren, som, enligt regeln, just vid promenadtimmnan undergick detta dumma och förödmjukande skolstraff, var omkring fyratio år gammal, af herkulisk kroppshyggnad, med en hals, tjock som en tjurs, håret svart och krusigt, ansigtet solbrändt. Ehuru han, enligt bruket, höll ögonen oupphörligt nedslagna, kunde man dock sluta af de täta ryckningarna i hans tjocka, svarta ögonbryn, att hans inre känsla på långt när icke stod i harmoni med den yttre, skenbara resignationen; isynnerhet när han såg de vördiga fäderna nalkas, hvilka i stor mängd, alltid tre och tre, promenerade i alléerna, som sträckte sig till den runda planen, der han schavoterade.

Då de trenne ordensbröderna gingo förbi denne resliga botgörare, höjde de, med en rörelse af beundransvärd regularitet och likstämmighet, allesammans på en gång sina blickar mot himlen, liksom för att bönfalla om dess förlåtelse för den synd och styggelse, hvartill en af deras medbröder gjort sig skyldig; hvarefter de med en blick, ej mindre mekanisk än den förra, alla på en gång förkrossade den stackars syndapalten med skamtastlorna, en groflemnad gynnare, som hos sig tycktes förena alla möjliga anlag att vara både olydig och köttslig. — Efter allt detta uppgåvo de trenne presterne, liksom en enda man, och med alldeles lika ton, trenne djupa suckar af helig förtrytelse; — slutligen fortsatte de, med automatisk regelmessighet, sin spatsergång.

Bland de andra vördiga fäderna, som spatserade i trädgården, såg man afveu flera af ordens världsliga medlemmar; orsaken dertill var följande:

De vördige fäderna ägde ett närgränsande hus, endast genom en häck skildt ifrån deras. I detta hus inflyttade, tid efter annan, en hop skenheliga män, hvilka inackorderade sig derstädes, för att, såsom de på sitt språk benämde det — *draga sig ur världen.*

Det var förtjusande! Man kunde härstädes förena behaget af ett utsökt läckert bord och af ett litet vackert kapell; man hade här en ny och väl uttänkt förknippning af biktstolen och möblerade rum, af table-d'hôte och predikan.

Hvilken kostbar uppfinning var icke detta heliga värdshus, hvarest både den lekamliga och andliga spisen var lika väl vald, som smakfullt serverad; der man på en gång kunde få vederqvicka både kropp och själ; der man om fredagen kunde äta kött, och det med godt samvete, förmedelst en särskild afgift till Rom, med from samvetsgrannhet uppförd på räk-

ningen näst efter kaffet och brännvinet! Låt om oss ock, till beröm för de vördige fädernes finansiella beräkningskonst och sluga inställsamhet, tillägga, att huset öfverflödade af kunder.

Och huru kunde det annat? — Villebrådet var ju stekt med så mycken skicklighet, vägen till paradiset gjordes ju der så lätt, grönsakerna voro så färska; salighetens eljest så svåra väg var bär så väl rensad från törnen, så füt beströdd med rosenröd sand; man fick här så ofta allt som var sällsynt och nytt på året; botgörningarne voro så lätta — oberäknadt de läckra italienska siskonkorfvorna och den Helige Fadrens aflat, som anlände direkte från Rom; ur första hand och af prima qualité, om så behagades.

Hvilket värdshusbord skulle väl kunnat skryta med ett så stort antal gäster? — Man finner i denna lugna, läckra och rika fristad så många bekvämligheter förknippade med den eviga saligheten. För många af de rika, som äfven gerna vilja vara gudfruktiga, som, på en gång måna om sin själs välfärd och det världsliga, väl frukta djefvulens klor, men dock icke kunna afstå från en hel hop alltför ljufva småsynder, var de vördige jesuiternes behagliga ledning och elastiska moral alldeles oskattbar.

Och när man rätt betänker saken, var det ju naturligt, att t. ex. en lastfull gubbe, af naturen pultron, måtte hysa innerlig tacksambet för dessa prester, som försäkrade honom om skydd emot belzebubs gaffelstyng, och gingo i borgen för, att han skulle komma i åtnjutande af den himmelska lycksaligheten — och detta allt utan att begära ringaste uppoffring af hans lastbara vanor, af hans förderfvade vilja eller af de rysligt egoistiska känslor, dem han gjort sig till en kär yara? — Och huru belöna dessa fryntligt öfverseende biktfäder, dessa andliga ledare, som voro så utsökt artige? — Ack, min Gud! sådant betalas ju helt frommeligen medelst öfverlåtandet af sköna, präktiga fastigheter, klingande guldmynt och dylikt — allt till mycket men för närmaste blodsförvandter, ofta fattiga, hederliga, arbetsamma, men sålunda gudakteligen roffade af de vördiga fäderna.

En af de äldre fäderna, om hvilka vi nyss talade, och som gjorde anspelning på närvaron af världsliga bröder i trädgården, förmodligen för att bryta tystnaden, som började blifva alltför ledsam, sade till den unga brodern, hvilken hade ett dystert, fanatiskt ansigte:

— Den pensionäru, som näst före den sista hitfördes sårad och sjuk, lär väl fortfara i sin obändighet, ty jag ser honom icke bland de öfriga pensionärerna.

— Kanske, svarade den unge presten, — tycker han mer om att spatsera ensam i det nya husets trädgård.

— Jag tror icke ens, att den mannen, allt sedan han flyttade till vår fristad, någon gång gått ner på den lilla parterreu, invid den ensliga paviljongen, som han behor längst in på gården. Pater d'Aigrigny, den ende, som nalkades honom, beklagade sig häromdagen öfver den nye pensionärens nedslagenhet . . . denne pensionär, som vi ännu aldrig sett i kapellet, tillfåde den unge patern med sträng ton.

— Kanske han icke orkar begifva sig dit, inföll en af de andra fäderna.

— Åh jo, utan tvifvel, återtog den unge; — ty jag har hört sägas af doktor Baleinier, att motion skulle vara ganska nyttig för den ännu sjukliga pensionären, men att han envist vägrar lemna sina rum.

— Man kan alltid orka så mycket, att man låter bära sig till kapellet, sade den unge patern, kort och hvasst. Från den stunden iakttog han en beständig tystnad, under det han fortfor att gå bredvid sina båda kamerater, som fortsatte följande samtal:

— Ni känner icke denne pensionärs namn?

— Nej; under de fjorton dagar, som han bott här, har jag aldrig hört honom kallas annat än *herrn i paviljongen*.

— En af våra tjänare, som är anställd hos honom, för att passa honom upp, och som ej heller kallar honom annorlunda, säger, att han är obeskrifligt mildsinnad, och att han synes vara försänkt i en djup sorg. Han talar nästan aldrig. Stundom tillbringar han hela timmar, sittande med pannan lutad mot händerna; för resten tycks han trifvas temligen bra der i huset; men besynnerligt nog föredrager han halfskymning framför riktig dager. Eldsken förorsakar honom en så olidlig smärta, att han, oakadt kölden under de sista dagarna i Mars, icke tält, att man eldat i hans rum.

— Kanske han är något vriden.

— Visst icke. — Tjenaren försäkrar tvärtom, att *herrn i paviljongen* är vid sitt fulla förnuft, men att eldskenet förmodligen väcker hos honom något sorgligt och plågånde minne.

— Pater d'Aigrigny bör, bättre än någon annan, vara underrättad om allt hvad som rör *herrn i paviljongen*, som han nu en gång för alla blifvit benämd, ty han tillbringar nästan hela dagen under långa samtal med honom.

— Pater d'Aigrigny har, åtminstone sedan trenne dagar, afbrutit dessa besök, ty på så lång tid har han icke lemnat sitt rum, eller allt sedan den aftonen, då han hemfördes i hyrvagn, allvarsamt sjuk, som det sades.

— Det är rätt; men jag återkommer till hvad vår käre broder nyss yttrade, återtog den förre, pekande på den unga patern, som gick med nedslagna ögon och tycktes räkna sandkornen i alléen. — Det är besynnerligt, att den der okände, den der konvalescenten, aldrig visat sig i kapellet. — Våra andra pensionärer komma i synnerhet hit, för att med fördubblad religiös ifver draga sig ifrån världen. — Hvarföre delas icke denna ifver af *herrn i paviljongen*?

— Ja — hvarföre har han då valt vårt hus till fristad hellre, än något annat?

— Kanske är det fråga om en omvändelse; — kanske är han hitkommen, för att undervisas i vår heliga religion.

De tre presterna fortsatte sin promenad.

Den, som åhört denna tomma, barnliga konversation, full af så myc-

ket pladder om frånvarande personer (ehuru i vår berättelse af ganska mycken betydhet), skulle med skäl kunnat anse dessa värdiga fäder för ganska medelmåttiga, till och med dumma, människor; — och likväl skulle han mycket bedragit sig. En hvar af dem ägde, enligt den roll han, i denna gudfruktiga korps, var kallad att spela, någon sällsynt och utmärkt talang, alltid åtföljd af det djerfva och inställsamma, ihärdiga och sluga, böjliga och inbundna sinne, som är så vanligt hos större delen af medlemmarna i Jesu samfund. Men till följe af det hemliga spioneri, som är hvar och en anbefaldt, till följe af det hatfulla misstroende, som deraf uppkommer och under hvars tvång dessa ordensbröder lefde, afhandlades dem emellan aldrig annat än småsaker, som ej kunde blottställa dem för angifvelser; alla sina intellektuella tillgångar och själsförmögenheter sparade de till ett passivt verkställande af chefens vilja, förenade då, i utförandet af erhållna befallningar, den blindaste, oinskränkteste lydnad, hvad innehållet beträffar, med den fyndigaste, mest djefvulska skicklighet i anseende till formen.

Således skulle man svårligen kunna uppräknat alla de betydliga testamenten, alla de rika gåfvor, som desse tvenne värdige fäder med de blomstrande och fryntliga ansigtene hade inkasserat i kongregationens alltid öppna, alltid gapande, alltid fikande pung; och, vid utförandet af dessa makalösa taskspelarputs, som verkställdes med svaga själar, med sjuka och med döende, hade de använt än from förledning, än smilande list, löften om små, goda platser i paradiset, m. m. — stundom äfven förtal, hotelser och skrämnel.

Den yngste af de trenne värdiga fäderna, frikostigt begåfvad med ett blekt och köttlöst ansigte, med en dyster och fanatisk blick, med en sträf och ofördragsam ton, var ett slags ascetiskt skådeexemplar, ett slags lefvande proflapp, den sällskapet framkastade under vissa omständigheter, såsom när man ville inbilla *enfaldigt* folk, att ingen kunde vara strängare i i sin dygd än Loyolas söner, och att de — genom försakelse och spänning blefvo utmerglade och genomskinliga som anakoreter; — en tro, som de feta fäderna med sina stora magar och fylliga kindben svårligen skulle kunnat styrka. — Med ett ord: här, liksom vid de gamla komedianttrupperna, sökte man så laga, att hvarje roll utfördes af en person med dertill passande fysik.

Under förr omtalade pladder hade de trenne jesuiterne kommit nära en byggnad, som låg invid hufvudbyggnaden och begagnades till ett slags magasin. Man inkom dit genom en särskilt ingång, som doldes af en temligen hög mur. Genom ett öppet stående gallerfönster hördes oupphörligt den metalliska klangen af penningar; än tycktes mynten strömma, som om man ur en påse tömt dem ut på bordet; än hördes det torra ljudet af högar, som mau uppstaplade.

I denna byggnad var handelskassan, der man aflemnade inkomsten för böcker, gravurer, rosenkransar etc. — fabricerade af kongregationen och, genom kyrkans försorg, i stor myckenhet spridda kring Frankrike; böcker, som nästan alltid voro dumma, otidiga, själsväldiga eller fulla med osanningar; — afskyvärda skrifter, der allt hvad som är skönt, stort, lysande

i vår odödliga republiks ärorika historia, är förvrängdt eller smädas på ett sannskyldigt mångelskespråk. — Gravurerne, föreställande sednare tidens underverk, voro försedda med upplysande anmärkningar, hvilka i putslustig skamlöshet vida öfverträffa de narraktigaste affischer, lindansare och konstberidare på marknader uthänga.

Efter att med ett visst välbehag hafva lyssnat till guld- och silfvermyntens klang, sade en af de vördiga fäderna, leende:

— Och i dag är det endast en *liten* intägdag. Pater kassören sade häromsistens att första kvartalets inkomster stego till 85,000 francs.

— Åtminstone, sade den unga patern skarpt, — blir det några ökade utvägar och medel att skada de ogudaktige.

— De ogudaktige resa sig förgäfves; allt gudfruktigt folk är på vår sida, återtog den andre patern. — Hvilken strykande afsättning på lotterisedlar har icke vårt fromma lotteri, oaktadt det myckna bekymmer, koleran ingifver! Och hvarje dag kommer man till oss med nya lotter. — I går var insamlingen god: 1:o en liten kopía af Venus Callipyga i hvit marmor (en annan gåfva hade väl varit mera passande, men ändamålet helgar medlen); 2:o en stump af det rep, hvarmed den nedrige Robespierre fastbands vid schavotten, och hvarpå man ännu ser spår efter hans fördömda blod; 3:o en ögontand af den helige Fructuosus, infattad i en liten relikdosa af guld; 4:o en sminkburk från regentstiden, af utmärkt fin coromandelsk lacka, prydd med äkta perlor.

— I morgons, inföll den andre presten, bar man hit en ganska märkvärdig och rar lott. — Föreställen eder, mine bästa fäder, en dyrbar dolk med förgylt silfverskaft. Den ganska breda klingan är ihålig, och genom en sinnrik mekanism så inrättad, att, så snart dolken är intryckt i kroppen, utspringa, vid sjelfva stöten, på sidorna en mängd hullingar, som intränga i köttet och göra dolkens utdragande omöjligt. — Jag tror aldrig, att man kan uppfinna ett mera mördande vapen. — Slidan är af sammet, rikt prydt med ciselerade plåtar af förgylt silfver.

— Nå, jag kan säga! yttrade den andre gamla presten. — Det är en lott, som många skola vilja ha.

— Det tror jag nog, återtog den förre. — Man låter den också gå tillsammans med Venus och sminkburken, bland de stora lotterna i den Heliga Jungfruns lotteri.

— Hvad menar ni? . . . frågade den andre med förvåning. — Hvad vill den Heliga Jungfruns lotteri säga?

— Huru? . . . vet ni inte det?

— Nej.

— Det är ett präktigt påhitt af moder Sancta Perpetua. Föreställ er, min far, att de stora lotterna skola dragas af en liten figur, en liten bild af den Heliga Jungfrun. Denna figur, eller docka, sättes i rörelse medelst en mekanik, som man med en urnyckel uppdragar, under klädningen. Detta ger den en cirkulär rörelse för några ögonblick, och den nummer, på hvilken Frälsarens Heliga moder stannar, blir den vinnande*.)

*) Denna sinnrika parodi på roulette och biribi, förmedelst en bild af den Heliga Jungfrun, har för sex veckor sedan ägt rum vid dragningen af ett religiöst lotteri uti ett nunnekloster. — Fö

— Ha! . . . det är i sanning ypperligt! utropade den andre pater. — Idéen är ganska god och passande . . . Jag kände icke dessa detaljer . . . Men vet ni, huru mycket helgonskrinet gick till, för hvilket lotteriet är ämnadt att betäcka kostnaden?

— Pater prokuratorn sade mig, att det, med adelstenar inberäknade, uppgick till icke mindre än 55,000 francs, oberäknadt det gamla, som togs i mellangift efter guldets blotta vikt, och uppskattades till ett värde af 9,000 francs, om jag mins rätt.

— Lotteriet kommer säkert att inbringa 40,000 francs; vi äro således betäckta för kostnaden, sade den andre pater. — Åtminstone skall vårt kapell ej mer fördunklas af den fräcka lyxen hos *herrar* lazarister.

— Nej, nu blir det tvärtom *de*, som komma att afundas oss; ty deras sköna helgonskrin af massigt guld, hyaröfver de voro så stolta, uppgår ej till hälften af hvad *det* är värdt, som lotteriet skall skänka oss; ty vårt är icke allenast större, utan ock rikt besatt med dyrbara stenar.

Den intressanta konversation vardt nu afbruten. Hvilken skada! Den var ju så rörande! Dessa prester af en religion, hvilken predikar fattigdom, ödmjukhet, blygsamhet och människokärlek, anlita af lagen förbjudna hasardspel, och räcka fram händerna åt publiken, att den må smycka deras altaren med en praktfull lyx, under det att tusentals af deras medmänniskor dö af hunger och elände, utanför portarna till deras granna kapell, dessa ämnen för en täflan, som ej har annat föremål, än en simpel och låg känsla af afund. Man täflar icke om att bistå de fattiga; men väl täflar man om, hvem som på altarbordet skall kunna utbreda den största prakten.

En af gallerportarna öppnades nu plötsligt, och en af de vördiga fäderna sade, vid åsynen af den person, som inträdde:

— Ah! . . . se här är hans eminens, kardinal Malipieri, som kommer, för att hëlsa på pater Rodin.

— Mätte detta kardinalens besök vara för pater Rodin af större nytta, än det sista var! . . . yttrade den unge presten i sin vanliga sträfvafon.

Det var verkligen kardinal Malipieri. — Han gick igenom trädgården och begaf sig direkte till de af Rodin bebodda rummen.

X.

DEN SJUKE.

Kardinalen Malipieri, den vi förut sett deltaga i sammankomster hos prinsessan de Saint-Dizier, och som nu begaf sig till Rodins rum, var civilt klädd i en vid öfverrock af mörkbrunt atlas, som hade en stark kamferlukt, ty kyrkofursten hade försett sig med alla möjliga preservativer emot koleran.

de troende måste detta förefalla som en oerhörd hädelse; för de likgiltige deremot är det en bedröflig löslighet; ty af alla traditioner är den om Jungfru Maria en af de mest rörande och värduadsvärda.

När kardinalen kommit upp i andra våningens förstuga, klappade han på en perlfärgad dörr. Då ingen svarade, öppnade han själf, gick, som om han varit ganska väl bekant i huset, genom förmaket, och inträdde i en kammare, der en säng stod. På ett svart träbord med lådor såg man flera medikamentsflaskor.

Kardinalens min var orolig och missbelåten. Hans hy hade ännu samma gula färg, samma anstrykning af gallsjuka, som förnt. Den blåa ring, hvarmed hans svarta ögon voro omgifna, syntes mörkare, än vanligt. Han stod ett ögonblick stilla, blickade nästan ängsligt omkring sig, och luktade, ena gången efter den andra, på en antikolerisk flaska.

Då han fann sig helt allena, framträdde han till en öfver kaminen befintlig spegel och pröfvade ganska uppmärksamt sin tungas färg. Sedan denna sorgfälliga undersökning, som tycktes utfalla på ett ganska tillfredsställande sätt, hade varat några minuter, framtog han ur sin bonbonniere af guld några preserveerande pastiller, dem han instack i munnen, hvarvid han sorgfälligt tillslöt ögonen.

Då dessa för helsan nödvändiga säkerhetsmått voro vidtagna, höll kardinalen ännu en gång sin flaska för näsan, och lagade sig till att inträda i det angränsande rummet. Då hörde han, genom den tunna brädvägg, som åtskilde de båda rummen, ett temligen häftigt buller. Han stannade då och lyssnade, ty det, som talades i det iure rummet, kunde han tydligt höra.

— Nu är jag förbunden; nu vill jag stiga upp, sade i kort och befallande ton en mycket svag stämma.

— Hvad tänker ni på, vördige fader! . . . inföll en annan, starkare röst. — Det är omöjligt.

— Ni skall strax få se, om det är omöjligt — återtog den svaga rösten.

— Men, vördige fader! . . . ni ådrager er döden . . . Ni äre icke i stånd att stiga upp. Ni blottställer er för ett farligt recidiv . . . Jag tillåter det icke.

På dessa ord följde bullret af en svag brottning, blandadt med några klagande, men på samma gång vredgade, stänkningar. Då yttrade den starka rösten åter:

— Nej . . . nej . . . vördige fader . . . och för att vara desto säkrare, så skall jag icke låta er få behålla era kläder. Om en liten stund måste ni intaga ert medikament; jag går nu och lagar till det.

Nästan i samma ögonblick öppnades dörren till det rum, hvaruti kardinalen befann sig, och en ung man om tjugufem års ålder inträdde, bärande under armen en gammal olivfärgad mansroek och ett par svarta, mycket luggslitna permissioner, som han hastade på en stol.

Denna person var herr Ange-Modeste Rousselet, doktor Baleiniers äldste elev. Den unge mannens utseende var ödmjukt, smilande och förbehållsamt. Hans hår, som var nästan bortklippt i pannan, var deremot i nacken så långt, att det hängde långt ned på halsen.

Vid åsynen af kardinalen, gjorde han en rörelse af öfverraskning, men bugade sig djupt, tvenne gånger, innan han upplyfte ögonen.

— För allt i världen, säg mig — sade prelaten med sin italienska brytning, och hållande kamferflaskan under näsan: — äro kolerasymptomen återkomna?

— Nej, Monseigneur, den envisa febern, som efterträdde koleran, går sin gång.

— Välan! . . . Men den vördnadsvärde fadren vill ju icke vara föruftig. Hvad var det för ett buller jag hörde?

— Hans vördighet ville nödvändigt stiga upp och kläda sig, Monseigneur; men han är så matt, att han ej skulle orka taga två steg ifrån sängen. Otåligheten förtär honom . . . Vi frukta ständigt, att denna oaf-lätliga nervspänning skall föranleda ett dödligt recidiv.

— Har doktor Baleinier varit här på morgonen?

— Han for just nu härifrån.

— Hvad tror han om den sjuke?

— Han anser hans tillstånd vara af den mest oroande beskaffenhet. Natten har varit så svår, att doktor Baleinier var ytterst ängslig i morgons. Pater Rodin är nu uti ett af dessa kritiska ögonblick, då en vändning i sjukdomen kan på några timmar bestämma den sjukets tillfrisknande eller död. Herr Baleinier har farit att hämta hvad som behöfdes till en svår operation, som han ämnar låta den sjuke undergå.

— Har man tillsagt pater d'Aigrigny derom?

— Pater d'Aigrigny är sjelf mycket sjuk, som ers eminens vet . . . Han har i tre dygn måst hålla sig vid sängen.

— Jag var inne och hörde efter, hur det var med honom, innan jag gick hit upp, återtog prelaten, och jag får om en liten stund slippa in till honom. Men, för att återkomma till pater Rodin, har man under-rättat hans biktfar om förhållandet? Då han är så farligt sjuk och måste undergå en svår operation, så vore det väl nödigt att . . .

— Doktor Baleinier har, med några få ord, vidrört den strängen, äfvensom han nämde om sista smörjelsen; men då ropade pater Rodin i vredgad ton, att man aldrig lemnade honom ett ögonblicks ro, att man ständigt bråkade med honom, att han hade så mycken omsorg, som någon, om sin själs salighet, och att . . .

— *Per Puccio!* det är icke frågan om honom — ropade kardinalen, afbrytande med denna hedniska ed den unge mannens tal. Och i det han ännu mer höjde sin redan alltför skarpa och skrikiga röst, återtog han:

— Det är icke fråga om honom: det är fråga om samfundets intresse. Det är oundgängligen nödvändigt, att hans reverens med så mycken högtidlighet, som möjligt, undfar det heliga sakramentet, och att han icke allenast på ett kristligt sätt skiljes ifrån världen, utan ock så, att det gör en vidt skallande effekt . . . Allt folket här i huset och främmande personer derjemte måste vara närvarande vid denna ceremoni, så att hans uppbyggliga död må väcka stort uppseende och lända församlingen till gagn.

— Det är just, hvad fäderne Grison och Brunet redan velat låta hans vördighet förstå, Monseigneur; men ers eminens vet sjelf, med hvilken

motvilja era egna råd i den vägen emottagits, och doktor Balcinier vågar icke vara envis, af fruktan för en ny, farlig kris, som kunde blifva dödlig.

— Nå; men jag vågar jag, ty i denna tid af revolutionär gudlöshet skall en rätt kristlig död frambringa en ganska helsosam verkan på allmänheten. Det vore till och med, i händelse af dödsfall, mycket lämpligt, att laga allt i ordning till den vördige fadrens balsamerande. Man skulle då, under några dagar, utställa honom till allmän åskådning i ett svartklädt likrum, enligt romerska bruket. Min sekreterare skall gifva ritning till katafalken, den bör vara mycket präktig, mycket imponant. I anseende till den plats hans reverens innehar inom orden, äger han rätt till de största kostnader. Han bör åtminstone hafva sexhundra vaxljus och omkring ett dussin liljor med spiritus vini, placerade ofvanför liket, för att upplysa det uppifrån; detta gör mycken effekt. Sedermera kunde man bland folket låta sprida några små skrifter, angående den af lidnes gudfruktiga lefnad och ascetiska död, samt . . .

Ett hastigt buller, hårdt som det af en metall-pjes, den man med vrede kastar i golfvet, hördes nu i rummet nästintill, hvarest den sjuke befann sig; så att prelatens tal afbröts midt i meningen.

— Bara inte pater Rodin har hört ers eminens tala om hans balsamering, hviskade herr Rousselet. — Hans säng står tätt invid bräddväggen här, så att han kan höra allt hvad som talas här i rummet.

— Om pater Rodin hört mig, sade kardinalen, som nu talade med låg röst och gick att ställa sig vid andra ändan af rummet, så skall denna omständighet bereda mig tillfälle att komma in på ämnet. Men i alla händelser förblifver jag vid hvad jag sagt, att balsameringen och utställningen äro nödvändiga, för att göra ett starkt intryck på publiken. Folket är redan mycket uppskrämdt af koleran; en sådan likstat skulle således hafva en utomordentlig verkan på gemene mans inbillning.

— Förlåt, om jag tar mig friheten anmärka, att hos oss äro sådana likparader af lagen förbudna, och att . . .

— Lagen! . . . alltid lagen! . . . yttrade kardinalen med vrede. — Har icke äfven Rom sina lagar? . . . Är icke hvarje prest romersk undersåte? . . . Är det icke tid att . . .

Men som prelaten förmodligen icke ville med denne unga läkare ingå i någon vidlyftigare diskussion af ämnet, så återtog han:

— Det blir nog sedermera tid att tänka på det der. Men säg mig, har hans värdighet, sedan mitt sednaste besök, haft något nytt anfall af yrsel?

— Ja, Monseigneur. I natt yrade han under halfannan timmas tid.

— Har ni, såsom er blifvit anbefaldt, fortfarit att noga uppteckna hvarje ord, som undfallit hans värdighet under detta nya anfall af yrsel?

— Ja, ers eminens. Här är berättelsen, som ers eminens befallt mig skriva.

Herr Ange-Moëste Rousselet framtog härvid ur bordslådan ett skrifuvet papper, som han lemnade prelaten.

Vi böre erinra läsaren, att, som denna sednare del af samtalet fördes på andra sidan af rummet, kunde Rodin icke höra något deraf; då der-

emot hvarje ord, som handlade om hans balsamering, hade fullkomligen hunnit till hans öron.

Kardinalen emottog med lifligaste otålighet herr Rousselets uppsats. Sedan han genomgånat den, gnuggade han papperet och hopskrynkade det, sägande för sig sjelf med synbar harm:

— Alltid dessa ottydliga ord! . . . icke ett enda uttryck, hvaraf man skulle kunna draga någon förnuftig slutsats! . . . Man skulle nästan vara frestad att tro, det denne man kan beherrska sig äfven under yrseln, och att han icke vill yra om annat än obetydliga saker.

Derefter yttrade han till Rousselet:

— Ni är väl säker på, att ni ihågkommit allt, hvad han sagt under sin yrsel?

— Med undantag af de meningar, som han flera gånger upprepade, och dem jag icke upptecknat mer än en gång, kan ers eminens vara öfvertygad, att jag icke utelemnat ett enda ord, om det ock förekommit mig aldrig så oförnuftigt.

— Ni skall föra mig in till pater Rodin, sade prelaten efter några ögonblicks besinning.

— Men, Monseigneur . . . sade läkare-eleven tvekande . . . det är icke mer än en timma, sedan yrseln öfvergaf honom, och han är mycket svag nu.

— Ett skäl mera, svarade prelaten oförsigtigt.

Men hastigt erinrade han sig och tillade:

— Ett skäl mera; ty han skall då så mycket mer uppskatta de tröstegrunder, jag meddelar honom; . . . om han sofver, så väck honom . . . och anmäl mitt besök.

— Jag är tvungen att lyda Monseigneurs befallningar, sade Rousselet, djupt bugande.

Han inträdde i sjukrummet.

Då kardinalen blef ensam, sade han med tankfull min för sig sjelf:

— Jag kan aldrig förgäta det . . . När Rodin anfölls af koleran, trodde han sig vara förgifven på den Heliga Stolens befallning. Han måtte således förhaft någon utomordentligt farlig intrig emot Rom, efter han kunde hysa en så afskyvärd farhåga. Skulle då våra misstankar vara grundade? . . . Skulle han, enligt hvad man fruktar, inverka, i lönnedom men kraftigt, på några notabla medlemmar af det heliga kollegium? Se der hvad man omöjligen varit i stånd att upptäcka . . . till den grad har hans hemlighet blifvit bevarad af de medbrottslige . . . Jag hade hoppats, att under hans yrsel något ord skulle undfalla honom, som kunnat ge oss ledtråden till hvad som är så angeläget för oss att veta; ty i allmänhet, särdeles hos en människa med så lifligt, så oroligt lynne, är yrseln ingenting annat, än öfverdriften af en allt beherrskaende idé. Man har nu åt mig upptecknat alla hans yttranden under fem sådana anfall . . . och dock ingenting — nej, ingenting annat, än tomma meningar utan all ledning för omdömet.

— Herr Rousselets återkomst satte en gräns för kardinalens betraktelser.

— Jag är otröstlig öfver att nödgas säga er, Monseigneur, att den vördige fadren envist nekar att emottaga någon, sade den unge mannen. — Han påstår, att han behöfver en ostörd hvila . . . Ehuru han är mycket matt, ser han dock dyster och förargad ut . . . Det skulle icke förundra mig, om han hört ers eminens tala om hans balsamering och . . .

Kardinalen föll herr de Rousselet i talet:

— Således hade pater Rodin förliden natt sitt sista anfall af yrsel?

— Ja, Monseigneur; från klockan tre till fem på morgonen.

— Från tre till fem? upprepade prelaten, som om han i sitt minne velat inpräglad denna omständighet. — Och under detta anfall tilldrog sig ingenting af betydighet?

— Nej, Monseigneur, enligt hvad ers reverens kunnat inhemta af den berättelse, jag hade äran lemna. Det är omöjligt att samla flera osammanhängande ord.

Då nu herr Rousselet såg prelaten styra sina steg åt dörren till sjukrummet, sade han:

— Men, Monseigneur, den vördige fadren vill absolut icke mottaga någon . . . Han behöfver ett fullkomligt lugn före operationen, som skall försiggå om en timma . . . och det torde vara farligt att . . .

Utan att svara på denna föreställning, inträdde kardinalen i Rodins kammare.

Detta temligen stora rum, upplyst af tvenne fönster, var enkelt, men beqvämt möbleradt. Två bränder brunno långsamt öfver askan i eldstaden, som för tillfället var inkräktad af en kaffekokare, en lerkruka och en liten fotpanna, hvaruti en tjock blandning af mjöl och senap värmdes. På spiselkranen lägo en mängd linneklutar och omslag strödda.

I rummet rådde en medikamentslukt, som är oskiljaktig från de rum, hvarst sjuka besinna sig, och dessutom blandad med en så skarp, så förskämd, så i näsan stickande lukt, att kardinalen stannade en stund vid dörren, utan att träda fram.

Enligt hvad de vördige fäderne under deras promenad hade påstått, lefde Rodin derföre att han hade sagt till sig sjelf:

— *Jag måste och jag skall lefva!*

Ty då en svag inbillning, en slö själ oftast dukar under för blotta skrämself och fasan för sjukdomen, så visa deremot hundradetals exempel, att en stark karakter och moralisk energi ofta kunna bekämpa det onda och segra öfver en nästan förtviflad belägenhet.

Så hade förhållandet varit med jesuiten . . . Den orubbliga fastheten i hans karakter och, man skulle nästan kunna säga, hans viljas fruktansvärda hårdnackenhät — ty viljan tillväller sig stundom ett slags gätlik förskräckande allmakt — hade understött doktor Baleiniers utmärkta skicklighet såsom läkare, och Rodin hade således med lifvet genomgått denna farsot, hvaraf han så plötsligen angreps. Men denna förfärliga fysiska skakning hade efterföljts af en farlig feber, hvilken satte Rodins lif i stor fara.

Denna ökade fara hade väckt största oro hos pater d'Aigrigny, som,

oaktadt sin rivalitet och afundsjuke, kände på hvilken punkt saken stod, och visste, att Rodin höll alla dess trådar och var den ende, som rätt förstod att leda dem.

Gardinerna voro till hälften nedsläppta i den sjukes kammare, och blott en ganska svag dager föll på sängen, der Rodin låg.

Jesuitens ansigte hade förlorat denna grönaktiga färg, som är så vanlig hos kolerasjuke, men det hade deremot förblifvit alldeles likfärgadt. Han var så förfärligt mager, att skinnet satt, i ordets egentliga mening, fastklistradt på benknötorna, allestädes der dessa framsköto; muskler och ådror på hans långa hals, bar och köttlös som halsen på en gam, liknade ett nät af snören; hufvudet, beklädt med en smutsig, black nattmössa af svart siden, hvilade på ett orent örongott, emedan han alldeles icke ville, att man skulle ömsa sänglinne. Några testar af grått hår framstucko här och der undan den svarta nattmössan; det tunna grå skägget, som ej varit rakadt på så länge, framstack som borst, icke jemnt, men fläcktals, på den jordfärgade ansigtshuden. Utanpå skjortan hade han ett gammalt, på flera ställen söndrigt, yllelifstycke. Han hade ur bädden framstuckit en af sina armar, och höll i sin knotiga, ludna hand med de blåaktiga naglarna, en gammal, smutsig snusnäsduk af namnlös färg.

Man skulle tro, att der låg ett lik, såvida man icke sett tvenne lågande gnistor i djupet af öngongroparna. Denna blick, hvaruti allt det lif, all den själskraft, som ännu fanns kvar hos denne man, hade sammanträngt sig, förrådde en förtärande oro. Än tillkännagafvo hans anletsdrag en bitter smärta; än tolkade händernas sammanknytning och de häftiga ryckningar, hvaraf han anfölls, huru förtvillad han var öfver att nödgas vara fastkedjad vid sjuksängen, under det att de viktiga intressen, dem han åtagit sig att vårda, togo hela hans verksamhet i anspråk. Också hände sig, att hans beständigt spända, öfverretade tanka stundom förlappades, och att idéerna undfölo honom, just då han som bäst tycktes fatta dem. Då hade han stunder af själsfrånvaro, anfall af yrsel, ur hvilka han återkom som ur en svår dröm, och hvilkas lågkomst ständigt förförde honom.

Enligt de kloka råden och anmaningarna af doktor Baleinier, som ansåg den sjuke ur stånd att sysselsätta sig med viktiga ämnen, hade pater d'Aigrigny hittills undvikit att besvara Rodins frågor angående Rennepontska affären, som för honom var i dubbelt hänseende en hufvudsak, och den han fruktade att se förstörd eller förlorad, i följd af den tungna overksamhet, sjukdomen ålade honom. Abbé d'Aigrignys tystnad i hvad som angick denna stora intrig, hvars alla trådar Rodin höll, och den fullkomliga okunnighet, hvaruti han sväfvade, angående allt hvad som kunnat tilldraga sig under hans sjukdom, ökade ännu mer hans sinnes retlighet.

Sådant var Rodins moraliska och fysiska tillstånd, då, oaktadt hans förbud, kardinal Malipieri inträdde i sjukrummet.

XI.

SNARAN.

För att gifva läsaren bättre begrepp om den tortur Rodin led derigenom, att sjukdomen försatte honom i overksamhet, och för att ådagalägga vigten af kardinal Malipieris besök, måste vi korteligen påminna om jesuitens lystna utsigter, han som redan ansåg sig för påfven Sixti V:s jemlike, och väntade att en gång blifva hans efterträdare.

Att genom Rennepontska affärens lyckliga bedrivande vinna generalatet i sin orden, d. v. s. blifva dess öfverhufvud, dess högste styresman; att sedan, vid tillfälle af nuvarande påfvens afsägelse, som nästan var att förutse, genom en slösande korrupktion försäkra sig om det heliga kollegii majoritet, för att kunna uppstiga på påfvestolen; att då, medelst en förändring i jesuiterordens statuter, göra detta mäktiga samfund beroende af påfvemakten, i stället att det nu, alldeles sjelfständigt, nästan beherrskade den samma — sådana voro Rodins hemliga planer.

Hvad verkställigheten af dessa planer angår, så hade han ju i flera företrädares exempel bevis deruppå, ty flere simpla munkar eller prester hade ju mer än en gång hastigt blifvit upphöjda till den påfliga värdigheten.

Hvad sakens moraliska sida angick . . . så kunde Borgias, Julii II:s, och flere andra Christi ståbållares ernående af en sådan ära väl ursäktas jesuitens ärelystna sträfvanden, ty i jernförelse med dessa var ju Rodin ändå ett helgon.

Ehuru ändamålet med Rodins listiga stämplingar i Rom hittills varit insvept i den djupaste hemlighets mörker, hade man dock börjat ana ett hemligt förstånd emellan honom och flera af det heliga kollegii medlemmar. En fraktion af detta kollegium, i spetsen för hvilken kardinal Malipieri stod, oroades allvarsamt, och kardinalen begagnade sig derföre af sin resa till Frankrike, att söka genomtränga dessa jesuitens förborgade planer. Om, såsom vi sett, kardinalen envisades att vilja tala med Rodin, tvärt emot denne sednares nekande, så var det derföre, att prelaten hoppades, såsom vi framdeles få se, kunna genom list sätta sig i besittning af en hemlighet, som hittills varit alltför väl dold, i hvad som rörde de intriger, man trodde Rodin förchafva i Rom.

Det var således midt under dessa så viktiga, så afgörande omständigheter, som Rodin såg sig ett rof för denna sjukdom, hvilken förlamade hans krafter, då han som bäst behöfde hela sin verksamhet, alla sitt snilles hjälpkällor.

Med sin flaska under näsan, stod kardinalen en lång stund alldeles orörlig vid dörren; slutligen närmade han sig till sängen.

Rodin, uppretad öfver denna envishet, och önskan undslippa ett samtal, som af många skäl var honom särdeles motbjudande, vände sig hastigt åt väggen och låtsade sofva.

Men prelaten, som föga brydde sig om denna låtsade sömn, och som hade fast beslutat att draga fördel af det svaghetsstillstånd, hvori Ro-

din nu befann sig, tog en stol och satte sig utmed jesuitens hufvudgård, oaktadt den motvilja han hyste för att befinna sig hos en kolerasjuk.

— Min vördade och älskade fader . . . huru befinner ni er nu? yttrade han i en honungsöt ton, som hans brytning på italienska gaf ett ännu skrymtaktigare uttryck.

Rodin gjorde sig döf, andades hårdt och svarade icke.

Kardinalen, som, ehuru han hade handskar, kände mycken motvilja för att vidröra den sjukes hand, tog den dock slutligen, skakade den sakta och upprepade med något högre röst:

— Min vördige och käre fader! . . . svara mig då . . . jag besvär er!

Rodin kunde icke undertrycka en känsla af vredgad otålighet, men fortför att vara stum.

Kardinalen var icke den, som blef modfärd af så litet; han skakade ånyo, något starkare än förut, jesuitens hand, och upprepade med en flegmatisk halsstarrighet, som skulle kunnat bringa den tålmodigaste menniska ur koncepterna:

— Min vördige och käre fader — eftersom ni icke soffer, så hör mig . . . jag ber.

Förbittrad af plågorna, och utom sig af prelatens envishet, vände Rodin hastigt hufvudet, fästade på romaren sina ihåliga, af en hämsk eld flammande ögon, och, med läpparna förvidrade af ett sardoniskt leende, yttrade han bittert:

— Ni är då mycket angelägen, Monseigneur, att få se mig balsamerad, såsom ni nyss sade . . . och utställd i ett likrum . . . efter ni kommer så der och stör mig under själtåget, just för att påskynda mitt slut.

— Min bäste far! . . . hvad säger ni? Store Gud!

Kardinalen höjde sina händer mot himlen, för att kalla den till vittne af den ömma del, han tog i allt hvad som rörde Rodin.

— Jag säger bara hvad jag nyss hörde, Monseigneur, ty den här brädväggen är tunn, återtog jesuiten med fördubblad bitterhet.

— Om ni deræd menar, att jag af hela min själ önskat . . . önskar er en fullkomligt kristlig och exemplarisk hädanfärd . . . o! . . . då bedrar ni er icke, min käre fader. Ni har hört aldeles rätt, ty det skulle vara mig oändligen ljuft att se er, efter en så väl tillryggalagd lefnad, bli ett föremål för de rättrognes tillbedjan.

— Och jag — skrek Rodin, ehuru med svag och staplande röst — jag säger er Monseigneur, att det ligger en grymhet i att uppsända dylika önskningar i närvaro af en sjuk, hvars tillstånd är så förtvifladt. Ja — återtog han med en oväntad häftighet — må man akta sig . . . förstår ni . . . om man besvärar mig . . . om man plågar mig oupphörligt . . . om man icke unnar mig att i frid få rossla ut min dödsångest . . . så tvingar man mig att dö på ett föga kristligt sätt. Det vill jag underätta er om . . . och ifall man räknar på ett uppbyggligt skådespel, för att draga nytta deraf . . . så har man missräknat sig.

Som detta anfall af vrede hade på det smärtsammaste sätt utmattat Rodin, sjönk han åter ned på örngottet, torkande med en snusäduk sina torra och blödande läppar.

— Åh kors, lugna er, min allrakäraste pater, sade kardinalen i faderlig ton. — Hys ej sådana sorgliga idéer. Säkert har Försynen några stora afsigter med er, emedan den redan räddat er ur en så stor fara . . . Låtom oss hoppas, att den äfven skall frälsa er ifrån den fara, som nu hotar.

Rodin svarade med ett stråft mummel, och vände sig åter emot väggen.

Den ocfterrättlige prelaten fortfor:

— Försynen, min bäste fader, har icke inskränkt sina afsigter endast till er salighet; den har ju derjemte bevisat sin makt på ett annat sätt . . . Hvad jag nu har att säga er, är af yttersta vikt — hör mig derföre uppmärksamt.

Rodin, utan att vända sig om, yttrade med en bitter och vredgad ton, som tillkännagaf ett verkligt lidande:

— De vilja min död! . . . mitt bröst brinner . . . mitt hufvud värker så, att det kan spricka . . . och de äro utan barmhertighet! Ha! . . . jag lider som en fördömd!

— Redan! sade romären helt sakta och ondskefullt smälende åt denna sarkasm. Derefter yttrade han högt:

— Tillåt mig vara envis, min allra bäste fader — bemöda er att höra mig! . . . jag försäkrar, att ni icke skall ångra det.

Rodin, som låg utsträckt i sängen, upplyftade, utan att säga ett ord, sina båda händer, hvilka voro hårdt knäppta kring näsduken. Efter denna förtviflansfulla åtbörd, nedföll armarna raka, på ömse sidor om kroppen.

Kardinalen höjde omärkligt på axlarna och uttalade, långsamt och med tonvigt, följande ord, så att Rodin ej måtte förlora ett enda:

Min bäste fader! Det har behagat Försynen foga så, att ni, under ett anfall af yrsel, upptäckt ganska viktiga saker.

Prelaten afvaktade med otålig nyfikenhet resultatet af den fromma snara, han utlagt för jesuitens mattade förstånd.

Men denne, som ännu låg vänd åt väggen, tycktes icke hafva hört, hvad han sagt.

— Ni tänker säkert på mina ord, värdaste fader, återtog kardinalen.

— Deri gör ni rätt; ty det handlar om en ganska viktig sak. Ja, jag upprepar det . . . Försynen ville, att ni under yrseln skulle yppa era hemligaste tankar . . . i det ni för mig . . . men för mig ensam, lyckligtvis . . . uppenbarade saker, som på det farligaste sätt kunde skada er, Kortligen — under er yrsel i natt, hvilken varade omkring två timmar, upptäckte ni det hittills dolda ändamålet med era hemliga stämplingar i Rom, era intriger med flera medlemmar af det beliga kollegium.

Kardinalen steg härvid upp af stolen, och ställde sig lutad öfver Rodin, för att kunna uppsnappa uttrycket i hans ansigte.

Men denne gaf honom icke tid dertill.

Som ett lik, hvilket är underkastadt verkningen af galvaniska stapeln, rörer sig med häftiga och sällsamma sprittningar, likaså hoppade Rodin till i sängen. Han vände sig om och satte sig upp, då han hörde prelatens sista ord.

— Han har förrådt sig, sade Malipieri med låg röst och på italienska.

Derefter skyndade han att åter sätta sig, och fästade på jesuiten ett par ögon, som gnistrade af triumferande glädje.

Fastän Rodin icke hört Malipieris svaga utrop, fastän han icke märkt det jublande uttrycket i dennes fysionomi, så begrep han dock, oakadt sin svaghet, hvilken förfärlig oförsigtighet han, genom sin hastiga rörelse, hade begått. Han strök långsamt med handen öfver pannan, som om han känt ett slags svindel, hvarefter han kastade vilda och förvirrade blickar omkring sig, och förde till munnen sin snusnäsduk, hvaruti han bet under några sekunder.

— Er lifliga sinnesrörelse, er häpnad och skrämsel öfvertyga mig — ack! . . . alltför säkert — om den sorgliga upptäckt, jag gjort, — återtog kardinalen, allt mer och mer triumferande öfver framgången af sin list och seende sig nära att äntligen genomtränga denna så maktpåliggande hemlighet. — Således, min käre fader, fortfor han, finner ni väl, huru angeläget det bör vara för er att ingå äfven i de allra minsta detaljer angående ert anslag och era medbrottsliga i Rom. På detta sätt allena kan ni hoppas öfverseende och skonsamhet af den Heliga Stolen, särdeles om era bekännelser blifva tillräckligt tydliga och omständliga, för att fylla några luckor, hvilka dessutom äro oundvikliga vid en upptäckt, som göres under feberyrseln.

Rodin, som nu hämtat sig ifrån sin första sinnesrörelse, märkte, ehuru för sent, att han blifvit narrad, och att han hade på ett ganska farligt sätt blottat sig, icke med ord, men genom en betydelsefull rörelse af bestörtning och förskräckelse.

Jesuiten hade verkligen i första ögonblicket, då han hörde sig anklagas för hemliga stämplingar, fruktat, att han under yrseln kunnat förråda sig, men efter några minuters eftertanka kom han, oakadt sjukdomen mycket omtöcknat hans förstånd, till en ganska förnuftig slutsats. Han tänkte:

"Om den der listige Romaren visste min hemlighet, så skulle han nog akta sig att säga mig det; — han har således endast misstankar, förökade af den ofrivilliga rörelse, jag nyss icke kunde återhålla".

Rodin aftorkade kallsvetten, som strömmade från hans brännheta panna. Den starka sinnesrörelsen förvärrade ännu mer hans redan så betänkliga tillstånd. Tillintetgjord af trötthet, förmådde han icke längre blifva sittande i sängen, utan kastade sig tillbaka ned på örongottet.

— *Per Bacco!* tänkte kardinalen, förskräckt öfver uttrycket i jesuitens ansigte. Om han skulle ge sig till att dö nu, just nu . . . innan han hunnit säga något, och sålunda undslippa den snara, jag så skickligt utlade för honom?

Prelaten nedlutade sig ifrigt öfver Rodin, sägande:

— Hvad fattas er då, min bäste fader?

— Jag känner mig svag . . . Monseigneur! . . . Hvad jag lider står ej att beskrifva.

— Lätom oss hoppas, min bäste fader, att denna kris ej måtte ha några farliga följder . . . men som motsatsen visserligen kan inträffa, så är det för er själs salighet nödvändigt, att ni genast gör mig en fullkomlig . . . en ganska omständig bekännelse . . . om ock denna bekännelse

skulle medtaga alla era krafter . . . Det eviga lifvet är väl mera värdt, än detta förgängliga.

— Hvilken bekännelse menar ni, Monseigneur? sade Rodin med svag röst och ett sardoniskt leende.

— Huru? . . . hvilken bekännelse? . . . Era bekännelser angående de farliga intriger, ni spunnit i Rom.

— Hvilka intriger?

— Hm! . . . De intriger ni under er feberyrsel upptäckte, svarade prelaten, med en allt mera retad otålighet. — Ha icke era bekännelser varit tydliga. Hvarifrån nu denna brottsliga tyekan att fullständiga dem?

— Mina bekännelser ha varit . . . tydliga? . . . ni försäkrar mig derom? . . . sade Rodin, i det han stannade nästan vid hvarje ord; till den grad hade han svårt för att tala. Men hans viljas energi, hans själsnärvaro, öfvergäfvade honom icke ens nu.

— Ja — jag upprepar det ännu en gång — sade kardinalen; — undantagandes några luckor, voro era bekännelser ganska tydliga.

— Om så är, så . . . hvartill skulle det då tjena att jag upprepade dem? . . . Och samma ironiska leende, som förut, krusade åter Rodins blåa läppar.

— Hvartill skulle det tjena? ropade prelaten, vredgad. — Det skulle tjena till att bereda er förlåtelse; ty, om man beviljar öfverseende och aflösning åt en ångerfull syndare, som bekänner sina fel, så finnes deremot för den förhärdade syndaren ingenting annat än bannlysning och fördömelse.

— O, hvilken tortur! . . . det är att stekas vid sakta eld . . . mumlade Rodin, hvarest han tillade:

— Emedan jag sagt allt, så har jag ju ingenting vidare att meddela er; — ni vet ju alltsammans.

— Jag vet alltsammans . . . ja visst; det är sant . . . jag vet alltsammans — återtog prelaten med dundrande röst. — Men på hvad sätt har jag fått veta det? — genom bekännelser, dem ni gjorde, utan att ens hafva ringaste medvetande af era handlingar. — Och ni tror, att detta skall räknas er till godo? . . . Nej . . . nej — Tro mig: detta ögonblick är högtidligt . . . döden hotar er; — ja — döden hotar er. — Darra då för att säga en hädande lögn, ropade prelaten, allt mer och mer uppretad och häftigt skakande Rodins arm. — Frukta för de eviga lågorna, i fall ni vågar neka till hvad ni vet vara sanning! . . . Nekar ni dertill?

— Jag skall icke neka till någonting . . . sade Rodin långsamt och med svårighet; — men — lemna mig i fred! —

— Ändtligen har då Gud upplyst er! . . . sade kardinalen med en suck af tillfredsställelse.

I tanka att nu hafva hunnit målet, återtog han:

— Lyssna till Herrans röst; — den skall säkert leda er, min käre pater. — Ni nekar således icke?

— Jag var . . . i yrsel . . . jag . . . kan . . . således . . . icke neka . . . o Gud, hvad jag lider! tillade Rodin i form af parentes — jag kan

således icke neka till de dårskaper, jag under min sjukdomsyrsel kunnat yftra . . .

— Men när dessa så kallade dårskaper äro i enlighet med verkligheten — ropade prelaten, rasande öfver att se sig bedragen i sin väntan.

— Men när nu yrseln är en ofrivillig, genom Försynens vilja aftvingad bekännelse? . . .

— Kardinal Malipieri! . . . er list . . . uppgår icke . . . mot min . . . dödsångest . . . återtog Rodin med slochnande stämma. — Beviset uppå att jag icke yppat min hemlighet . . . i fall jag har någon . . . är att ni . . . vill förmå mig . . . att säga den.

Jesuiten hade, oakadt sina plågor, oakadt sin tilltagande svaghet, likväl styrka nog att till hälften resa sig upp i sängen och se prelaten stint i ansigtet, samt gäcka honom med ett leende af djefvulsk ironi.

Sedermera föll han åter ned på sitt örongott, lade båda händerna sammanknutna på bröstet, och uppgaf en djup suck af ångest och qual.

— Förbannelse! . . . Den infernaliska jesuiten har gissat till mina tankar — sade kardinalen för sig sjelf, i det han med raseri stampade i golfvet. — Han märkte, att den första sinnesrörelse, han visade, hade komprometterat honom — tänkte han vidare. — Har är nu på sin vakt . . . Jag skall ingenting vinna . . . om jag icke drager fördel af den svaghet, hvori han befinner sig . . . om jag icke tar min tillflykt till de ihärdigaste anfaktelser . . . hotelser . . . skrämnel.

Prelaten hann ej tala ut; dörren öppnades hastigt och pater d'Aigrigny inträdde, ropande med ett utbrott af ousäglich glädje:

— En förträfflig nyhet!

XII.

DEN GODA NYHETEN.

På det upprörda uttrycket i pater d'Aigrignys anletsdrag, på hans blekhet och vacklande gång, kunde man märka, att den obyggliga tilldragelsen vid Notre-Dame hade haft ett ganska menligt inflytande på hans helsa. Emellertid var hans ansigte strålände och triumferande, då han inträdde i Rodins kammare, ropande:

En förträfflig nyhet!

Vid dessa ord spratt Rodin till; i trots af sin svaghet, upplyfte han hastigt hufvudet; hans ögon flammade, nyfikna, oroliga, forskande; vinkande med sin asmagrade hand pater d'Aigrigny att komma närmare sängen, yftrade han med en röst, så staplande och svag, att den knappast hördes:

— Jag känner mig mycket sjuk . . . kardinalen har nästan gjort slut med mig . . . Men om denna förträffliga nyhet angår Renneponska affären . . . hvars åtanka sönderliter mig . . . och hvarom jag på länge icke hört talas . . . så tror jag . . . att jag skulle bli räddad.

— Lycka till då! — ropade d'Aigrigny, som hade glömt doktor Ba-leiniers föreskrift, att man icke fick tala med Rodin om maktpåliggande saker.

— Ja! — upprepade d'Aigrigny. . . Jag lyckönskar er då till er

räddning. — Läs . . . och fröjda er! . . . Hvad ni förut spått, har nu inträffat.

— Han uppdrog ur fickan ett papper och lemnade det åt Rodin, som fattade det med darrande hand.

Några minuter förut skulle Rodin varit fullkomligt ur stånd att fortsätta sitt samtal med kardinalen, om äfven försigtigheten hade medgifvit det; äfvenledes skulle han då varit oförmögen att läsa en enda rad, till den grad var hans syn svag och skum; men vid pater d'Aigrignys ord lifvades han så af hoppet, att han genom en otrolig ansträngning af sin starka vilja satte sig upp och med full uppmärksamhet, med redig och lifvad blick, hastigt genomläste papperet, som d'Aigrigny gifvit honom.

Kardinalen, bestört öfver denna plötsliga förvandling, frågade sig sjelf, om det var samme man, hvilken några minuter förut hade nedfallit på sin bädd, utan rörelse, nästan utan lif.

Knappt hade Rodin läst, förrän han uppgaf ett doft glädjerop, i det han med en böjning i rösten, omöjlig att återgifva, sade:

— Således en? — Det börjas! det går! . . .

Under en slags hänryckning tillsöt han nu ögonen; ett leende af högmodig triumf spridde sig öfver hans anletsdrag, och gjorde dem ännu hiskigare derigenom, att de gula, murknade tänderna dervid blottades. Hans sinnesrörelse var så stark, att papperet, som han läst, föll ur hans darrande hand.

— Han förlorar sansen, yttrade pater d'Aigrigny, i det han, full af oro, lutade sig öfver Rodin. — Det är mitt fel; — jag glömdo doktor Balcinrys förbud att tala med honom om viktiga affärer.

— Nej . . . nej . . . gör er ingen förebräelse — sade Rodin med låg röst, i det han till hälften satte sig upp i sängen, för att lugna pater. — Denna så oväntade glädje skall måhända göra mig frisk. — Ja — jag vet icke sjelf, hvad jag känner . . . men . . . se . . . betrakta mina kinder . . . jag tycker, att de få färg . . . och det för första gången, sedan jag blef fastspikad vid denna eländets bädd. — Jag känner nästan någon hetta i ansigtet.

Rodin hade rätt.

En svag och flyktig rodnad hade hastigt spridit sig öfver hans blekgula, isade kinder; till och med rösten, ehuru ännu lika svag, blef dock mindre staplande, och han ropade med en ton af öfvertygelse, så exalterad, att pater d'Aigrigny och prelaten spratto till dervid:

— Denna första framgång är oss en borgen för alla de öfriga. — Jag läser i framtiden . . . ja . . . ja . . . tillade Rodin i inspirerad ton — vår sak skall segra . . . alla medlemmarne af den afskyvärda familjen Rennepont . . . skola . . . krossas . . . och det . . . inom ganska kort tid.

Här afbröt jesuiten, och nedsjönk på kudden, sägande:

— O! — glädjen quäfver mig! . . . jag kan icke tala.

— Hvad är då på färde? . . . frågade kardinalen pater d'Aigrigny.

Denne svarade med en skrymtaktigt rörd ton.

— En af familjen Renneponts arfvingar, en eländig haultverkare,

förstörd genom ytterliga utsväfningar, har dött för tre dagar sedan, vid en ohygglig orgie, der man med oerhörd ogudaktighet trotsatt koleran. — I anseende till min opasslighet och ännu en annan omständighet, har jag först i dag kunnat erhålla skriftligt bevis uppå, att han är död, han — detta beklagansvärda offer för oordentlighet och laster. För resten erinrar jag mig orden af hans reverens (han pekade på Rodin), som sade:

”De värsta fiender, som dessa afkomlingar af den afskyvärda renegaten Rennepont kunna hafva, äro deras egna onda passioner . . . Må då dessa bli våra bundsförvandter emot denna ogudaktiga slägt!” — Så har det nu gått med Jacques Rennepont.

— Ni ser det, — sade Rodin, med en röst, så svag, att den nästan blef otydlig — straffet börjar redan. — En Rennepont är död . . . och . . . betänk det väl . . . detta begrafningsbevis . . . tillade jesuiten, pekande på papperet, som pater d’Aigrigny höll i handen — skall en dag inbringa 40 millioner francs åt Jesu samfund . . . och det derföre . . . att jag . . . har . . .

Rodins läppar allena, men icke rösten, fulländade denna mening. Rösten blef så svag, att orden ej mer kunde urskiljas; slutligen bortdog den alldeles. — Luftröret, sammandraget till följe af den starka sinnesrörelsen, framsläppte icke mer något ljud.

Jesuiten, långt ifrån att oroa sig deröfver, fullbordade sin mening med en uttrycksfull pantomin. Med stolthet drog han hufvudet tillbaka och förde pekfingeret ett par gånger emot pannan, viljande dermed uttrycka, att det var hans snille, hans ledning, som man hade att tacka för detta första resultat.

Men snart nedföll han utmattad, flåsaude, på sin säng, och förde näsduken till sina förtorkade läppar. *Denna lyckliga nyhet*, såsom pater d’Aigrigny kallade den, hade icke gjort Rodin frisk. Endast för ett ögonblick hade han haft mod att glömma sina plågor. Också försvann innan kort den svaga rodnad, som så plötsligt hade färgat hans kinder. Ansigtet blef åter lika blekblått. Hans plågor, för ett ögonblick afsaktade, fördubblades nu till den grad, att han konvulsiviskt vred sig under täcket och lade ansigtet mot örongottet, i det han sträckte upp armarna, styfva som jernstänger, och sammanknöt händerna.

Efter denna lika svåra som hastiga kris, hvarunder pater d’Aigrigny och kardinalen visade sig mycket beställsamma, blef hans ansigte öfverhöjdt af kallsvett. Han gjorde nu tecken åt de båda närvarande, att han led mindre och att han ville dricka af en dekokt, som stod på bordet och den han med handen utvisade. Pater d’Aigrigny gick att hemta den, och, oaktadt all sin motvilja, måste kardinalen stödja den sjuke, medan d’Aigrigny gaf honom in några matskedar af medikamentet, som genast stillade plågorna.

— Vill ni, att jag skall ropa herr Rousselet? — sade pater d’Aigrigny till Rodin, då denne åter låg utsträckt på sin säng.

Rodin skakade nekande på hufvudet. Derefter samlade han ånyo sina krafter, upplyfte högra handen, öppnade den helt och hållet, lade på densamma sitt venstra pekfinger, och gjorde tecken åt pater d’Aigrigny,

visaude honom byrån, som stod i ett hörn af rummet; — ty, då han icke förmådde tala, ville han skrifuva.

— Jag förstår nog ert vördighet, — sade d'Aigrigny; — men först måste ni lugna er. — Rättou, om det behöfs, skall jag gifva er skrifmaterialier.

Tvenne hårda slag, icke på dörren till Rodins kammare, men på dörren till det yttersta rummet, afbröto denna scen; af försigtighet, och på det hans samtal med Rodin ej måtte höras af någon, hade pater d'Aigrigny bedt herr Rousselet hålla sig i det yttersta af de tre rummen.

Pater d'Aigrigny gick nu igenom det nästa rummet, öppnade dörren till det tredje, och fann der herr Rousselet, som lemnade honom ett stort konvolut sågande:

— Jag ber om förlåtelse, att jag stör er, min far; men det har blifvit mig anbefaldt att genast på ögonblicket framlemnä detta.

— Jag tackar er, herr Rousselet, sade pater d'Aigrigny och tillade: — Vet ni, hur dags herr Baleinier återkommer?

— Åh, han dröjer icke länge, ty han vill, innan natten kommer, företaga den smärtsamma operationen, som skall ha en afgörande verkan på pater Rodins tillstånd, — och jag håller på att laga i ordning den der, — tillade Rousselet, i det han pekade på en besynnerlig, förfärlig apparat, den d'Aigrigny med ett slags fasa betraktade.

— Jag vet icke, om den symptomen är farlig — sade d'Aigrigny, — men hans vördighet har nyss på stunden förlorat målet.

— Det är tredje gången på åtta dagar, som denna bändelse inträffar, — sade herr Rousselet — men doktor Baleiniers operation skall verka på luftröret, såväl som på lungorna.

— Är den der operationen mycket smärtsam? — frågade pater d'Aigrigny.

— Jag tror icke att kirurgien kan framtä någon pinsammare — svarade läkare-cleven. — Också gör doktor Baleinier allt hvad han kan, att för pater Rodin dölja dess beskaffenhet.

— Vill ni vara så god och vänta på doktor Baleinier och säga oss till, när han kommer, — sade pater d'Aigrigny och återvände till sjukrummet.

— Der satte han sig vid Rodins hufvudgärd, och yttrade, i det han visade honom det stora konvolutet:

— Vi hafva fått flera motsägande berättelser rörande vissa personer af familjen Rennepont, hvilka synts mig förtjena att särskilt omförmälas. Som min opasslighet under några dagar hindrat mig att personligen se, hvad jag ville se, . . . ty jag är i dag för första gången uppe, så . . . men jag vet icke, min far, tillade han, vänd till Rodin, om ert tillstånd tillåter er att höra . . .

Rodin gjorde en åtbörd, på en gång så bönfallande och så förtviflad, att pater d'Aigrigny väl insåg, att det skulle vara åtminstone lika farligt att vägra Rodins begäran, som att bifalla den. — Derefter vände han sig till kardinalen, som ännu var lika otröstlig öfver att ej hafva kunnat utleta jesuitens hemlighet, och sade med en vörtnadsfull artighet, i det han visade honom brefvet:

— Tillåter ers eminens?

Prelaten höjde hufvudet och svarade:

— Era affärer äro ju äfven våra, min käre fader, och kyrkan bör alltid glädja sig åt det, som gläder ert ärofulla samfund.

Pater d'Aigrigny bröt förseglingen på konvolutet; det innehöll flera särskilda skrivelser.

Efter läsningen af den första, förmörkades hans anletsdrag plötsligen, och han sade med allvarlig och något bruten röst:

— Det är en olycka — en stor olycka!

Rodin vände häftigt hufvudet åt hans sida och betraktade honom med orolig och frågande blick.

— Florine har dött i koleran, — återtog pater d'Aigrigny. — Är det icke föregligt? — tillade pater, gnuggande papperet emellan händerna. — Och det föregligaste är, att den usla varelsen har, före sin död, bekänt för fröken de Cardoville, att hon länge spionerat på sin matmor, och det enligt ers vördighets befallning.

Underrättelsen om Florines död och om de bekännelser, hon gjort sin matmor, föreföll Rodin sannolikt såsom ett hinder för hans planers lyckliga framgång, ty han lät höra ett oartikuleradt mummel, och, oakadt den oerhörda mattigheten, uttryckte hans anletsdrag ett häftigt missnöje.

Pater d'Aigrigny öfvergick till en annan berättelse, läste den och sade:

— Denna berättelse, som rör marskalk Simon, är icke direkte ledsam, men långt ifrån att vara tillfredsställande, ty totalsumman af dess innehåll tillkännager en förbättring i marskalkens belägenhet. Underrättelser från annan hand skola väl visa, om denna not förtjenar någon trovärdighet.

Rodin gjorde en otalig och häftig åtbörd, till tecken att d'Aigrigny skulle skynda sig att läsa.

Patern läste följande:

”Man försäkrar, att marskalkens sinne visar sig, sedan flera dagar, mindre nedslaget, mindre otaligt, mindre upprördt. Han har nyligen tillbringat trenne timmar i sällskap med sina döttrar. — Den allt mera klarnade fysionomie på hans bistre soldat, Dagobert, kan anses såsom en säker symptom af ögonskenlig förbättring i marskalkens tillstånd.

”Igenkända på stilen, hafva de båda anonyma brefven blifvit af Dagobert återlemnade till brefbäraren, utan att hafva varit öppnade af marskalken. — Man måste laga så, att de på annat sätt komma honom tillhanda.”

Efter läsningen häraf, blickade pater d'Aigrigny på Rodin och sade:

— Ers vördighet tycker säkert som jag, att denna not kunnat vara mera tillfredsställande?

Rodin höjde på hufvudet. — Man läste på hans sammandragna fysionomi, huru mycket han led af att ej kunna tala. Tvenne gånger förde han handen till strupen, i det han med ångest betraktade pater d'Aigrigny.

— Ack! — ropade denne sednare med vrede och bitterhet, efter att hafva genomgått en annan rapport: — för en lycklig händelse med för denna dag flera olyckliga.

Vid dessa ord, dem patern med mycken ifver uttalade, vände Rodin sig lifligt åt honom, sträckte mot honom sina darrande händer och gjorde honom frågor medels blickar och åtbörder.

Kardinalen, som delade hans otålighet, yttrade till pater d'Aigrigny.

— Hvad innehåller då denna rapport, min fader?

— Man trodde, — svarade d'Aigrigny, — att herr Hardys vistande i vårt hus var fullkomligt okänt för hela världen — och likväl har man nu anledning befara, att Agricola Baudoin uppsårat sin fornde patrons vistelseort och skaffat till honom ett bref, genom biträde af en karl här i huset. Således — tillade pater d'Aigrigny förbittrad — skulle då, under dessa trenne dygn, på hvilka det varit mig aldeles omöjligt att besöka Hardy i den af honom bebodda paviljongen, en af hans upppassare låtit muta sig. — Bland dem är en enögd, som jag alltid misstrott, . . . den uslingen! . . . Men nej! . . . jag vill icke tro på ett sådant förräderi . . . dess följder vore alltför olyckliga . . . ty jag vet, jag, bättre än någon annan, huru sakerna stå, och jag förklarar, att en sådan brevexling kunde förstöra allt, emedan den hos Hardy skulle återväcka länge sedan inslurade minnen och idéer, dem man gjort sig så mycket besvär att insöfva. — På detta sätt skulle kanhända allt, hvad jag under Hardys vistande härstädes så skickligt och konstenligt uppbyggt, på en enda dag nedrifvas . . . Men lyckligtvis handlar det, i denna not, endast om tvifvelsmål . . . förmodanden . . . farhågor, och de öfriga underrättelserna, dem jag anser mera pålitliga, skola, som jag koppas, ej bekräfta riktigheten af dessa misstankar.

— Ja, min bäste far, man bör ännu icke misströta, sade kardinalen.

— En god och rättvis sak har alltid Herrans bistånd.

Detta uttryck, ehuru fullt af tillförsigt, tycktes föga lugna pater d'Aigrigny, som förblef tankfull och nedslagen, medan Rodin, utsträckt på sitt plågoläger, hade konvulsiviska ryckningar, orsakade af en stum förbittring öfver detta nya streck i hans uträkningar.

— Låtom oss se denna sista not — sade abbé d'Aigrigny, efter ett ögonblicks begrundande tystnad. — Jag hysar alltför mycket förtroende till den person, som lemnat mig dessa underrättelser, för att draga deras riktighet i tvifvelsmål. — Mätte nu dessa helt och hållet motsäga de öfriga!

För att icke afbryta gången af de händelser, som omtalas i denna sista not, hvilken skulle göra ett så förfärligt intryck på de handlande personerna i detta uppträde, låta vi läsarnes egen inbillning ifylla alla de utrop af förvåning, raseri, hat och fruktan, dem pater d'Aigrigny utstötte, äfvensom Rodins förfärliga pantomim, under läsningen af denna fruktansvärda skrifvelse, resultatet af en de vördiga fäderna tillgifven agents trogna och noggranna iakttagelser.

XIII.

DEN HEMLIGA NOTEN.

Pater d'Aigrigny läste följande:

"För tre dagar sedan anlände abbé Gabriel de Rennepont, som aldrig för varit hos fröken de Cardoville, till denna dams hotell, klockan half två på eftermiddagen, och dröjde der, tills klockan var nära fem.

"Nästan omedelbarligen efter abbéens bortgång skyndade tvenne betjenter ut ifrån hotellet; den ene begaf sig till marskalk Simon, den andre till smeden Agricola Baudoin, och ifrån honom till prins Dschalma.

"I går omkring klockan tolf kommo marskalk Simon och hans båda döttrar till fröken de Cardoville; en liten stund derefter anlände äfven abbé Gabriel, åtföljd af Agricola Baudoin.

"En lång öfverläggning ägde rum emellan dessa personer och fröken de Cardoville, hos hvilken de qvardröjde till klockan half fyra.

"Marskalk Simon, som ditkommit åkande, bortgick till fots, åtföljd af sina båda döttrar. Alla tre syntes mycket glada, och man har till och med, i en af de aflägsnaste alléerna på Elysieska fälten, sett marskalk Simon med ömhet och mycken rörelse omfatta sina båda döttrar.

"Abbé Gabriel de Rennepont och Agricola Baudoin voro de, som sist bortgingo.

"Abbé Gabriel gick, enligt hvad vi sedan hafva fått veta, hem till sig. Smeden deremot, som man hade flera skäl att gifva akt på, begaf sig till en vinhandlare på gatan La Harpe. — Man följde honom i hamn och häls; han begärde en butelj vin, och satte sig längst in i en vrå af rummet, till venster; men han drack icke, utan satt der blott, helt tankfull och tycktes vänta på någon.

"Då en timma var förliden, kom också en karl af ungefär trettio års ålder, brunett, högväxt och blind på venstra ögat. Han var klädd i kastanjefärgad rock och svarta byxor, samt var barhufvad. — Säkert kom han från något ställe i grannskapet. — Denne karl satte sig vid samma bord, som smeden.

"Ett ganska lifligt samtal, men hvaraf man dock beklagligtvis ingen ting kunde höra, börjades emellan dem båda. Efter ungefär en halftimmas förlöpp lade Agricola Baudoin i den enögde mannens hand ett paket, som säkert måtte ha innehållit guldmynt; det kunde man se på dess ringa omfång och på den djupa tacksamhet, hvarmed den enögde karlen emottog det. Derjemte erhöll han af Agricola Baudoin ett bref, som denne sednare med mycken ifver syntes anbefalla honom, och hvilket den enögde karlen sorgfälligt stoppade i sin ficka, hvarefter de åtskiljdes, då smeden sade: — Vi råkas i morgon!

"Efter denna upptäckt, trodde man sig äga särskilt anledning att följa den enögde karlen. — Han lemnade gatan La Harpe, gick öfver Luxembourg och inträdde i *Inrättningens Hus* på gatan Vaugirard.

"Följande morgon begaf man sig helt tidigt till trakten omkring krogen på gatan La Harpe, ty man visste ej timman, då Agricola och den

enögdde karlen åter skulle råkas. Man väntade till klockan half tu; då kom smeden.

"Som man hade gjort sig nästan oigenkännelig, af fruktan att blifva observerad, kunde man, såsom aftonen förut, gå in på krogen och sätta sig vid ett bord helt nära smeden, utan att hos honom väcka misstankar. — Snart kom den enögdde mannen, och lemnade honom ett bref med svart lack.

"Vid åsynen af detta bref, syntes Agricola Baudoin så rörd, att man tydligen såg en tår nedtillrä på hans mustascher, innan han bröt skrivelsen.

"Brevet var mycket kort, ty smeden använde icke två minuter till dess genomläsande. Men icke desto mindre tycktes det göra honom så glad, så lycklig, att han hoppade till, der han satt på stolen, och hjertligt kramade den enögdde karlens hand. Derefter tycktes Agricola enträget bedja den andra om något, som denne afslog. — Slutligen syntes den enögdde ge vika, och de följdes båda ut ifrån krogen.

"Man gjorde nu, såsom dagen förut — man följde dem på afstånd. Den enögdde inträdde i ofvanbemälda hus på gatan Vaugirard. Agricola följde honom ända till porten, och började vanka af och an, längs murarna, liksom hade han velat göra sig bekant med lokalen. Emellanåt skref han några ord i en annotationsbok.

"Derefter begaf smeden sig hastigt till Odéon, der han tog en kabriolett. — Man gjorde liksom han; — man tog också en kabriolett och följde honom. Han för till gatan Anjou, till fröken de Cardoville.

"Af en lycklig händelse fogade det sig så, att just i det ögonblick, då man såg smeden inträda i hotellet, körde en vagn med fröken de Cardoville's livré ut derifrån. I denna vagn satt frökens stallmästare, jemte en man, som var mycket ful, uselt klädd och ofantligt blek.

"Då denna så utomordentliga omständighet ej kunde annat än väcka uppmärksamhet, föresatte man sig att ej lemna vagnen ur sigte. Den för direkte till poliskammaren.

"Fröken de Cardovilles stallmästare steg ur, tillika med den fula karlen; alla tre ingingo i polisvaktkontoret; efter en halftimmas förlopp utkom frökens stallmästare helt allena, och uppsteg i vagnen, för att fara till Palais-de-Justice. Ditkommen, begaf han sig direkte till den kungliga prokuratorn, hos hvilken han dröjde ungefär en half timma. Derefter återvände han till fröken de Cardovilles hotell på gatan Anjou.

"Man har af säker hand fått veta, att herrar d'Ormesson och Valbelle, ganska utmärkta och skickliga advokater, hafva samma dag, klockan åtta på aftonen, emottagit en klagoskrift, rörande fröken de Cardovilles inspärrande på därhuset; äfvensom att samme instruktionsdomare, som infann sig hos fröken, under dess vistande hos doktor Baleinier, har tillika med de tvenne förutnämde herrarne haft ett långt samtal med fröken de Cardoville, uti dess hotell; hvilket samtal räckte ända till klockan tolf på natten, och hvarvid Agricola Baudoin jemte tvenne andra arbetare från herr Hardys fabrik voro närvarande.

"I dag för prins Dschalma till marskalk Simon. Der tillbragte han

tre och en half timma, hvarefter marskalken och prinsén sannolikt begåfvos sig till fröken de Cardoville, ty deras vagn stannade vid hennes port på gatan Anjou. — En oförutsedd händelse gjorde, att man ej kunde taga fullkomlig kännedom härom.

Man har fått veta, att arresteringsorder är utfärdad emot en person, vid namn Leonard, till förene baron Tripeauds factotum. Denne Leonard är misstänkt för att hafva varit egentliga anstiftaren till branden vid herr François Hardys fabrik. Agricola Baudoin och tvenne hans kamrater hafva beskrifvit den karl, hvilken vållade branden, såsom ägande en förvånande likhet med Leonard.

”Af allt detta kan påtagligen dragas den slutsats, att hotellet Cardoville är, sedan några dagar, en brännpunkt för en mängd de verksammaste åtgärder, hvilka allesammans tyckas hvälfva sig omkring marskalk Simon, hans döttrar och herr François Hardy. — Fröken de Cardoville, abbé Gabriel de Rennepont och Agricola Baudoin äro de outtröttligaste, och man har mycket skäl att frukta — äfven de farligaste driffjäderna i dessa förhållanden.”

Då man jämförde denna not med de öfriga underrättelserna, och dervid erinrade sig det framfarna, så blef resultatet af dem alla en hop underrättelser, som för de vördiga fäderna voro ytterst nedslående.

Gabriel hade haft täta och långa sammankomster med Adrienne, som hittills varit honom fullkomligen obekant.

Agricola Baudoin hade satt sig i beröring med herr François Hardy, och rättvisan var på spåren efter anstiftarne till det upplopp, hvarunder hela fabriken blifvit förstörd för baron Tripeauds medtäffare.

Det syntes nästan säkert, att fröken de Cardoville haft ett samtal med prins Descham.

Dessa sammanstående underrättelser bevisa noggsamt, att fröken de Cardoville, trogen sin hotelse till Rodin, då hans dubbla trolöshet blifvit avslöjad, var verksamt sysselsatt med att kring sig förena de strödda medlemmarna af sin familj, för att förmå dem till bekrigande af de farliga fiender, hvilkas afskyvärda anslag nu, sedan de sålunda blifvit uppdagade och ifrigt motarbetades, ej borde hafva någon vidare framgång.

Nu begriper man lätteligen, hvilket äkslag denna not måste vara för pater d'Aigrigny och Rodin. . . . Rodin, som var marterad af sjukdomen, fastkedjad vid sitt plågoläger och försatt i overksamhet, just nu då han såg det ena stycket efter det andra grusas och bortfalla af hans med så mycken konst och möda uppförda byggnad.

XIV.

OPERATIONEN.

Vi hafve afstått ifrån försöket att måla Rodins ansigtsuttryck, ställning och åthörder under läsningen af denna not, hvilken syntes tillintetgöra alla hans under så lång tid bysta förhoppningar; allt skulle på en gång svika honom, och det just i det ögonblick, då ett nästan öfvermenschligt förlitande på framgången af hans ränker gaf honom styrka att ännu

en gång trotsa sjukdomen. Knappast hade han undslupit torturen af de rysliga plågor, som nyss ansatte honom, förrän en enda fix, allt uppslukande, tanke hade bemäktigat sig honom ända till yrsel. — Han hade frågat sig sjelf, hvilken, vändning denna för honom så omätligt viktiga affär kunde hafva tagit under hans sjukdom. Då kom man och meddelade honom först en lycklig nyhet, Jacques' död; men snart tillintetgjordes alla fördelarne af denna död, som förminskade Rennepontska arfvingar från sju till sex. — Hvartill tjenade nu denne mans med så infernalisk list förberedda död, då familjens skingrade medlemmar, hvilka hvar för sig och med en så djefvulsk ihärdighet blifvit förföljda, ända förenade sig, och nu ganska väl kände de fiender, hvilka hittills hade skadat dem i mörkret? — Om alla dessa sårade, blödande, förkrossade hjertan närmade sig till hvarandra, tröstade hvarandra, upplyste hvarandra, och gäfvö hvarandra ett kräftigt, ömsesidigt stöd, så var deras sak vunnen; det ofantliga arfvet kom då ej i de värdiga fädernes händer.

Hvad var att göra? Hvad var att göra?

Hvilken märkvärdig kraft hos en människovilja! — Rodin står ännu med ena foten i grafven — han är nästan döende, han har förlorat målet; likväl misströstar icke ännu detta envisa sinne, så rikt på utvägar till sina önsknings vinnande. — Han tviflar icke på, att ett underverk skall återgifva honom helsan; och detta oryggeliga förtroende till framgången af hans planer, hvilket redan gifvit honom mod att besegra en sjukdom, för hvilken mängen annan skulle dukat under — detta förtroende säger honom, att han ännu skall kunna hjälpa allt, ställa allt till rätta; — men dertill fordras helsan . . . lifvet! . . .

Helsan! . . . lifvet! . . . och likväl vet icke hans läkare, om han skall kunna öfverleva så många och svåra sinnesskakningar . . . om han skall kunna genomgå den rysliga operationen. — Helsan! . . . lifvet! . . . Och Rodin hörde ju nyligen talas om den högtidliga begrafning, man ämnade honom.

Näväl! Helsan, lifvet skall han återfå, säger han för sig sjelf. Ja, . . . han har ju velat lefva tills nu . . . och han har lefvat! . . . Hvarföre skulle han icke lefva ännu längre?

Han skall således lefva! Han vill det!

Allt hvad vi nu hafva nedskrifvit, allt detta tänkte Rodin, i ett enda ögonblick.

Säkert måtte hans anletsdrag genom detta slags moraliska kamp fått ett alltför besynnerligt uttryck, ty pater d'Aigrigny och kardinalen betraktade honom tysta och försagda.

Sedan Rodin en gång hade beslutat att lefva, för att ihärdigt fortsätta striden emot Rennepontska arfvingarna, handlade han ock i öfverensstämmelse med detta beslut. Också trodde sig pater d'Aigrigny och prelaten för några ögonblick vara under inflytandet af en besynnerlig dröm.

Genom en oerhörd viljans ansträngning, och alldeles som om han medelst en fjäder blifvit satt i rörelse, kastade Rodin sig ur sängen, dragande med sig ett af lakanen, hvilket, likt en svepduk, släpade efter den

knotiga, köttlösa kroppen. Rummet var kallt, svetten lackade af jesuitens panna; hans beniga, nakna fötter lemnade märken efter sig på golvet.

— Olycklige! . . . hvad gör ni? . . . Det är att taga lifvet af er! ropade pater d'Aigrigny, som rusade på Rodin, för att med våld tvinga honom att åter lägga sig.

Men denne utsträckte en af sina jernhårda benrangelsarmar, och höll pater d'Aigrigny långt ifrån sig, med en styrka och en vighet, som var alldeles obegriplig, då man besinnar hans af sjukdomen medtagna krafter och den ytterliga mattighet, hvori han nyss var försänkt.

— Han är stark som en fallandesjuk under dess anfall, sade abbé d'Aigrigny, som ställde sig stadigt på benen och samlade all sin kraft, utan att likväl råda på Rodin.

Denne gick med jemna och högtidliga steg till byrån, hvarest fanns allt, som dagligen behöfdes för doktor Baleinier till skrifvande af sina ständigt nya recepter. Jesuiten nedsatte sig vid klaffen af denna byrå, fattade en penna och började skrifva med stadigt hand.

Hans lugna, långsamma och säkra rörelser hade något af den eftertänksamma takt, som man finner hos sömngångare.

Stumma, orörliga, icke vetande, om de drömde eller voro vakna, vid åsynen af detta underverk, stodo kardinalen och markis-abbéen gapande och undrande på Rodins outgrundliga kallblodighet, medan denne satt halfnaken och skref med fullkomligt lugn.

Likväl närmade sig pater d'Aigrigny till honom, sägande:

— Men, min far, detta är ju oförnuftigt!

Rodin höjde på axlarna, vände hufvudet åt honom, afbröt hans tal med en uttrycksfull åtbörd, och gjorde derefter tecken åt honom att nakas, för att läsa det, som blifvit skrifvet.

Abbé d'Aigrigny, som väntade att få se en yrande hjernas osammanhängande utgjutelse, tog pappersbladet, medan Rodin började en annan not.

— Monseigneur! ropade markis d'Aigrigny, — var god och läs detta!

Kardinalen läste de skrifna raderna och sade, i det han återlemnade dem till abbéen, hvares häpnad han delade:

— Det utvisar icke endast sinnesredighet, utan och klokhet och rådhighet. På detta sätt skall man kunna tillintetgöra de hotande samråden af abbé Gabriel och fröken de Cardoville, hvilka tyckas vara de farligaste ledarne af denna koalition.

— Det är i sanning ett underverk! — sade pater d'Aigrigny.

— Ack, min käre fader, — yttrade med låg röst kardinalen, som träffades af dessa jesuitens ord, och skakade på hufvudet med ett uttryck af verklig ledsnad, — hvilken skada, att vi allena skola vara vittnen till hvad här tilldrager sig! Hvilket förträffligt *underverk* skulle man icke eljest kunnat göra häraf? — En i själtåget liggande människa, på en gång till denna grad förvandlad! . . . Om man framställde saken från den sidan, så skulle den nästan gå upp emot underverket med den helige Lazari återuppväckande.

— Hvilken idé, Monseigneur! . . . sade pater d'Aigrigny, halfhvi-

skande. — Den är förträfflig . . . vi få icke glömma den . . . Också är den verkställbar och . . .

Denna lilla oskyldiga thaumaturgiska komplott afbröts af Rodin, som vände hufvudet, gjorde ett nytt tecken åt d'Aigrigny att nalkas, och lemnade honom ännu ett skrifvet pappar, åtföljdt af en liten lapp, hvarpå stodo dessa ord:

Bör vara verkställt inom en timma.

Pater d'Aigrigny genomläste hastigt denna andra not, och utropade derefter:

— Mycket riktigt! . . . Det tänkte jag icke på! . . . Sålunda skall Agricola Baudoins brevexling med Hardy hafva de bästa resultat, i stället att för oss vara skadlig. — I sanning, tillade markisen med låg röst, i det han närmade sig till prelaten, medan Rodin fortfor att skriva, — jag är alldeles förvirrad! . . . Jag ser . . . jag läser . . . och ändå kan jag knappt tro mina ögon. — Nyss alldeles tillintetgjord, . . . döende . . . och nu . . . nu . . . med sinnet lika redigt, förståndet lika genomträngande, som någonsin förut . . . Äro vi då vittnen till ett af somnambulismens underverk, hvarunder själen allena heherrskar kroppen!

Plötsligt öppnades dörren, och doktor Baleinier inträdde hastigt.

Vid åsynen af Rodin, som satt vid skrifbyrån, halfnaken, med de bara fötterna på stengolfvet, skrek doktorn till med en ton af förskräckelse och förehärlse:

— Men, Monseigneur! . . . men, herr abbe! . . . det är ett mord att lemna den olycklige i detta tillstånd; om han har ett anfall af hjernfeber, så får man binda honom i sängen och sätta tvångströja på honom.

Då doktor Baleinier hade sagt dessa ord, skyndade han häftigt fram till Rodin och fattade honom i armen. Han väntade sig att få känna den yttre huden torr och iskall . . . men tvärtom var skinnet mjukt och nästan fuktigt . . .

Doktorn, hvars förvåning hade nått sin höjd, ville känna på den sjukes puls, hvarföre han begärde dess venstra hand, hvilken Rodin räckte honom, allt under det han fortfor att skriva med den högra.

— Hvilket underverk! . . . ropade doktor Baleinier, som räknade slagen af Rodins puls. — I åtta dagars tid — och ännu denna morgon — har pulsen varit ojemn, än häftig, än matt, nästan omärklig . . . och nu är den höjd . . . ordentlig och . . . sådan den bör vara! . . . Jag blir alldeles utom mig . . . Hvad har då hänt? . . . Jag kan inte tro på hvad jag ser. Hvad har föregått här? — frågade han ånyo, vänd till kardinalen och pater d'Aigrigny.

Den vördige fadren, — sade pater d'Aigrigny, — fick först ett anfall af yrsel med grusliga plågor, och förlorade målet, samt föll derefter, till följe af inhemtade ledsamma nyheter, i en häftig, alldeles ursinnig förtviflan, så att vi några ögonblick fruktade för hans lif. Men just då fick hans vördighet styrka att gå, ensam, utan hjälp, till byrån, der han i tio minuters tid suttit och skrifvit, och det med en klarhet i förståndet, en redighet, en korthet och tydlighet i uttrycken, hvaröfver Monseigneur och jag blifvit alldeles häpna.

— Då är det intet tvifvel! — ropade doktorn. — Det häftiga anfallet af förtviflan har hos honom förorsakat en nervernas öfverretning, hvilken på ett högst lyckligt sätt förbereder den afgörande kris, jag nu är nästan säker att medelst operationen kunna åstadkomma.

— Frambärdar ni då i ert beslut att försöka denna operation? — sade d'Aigrigny helt sakta, medan Rodin fortfor att skriva.

Ännu denna morgon tvekade jag, — svarade läkaren; — men, i det tillstånd han nu är, vill jag just begagna mig af denna öfverretning, hvilken, enligt hvad jag kan förutse, skall efterföljas af en fullkomlig afmatning.

— Således, — sade kardinalen, — utan operationen . . .

— Skall denna så lyckliga, så oförmodade kris äga menliga följder . . . och verkan deraf kän döda honom.

— Har ni förberedt honom på operationens svårighet?

— Ja, i det närmaste, Monseigneur.

— Men det vore väl tid . . . att förmå honom . . .

— Det är just hvad jag vill göra, Monseigneur, svarade Balcinier.

Och nu närmade han sig Rodin, hvilken, fortfarande att skriva och tänka, hade förblifvit alldeles främmande för detta hviskande samtal.

— Min vördade fader, — sade läkaren med stadig röst, — vill ni om åtta dagar vara på fötterna?

Rodin gjorde en åtbörd, full af tillförsigt, som betydde:

— Jag är ju på fötterna.

— Ni bör icke hoppas för mycket, — svarade doktorn; — denna kris är förträfflig, men den skall icke räcka länge; och om vi icke begagna oss deraf . . . nu genast . . . för att företaga operationen, hvarom jag talat, så missann . . . ja — jag säger er rent ut att . . . efter en sådan skakning som denna . . . svarar jag icke för ert lif,

Rodin blef så mycket mer slagen af dessa ord, som han, en halftimma förut, hade erfarit den korta varaktigheten af det efemeriska bättringstillstånd, pater d'Aigrignys goda nyhet förorsakat. — Han började härvid känna en ny tryckning öfver bröstet.

Balcinier, som trodde, att den sjuke tvekade och ville stadga hans beslut, tillade:

— Med ett ord, min vördade fader — vill ni lefva? — Ja eller nej.

Rodin skref hastigt dessa ord, dem han lemnade doktorn:

För att få lefva, ville jag låta hugga armar och ben af mig; jag är färdig till allt.

Han gjorde en rörelse för att stiga upp.

— Jag anser mig böra nämna, min vördade fader — icke för att komma er att yackla, men på det ni må taga allt ert mod till er — att denna operation blir grymt pinsam.

Rodin ryckte på axlarna och skref med stadig hand:

— *Låt mig behålla hufvudet, och tag allt det öfriga.*

Doktorn hade, med hög röst, läst dessa ord. — Abbé d'Aigrigny och kardinalen sågo på hvarandra, förundrade öfver detta obetvingliga mod.

— Min vördige fader, — återtog doktorn, — ni måste lägga er igen.

Rodin skref:

— Laga allt i ordning. — Jag måste skriva några högst angelägnas order. — Ni säger mig till, då stunden nalkas.

Sedan sammanvek han ett papper, det han med munlack förseglade, och gjorde tecken åt d'Aigrigny att komma och läsa de ord han tecknade, hvilka lydde så här:

— Skicka genast denna not till agenten, som tillstått marskalk Simon de anonyma brefven.

— På ögonblicket, vördige fader, — sade abbéen; — jag skall derom anmoda någon säker person.

— Min vördade fader, — sade doktor Baleinier till Rodin, — efter ni nödvändigt vill skriva, så lägg er — ni kan ju skriva på sängen.

Rodin gjorde en gillande åtbörd och steg upp.

Då sannades doktors förutsägelse. Jesuiten kunde knappast stå en sekund, utan föll åter ned på stolen. Ängestfullt blickade han nu på doktor Baleinier, och hans andedrägt blef allt mera besvärad.

Läkaren, som ville trösta honom, sade:

— Oroa er icke! . . . Men ni måste skynda er . . . Stöd er på mig och pater d'Aigrigny.

Med tillhjälp af dem, kom Rodin åter till sängen. Sättande sig upp uti den samma, visade han med en åtbörd på skrifflådan och papperet, att man skulle bära det till honom. En portfölj tjenade honom till bord, och han fortfor att sålunda skriva på sina knän, likväl under tätta afbrott, då han med mycken möda insöp luften, som om han hade velat qväfvas. — Han förblef fullkomligt främmande för allt hvad som tilldrog sig omkring honom.

— Vördige fader, — yttrade doktor Baleinier till pater d'Aigrigny; — är ni i stånd att vara en af mina medhjelpare under operationen? . . . Har ni detta slags mod?

— Nej, — svarade d'Aigrigny. — Vid arméen kunde jag aldrig, om det än hade gällt mitt lif, vara närvarande vid en amputation, eller något dylikt. Vid åsynen af blod — sålunda utgjutet — förlorar jag koncepterna.

— Här utgutes icke något blod, — svarade Baleinier. — Men det är väl värre än så. Haf därför den godheten att hitsända tre af våra ordensbröder; de skola vara mina medhjelpare. Var äfven så god och tillsäg herr Rousselet, att han kommer hit med sin apparat.

Pater d'Aigrigny gick ut.

Prelaten närmade sig doktor Baleinier och sade med låg röst, pekande på Rodin:

— Är han utom all fara?

— Ja, om han genomgår operationen, ja.

— Är ni säker, att han går igenom?

— Honom skulle jag svara ja; till er, Monseigneur, säger jag: vi vilja hoppas det.

— Och om han dukar under, kan man då få tid att gifva honom de

heliga sakramenten, — jag menar offentligt och med en viss pomp, hvilket alltid förorsakar någon tidsutdrägt?

— Det är troligt, monseigneur, att hans dödskamp kan räcka ungefär en fjerdedels timma.

— Det är kort, det; . . . men i alla fall får man väl åtnöja sig dermed, — sade prelaten, i det han började att oskyldigt trumma med sina fingrar, medan han var försänt i tankan på den effekt, ljusen och katafalken skulle göra, hvarmed han så innerligen önskade att få hedra Rodin efter dess död.

I detta ögonblick inträdde herr Rousselet, bärande en stor, fyrkantig ask under armen. Han steg fram till en byrå och lade sina apparater på marmorskifvan.

— Huru många har ni tillagat? — frågade doktorn.

— Sex, min herre.

— Fyra är tillräckligt; men det skadar icke att hafva ett par i beredskap. — Bomull är väl inte för mjuk.

— Doktorn behagar se på den!

— Den är bra.

— Hur är det med den vördige fadren? — frågade eleven sin mästare.

— Hm! . . . hm! . . . svarade doktorn helt sakt. — Bröstat är fastligt angripet . . . andedrägten hväsande . . . målet ännu borta. — Men . . . i alla fall så går det ju an att försöka.

— Allt hvad jag fruktar, min herre, är att den vördige fadren icke kan uthärda en så förfärlig tortur.

— Det kommer också an på ett försök; — men i ett förtvifladt läge måste man våga allt. — Se så, min vän . . . tänd på ett ljus, — jag hör våra medhjelpare komma.

Strax derefter såg man pater d'Aigrigny inträda, åtföljd af de tre ordensbröderna, hvilka på förmiddagen promenerade i den trädgård, som tillhörde huset vid gatan Vaugirard.

De båda gamle, med sina röda fylliga och skinande ansigten, den unge med sin döds-kalle-fysionomi — alla tre voro, som vanligt, svartklädda, med fyrkantiga mössor och hvita kragar, och syntes fullkomligt hugade att biträda doktor Baleinier vid den smärtsamma operationen.

XV.

TORTUREN.

— Mina vördade fäder — sade doktor Baleinier artigt till de trenne ordensbröderna, — jag tackar er för er benägenhet att vilja lemna mig bistånd; det blir ganska enkelt, och med Guds hjälp skall denna operation rädda vår högt älskade fader Rodin.

De trenne svartrockarne höjde ögonen till himmelen med uttryck af djup smärta, hvarefter de bugade sig såsom en man.

Rodin, mycket likgiltig för hvad som passerade omkring honom, hade ej ett ögonblick upphört, hvarken att skrifva eller fundera; men, oak-

tadt detta skenbara lugn, hade han dock, tid efter annan, känt en sådan svårighet att andas, att doktor Baleinier med mycken oro hade vändt sig om, då han hörde den sjukas halfqvädda rossling. Efter ett tecken till sin elev, gick han fram till Rodin och sade till honom:

— Välan, vördade fader, det stora ögonblicket är inne . . . mod!

Intet tecken till förskräckelse röjde sig i jesuitens drag; hans ansigte förblef orörligt såsom på ett lik; blott hans små ormögon tindrade ännu klarare i de mörka ögongroparna. Ett ögonblick kastade han en stadig blick på de närvarande, tog derefter pennan emellan tänderna, hopvek och förseglade ett nytt pappersblad, lade det på nattkommoden, och gaf derefter doktor Baleinier ett tecken, som tycktes säga: Jag är färdig.

— Ni bör först aftaga er ylletröja och er skjorta, min fader.

Vare sig af skam eller blyghet, Rodin tvekade ett ögonblick, blott ett ögonblick, ty då doktorn återtog: — Det är alldeles nödvändigt, min vördade fader; — efterkom Rodin, sittande i sängen, Mr. Baleiniers begäran, dervid biträdd af doktorn sjelf, som tillade, utan tvifvel för att skingra patientens uppskrämda blyghet:

— Vi behöfva endast ert bröst, min käre fader . . . högra och venstra sidan deraf.

Utsträckt på ryggen, med den svarta smutsiga silkesnattmössan på hufvudet, blottade nu Rodin främre delen af en blågul kroppsstomme eller, rättare sagt, den knotiga bålen af ett skelett, ty skuggorna från de skarpa kanterna på reffbenen och brosken tecknade huden med djupa, mörka och cirkelrunda färor. Armarna skulle man lätt kunnat taga för ben, omsnodda med rep och betäckta med pergament, till den grad hade musklernas insjunkning gifvit relief åt benbyggnaden och ådrorna.

— Välan, herr Rousselet, apparaterna! — sade doktor Baleinier.

Derefter vände han sig till de tre ordensbröderna:

— Kommen hit, mine herrar; hvad ni ha att göra, är ytterst enkelt, som jag sagt; ni få väl se.

Mr. Baleinier skred nu till förberedelserna.

Allt var verkligen mycket enkelt.

Doktorn lemnade hvar och en af de fyra medhjelparne ett slags liten trefot af stål, ungefär två tum i diameter och tre tum hög; den cirkelrunda midten af denna trefot var fylld med tätt hoppackad bomull; detta instrument hölls med venstra handen medelst ett träskaff.

I högra handen bade hvar och en ett litet blekrör, vid pass aderton tum långt. Ena ändan deraf var försedd med ett munstycke; den andra var utviken och vidgad, så att den passade till lock på den lilla trefoten.

Dessa förberedelser hade intet förfärande. Pater d'Aigrigny och prelaten, som på afstånd åsågo dem, begrepo icke, huru denna operation kunde vara så smärtsam.

Men snart förstodo de det.

Doktor Baleinier lät nu sina fyra medhjelpare stiga fram till Rodin, hvars säng hade blifvit framskjuten till midten af rummet.

De ställde sig två på hvardera sidan om honom.

— Se så, mine herrar, sade doktor Baleinier, — tänden nu på bom-

ullen; fören sedan den antända delen intill hans vördighets kropp; betäcken trefoten med den utvikna ändan af edra rör, och blåsen sedan genom munstycket, för att öka eldens styrka. Det är helt simpelt och enkelt, såsom j sen.

Och i sanning, ingenting kunde vara enklare.

Fyra antända bomullssuddar, så satta, att de endast kunde bränna vid sakta eld, fördes intill högra och venstra bröstet på Rodin.

En sådan apparat kallas i allmänhet moxa. Operationen är verkställd, då huden sålunda blifvit långsamt genombränd, och sju eller åtta minuter erfordras dertill. Man påstår, att en amputation är deremot ett inset.

Rodin hade med oförfärad nyfikenhet följt förberedelserna till operationen; men vid första beröringen af dessa fyra glödelldar, reste han sig och krökte sig som en orm, utan att kunna uppgifva något skri, ty han var mällös; det var honom till och med förnekadt att gifva luft åt sin smärta.

Som naturligtvis apparaterna vid Rodins hastiga rörelse råkade i oordning, måste man begynna på nytt.

— Mod, min käre fader, hembär Herran offret af dessa lidande; det skall blifva honom täckeligt, — sade doktor Baleinier med smekande ton; — jag har sagt er det förut, att operationen är ganska smärtsam; men den är lika välgörande som smärtsam. Välan, ni, som hittills visat så mycken sinnesstyrka, låt nu icke modet svika er i detta afgörande ögonblick.

Rodin hade tillslutit ögonen; han öppnade dem åter, och såg på doktorn med en min, som tycktes uttrycka blygsel öfver att han visat sig så svag.

Likväl syntes redan, på högra och venstra bröstet, fyra breda blodröda rufvor, så djupt hade bränningen tagit in.

I detsamma Rodin ämnade återtaga sin plats på plågoläget, pekade han på bläckhornet, till tecken att han ville skriva.

Man kunde bevilja honom tillfredsställandet af detta infall.

Doktorn räckte honom portföljen, och Rodin skref som följer, hvad han emellertid hade erinrat sig.

Man får icke förlora tiden . . . Låt genast underrätta baron Tripeaud om arresteringsordern emot hans factotum Leonard, på det han må taga sinä mått och steg derafter.

Sedan denna promemoria var skrifven, räckte jesuiten den åt doktor Baleinier, och gaf honom tecken att lemna den åt pater d'Aigrigny, hvilken, lika förvånad som doktorn och kardinalen öfver en sådan själsnärvaro midt under så rysliga plågor, blef ett ögonblick stående i stum läpnad, under det Rodin, som hade ögonen fästade på honom, tycktes med otålighet vänta, att han skulle gå ut, för att besörja verkställandet af hans order.

Doktorn, gissande Rodins tanke, yttrade något till pater d'Aigrigny, som genast lemnade rummet.

— Välan, vördige fader, — sade doktorn till Rodin, — vi skola nu börja på nytt; rör er icke denna gången, nu gäller det.

Rodin svarade intet, hoplade begge händerna öfver hufvudet, höll fram bröstet och tillslöt ögonen.

Det var ett sällsamt, hemskt, nästan fantastiskt skådespel.

Dessa trenne prester, klädda i långa svarta rockar, framlutade öfver denna kropp, som redan liknade ett kadaver, och med läpparna vid dessa rör, som ändades vid patientens bröst, tycktes utsuga hans blod eller förhafva någon magisk besvärjelse med honom.

En vedervärdig, stinkande lukt af brändt kött började sprida sig i det tysta rummet, och hvarje af medhjelparne hörde under den rökande trefoten en sakta knastring; det var huden på Rodins bröst, hvilken sprack under eldens inverkan och öppnade sig på fyra särskildta ställen af bröstet.

Svetten lackade af hans blekblå ansigte, som deraf blef helt skinande; några grå hårtestar, styfva och fuktiga, sutto fastklistrade vid hans tinningar. Stundom voro hans ryckningar så häftiga, att ådrorna på hans stela armar svällde och spände sig såsom rep, färdiga att brista.

Rodin led denna rysliga tortur med lika oförfärdadt tålmod som vilden, hvars ära består i att förakta smärtan; han hämtade dervid mod och styrka af hoppet, vi ville nästan säga vissheten, att få lefva. Så härdad var denna okufliga karakter, så allsmäktig kraften hos denna jernvilja, att, till och med midt under de obeskrifligaste plågor, hans fixa idé icke öfvergaf honom. Under de få mellanstunder, då den, äfven vid denna grad af häftighet, ojemna smärtan något gaf efter, tänkte Rodin på Rennepontska affären, beräknade utsigterna till framgång, och kombinerade de skyndsammaste mått och steg, ty han visste väl, att det ej var en minut att förlora.

Doktor Baleinier lemnade honom icke ur sigte, och gaf med största uppmärksamhet akt uppå verkningarna af smärtan och dess helsosamma reaktion på den sjuke, som i sjelfva verket redan tycktes andas litet friare.

Hastigt förde Rodin handen till sin panna, liksom träffad af en ögonblicklig ingifvelse, vände häftigt hufvudet åt Mr. Baleinier, och bad honom genom tecken att en liten stund uppskjuta operationen.

— Jag bör underrätta er, vördige fader, svarade doktorn, — att den är mer än till hälften slutad, och att, om den afbrytes, skall den sedan kännas vida smärtsammare.

Rodin tecknade, att det bekymrade honom föga, och att han ville skrifva.

— Mine herrar, hållen upp ett ögonblick, — sade doktor Baleinier, — tagen ej bort apparaterna, men bläsen ej på elden.

Det vill säga, att elden kom att bränna sakta på patientens hud, i stället för att bränna hårdt.

Oaktadt denna smärta, mindre förfärlig, men dock i alla fall ganska pinsam, lagade sig Rodin i ordning att skrifva; i anseende dertill att han låg på ryggen, nödsakades han taga portföljen i venstra handen, upplyfta den till samma höjd med ögonen, och skrifva med högra handen, ungefär såsom då man målar en plafond.

På första bladet tecknade han några bokstäfver af ett chiffer, som

han sammansatt för egen räkning, i ändamål att dermed anteckna vissa hemliga saker. Ett par ögonblick förut, midt under värsta plågorna, hade en ljus idé hastigt fallit honom in; han annoterade den nu, af fruktan att han eljest kunde glömma den under sina pinsamma marter, ehuru han äfven nu måste afbryta ett par gånger, ty, fastän elden nu brann endast sakta, var dock plågan ganska svår. På ett annat blad tecknade Rodin följande ord, hvilka, på ett tecken af honom, genast lemnades till pater d'Aigrigny:

Skicka strax B. till Faringi efter hans rapport om de sista dagarnes händelser, med afseende på prins Dschalma; B. återkommer på ögonblicket hit dermed.

Pater d'Aigrigny skyndade ut, för att gifva denna nya order. Kardinalen närmade sig något till skådeplatsen för operationen; ty, oakadt den stinkande lukten i rummet, gjorde det honom godt i själen att se, huru jesuiten stektes vid sakta eld, emedan han hyste till honom ett äkta italienskt presthat.

— Se så, vördige fader, — sade doktorn till Rodin, — visa nu ett lika undransvärdt mod som förut. Ert bröst håller på att lätta sig. Ännu har ni ett svårt ögonblick att genomgå; men sedermera, godt hopp!

Patienten återtog sin plats. Då pater d'Aigrigny åter inträdde, frågade Rodin honom med ögonen; pater svarade med en bejakande åtbörd.

På ett tecken af doktorn, förde de fyra medhjelparne sina läppar åter till rören, och började blåsa på elden.

Pinan stegrades nu till den grad, att Rodin, oakadt sin själfbeherskning, skar tänderna som en ursinnig, och gjorde ett konvulsiviskt hopp; bröstet, som skälde under glöddelen, vidgades dervid så häftigt, att ändtligen, efter en våldsam ryckning, hans lungor utsläppte ett skri af förfärlig smärta, men fritt, klart, genljudande.

— Bröstet är fritt, — ropade doktor Baleinier triumferande, — han är räddad . . . lungorna göra sin tjänst . . . rösten kommer igen — den är återkommen. Blåsen på, mine herrar, blåsen på . . . och ni, vördige fader, — sade han glädtigt till Rodin, — om ni kan, så skrik . . . tjut . . . besvara er icke, jag är förtjust att höra er, och det skall lindra er smärta . . . Mod, nu . . . svarar jag för ert lif. Det är en mirakulös kur . . . jag skall offentliggöra den, jag skall låta utropa den vid ljudet af pukor och trumpeter.

— Ursäkta, doktor, — sade helt sakta pater d'Aigrigny, i det han ifrigt närmade sig till Mr. Baleinier; — Monseigneur är ett vittne, att jag redan på förhand betingat kungörandet af händelsen, hvilken skall passera för ett underverk, såsom den ock i själfva verket är.

— Alltför gerna; det förblir dock en mirakulös kur, — svarade torrt doktor Baleinier, som icke ville afstå från den heder, honom rätteligen tillkom.

Då Rodin hörde, att han var räddad, fick hans ansigte verkligen ett skönt uttryck, ett uttryck af helvetisk skönhet, ehuru hans lidanden voro kanske nu de svåraste han känt, ty elden hade uppnått innersta delen af epidermis. En vild segerglädje lyste tvärs igenom den smärtsamma hop-

dragningen af hans fysiologi; det syntes, att missfostret kände sig åter blifva stark och mäktig, och att han hade medvetande af de förskräckliga olyckor, hans beklagliga återuppståndelse skulle förorsaka. Oaktadt han vred sig under så fruktansvärda qval, uttalade han dessa ord, de första som utgingo från hans allt mer fria och lättade bröst.

— Jag sade ju det . . . jag . . . att jag skulle lefva!

— Och ni sade sant, — ropade doktorn, i det han kände Rodin på pulsen. — Er puls är nu full, stadig, jemn, lungorna fria. Reaktionen är fullkomlig; ni är räddad.

All bomulln hade nu brunnit ut; man tog bort trefötterna, och då visade sig, på Rodins beniga, köttlösa bröst, fyra stora rufvor. Den ännu rykande huden var förkolad, och röda köttet syntes.

Genom en af Rodins häftiga sprittningar, som hade rubbat en af trefötterna, hade ett af brännsåren blifvit vidare, än de andra, och visade nästan en dubbel svartaktig och bränd ring.

Rodin sänkte sina blickar till dessa sår; sedan han ett par sekunder stillatigande betraktat dem, öfverfor ett sällsamt småleende hans läppar; utan att ändra ställning, men med en sidoblick på pater d'Aigrigny, en blick af hemligt förstånd, omöjlig att beskrifva, sade han derefter till den ne, i det han långsamt på fingerändarna, med de platta, smutsiga naglarna, räknade såren:

— Pater d'Aigrigny . . . hvilket förebud! . . . ser ni? . . . en Rennepont . . . två Rennepont . . . tre Rennepont . . . fyra Rennepont . . . men — afbröt han, hvar är den femte? Ah! . . . se här . . . detta sår gäller för två . . . det är ett tvillingsår . . . *)

Han uppgaf ett torrt och gällt småskratt.

Pater d'Aigrigny, kardinalen och doktor Baleinier voro de enda, som förstodo dessa hemlighetsfulla och hemska ord, hvilkas mening Rodin snart förklarade genom en ryslig anspelning, i det han med profetisk stämning och inspirerad ton utropade:

— Ja, jag säger det, den gudlöses afkomma skall blifva till stoft, liksom stycken af mitt kött nyss blifvit förvandlade till aska . . . Jag säger det . . . det skall ske . . . ty jag har velat lefva . . . jag lefver.

XVI.

DYGD OCH LAST.

Tvenne dagar hafva förflutit, sedan Rodin blef så underbart återkallad till lifvet. Läsaren har kanhända icke glömt huset på gatan Clovis, hvarest den vördige fadren hade sitt hemliga tillbäll, och der Philemon innehade tvenne rum, då bebodda af Rose-Pompon.

Klockan är omkring tre på eftermiddagen. Vi blicka in i mor Arènes, grön- och kolmånglerskans halft underjordiska bostad, hvarest en

*) Då Jacques Rennepont redan var död, och Gabriel, i anseende till sin i-laglig ordning gjorda donation, ej behöfde medtagas i räkningen, återstodo endast fem personer af familjen, nämligen Rosa och Blenda, Dschalma, Adrienne och herr Hardy.

klar dagstråle, som intränger genom ett på dörren anbragt rundt hål, bildar en stark och skärande motsats till det i denna källare för öfrigt rådande djupa mörkret.

Denna stråle faller ned på ett hemskt föremål.

Midt ibland sopor och skräp af vissnade grönsaker, tätt bredvid en stor kolphög, ses en usel säng. Under svepduken, som betäcker denna säng, afteckna sig de kantiga och stela formerna af ett lik.

Det är mor Arsène, som hade sjuknat i koleran och för tvenne dagar sedan dött. Emedan det är så många lik att begrafva, ha hennes jordiska kvarlevor icke ännu kunnat blifva bortskaffade.

Gatan Clovis är nu så godt som öde. Ute råder en hemsk tystnad, oftast afbruten af nordostvindens skarpa ilar; emellan vindstötarna hör man då och då ett doft och häftigt prasslande . . . Det är ofantliga råttor, som springa af och an på kolphögen.

Plötsligen höres ett lätt buller, hvarvid de stygga djuren taga till flykten och gömma sig i sina hål.

Någon försökte bryta upp dörren, som ifrån portgången ledde in i boden. Denna dörr var icke svår att få upp. Efter en liten stund gaf det dåliga låset vika. En qvinsperson inträdde och blef några ögonblick stående orörlig, midt i denna mörka, fuktiga och kalla källare.

Efter några minuters tvekan, gick qvinnan fram. Dagstrålen, som föll in genom dörröppningen, belyste Bacchanal-drottningens anletsdrag. Hon närmade sig småningsom till likbädden.

Efter Jacques Rennepons död hade Celies anletsdrag blifvit ännu mera förändrade. Hon var förfärligt blek; det vackra svarta håret låg i yttersta oordning; fötter och ben voro bara, och hela klädnaden bestod i en tunn, lappad kjortel och en gammal trasig halsduk.

Framkommen till sängen, kastade Bacchanal-drottningen en blick af nästan vild fasthet derpå.

Hastigt drog hon sig dock tillbaka, och ett ofrivilligt rop undföll henne. Svepduken, som betäckte den döda, hade gått i en vågformig rörelse, från fötterna ända upp till hufvudet. En stor rätta, som framklade längs utåt de murkna sängbräderna, förklarade dock snart svepdakens besynnerliga rörelse. Celie, nu åter lugnad, började hastigt hopsöka åtskilliga föremål, så hastigt, som om hon hade fruktat att blifva öfverraskad i den eländiga boden.

Först fick hon tag i en korg, den hon fyllde med kol. Efter att hafva sett sig omkring åt alla håll, verseblef hon ett fyrfat af ler, hvilket hon med en hemsk glädje bemäktigade sig.

— Det är icke allt; — det är icke allt, — sade Celie, i det hon på nytt sökte med orolig blick.

Snart upptäckte hon dock utmed den lilla jernkaketugnen en liten bleckask, innehållande elddon och svafvelstickor. Allt detta lade hon i korgen, och fattade den i ena handen, under det hon grep fyrfatet med den andra.

Då Celie gick förbi den fattiga grönmåglerskans döda kropp, yttrade hon med ett förunderligt leende:

— Jag bestjäl er, stackars mor Arsène . . . men min stöld blir mig till föga fromma.

Celie steg ut ur boden, stängde dörren, så godt hon kunde, gick igenom portgången, öfver den lilla gården, och upp i den byggning, der Rodin hade sin tysta och undångömda tillflyktsort.

Utom fönstren i Philemons rum, dessa fönster, der Rose-Pompon så ofta hade likt en fågel qvittrat sin Bérange, stodo alla fönstren i detta hus öppna. I första och i andra våningen funnos döda. Liksom annorstädes väntades här på kärnan, hvarpå man uppstaplade likkistorna.

Bacchanal-drottningen gick uppför trappan, som förde till de af Rodin förut insehafda rummen. Uppkommen till denna förstuga, klättrade hon vidare uppför en söndrig trappa, smal och rak som en stegen, och der ett gammalt rep tjenade till ledstång; äntligen kom hon till den halfmultnade dörren af ett vindsrum, beläget tätt under takåsen.

Huset var till den grad förfallet, att det icke sällan genom det på flera ställen söndriga taket regnade in i det mörka, trånga, knappast tio kvadratfot stora klyffet, hvilket hade namn af kammare, och som endast genom en ruta öfver dörren erhöll sin upplysning. De enda möbler, som funnos i rummet, voro en gammal trasig madrass, som låg på golvet utmed den förfallna väggen, och hvilken var så dålig, att halmstråna der och hvar stucko ut. Bredvid detta slags bädd stod en gammal kaffepanna, utan pip, full med vatten.

La Mayeux, höljd i trasor, satt på kanten af halm-madrassen. Hennes armbågar hvilade på knäna, och ansigtet stöddes mot de hvita, nästan genomskinliga händerna. Då Celie inträdde, blickade Agricolas fostersyster upp; hennes bleka och milda ansigte syntes ännu magrare än förr, ännu ihåligare, ännu mera färadt af lidande, sorg och fattigdom. Hennes insjunkna, af gråt röda ögon fästades med melankolisk ömhet på den inträdande systern.

— Syster . . . jag har hvad som behöfves, sade Celie med dof och kort röst. — Denna korg innehåller stulet på vårt elände.

Derefter tillade hon, visande la Mayeux de saker, hon hade i korgen, och dem hon nu nedlade på golvet:

— För första gången i min lefnad har jag . . . stulit . . . och detta gör mig både skam och sorg . . . Jag är bestämdt icke skapad hvarken till tjuf eller till något annat, som är ännu värre. Det är skada — tillada hon med ett på en gång sorgligt och bittert leende.

Efter ett ögonblicks tystnad sade la Mayeux till sin syster, men med ett uttryck i rösten, som skar denna i hjertat:

— Celie! . . . min goda Celie! . . . du vill då nödvändigt dö! . . .

— Hur skulle jag kunna tveka? . . . sade Celie med stadig röst.

— Hör på, syster — låtom oss ännu en gång uppgöra min räkning. Om jag äfven skulle kunna glömma min vanära och den döende Jacques förakt, — hvad återstår mig ändå? Två partier att taga. Det första är att åter bli hederlig och börja arbeta. Välan, du vet, att, oaktadt all min goda vilja, skall arbete stundom tryta mig, liksom det trutit oss nu på

N:o 58. 22.

några dagar; och om det också icke tryter, sy nödgas jag dock lefva af 4 à 5 sous i veckan. Lefval . . . nej dö vid sakta eld, dö af alla slags umbärelser. Jag känner det der, derfore tycker jag mer om att dö på en gång. Det andra parti jag hade att taga, vore att, för mitt lifsupphålle, fortsätta det gemena yrke, jag en gång försökt . . . men det kan jag icke . . . jag kan omöjligen förmå mig dertill. Uppriktigt, syster . . . kan väl valet emellan ett rysligt elände, vanäran eller döden vara tveksamt? Svvara mig!

Efter en kort paus återtog Celie, utan att invänta la Mayeux's svar, och med en kort staplande röst:

— Hvertill tjänar dessutom att orda om saken? Jag har fattat mitt beslut, och ingenting i verlden kan förmå mig att ändra det . . . emedan du . . . du . . . älskade syster . . . ej kunnat förmå mig till mer än . . . några få dagars uppskof . . . i hopp att koleran skulle bespara oss mödan . . . För att göra dig till viljes, har jag samtyckt . . . Koleran kommer . . . dödar alla i huset . . . men skonar oss. Du ser häraf, att det är bättre att sjelf sköta sina affärer — tillade den arma, med ett nytt bittert leende, hvarestefter hon fortfor: — Dessutom, stackars syster, har du lika stor lust som jag att göra slut på lifvet.

— Det är ganska sant, Celie, svarade la Mayeux, som syntes öfvervunnen; — men . . . då man är ensam, ansvarar man blott för sig sjelf. — Jag tycker — tillade hon rysande — att . . . dö med dig . . . det är att vara medbrottslig i din död.

— Tycker du då mer om, att vi sluta hvar för sig, du på ditt håll och jag på mitt? . . . Det vore rätt muntfert — sade Celie, som i detta rysliga ögonblick visade ett slags bitter förtviffad ironi, mera vanlig, än man skulle kunna tro, midt under de bedröfligaste tankar.

— O nej . . . nej, sade la Mayeux med fasa. — Icke ensam . . . jag vill icke dö ensam.

— Således ser du, älskade syster, — inföll Celie med vek röst, — att vi ej ha skäl att öfverge hvarandra . . . Stundom vill mitt hjerta brista vid tankan uppå, att du vill dö liksom jag . . .

— Egoist! . . . sade la Mayeux med ett hjertskärande småleende — hvad skäl har jag, mer än du, att älska lifvet? . . . Icke lemnar jag något tomt rum efter mig.

— Ja, men du, du är en martyr du, arma syster! — sade Celie. — Presterne tala om helgon; fins väl något helgon, som går upp emot dig? — Och likväl vill du dö som jag . . . ja . . . som jag . . . hvilken alltid varit lika lättjefull, lika bekymmerlös, lika brottslig . . . som du varit arbetsam och öm emot alla dem, som lidit. Hvad vill du väl, att jag skall säga? . . . Det är emellertid ganska sant: . . . du . . . en engel på jorden . . . du skall då dö lika förtviffad, som jag . . . hvilken nu är så djupt sjunken, som en kvinna någonsin kan bli, — tillade den beklagansvärda med nedslagna ögon.

— Det är dock besynnerligt, — återtog la Mayeux, tankfull. — Utgångna från samma punkt, hafva vi följt motsatta vägar . . . och hafva dock kommit till samma mål . . . afsmak för hela tillvarelsen. För dig,

min stackars syster, var lifvet, ännu för några dagar sedan, så ljuft, emedan du var vacker, frisk, rusig af nöjen och ungdomsgladje . . . och nu är det för dig lika tungt, lika bedröfligt, som för mig, arma, bräckliga varelse . . . I alla fall har jag, ända till slutet, uppfyllt de pligter, hvilka kommit på min lott, tillade la Meyeux med sin vanliga mildhet. — Agricola behöfver mig icke mer . . . han är gift . . . han älskar och är älskad . . . hans lycka är säker . . . Fröken de Cardoville har ingenting att önska . . . Skön, rik, lycklig, som hon är, har jag för henne gjort allt, hvad en sådan stackars varelse som jag kan göra. De, som ha varit goda mot mig, äro lyckliga. Hvad gör det nu, om jag går min väg, för att hvila mig? . . . Jag är ju så trött.

— Arma syster! — sade Celie med ett rörande uttryck, som plötsligt förändrade hennes af sorgen stemplade anletsdrag. — När jag betänker, att du, i trots af din föresats att aldrig återvända till den der ädelmodiga fröken, din beskyddarinna, haft mod att, fastän döende af hunger och trötthet, vilja släpa dig till henne, i afsigt att väcka hennes deltagande för mitt öde . . . ja, döende . . . ty krafterna sveko dig ju på de Elyseiska fälten . . .

— Och när jag äudtligen förmädde begifva mig till fröken de Cardovilles hotell, — inföll la Meyeux — var fröken olyckligtvis borta; ja . . . olyckligtvis . . . ty följande dagen, då du såg alla utvägar stängda, då du tänkte på mig vida mer, än på dig sjelf . . . och ville äudtligen, till hvad pris som helst, skaffa bröd, så . . .

La Meyeux kunde icke fortfara; hon gömde, rysande, sitt ansigte i båda händerna.

— Nåväl, — vidtog Celie med staplande röst, — då gick jag att sälja mig, liksom så många andra göra, då arbete tryter eller arbetslönen är otillräcklig . . . och hungern skriker alltför högt. — Det är endast med den skilnaden, att, när andra lefva af sin vanära . . . så . . . dör jag af min.

— Ack, min arma Celie! . . . denna vanära, hvaraf du nu skall dö . . . den hade du aldrig känt, om jag blott hade kunnat träffa fröken de Cardoville, eller om hon besvarat det bref, jag utbad mig tillstånd att få lemna hennes hofmästare . . . Men hennes tystnad utvisar, att hon är med rätta förtörnad på mig, derföre att jag så plötsligt lemnade henne . . . Jag begriper det alltför väl . . . hon har tagit alltsammans för den svarstaste otacksamhet . . . Ja . . . ty då hon icke svarar mig, måtte hon vara mycket stött . . . och väl har hon orsak att vara det . . . Också har jag aldrig haft mod att ytterligare skrifva henne till . . . det hade varit onödigt, derom är jag säker. Ehuru god och medgörlig hon är, så är dock hennes vägran återkallelig, så snart han tror den vara förtjent . . . Dessutom . . . hvartill skulle det tjena? . . . det var ju för sent . . . du hade föresatt dig att göra slut . . .

— Ack ja! . . . jag hade föresatt mig det, ty mitt dåliga uppförande gnagde på mitt hjerta . . . och Jacques hade ju dött i mina armar, under yttringar af sitt förakt . . . Och jag älskade honom, ser du . . . tillade

Celie med hänförelse . . . jag älskade honom så, som man älskar blott en enda gång i lifvet.

— Må då vårt öde fullbordas! yttrade la Mayeux tankfull.

— Men, syster, sade Celie efter ett ögonblicks tystnad; — du har aldrig sagt mig orsaken, hvarföre du så plötsligt lemnade fröken de Cardoville.

— Det blir den enda hemlighet, som jag ämnar taga med mig i grafven, min goda Celie, — svarade la Mayeux med nedslagna ögon.

Och nu tänkte hon med ett slags bitter glädje, att hon snart skulle befrias ifrån den grymma fruktan, som förgiftat de sista dagarna af hennes sorgliga lif.

Att någonsin råka Agricola, sedan han blifvit underrättad om hennes lika olyckliga, som löjliga, kärlek till honom.

Ty deana olycksaliga, förtvillade kärlek var en af orsakerna till den arma flickans själfmord. Allt sedan hennes dagbok försvann, trodde hon smeden vara underrättad om hemligheten, som den innehöll; och eburu hon ingalunda betvillade hans ädelmod och goda hjerta, misstrodde hon dock sig sjelf och blygdes för sin kärlek, som likväl var så ädel, så ren; ja, hon blygdes till den grad, att, oaktadt det ytterliga elände, hvori hon och Celie kommit, då de begge saknade arbete och bröd, skulle ingen mensklig makt kunnat förmå henne att visa sig för Agricolas blickar, för att af honom begära hjälp och bistånd.

Sannolikt hade la Mayeux helt annorlunda betraktat sin ställning, om icke hennes hufvud varit förvirradt af det slags svindel, hvaraf de fastaste karakterer stundom angripas, när de olyckor, som drabba dem, öfvergå alla gränser; men eländet, nöden och det snart sagdt smittosamma inflytandet af Celies idéer om själfmord, helst i denna olyckliga belägenhet, jemte ledsnad vid ett lif, som så länge bjudit henne idel smärta och förödmjukelse, allt detta gaf sista stöten åt la Mayeux's förnuft. — Efter att länge förgäfvets hafva bekämpat systemens olyckliga beslut, blef den beklagausvärda varelsen så nedslagen, så tillintetgjord, att hon slutligen ville dela Celies öde, i det hon betraktade döden såsom slutet på alla de hopade olyckorna.

— Hvad tänker du på, min syster? . . . sade Celie, förvånad öfver la Mayeux's tystnad.

Den sednare spratt till och svarade:

— Jag tänker på skälet, hvarföre jag så plötsligt lemnade fröken de Cardoville, och som kom mig att hellre i hennes ögon vilja gälla för en otacksam menniska, än stanna kvar; emellertid önskar jag, att den olycka, som bortjagade mig ifrån fröken, ej måtte kräfva flera offer, än vi båda; måtte min tillgifvenhet, . . . så ringa, så underordnad min person än må vara, . . . aldrig svika henne, som räckte den fattiga sömmerskan sin ädla hand och kallade henne *syster!* — Mätte hon bli lycklig! . . . o, för alltid lycklig! . . . sade la Mayeux, i det hon med varm andakt sammanknäppte händerna.

— Det är vackert, syster. — sade Celie. — En sådan önskan . . . i detta ögonblick! . . .

— O . . . ser du — svarade la Mayeux lifligt — det är därför, att jag älskade, jag beundrade detta märkvärdiga snille, detta idealiskt sköna hjerta, och det med en religiös vördnad; ty aldrig har väl Guds allmakt uppenbarat sig i en renare, mer tillbedjansvärd gestalt . . . En af mina sista tankar skall åtminstone egnas henne.

— Ja, du har ända till din lefnads slut älskat och vördat din ädla beskyddarinna!

— Ända till min lefnads slut! . . . upprepade la Mayeux efter någon tystnad . . . ja . . . det är sant . . . du har rätt . . . slutet är nära . . . snart . . . inom ett ögonblick . . . skall allt vara fullbordadt . . . Märk bara, med hvilket lugn vi tala . . . om det, som förskräcker så många andra.

Syster . . . vi äro lugna därför, att vi fattat ett oryggligt beslut.

— Ditt beslut är således oryggligt? . . . frågade la Mayeux, som ånyo kastade en pröfvande blick på systemen.

— O, ja! — måtte ditt vara lika oryggligt.

— Var lugn, svarade la Mayeux. — Att jag dag ifrån dag uppskjutit, har varit därför att jag ville gifva dig tid till besinnning . . . ty jag, för min del . . .

La Mayeux fulländade icke meningen, men hon gjorde en böjning på hufvudet, till tecken af den mest förtviflade sorg.

— Nåväl, syster! . . . Omfamnom hvarandra . . . och mod sedan! . . . yttrade Celie.

La Mayeux steg upp och fastade sig i systemens armar.

De höllo hvarandra länge omfamnade.

Under några sekunder rädde en djup, högtidlig tystnad, endast afbruten af de begge systrarnas snyftningar; ty nu, först nu, började de gråta.

— O, min Gud; . . . att så älska hvarandra och likväl nödgas skiljas åt för alltid . . . det är dock hårdt! sade Celie.

— Skiljas! upprepade la Mayeux, i det hennes bleka, milda, tårsköljda anlete hastigt strålade af ett himmelskt hopp. — Skiljas! . . . o, nej . . . nej! . . . min syster. Hvad som gör mig så lugn, är just att jag känner i djupet af mitt hjerta något, som mäktigt drar mig till denna bättre värld, der ett bättre lif väntar oss. Gud, som är så stor . . . så mild . . . så kärleksrik . . . så god . . . Gud, säger jag . . . ville icke, att Hans skapade varelser skulle bli för alltid olyckliga. Men det ges sjelfviska människor, hvilka motarbeta Hans afsigter och öfverlemnna sina bröder åt eländet och förtvillan . . . Beklagom dessa olyckliga och lemnom dem! . . . Fly dit upp, min syster! . . . der äro människorna ett intet . . . Der råder Gud allena . . . Fly dit upp, syster! . . . der är lifvet gladare. — Lätom oss skynnda, ty det är sent.

Då la Mayeux sade dessa ord, pekade hon på det svaga skenet af af-tonrodnaden, som började purpra försterrutorna.

Celie lifvades af systemens religiösa hänförelse, — ty la Mayeux's anletsdrag voro, så tillsägandes, förklarade af hoppet om en snar befrielse,

och lyste nu så milda och ljusta i skenet af den nedgående solen. Celie fattade sin systers båda händer och ropade, i det hon med djup rörelse betraktade henne:

— O, min syster, hvad du i detta ögonblick är skön!
— Skönheten kommer då något sent, — svarade la Mayeux med ett sorgligt leende.

— Nej, syster, . . . ty du synes mig så lycklig, att de sista betänkligheter, jag för din skull hyste, helt och hållet försvinna.

— Så skyndom oss då! . . . sade la Mayeux, pekande på fyrfatet.

— Var lugn, det skall icke dröja länge, yttrade Celie.

Hon gick att hämta det med kol fyllda fyrfatet, som hon hade satt i ett hörn af kammaren, och bar det nu till midten af det lilla kyffet.

— Vet du, huru det tillgår . . . du? . . . frågade la Mayeux, närmande sig.

— Nä, min Gud, ja . . . det är väl mycket enkelt, svarade Celie.

— Man stänger fönster och dörr, och itänder kolen . . .

— Ja, det är rätt; — men jag vill påminna mig hafva hört, att man måste sorgfälligt tilltappa alla öppningar och springor, så att ingen luft kan intränga.

— Du har rätt; . . . och den här dörrn till, som är så gles!

— Och taket sedan . . . Se bara sådana remisor! . . .

— Huru skola vi då bära oss åt, syster?

— Jo, jag har hittat på råd, — sade la Mayeux . . . Halmen i vår trasiga madrass kan vara oss nyttig, om vi sammanvrida den hårdt.

— Du har rätt, sade Celie. — Vi skola spara så mycket, att vi dermed kunna antända elden, och af det öfriga skola vi sno ihop rep, för att tilltappa remnorna i taket . . . äfvensom springorna på dörr och fönster.

Dervid log hon med samma bittra och — vi upprepa det ännu en gång — vid sådana bedröfliga tillfällen icke sällsynta ironi, hvarefter hon tillade:

— Hör på, syster — det är ju en riktig lyx, dessa halmrep på dörrar och fönster, för att hindra luften att intränga. Minsann ha vi icke blifvit ömtaliga, alldeles som rikt folk.

— Äh ja — nu kunna vi väl skaffa oss små bekvämligheter, svarade la Mayeux, som bemödade sig att skämta, liksom Bacchanal-drottningen.

De båda systrarna började nu att med ötrolig kallblodighet hopvrida halmstrån till ett slags rep, lagom tjocka att kunna instickas emellan golfvet och dörren; derefter hopvefvades större och mindre stoppar, för att tilltappa remnorna i taket.

Så länge denna hemska sysselsättning räckte, varade ock de båda olyckliga lugna och dystra kallblodighet.

XVII.

SJELFMORDET.

Celie och la Mayeux fortsatte med lugn tillredelserna till sin död. Ack, huru många fattiga unga flickor hafva icke blifvit och blifva

icke, beklagligtvis, tvungna att i sjelfmordet söka en tillflykt emot förtviflan, emot vanäran, emot ett allt för useft lif!

Så är det, och det måste så vara. På samhället hvilat ansvaret för dessa förtviflade mord, så länge som tusentals människovarelser, då de ej kunna lefva af den usla arbetslön, man tilldelar dem, nödsakas välja mellan trenne afgrunder af olycka, vanära och lidande:

Ett lif af enerverande arbete och mördande försakelser, som orsaka en förtidig död.

— *Prostitution, som äfven dödar, fastän långsamt, medelst förakt, medelst grofheter och en otalig mängd af krämpor.*

— *Sjelfmordet, som dödar genast.*

Celie och la Mayeux utgöra, i moraliskt hänseende, typen för tvenne klasser af den arbetande hopens kvinnor.

Liksom la Mayeux, äro somliga fromma, arbetsamma, outtröttliga, och kämpa kraftigt, med beundransvärd ihärdighet, emot onda frestelser, emot mördande ansträngningar och ett släp, som är alldeles öfver deras krafter, samt emot en oerhörd fattigdom. Ödmjuka, milda, undergifna, hålla de i . . . de goda och slitiga varelserna . . . så länge de förnä, ehuru ytterst svaga, ytterst bräckliga, djupt bedröfvade; ty de frysa och svälta nästan alltid, och hafva nästan aldrig hvila, luft eller sol.

Modigt hålla de i ända till slutet, ända till dess de försvagade af öfverdrifvet arbete, förstörda af rysansvärd fattigdom, helt och hållet förlorat sina krafter. Då få de nästan allesammans en långsamt tärande sjukdom; större delen af dem slockna på hospitalet och förse anatomisalarna med subjekter. Nyttiga, medan de lefde, . . . nyttiga efter sin död, blifva dessa arma varelser alltid till gagns åt de lefvande.

Arma kvinnor! . . . Heliga martyrer!

Andra, mindre tåliga, påtända litet kol och, *mycket trötta*, såsom la Mayeux sade — o! mycket trötta vid detta enformiga, dystra, glädjelösa lif, utan minnen, utan hopp, gå de slutligen att hvila sig och somna in i den eviga sömnen, utan att förbanna en verld, som lemuar dem intet annat val, än sjelfmord.

Ja; intet annat val än sjelfmord — ty, utan att räkna alla de yrken, hvilkas skadlighet för helsan småningom undergräfvat lifskrafterna och periodiskt decimerat de arbetande klasserna, dödar eländet inom en viss tid lika säkert, som os.

Andra kvinnor deremot, hvilka, liksom Celie, äro begåfvade med en liflig och eldig natur, med ett friskt och varmt blod, med styrka och god matlust, kunna icke finna sig uti att lefva af en arbetslön, som sällan tillåter dem att äta sig mätta. På några förströelser, ehuru tarfliga de än må vara — på kläder, icke granna, blott snygga, — ett behof, för mängden af människor lika mäktigt, lika befällande, som födan, — på sådant är ej att tänka.

En kurtisör insinner sig. Han talar om fester, baler, lusturer åt landet; den stackars unga flickan afhör honom; hon spritter af ungdom och är dock fastspikad vid sin stol, under aderton timmar af dygnet, och det i ett mörkt, osundt, smutsigt kyffe. Frestaren talar om snygga, ja,

om granna kläder, och den usla kläddning, som betäcker arbeterskan, skyddar henne icke ens emot kölden och fuktigheten i rummet . . . Prestaren talar om utsökta rätter, och brödet, som hon förtär, är långt ifrån att hvarje afton kunna tillfredsställa hennes sjuttonåriga matlust.

Hon ger vika för tillbud, hvilka för henne äro så oemotståndliga.

Och snart blir hon af sin älskare öfvergifven och glömd; men hon har redan insupit vanan vid sysslolöshet, hennes fruktan för fattigdomen har tillväxt i samma mån hon blifvit förtrogen med ett förfinadt lefnads-sätt; arbetet, till och med ett oupphörligt arbete, skulle numera icke förslå till de utgifter, hvarvid hon vant sig. Då — hyvad är att göra? — Man stiger ett steg lägre ned på lastens trappa . . . slutligen faller man till den allra lägsta, man sjunker till botten af lastens dy . . . och då går det, såsom Celie sade: — några lefva af sin vanära, andra dö deraf.

Om de dö såsom Celie, så bör man snarare beklaga, än lasta dem.

Har icke samhället förverkat all rätt till förkastelsedom, så snart en människa, i början arbetsam och dygdig, till lön för sitt trägna arbete ej kunnat vinna — upprepom det alltid — en snygg bostad, en varm beklädnad, tillräcklig föda, några hvilodagar, jemte tillfälle till upplysning och undervisning, emedan både andlig och lekamlig spis borde tilldelas enhvar, som träget arbetar och uppför sig väl.

Ja, ett sjelfviskt och styfmoderligt samhälle har på sitt ansvar dessa laster, dessa dåliga handlingar, som leda sitt ursprung ifrån:

Den materiella omöjligheten att lefva, utan att lida brist.

Ja, vi upprepa det, oräkneligt många kvinnor hafva ej annat val än:

En förstörande fattigdom.

Prostitution.

Sjelfmord.

Och det derföre — sägom det ännu en gång, kanske skall man höra oss — och det derföre, att lönen för dessa beklagansvärda kvinnors arbete är otillräcklig, hånande, icke för det deras patroner i allmänhet äro hårda och orättvisa, utan emedan de sjelfve grymt lida genom de beständiga verkningarna af en anarkisk täflan, emedan de, krossade under tyngden af en obarmhertig industriel feodalitet, äro nödsakade att dagligen nedsätta arbetslönerna, till undvikande af fullkomlig ruin.

Och denna mängd af beklagansvärda olyckor, mildras den väl någon gång af det aflägsna hoppet om en bättre framtid? — Ack! man vågar icke tro det . . .

Antagom, att en välment man utan bitterhet, utan passion; utan hätskhet, utan häftighet, men hvars hjerta ömmar för så mycket elände, för lagstiftande korpsen helt enkelt framlade följande fråga:

"Det är genom obestriddliga fakta bevisadt, att tusentals kvinnor i Paris måste lefva af *fem francs i veckan* . . . hören j väl: *fem francs i veckan* . . . till hyra, kläder, värme och mat. — Många bland dessa kvinnor äro enkör och hafva små barn. — Jag vill icke, såsom man kallar det, hålla tal; jag uppmanar eder blott att tänka på edra egna döttrar, edra systrar, edra bustrur, edra mödrar. — Liksom de, äro ock dessa tusentals varelsor, hvilka äro dömda till en så förfärlig, själsmördande

lott, mödrar, döttrar, systrar och makar. — I förnuftets, i den kristliga människokärlekens, i det allmänna bästas, i den menskliga värdighetens namn frågar jag eder derföre: — är ett sådant sakernas tillstånd, som med hvarje dag förvärras, är det försvarligt . . . är det rätt? . . . Kunnen j tala det, helst då j tänken på alla de laster, som alstras af ett sådant elände?"

Hvilken verkan skulle denna fråga hafva på våra lagstiftare? —
Tvifvelsutan skulle de, . . . med smärta, med bedröfvelse öfver sin oförmåga — så tro vi åtminstone — svara:

"Ack! det är beklagligt; vi sucka öfver så mycket elände, men vi för-
må ingenting."

— "Vi förmå ingenting!"
Af allt detta är moralen enkel, slutsatsen lätt och fattlig för en hvar, . . . synnerligast för dem som lida . . . och dessa, hvilka uppgå till ett oräkneligt antal, . . . göra ofta slutsatser på sitt vis och — *vänta.*

Efter en stund hade de båda systrarna fått färdiga de rep och stoppar, som skulle tjena till att utestänga draget och sämedelst göra verkan af oset snabbare och säkrare.

La Mayeux sade till sin syster:

— Du, Celie, som är längst, du skall åtaga dig taket; jag deremot tar fönstret och dörren på min lott.

— Var lugn, min syster; — jag skall nog hinna före dig, svarade Celie.

Nu började de unga flickorna att ifrigt tilltappa alla öppningar, hvilka hittills insläppt vinden och låtit den pipa i den eländiga vindskammaren.

Celie, som var lång till växten, räckte utan särdeles svårighet upp till taket, hvars hål och springor snart blefvo tillstoppade, medan la Mayeux ombesörjde tilltappandet af springorna på fönstret och dörren.

Sedan detta sorgliga göromål var fullbordadt, närmade sig de båda systrarna till hvarandra och sågo på hvarandra, utan att säga ett ord.

Det olyckliga ögonblicket nalkades; deras ansigten, ehuru alltid lugna, syntes dock lindrigt upprörda af det slags besynnerliga öfverretning, som alltid åtföljer dubbla själfmord.

— Se så, — sade la Mayeux, — nu fort till fyrfatet.

Hon föll på knä framför det lilla, af kol uppfyllda fyrfatet; men Celie fattade sin syster i armen, och tvang henne att resa sig upp, sägande:

— Låt mig upptända elden . . . det hör mig till.

— Men, Celie . . .

— Du vet ju, min stackars syster, att du alltid får ondt i hufvudet af kolos.

Åt detta naiva yttrande — ty Bacchanal-drottningen talade allvarsamt, — kunde de båda systrarna icke afhålla sig ifrån att sorgligt le.

— Lika mycket! — återtog Celie. — Hvartill skulle det tjena att ådraga dig ett ökadtt . . . ett tidigare lidande?

Derefter pekade Celie på halmadrassen, hvaruti ännu något halm fanns kvar, och sade till sin syster:

— Gå du och lägg dig der, min stackars Madeleine; så snart elden blir riktigt upptänd, kommer jag och sätter mig hos dig.

— Dröj icke länge, Celie.

— Åh nej; om fem minuter skall det vara gjort.

Det huset, som låg åt gatan, var, medelst en liten gård, skildt ifrån den byggnad, der de båda systrarnas lilla eländiga bostad var belägen, och var så mycket högre än denna byggnad, att, då solen gick ned, blef det temligen mörkt i den lilla vindskammaren. Den skumma dager, som nu inträngde genom de nästan hornlika fönsterrutorna, — ty så smutsiga voro de — belyste den gamla söndriga halmadrassen med dess blå- och hvitrutiga öfverdrag, hvarpå la Mayeux, klädd i en trasig klädning, half-liggande hvilade. Stödjande sig på venstra armbågen och med hakan hvilande mot handen, började hon att med en sönderslitande smärtans blick betrakta sin syster.

Celie, som låg på knä bredvid fyrfatet, med ansigtet lutadt öfver de svarta kolen, hvarifrån små blåaktiga lågor redan började hoppa der och hvar — Celie blåste med alla krafter på några itända kol, som kastade sitt mörka återsken på den unga flickans bleka ansigte.

En djup tystnad rådde.

Intet annat buller hördes, än Celies flåsande andedrägt och emellanåt det sakta sprakandet af kolen, hvilka nu började glöda och redan spridde en tung och döfvande ånga.

Celie, som nu fått alla kolen att glöda och redan började känna sig litet döfvad, steg upp och gick till system, sägande:

— Det är gjort.

— Min syster — sade la Mayeux, och ställde sig på knä på madrassen, medan Celie ännu stod der bredvid; . . . huru skola vi placera oss? . . . Jag ville gerna vara dig så nära som möjligt . . . ända till slutet.

— Vänta, — sade Celie, på samma gång verkställande, hvad hon sade; — jag skall sätta mig vid hufvudgården, med ryggen stödd emot väggen . . . Se så, lilla syster . . . kom nu hit . . . lägg dig der . . . Godt! . . . stöd nu hufvudet emot mina knän . . . och gif mig handen . . . Tycker du, det är bra så der?

— Ja; men jag kan icke se dig.

— Det är så mycket bättre. — Det måste komma en stund . . . ehuru ganska kort, det är väl sant . . . men ändå en stund, då man skall lida mycket, och då är det så godt att icke se hvarandra under lidandet.

— Du har rätt, Celie.

— Låt mig ännu en gång — för sista gången — kyssa ditt vackra hår — yttrade Celie, tryckande hårdt emot sina läppar det silkeslena håret, som omgif systemus hufvud och prydde hennes bleka, melankoliska ansigte. — Nu . . . nu . . . skola vi hålla oss mycket stilla . . .

— Syster . . . din hand — sade la Mayeux. — Låt mig för sista gången trycka din hand . . . och sedan . . . skola vi . . . som du säger . . . icke röra oss ur fläcken . . . och vi skola icke vänta länge . . .

tror jag . . . ty jag börjar redan känna mig yr i hufvudet . . . Än du, . . . min syster?

— Jag? . . . Icke ännu, — sade Celie. — Jag känner ingenting annat än . . . koloset.

— Har du tänkt på, till hvilken kyrkogård man skall föra oss? — frågade la Mayeux efter någon tystnad.

— Nej; hvarföre denna fråga?

— Derföre att jag helst skulle välja Père-Lachaise. Jag var en gång der med Agricola och hans mor . . . Hvilken skön anblick! . . . träd öfverallt . . . blommor . . . marmor! Vet du, de döda bo bättre, än de lefvande . . . och . . .

— Hvad fattas dig, syster? . . . frågade Celie, som märkte, att la Mayeux tvärtystnade, efter att hafva talat med allt saktare röst.

— Jag har liksom svindel . . . svarade hon. — Mina tinningar bulta. — Och du — huru känner du dig? —

— Jag börjar bara bli litet besynnerlig och yr . . . På mig verkar det långsammare än på dig.

— O, det är derföre — återtog la Mayeux, som bemödade sig att le — det är derföre, att jag alltid har varit så tidig af mig . . . Du mins väl, att i Systrarnas skola sade man, att jag alltid var längre kommen, än alla de andra . . . Detta händer mig ännu . . . som du ser.

— Ja . . . men jag hoppas att snart hinna upp dig — sade Celie.

Det, som förvånade de båda systrarna, var ganska naturligt. Bacchanal-drottningen hade, ehuru försvagad af sorger och elände, likväl en lika stark kroppsbyggnad, än la Mayeux's var bräcklig och klen; den sednare skulle således forr, som la Mayeux, känna verkan af oset.

Efter några ögonblicks tystnad återtog Celie, i det hon lade sin hand på la Mayeux's panna, medan denna fortfor att stöda hufvudet emot hennes knän:

— Du säger ingenting, syster . . . Du plågas — är det icke så?

— Nej, sade la Mayeux med svag röst — mina ögonlock äro tunga som bly . . . jag börjar domna . . . jag märker, att jag talar . . . långsammare . . . men jag känner icke ännu någon svår smärta. — Än du, syster?

— Medan du talade vid mig, hade jag svindel, och nu känner jag en häftig bultning i tinningarna.

— Hvad mina tinningar bultade nyss! . . . Man skulle tro, att det vore smärtsammare och svårare att dö . . .

Efter ett ögonblicks tystnad sade la Mayeux till sin syster:

— Tror du, att Agricola saknar mig mycket, och att han länge tänker på mig?

— Kan du sätta det i fråga? — sade Celie, i en ton af förebråelse.

— Du har rätt, . . . genmälte la Mayeux mildt. — Det ligger en bitter känsla i detta tvifvel; — men om du visste . . .

— Hvad? . . . hvad, min syster?

La Mayeux tvekade några sekunder och sade sedan med matt röst:

— Åh — ingenting.

Efter en paus, tillade hon:

— Lyckligtvis dör jag i den säkra öfvertygelsen, att han aldrig skall behöfva mig . . . Han är gift med en ung, förtjusande flicka . . . de älska hvarandra . . . jag är säker, att hon gör honom lycklig.

Då la Mayeux uttalade dessa ord, försvagades hennes röst allt mer och mer. — Hastigt spratt hon till, och sade till Celie med en darrande, nästan rädd stämma:

— Syster . . . tryck mig hårdt i dina armar . . . hårdt . . . ot! . . . jag är rädd! . . . jag ser allt . . . genom ett mörkblått töcken . . . det går omkring med mig.

Och nu reste sig den olyckliga varelsen något, och gömde sitt ansigte i systemens sköte. Denna, som ännu var i sittande ställning, omslöt henne med sina vanmäktiga armar.

— Mod, syster! . . . sade Celie, tryckande henne mot sitt bröst, och med en röst, som försvagades allt mer och mer. — Det blir snart slut.

Celie tillade med en blandad känsla af afund och fasa:

— Hvarföre skall just min syster så snart duka under? — Jag har ännu hela min sansning och lider mindre, än hon . . . Ack! . . . men det skall icke räcka så länge. Om jag visste, att hon skulle dö förr, än jag, så skulle jag gå och ställa mig med ansigtet öfver fyrfatet. Ja . . . jag går.

Vid den rörelse, som Celie gjorde, för att stiga upp, kände hon sig kvarhållas af systemens svaga armar.

— Du lider, stackars liten — sade Celie, darrande.

— Ja . . . ja . . . nu . . . är jag mycket sjuk! . . . Gå inte från mig . . . Jag ber dig.

— Och jag intet . . . nästan intet . . . sade Celie till sig sjelf, i det hon kastade en vild blick på fyrfatet. — Ah jo . . . nu . . . tillade hon med hemsk glädje — jag börjar nu att kvävas . . . och jag tycker . . . att mitt hufvud . . . vill spricka.

Gasen hade nu verkligen uppfyllt det lilla rummet och derifrån förträngt all andbar luft.

Dagen framskred; vindskammaren, som nu blifvit alldeles mörk, upplystes af skenet ifrån fyrfatet, hvars glöd kastade en röd glans på gruppen af de båda systrarna, som höllo hvarandra hårdt omfamnade.

Plötsligen gjorde la Mayeux några lätta konvulsiviska rörelser, i det hon med matt, slocknande röst uttalade dessa ord . . .

— Agricola! . . . fröken de Cardoville! . . . o farväll! . . . jag . . .

Derefter mumlade hon några andra obegripliga ord; de konvulsiviska rörelserna upphörde; armarna som varit lindade kring Celie, nedföllö åter på halmhadden.

— Min syster! — ropade Celie förskräckt, i det hon med båda händerna upplyfte la Mayeux's hufvud och såg på henne. — Du . . . redan död! . . . men jag! . . . men jag! . . .

La Mayeux's milda ansigte var icke blekare, än vanligt, men hennes halft tillslutna ögon hade ej mer någon blick. Ett leende, på en gång sorgligt och godt, irrade ännu ett ögonblick omkring hennes violblå läp-

par, hvarifrån en omärklig pust utgick . . . derefter blef munnen orörlig . . . ansigtets uttryck var utmärkt rent.

— Men du skall icke dö före mig, ropade Celie med sönderslitande röst och höljande med kyssar sin systers panna och kinder, som kallnade under hennes läppar. — Syster! . . . vänta på mig! . . . vänta på mig! . . .

La Mayeux svarade icke; hennes hufvud, som Celie nu släppte, återföll sakt på halmbädden.

— Min Gud! . . . jag svär, att det icke är mitt fel, om vi icke dö tillsammans, ropade Celie förtvillad och knäböjande vid bädden, der la Mayeux låg utsträckt.

— Död! . . . ropade Celie med fasa — ja, hon är död! . . . död före mig . . . det är kanske därför att jag är starkare . . . Ah! lyckligtvis börjar jag . . . liksom hon . . . liksom hon . . . genast . . . jag ser nu litet blott . . . o, hvad jag är sjuk! . . . Hvilken lycka! . . . Jag qväfs! . . . Syster! . . . tillade hon, kastande sina armar om la Mayeux's hals — jag kommer . . . här är jag! . . .

Nu hördes i trapporna och i förstugan ett plötsligt buller af steg och röster.

Celie hade ännu tillräcklig sans att uppfatta dessa ljud.

Ännu beständigt utsträckt öfver systemens kropp, upplyfte hon hufvudet.

Bullret närmade sig allt mer och mer; snart hördes en röst ropa utanföre, på föga afstånd ifrån dörren:

— Store Gud! . . . hvilket kolos!

I samma ögonblick skakades dörren, medan en annan starkare röst ropade:

— Låt upp! . . . låt upp!

— De komma in! . . . de skola rädda mig . . . och min syster är död! . . . O nej! . . . jag skall icke ha den lägheten att öfverlefva henne.

Sådan var Celies sista tanka.

Hon samlade nu sina återstående krafter, för att springa till fönstret . . . hon öppnade det och . . . just i samma ögonblick som den dåliga dörren gaf vika för en häftigare påstötning, störtade den arma varelsen sig ifrån tredje våningen ned till gården.

Adrienne och Agricola visade sig på tröskeln.

Oaktadt den qväfvande kolroken, rusade Adrienne in i rummet, och, då hon varseblef fyrfatet, utropade hon:

— Den olyckliga flickan har tagit lifvet af sig!

— Nej, hon kastade sig ut genom fönstret, svarade Agricola; ty han hade, i detsamma dörren gick upp, sett en människa försvinna genom fönstret, dit han nu framstörtade.

— Ha! . . . det är rysligt! . . . ropade han snart, i det han utstötte ett rop, satte båda händerna för ögonen och återvände, blek och förkrossad, till fröken de Cardoville.

Men denna, som misstog sig om orsaken till Agricolas förskräckelse, och just nu varseblef la Mayeux, i det mörker som rädde, svarade:

— Nej — här är hon.

Hon visade smeden det bleka anletet af la Mayeux, som låg utsträckt på halmbädden, bredvid hvilken Adrienne hade kastat sig på knä. — Hon fattade den arma sömmerskans händer, och fann dem stela och kalla. — Då hon lade handen på dess hjerta, kände hon, att det stod stilla; slutligen, efter en sekund, då den friska luften fått inströmma genom dörren, tyckte Adrienne sig ana något omärkligt pulsslag, hvarvid hon ropade:

— Hennes hjerta slår! . . . Fort, hjälp! . . . hjälp! . . . Herr Agricola! . . . spring! . . . skaffa hjälp! . . . Lyckligtvis har jag min flaska.

— Ja, hjälp . . . åt henne . . . och åt den andra! . . . i fall hjälp ännu är möjlig; — sade smeden, i det han rusade utför trapporna och lemnade Adrienne ensam, knäböjande vid halmbädden, hvarpå la Mayeux låg utsträckt.

XVIII.

BEKÄNNELSERNA.

Under den sorgliga tilldragelse, som vi här skildrat, hade en liflig sinnesrörelse färgat Adriennes anletsdrag, eljest bleka, afmagra de af sorg, Hennes kinder, hittills så skönt rundade, hade redan börjat blifva tomma, och en cirkel af ljus, genomskinlig azur omgaf de stora, svarta ögonen, nu töckniga och skumma, i stället att de förut voro så lifliga och strålande. De tjugande läpparna, oakadt de nu voro förvridna af en obeskriflig ångest, hade dock bibehållit sin friska och däfna rodnad.

För att så mycket lättare och fortare kunna egna la Mayeux sina omsorger, hade Adrienne kastat af sig hatten. De yppiga vägorna af hennes silkeslena, guldgula hår betäckte nästan helt och hållet det sköna ansigtet, som lutades emot halmdrassan, utmed hvilken hon förblef ligga på knä, kramande mellan sina elfbenshänder de köttlösa händerna af den arma sömmerskan, hvilken efter några minuters tid blef fullkomligt återkallad till lifvet, dels genom den inströmmade friska luftens helsosamma inflytelse, dels genom verkan af det luktsalt som Adrienne bar på sig i en flaska. Lyckligtvis hade la Mayeux's dänning mer varit en följd af den starka sinnesrörelsen och af kroppens svaghet, än af oset, helst qväfgasen ännu icke hunnit yttersta graden af sin intensitet, då den olyckliga förlorade sansningen.

Innan vi fortsätta målningen af det uppträde, som nu ägde rum emellan sömmerskan och adelsdamen, torde några upplysande ord vara nödvändiga.

Allt sedan det besynnerliga äfventyret på teatern vid Porte-Saint-Martin, då Dschalma, med fara för sitt eget lif, midt för fröken de Cardovilles ögon, störtade sig på den svarta pantern, hade den unga flickan ofta och på ett smärtsamt sätt varit upprörd.

Glömande både sin svartsjuka och sin förödmjukelse vid åsynen af Dschalma . . . af Dschalma, som visat sig för allas ögon, åtföljd af en qvinna, hvilken var honom så föga värdig, hade Adrienne, ett ögonblick förbländad af prinsens på en gång ridderliga och hjeltmodiga handling, tänkt för sig sjelf:

"Ehuru skenet är emot Dschalma, älskar han mig dock tillräckligt, för att hafva trotsat döden, i det han upptog min bukett."

Men hos denna unga flicka, som hade en så finkänslig själ, en så ädel karakter, ett så upplyst förstånd, skulle naturligtvis eftertanken och förnuftet snart öfverrösta denna tomma tröst, hvilken i sig sjelf var alltför vanmäktig att läka hennes kärleks och hennes djupt kränkta värdighets friska blödande sår.

— Huru ofta — sade Adrienne till sig sjelf — huru ofta har icke prinsen på jagt, och det utan skäl, af en blott nyck, trotsat lika stora favor som den, då han upptog min bukett! Dessutom . . . hvem kan försäkra mig, att det icke var för att erbjuda den åt flickan, som åtföljde honom?

De idéer, Adrienne gjorde sig om kärlek, voro måhända besynnerliga i världens ögon, men säkerligen i sig sjelfva riktiga. Dessa idéer, i förening med hennes billiga stolthet, tillåto henne aldrig en enda tanke på att efterträda denna kvinna, (hvilken hon än måtte vara), den prinsen hade inför en hel allmänhet visat såsom sin mätress.

Och likväl hyste Adrienne — ehuru hon knappast vågade tillstå det för sig sjelf — en svartsjuka, så mycket plågsammare, så mycket mera förödmjukande, som hennes medtäflerska syntes henne föga värdig att med henne sjelf jämföras.

Deremot gafs det ögonblick, då fröken de Cardoville, oaktadt medvetandet af sitt eget värde, påminste sig Rose-Pompons förtjusande anletsdrag och gjorde sig sjelf den frågan, om denna intagande varelses dälliga smak samt fria och opassande sätt att uppföra sig, härrörde af fräckhet och tidigt förderf eller af fullkomlig okunnighet om seder och bruk. I sednare fallet kunde denna okunnighet, frologien alstrad af naturlig liflighet och oskuldskraft yrhet, innebära mycken lockelse, helst om hon med behaget af en oemotståndlig skönhet förenade en uppriktig kärlek och en ren själ. I trots af den unga flickans ringa börd och dälliga uppfostran, kunde hon i sådant fall väcka en verklig passion hos prinsen.

Om Adrienne ofta, oaktadt så många och svåra anledningar, tyckade att anse Rose-Pompon för en förderfvad varelse, så var det derföre att hon, med erinring af hvad så många resande berättat om Dschalmas öfver allt dåligt upphöjda själ, och isynnerhet då hon återkallade i minnet det samtal hon en gång hörde mellan honom och Rodin, icke kunde förmå sig att tro, det en man, begåfvad med ett så utmärkt snille, ett så känslofullt hjerta, en själ så poetisk, så svärmande, så entusiastisk för det idealiska, skulle kunna älska en låg förderfvad varelse, och djerft visa sig med henne inför allmänheten. Detta var en hemlighet, som Adrienne förgäfvades sökte utforska.

Dessa tärande tvifvelsmål, denna grymma nyfikenhet, bidrogo ännu mer att öka den unga frökens kärlek, och man kan föreställa sig hennes obotliga förtviflan, då hon för sig sjelf nödgades erkänna, att Dschalmas likgiltighet, till och med hans förakt, ej skulle förmå utsläcka denna hennes kärlek, som nu var mera brännande, mera passionerad, än någonsin. Stundom hände ock, att fatalistiska idéer bemäktigade sig hennes hjerta;

hon tänkte nämligen, att denna kärlek till Dschalma var henne af ödet förelagd, att han en dag skulle göra sig förtjent deraf, att det nu så oberöpliga i prinsens uppförande skulle en gång förklaras till hans fördel. Stundom deremot blygdes hon att ursäkta Dschalma, och medvetandet af denna svaghet var för henne en ökad plåga, en ytterligare tortur. Offer för denna oerhörda sorg, ledde hon nu i en fullkomlig enslighet.

Snart utbrast koleran som en åska. Alltför olycklig att för egen del frukta denna landsplåga, smärtades Adrienne endast af andras lidanden. Hon var en af de första, som bidrogo till de ansenliga gåfvor, hvilka, be vittnande den ädlaste människokärlek, tillflöto från alla håll. Florine hade plötsligen blifvit angripen af sjukdomen. Den ädla matmodren ville, i trots af faran, se henne och upprätthålla hennes nedslagna mod. Florine, helt och hållet öfvervunnen genom detta nya prof af ädelmod, förmådde icke längre dölja det förräderi, hvori hon under en längre tid varit medbrottslig. Vid tanken uppå, att döden snart skulle befria henne från de människors tyranni, hvilkas ok hon så länge burit, tyckte hon sig äntligen kunna yppa allt för Adrienne.

Sålendes fick denna veta både Florines beständiga spioneri och orsaken till la Mayeux's plötsliga försvinnande.

Vid denna upptäckt kände Adrienne sin tillgifvenhet, sitt ömma deltagande för den fattiga sömmerskan ännu mera förökas. På hennes befallning anställdes nu de noggrannaste spaningar, för att upptäcka la Mayeux's spår. Men Florines bekännelser hade ett ännu viktigare resultat. Adrienne, med rätta oroad öfver detta nya bevis på Rodins ränker, erinrade sig nu de förslag hon uttänkt, då hon, troende sig vara älskad af Dschalma, i sin kärleks instinkt anat de faror, som hotade både honom och de öfriga medlemmarna af familjen Rennepont. Att förena alla af sin slägt till ett gemensamt försvar emot den gemensamma fienden, sådan var Adriennes första tanka vid ahörandet af Florines bekännelser. Hon ansåg för sin pligt att söka utföra denna idé. I kampen emot fiender, så farliga som Rodin, abbé d'Aigrigny, prinsessan de Saint-Dizier och deras anhang, såg Adrienne icke allenast ett heroiskt försök att afslöja skrymteriet och vinningslystnaden, utan ock derjemte en tröst, åtminstone en ädel förströelse under sina sorger.

Från detta ögonblick efterträdde den smärtsamma apati, hvori den unga flickan hittills försmäktat, af en orolig, feberaktig verksamhet. Hon kallade till sig alla de personer af hennes familj, som voro i stånd att efterkomma hennes kallelse, och sålunda blef, såsom den till markis d'Aigrigny öfverlemnade hemliga noten fullkomligt riktigt hade uppgifvit, hotellet Cardoville snart medelpunkten för oupphörliga, verksamma åtgärder och för en mängd ofta förnyade släktmöten, hvarvid medlen till angrepp och själförsvar lifligt diskuterades.

Fullkomligt noggrann i alla andra punkter, hade nyssnämnda hemliga not yttrat den förmodan, att fröken de Cardoville haft en sammankomst med den indiska prinsen. Denna gissning var dock alldeles falsk, och man får längre fram veta, hvad som gaf anledning dertill. Oaktadt den allvarliga sysselsättningen med sin familjs stora och viktiga angelägenhe-

ter, lyckades fröken de Cardoville icke ens att finna en flyktig förströelse från den olyckliga kärlek, som i hemlighet förtärde henne, och den hon så bittert förebrådde sig.

På morgonen af samma dag, då Adrienne, som äntligen fått veta, hvar la Mayeux befann sig, kom att liksom genom ett underverk rycka henne undan döden, hade Agricola Baudoin, som just då befann sig i hotellet, för att med fröken rådpåga, angående Francois Hardy, bönfälligt om tillstånd att få beledsaga henne till gatan Clovis, dit de båda hade skyndsamt begifvit sig.

Således företedde sig ännu en gång detta ädla och rörande skådespel. Fröken de Cardoville och la Mayeux, dessa båda yttersta länkar af samhällskedjan, kommo i beröring med hvarandra och sammansmälte i en rörande jemlikhet; ty adelsdamen och sömmerskan voro, på förståndets, själens och hjertats vägnar fullkomligen jemngoda; de voro äfven jemngoda derföre, att den ena var ett ideal af skönhet, behag och rikedom, den andra deremot af undergifvenhet och oförtjenta olyckor. Ack! Olyckan, huren med mod och värdighet, har icke äfven den sin gloria?

La Mayeux, som låg utsträckt på halmmadrassen, syntes så svag, att, om än icke Agricola blifvit på gården kvarbållen hos Celie, som just nu dog den förfärligaste död, så hade dock fröken de Cardoville dröjt ännu några ögonblick, innan hon sökt öfvertala la Mayeux att stiga upp och följa henne ned till vagnen.

Den arma sömmerskan hade, genom Adriennes själsnärvaro och en af henne uppdiktad skonande osanning, blifvit öfvertygad att Celie, var förd till en rakstuga i grannskapet, der hon kunde erhålla nödig vård, hvilken ej tycktes blifva utan framgång. Då la Mayeux's själsförmögenheter endast småningom återvåkade, och hon, så tillsägandes, blott långsamt qvicknade ur sin dvala, hade hon genast, utan ringaste misstanka, satt tro till denna fabel; hon visste icke heller, att Agricola åtföljt fröken de Cardoville.

— Och det är er, nådiga Fröken, som Celie och jag hafva att tacka för lifvet — sade la Mayeux, vändande sitt melankoliska ansigte åt Adrienne. — Ni . . . knäböjande i denna vindskammare . . . utmed denna smärtans bädd, der min syster och jag föresatte oss att dö . . . ty Celie . . . fröken har ju försäkrat mig derom . . . Celie fick ju hjälp . . . i rättan tid?

— Ja, lugna er; jag fick nyss veta, att hon återfått sin sansning.

— Och man har sagt henne, att jag lever? . . . har man icke det, fröken? . . . Annars skulle hon kanske gräma sig öfver att hafva öfverlevat mig.

— Var lugn, kära barn, sade Adrienne, tryckande la Mayeux's händer emellan sina och betraktande henne med tårfyllda ögon. Man har sagt henne allt, hvad man borde. Oroa er icke . . . tänk på ingenting annat, än att återvända till lifvet och — jag hoppas det — till sällheten . . . den ni hittills så föga lärt känna, stackars barn!

— Hvilken godhet, min fröken! . . . och det, oakadt jag rymde från er . . . hvarföre ni borde anse mig så otacksam! . . .

— Tyst! . . . Rättnu . . . då ni är mindre svag . . . skall jag säga er en hop saker, som nu skulle alltför mycket trötta er uppmärksamhet. Hur befinner ni er nu?

— Bättre . . . goda fröken; . . . Denna friska luft . . . jemte den tanken, att min syster, sedan vi nu träffat er, min fröken . . . icke mer skall behöfva vara i förtviflan . . . ty äfven jag . . . skall säga er allt . . . och då är jag viss, att ni skall ha medlidande med den arma Celie. Är det icke så, fröken?

— Räkna alltid på mig, mitt barn, sade Adrienne, i det hon sökte följa sitt smärtsamma bryderi. — Ni vet ju, att jag intresserar mig för er och för allt, hvad er rörer. Men, säg mig, — tillade fröken de Cardoville med rörd stämma — skref ni mig icke till, innan ni fattade detta förtviflade beslut?

— Jo, fröken.

— O Gud! ropade Adrienne; — och, då ni icke erhöll något svar, måste ni tro mig vara mycket glömsk, . . . grymt otacksam.

— Ack nej! . . . nej! . . . aldrig har jag anklagat er, min fröken. Min stackars syster skall kunna intyga, att jag tvärtom varit lifvad af tacksamhet emot er, ända till slutet.

— Jag tror det . . . jag känner ert hjerta . . . men i alla fall . . . hur har ni förklarad min tystnad?

— Jag trodde er med rätta stött öfver mitt hastiga försvinnande, nådig fröken?

— Jag . . . stött? . . . Ack, Herre Gud! . . . jag har aldrig fått ert bref.

— Och ändå vet ni, att jag skrifvit ett sådant, goda fröken?

— Ja, min stackars vän; jag vet till och med, att ni skref det hos min portvaktare; beklagligtvis lemnade han det till en af mina flickor, vid namn Florine, och sade henne, att brefvet var ifrån er.

— Mamsell Florine! . . . den der unga flickan, som var så god emot mig?

— Florine bedrog mig på det skamligaste; hon var i sold hos mina fiender och tjänade dem till spion.

— Hon? . . . Min Gud! . . . ropade la Mayeux — är det möjligt?

— Just hon, svarade Adrienne. — Men vi böra snarare beklaga än tadla henne; hon var tvungen att lyda en förskräcklig nödvändighet, och hennes bekännelser, i förening med hennes ånger, tillvunno henne min förlåtelse, innan hon dog.

— Död? . . . hon också död! . . . så ung, så skön! . . .

— Oakadt hvad hon emot mig felat, gick hennes död mig djupt till sinnes, ty hon bekände med sönderslitande ånger, hvad hon brutit. Bland hennes bekännelser var äfven den, att hon undanhållit ett bref ifrån er; deruti ni bedt mig om ett samtal . . . ett samtal, hvarpå er systers lif berodde.

— Det är ganska sant, fröken; sådana voro uttrycken i mitt bref. Men hvem kunde väl finna någon fördel vid att dölja det för er?

— Jo, man fruktade, att ni skulle återvända till mig, ni, min goda skyddsengel! . . . Ni älskade mig så ömt . . . Mina fiender fruktade er trogna tillgifvenhet, på ett beundransvärdt sätt understödd af ert goda hjertas instinkt. Ack! . . . aldrig skall jag glömma, huru grundade era misstankar voro mot en usling, den jag försvarade.

— Herr Rodin . . . sade la Mayeux, rysande.

— Ja, svarade Adrienne; — men låtom oss icke nu tala om det der folket. Den afskyvärda hägkomsten af dem skulle förstöra min glädje öfver att se er återvända till lifvet . . . ty er röst är nu mindre svag, era kinder börja få någon färg. Gud vare lof! . . . Jag känner mig så lycklig att hafva återfunnit er. Om ni visste allt, hvad jag hoppas, allt hvad jag väntar af denna vår återförening . . . ty, vi skola ej mer lemna hvarandra — är det icke så? O, lofva mig det i vår vänskaps namn.

— Jag . . . fröken! . . . jag . . . er vän! . . . sade la Mayeux, i det hon blygsamt nedslog ögonen.

— Och kallade jag er icke min vän, min syster, redan några dagar innan ni lemnade mig? Hvad är det då, som nu sedan blifvit förändradt? O, ingenting . . . ingenting — tillade Adrienne med djup rörelse. Man skulle tvärtom kunna säga, att en olycksalig likhet i våra öden gör er vänskap ännu kärare för mig . . . gör den dyrare, oskattbarare . . . och den beviljas mig ju — är det icke så? O, neka mig den icke! jag behöfver så väl en vän.

— Ni, min fröken! . . . ni skulle behöfva till vän en stackars varrelse, sådan som jag?

— Ja, sade Adrienne med ett hjertskärande uttryck i rösten; — jag behöfver er vänskap och mer än det. Ni är den enda, åt hvilken jag skulle kunna . . . åt hvilken jag skulle våga anförtro mina sorger . . . ack . . . mycket bittra sorger!

Fröken de Cardovilles kinder rodnade starkt, då hon sade dessa ord.

— Hvarmed har jag förtjent ett sådant bevis af förtroende, min fröken? frågade la Mayeux med stigande förvåning.

— Genom ert hjertas sänkänslighet, genom pålitligheten i er karakter — svarade Adrienne med en lätt tvekan. — Dessutom är ni qvinna . . . och — jag är viss på att ni . . . ni . . . bättre än någon annan . . . skall förstå, hvad jag lider; — att ni skall beklaga mig.

— Beklaga er, goda fröken! sade la Mayeux, hvars förvåning ökades med hvarje ögonblick. — Jag — beklaga er? . . . Er, en så förnäm dam, så rik, skön och afundad — jag, så fattig, så ringa, skulle kunna beklaga er!

— Hör, min stackars vän, återtog Adrienne efter någon tystnad — den plågsammaste själssmärta är icke den man vågar tillstå, utan tvärtom den, man ej vågar omtala, af fruktan för åtlöje och förakt. Huru skulle man våga begära deltagande och medömkan, då det är fråga om lidanden, dem man knappast vågar tillstå för sig sjelf, emedan man rodnar inför sina egna ögon?

La Mayeux kunde knappast tro, hvad hon hörde; om hennes välgörarinna hade, liksom hon, varit offer för en olycklig kärlek, så skulle hon ej kunnat tala annorlunda, än hon gjorde. Men den fattiga sömmerskan kunde ej inrymma en sådan tanka; också började hon snart uppsöka någon annan orsak till Adriennes lidande, och yttrade sorgligt, i det hon tänkte på sin olyckliga kärlek till Agricola:

— Ja — ja, fröken! En sorg, hvaröfver man blyges... måste vara förskräcklig — o, mycket förskräcklig!

— Men också — tillade fröken de Cardoville — hvilken lycka att finna ett hjerta, icke allenast nog ädelt att ingifva ett önskränkt förtroende, utan och tillräckligen pröfvadt af tusende sorger, att kunna skänka medlidande, råd och stöd! Säg mig, mitt bästa barn, tillade hon, i det hon uppmärksamt betraktade la Mayeux — om ni vore plågad af en bland dessa sorger, öfver hvilka man blyges, skulle ni då icke känna er lycklig, mycket lycklig; att finna en systersjäl, den ni kunde meddela era sorger och sålunda till hälften lätta deras börda, genom ett önskränkt och rättvisadt förtroende?

För första gången, allt sedan la Mayeux lärt känna fröken de Cardoville, betraktade hon henne med en känsla af misstroende och sorgsenhet, ty den unga frökens sista ord förekommo henne alltför betydelsefulla.

"Tvifvelsutän känner hon min hemlighet," tänkte la Mayeux för sig själf; — "sannolikt har min dagbok fallit i hennes händer; hon känner min kärlek till Agricola, eller misstänker den; hvad hon hittills sagt mig, har haft för ändamål att framkalla förtroenden, på det hon må förvissa sig om, att hon blifvit väl underrättad."

Dessa tankar väckte visserligen icke i la Mayeux's själ någon känsla af bitterhet eller otacksamhet emot hennes välgörarinna; men den olyckligas hjerta hade en så skuggrädd grannlagenhet, en så smärtsam sänkbarhet, i fråga om allt, hvad som rörde hennes olyckliga kärlek, att hon, oakadt sin djupa och varma tillgifvenhet för fröken de Cardoville, grymt plågades vid blotta tanken uppå, att denna skulle vara i besittning af hennes hemlighet.

XIX.

BEKÄNNELSENA.

(Fortsättning.)

Den i början för la Mayeux så smärtsamma tanken, att fröken de Cardoville var underrättad om hennes kärlek till Agricola, förvandlade sig snart, till följe af den förträffliga och sällsynta varelsens ädla tänkesätt, i en rörande ånger, som visade hela hennes tillgifvenhet, hela hennes vördnad för Adrienne.

"Kanske, tänkte hon — hade jag, bevekt af det inflytande, min beskyddarinnas tillbedjansvärda godhet på mig utöfvar, kunnat göra henne en bekännelse, den jag ej varit i stånd att inför någon annan aflägga, bekännelsen om en hemlighet, den jag nyss trodde mig skola medtaga i grafven; detta hade åtminstone varit ett bevis på min erkänsla mot fröken de Cardoville; men beklagligtvis är jag beröfvad den lyckan att åt min väl-

görorinna få förtro mitt lifs enda hemlighet. Dessutom, ehuru ädelmodig hon är, ehuru stort medlidande hon byser för mig, ehuru förständig och insigtsfull hon än må vara, så är det dock icke henne gifvet — henne — så skön, så beundrad — att någonsin kunna förstå och uppfatta allt det förfärliga i min belägenhet, då jag, beklagansvärda varelse, nödgas i djupet af mitt förkrossade hjerta dölja min lika förtviflade, som löjliga kärlek. Nej, nej! . . . i trots af det grannlaga i hennes tillgifvenhet för mig, skall min välgörorinna, under det hon som bäst beklagar mig, tadla mig, utan att veta det, ty endast *besluktade olyckor* förmå att trösta hvarandra. Ack! — hvarföre lät hon mig icke dö?"

Dessa betraktelser hade, snabba som tanken, framställt sig för la Mayeux's själ. Adrienne gaf noga akt på henne; hon hade ganska väl märkt, att den unga sömmerskans anletsdrag, som förut klarnade allt mer och mer, ånyo började blifva mulna och sorgsna, och uttryckte en känsla af smärtsam förödmjukelse. Förskräckt öfver detta återfall i en dyster sorg, hvars följder kunde blifva ganska farliga — ty la Mayeux, som var så svag, stod så godt som på grafvens brädd — återtog fröken de Cardoville lifligt:

— Min vän, tänker ni då icke som jag, att den grymmaste smärta . . . till och med den mest förödmjukande, kan bli lindrad, om man utgjuter den i ett troget och tillgifvet hjerta?

— Jo, fröken, svarade den unga sömmerskan bittert; — men hjertat, som lider i tysthet, horde ensamt få bestämma tiden, då ögonblicket till bekännelse vore inne . . . Tilldess vore det måhända mera menskligt att vörda dess bedröfliga hemlighet, i fall man öfverraskat den.

— Ni har rätt, min vän, sade Adrienne sorgligt. — Om jag väljer detta högtidliga ögonblick, för att meddela er ett smärtsamt förtroende . . . så är det därför att, när ni hört mig, skall ni närmare fästa er vid lifvet, derom är jag säker, emedan ni då vet, att jag har stort behof af er ömhet . . . af er tröst . . . af ert medlidande.

Vid dessa ord sökte la Mayeux att resa sig till hälften upp; hon stödde sig på armbågen och betraktade fröken de Cardoville med bestörtning.

Hon kunde icke tro sina öron; långt ifrån att tilltvinga sig hennes förtroende, ville hennes välgörorinna, såsom hon sjelf sade, göra henne en påkostande bekännelse och anropa hennes tröst, hennes deltagande . . . hennes . . . den fattiga la Mayeux's.

— Huru? . . . ropade hon, stammande — det är ni, min fröken, som . . .

— Det är jag, som ämnar säga er, att jag lider . . . att jag blygs öfver, hvad jag lider . . . Ja, tillade den unga flickan med ett sönderslitande uttryck — af alla bekännelser, en qvinna kan göra, meddelar jag er nu den svåraste . . . Jag älskar! . . . och jag rodnar öfver min kärlek.

— Liksom jag! ropade ovillkorligt la Mayeux och knäppte ihop händerna.

— Jag älskar, återtog Adrienne med ett utbrott af länge tillbakållen smärta — ja — jag älskar och . . . är ej älskad tillbaka. Min kärlek är

eländig, är omöjlig . . . den förtär mig . . . och jag vågar icke åt någon anförto denna olycksaliga hemlighet.

— Liksom jag! upprepade la Mayeux med stel blick. — "Hon . . . en drottning . . . i skönhet . . . i rang . . . i rikedom . . . i snille . . . hon lider liksom jag," tänkte la Mayeux. "Och liksom jag arma, olyckliga varelse, älskar hon, utan att vara älskad tillbaka."

— Näväl . . . liksom ni, älskar och jag . . . och den jag älskar, skänker mig ingen genkärlek! . . . ropade Adrienne. — Hade jag då orätt, när jag sade, att jag kunde anförtro det endast åt er . . . emedan ni ensam, som erfarit samma olycka, är i stånd att hysa deltagande för mig.

— Således, min fröken, sade la Mayeux, i det hon nedslög ögonen och hämtade sig ifrå sin första bestörtning — således visste ni . . .

— Jag visste allt, mitt stackars barn; men aldrig skulle det fallit mig in att tala om er hemlighet, så vida jag icke sjelf . . . haft att anförtro er en vida bedrägligare . . . ty om er kärlek är smärtsam, så är deremot min förödmjukande. O, min syster! . . . ni ser det, tillade fröken de Cardoville med ett uttryck i rösten, omöjligt att återgifva — olyckan utplånar, närmar, förblandar hvad man kallar afstånd . . . Dessa lyckliga här i världen, dem man så mycket afundas, de falla genom förfärliga sorger ofta vida djupare, än de olyckliga man förbiser — de falla ända derhän att tiggas om medlidande . . . om tröst.

Sedan fröken de Cardoville aftorkat de tårar, som ymnigt runno ut för hennes kinder, återtog hon med vek röst:

— Se så syster, mod, mod! Älskom, stödjom hvarandra. Mätte dessa sorgliga och hemlighetsfulla band för alltid förena oss!

— Ack, fröken, förlåt mig . . . men nu, då ni är i besittning af mitt lifs djupaste hemlighet, sade la Mayeux med nedslagna ögon, — tycker jag, att jag icke kan se på er utan blygsel.

— Hvarföre? för det att ni med passion älskar Agricola, sade Adrienne; — men i det fallet måste jag ju dö af skam inför era ögon, ty jag har icke varit så modig, som ni; jag har icke haft styrka att underkasta mig mitt öde, att dölja min kärlek i djupet af mitt hjerta. Den, jag älskar med en bittills okänd kärlek, har blifvit underrättad om min kärlek, och . . . han har försmått den . . . föredragit en annan qvinna, hvars blotta åtankas på hans sida är en skymf för mig . . . såvida icke skenet bedrager mig i afseende på henne. Också finnas ögonblick, då jag hoppas, att jag bedragit mig . . . Och nu — säg sjelf . . . säg, om det är jag, som bör nedslå ögonen inför er.

— Försmå er! . . . och det för en qvinna, som är ovärdig att med er jämföras! . . . O nej, fröken! . . . jag kan icke tro det, ropade la Mayeux.

— Äfven jag, min bästa vän, kan stundom icke tro det; icke af högmood, utan emedan jag vet, hurudant mitt hjerta är . . . Då tänker jag: — nej, den, som föredrages för mig, har säkerligen något, som kan röra själen, förståndet eller hjertat hos den, som försmår mig för hennes skull.

— Ack, fröken, . . . om allt hvad jag hör, icke är en dröm . . . om ett falskt sken icke förvillar er . . . så har ni stor orsak till sorg.

— Ja, min stackars vän . . . stor . . . mycket stor! . . . Och likväl har jag nu — tack vare er — ett hopp att den skall förminskas, denna olyckliga passion. Kanske skall jag få styrka att öfvervinna den . . . ty då ni får veta allt . . . alltsammans . . . O! . . . jag vill icke rodna inför er . . . inför er, som är den ädlaste, den värdigaste af qvinnor . . . ni . . . hvärs mod och undergifvenhet alltid skola tjena mig till föredöme.

— Ack, fröken! . . . tala icke om mitt mod, när jag har så mycket skäl att rodna öfver min svaghet

— Rodnal! . . . min Gud! . . . alltid denna fruktan. — Fins deremot något mera rörande, mera hängifvet, än just er kärlek? Ni, rodna? Hvarföre? Är det derföre, att ni visat den renaste tillgifvenhet för den ärlige handtverkaren, hvilken ni från er barndom lärt er älska? Rodna — derföre att ni varit för hans mor den ömmaste dotter? Rodna — för det ni, utan att någonsin beklaga er, stackars liten, uthärdat tusen lidanden, så mycket smärtsammare, som de, hvilka förorsakade er dem, icke sjelfva hade idé om den sorg, de gjorde er? Tänkte man väl på att sára er, då man i stället att nämna er vid ert anspråkslösa namn, Madeleine, gaf er, utan att ens besinna det, ett lika löjligt som ohöfligt öknamn? Och likväl — hvilka sorger för er, blott af denna lilla omständighet! . . . huru många förödmjukelser och i tysthet nedsväljda tårar!

— Ack, min fröken, hvem har kunnat säga er det?

— Som ni ej anförtrott åt någon annan, än er dagbok? Är det icke så ni menar? Så vet då: — Florine bekände på sin dödssäng alla sina fel. Hon hade haft den nedrigheten att fränstjäla er era papper, men var dock tvingad till denna gemena handling af de personer, som ledde hennes handlingar. Dagboken hade hon emellertid läst. Och som icke alla goda känslor voro helt och hållet qväfda hos henne, hade denna skrift, hvaruti er beundransvärda undergifvenhet, er olyckliga och dygdiga kärlek öppet uttalade sig, gjort ett så djupt intryck på henne, att hon på sin dödssäng kunde utantill anföra några sidor deraf, hvarigenom jag erhöll förklaring öfver ert så plötsliga försvinnande; — ty hon betvivlade icke, det ju fruktan att se er kärlek till Agricola Baudoin utspridd och förhånad hade varit orsaken till er flykt.

— Ack, det är alltför sant, goda fröken!

— Ack ja . . . återtog Adrienne bittert; — de, som förmådde den olyckliga att så handla, visste väl, hvartåt slaget skulle mättas. Det var icke deras första försök . . . de ville bringa er till förtviflan . . . de ville döda er. Men också . . . hvarföre var ni mig så tillgifven? Hvarföre genomskådade ni dem? O, dessa svartrockar äro obevekliga och deras makt är stor — tillade Adrienne med en rysning.

— Det är förfärligt, fröken.

— Lugna er, kära barn. Som ni ser, så vändas de elakas vapen ofast emot dem sjelfva; ty från det ögonblick jag fick veta orsaken till er flykt, blef ni mig kärare, än någonsin förut. Då gjorde jag allt i verlden, för att återlöfna er. Slutligen, efter ett långt och fåfängt sökande,

hade den person, jag anmodat utspana er vistelseort, lyckats få veta, att ni bodde där i huset. Herr Agricola befann sig händelsevis hos mig, och bad om tillstånd att få följa mig hit.

— Agricola! ropade la Mayeux med sammanknäppta händer; — är han här?

— Ja, min vän; men lugna er . . . Medan jag egnade er de första omsorgerna, sysselsatte han sig med er stackars syster. Ni skall snart få råka honom.

— O Gud! . . . min fröken! ropade la Mayeux med fasa — han vet utan tvifvel? . . .

— Om er kärlek? Nej, nej . . . i det hänsendet kan ni vara fullkomligt lugn. Tänk på ingenting annat, än sällheten att återse denne redlige broder.

— Ack, fröken! Må han aldrig få veta det, som förorsakade mig sjelf så mycken blygsel och smärta, att jag var nära att dö deraf! Gud vare lof, att han ingenting vet!

— Nej; således bort med alla sorgliga tankar, min vän. Jag vill blott säga, att han kom i rättan tid, för att bespara oss en evig saknad och hindra er ifrån att begå . . . ett stort fel . . . Icke ämnar jag med er tala om verdens fördomar, angående den rättighet människan äger eller icke, att åt Gud återlemna ett lif, som hon finner för tungt . . . Jag vill blott säga er, att ni icke borde dö, emedan de, ni älskar och som älska er, ännu behöfva er.

— Min fröken! . . . Jag trodde att ni var lycklig, och Agricola är ju gift med en ung flicka, som han älskar och som säkert skall göra honom lycklig. Hvem kunde jag då vara till nytta?

— Mig först och främst . . . Dessutom, hvem har sagt er, att Agricola aldrig skulle behöfva er? Hvem har sagt er, att hans och hans anhörigas lycka skall räcka beständigt? Hvem har sagt er, att den ej är utsatt för några hårda stötar? Och om äfven de, hvilka äro er nära, vore för alltid lyckliga, huru kunde väl deras sällhet, er förutan, vara fullkomlig? Skulle icke er död, hvilken de måhända hade förebrätt sig, kvarlemnats hos dem en beständig oro och saknad?

— Det är sant, fröken, svarade la Mayeux. — Jag hade orätt. En förtviflans svindel hänförde mig . . . och dessutom . . . det rysligaste elände förföljde ju mig och min syster . . . vi hade på flera dagar ej kunnat erhålla något arbete . . . vi lefde af en fattig hustrus barmhertighet; men hon bortrycktes af koleran . . . I morgon eller i öfvermorgon skulle vi svultit ihjel.

— Svultit ihjel? Och ni visste, hvar jag bodde?

— Jag hade skrivit er till, fröken; och, då jag icke erhöll något svar, trodde jag er vara förtörnad öfver mitt hastiga försvinnande.

— Stackars barn! det är så, som ni sjelf säger; ni var i denna förfärliga stund under inflytandet af ett slags svindel. Också har jag icke mod att förebrå er, det ni ett ögonblick kunnat tvifla på mig. Huru skulle jag väl kunna tädla er? . . . jag har ju sjelf haft den tanken att göra slut på lifvet.

— Ni, min fröken? . . . ropade la Mayeux.

— Ja, jag tänkte derpå . . . men då kom man och sade mig, att Florine, som låg på sitt yttersta, ville tala vid mig. Jag afhörde, hvad hon hade att säga. Hennes bekännelser ändrade helt och hållet mitt beslut. Detta tunga, mörka lif, som var mig odrägligt, klarnade hastigt. Pligtkänslan vaknade hos mig. Jag anade, att ni var ett rof för det rysligaste elände, och min pligt var att uppsöka och rädda er. Florines bekännelser uppdagade för mig nya ränker af min familjs fiender, denna isolerade, förskingrade, af så månda tärande sorger, så många smärtsamma förluster krossade familj; min pligt var således att underrätta de mina om de faror, som troligen voro för dem obekanta, och att förena dem emot den gemensamma fienden. Jag hade varit ett offer för de afskyvärdaste stämplingar, och min pligt var att förfölja dessa stämplingars upphofsmän, af fruktan att svartrockarne, uppmuntrade genom strafflösheten, skulle skörda nya offer . . . Då ingaf mig pligtkänslan nya krafter, och jag uppvaknade ur min dvala. Med tillhjälp af Gabriel . . . en sublim prest . . . idealet för en verklig kristen prest . . . Agricola Bandoins värdige fosterbroder . . . med hans bistånd började jag modigt striden emot förtviflan och modlöshet. Och — skulle ni väl tro det, min vän? . . . uppfyllandet af dessa pligter, jemte det oafslätliga hoppet att återfinna er, åstadkom någon lindring i min sorg; om jag ej blef tröstad, blef jag åtminstone förströdd. Er ömma vänskap och exemplet af er undergifvenhet för ödets skickelse skola göra det öfriga . . . jag tror . . . jag hoppas det . . . jag är säker derpå . . . och jag skall slutligen öfvervinna denna olyckliga kärlek.

Just som Adrienne uttalade dessa ord, hördes snabba och lätta steg i trappan, och en ung, frisk fruntimmersröst sade:

— Ack, min Gud, den stackars Mayeux! . . . hvad jag kom i rätan tid! . . . Om jag blott kunde vara henne nyttig i något hänseende!

Nästan i samma ögonblick inträdde Rose-Pompon i vindskammaren.

Agricola följde den unga flickan i hamn och häl, och, pekande på det öppet stående fönstret, gjorde han ett tecken åt Adrienne, att man ej borde för den inträdande omtala Bacchanal drottningens olyckliga ändalykt.

Denna pantomim gick alldeles förlorad för fröken de Cardoville.

Adriennes hjerta hoppade af smärta, af förtrytelse, af stolthet, då hon värshelms den unga flickan, som hon hade sett vid Porte-Saint-Martin, i Dschalmas följe, och som var orsaken till alla de oerhörda qval, hon utstått, allt sedan denna olyckliga afton.

Dessutom . . . hvilket grymt hän af ödet! . . . Knappt hade Adrienne inför la Mayeux afagt den svåra och förödmjukande berättelsen om sin olyckliga kärlek, förrän denna qvinna framställde sig, denna qvinna, för hvilken hon trodde sig uppoffrad.

Men om fröken de Cardovilles bestörtning var stor, så var Rose-Pompons icke mindre.

Hon icke allenast igenkände i Adrienne den unga sköna damen med gyllene håret, som satt midt emot henne på spektalet, den der aftonen,

då äfventyret med den svarta pantern tilldrog sig; hon hade ock sina särskilda orsaker att önska sig ett möte med henne; och denna önskan uppfylldes nu så oförmodadt, så öfver all förväntan. Det vore ett säfångt försök att vilja beskrifva den blick af skadefröjd och triumf, hon låtsade kasta på Adrienne.

Fröken de Cardovilles första rörelse var att springa ut ur rummet; men hon fann icke allenast orätt att i detta ögonblick öfvergifva la Mayeux, utan äfven svårt att för Agricola påhåna något skäl till detta sitt hastiga aflägsnande; dessutom återhölls hon, oaktadt sin retade stolthet, af en oförklarlig, besynnerlig nyfikenhet.

Hon stannade således kvar.

Hon ville på nära håll, i fall man så får uttrycka sig, se denna rival, för hvars skull hon varit färdig att dö, denna rival, åt hvilken hon, under utbrotten af sin svartsjukas ångest, hade lånat så många olika fysiologier, för att finna någon antaglig förklaringsgrund till Dschalmas kärlek för denna flicka.

XX.

RIVALERNA.

Rose-Pompon, hvars närvaro förorsakade fröken de Cardoville så mycken oro, var klädd med sämsta smak och yttersta behagsjuka.

Hennes lilla rosenröda hatt, med ganska trång kulle, satt så stupad neråt ansigtet, att den nästan betäckte snibben af den lilla näsan, men visade deremot hälften af det yppiga, silkeslena håret i nacken. Klädningen af skottyg, i de mest skärande färger, var öppen framtill, och knappast skydde den genomskinliga hvita puffen någorlunda de förtjusande rundningar, som den var ämnad att både visa och betäcka, under det oförskämdt uringade klädningslifvet.

Grisetten, som hade sprungit uppför trappan, höll med båda händerna i snibbarna af sin blåa schal med ivädda palmer; denna hade i brådskan nedskridit från hennes axlar ända till det smärta lifvet, der den slutligen hejdades af ett naturligt hinder.

Om vi uppehålla oss vid dessa småsaker, så är det derföre att fröken de Cardoville, vid åsynen af denna intagande varelse, som hon såg klädd på ett så fräckt och osmakligt sätt, och den hon ansåg för sin lyckliga medtäflerska, kände sin förtrytelse, smärta och blygsel ännu mer förökas.

Men döm om den unga frökens bestörtning och förlägenhet, då mam-sell Rose-Pompon med lätt och obesvärad ton sade till henne:

— Jag är förtjust att finna er här, *madame* . . . vi skola få mycket att språka om med hvarandra. Men först måste jag omfamna den stackars Mayeux; så vida ni tillåter det — *madame!*

För att kunna göra sig ett begrepp om den tonvigt, hvarmed ordet *madame* uttalades, måste man hafva åhört en diskussion, mer eller mindre stormig, emellan tvenne svartsjuka rivaler af Rose Pompons gelikar; då först skulle man kunna uppfatta, huru mycken utmanande fiendtlighet låg i ordet *madame*, uttaladt sålunda och under så ömtåliga förhållanden.

Fröken de Cardoville, bestört öfver grisettens näsvishet, förblef stum, medan Agricola, föströdd af den uppmärksamhet, han egnade la Mayeux, hvars blickar icke lemnade hans ansigte, allt ifrån det han inträdde genom dörren, och äfvenledes förströdd genom den sorgliga tilldragelse, hvartill han nyss varit vittne, hviskade helt sakta till Adrienne, utan att bemärka mamsell Rose-Pompons fräckhet:

— Herre Gud, fröken! . . . det är slut — Celie uppgaf sin sista suck, utan att hafva återfått sansningen.

— Olyckliga flicka! utbrast Adrienne med djup rörelse, för ett ögonblick förgätande Rose-Pompon.

— Vi måste dölja denna omständighet för la Mayeux, och sedermera med allra största skonsamhet meddela henne den, återtog Agricola. — Lyckligtvis vet lilla Rose-Pompon ingenting.

Han visade med blicken på grisetten, som hade hukat sig ned utmed la Mayeux.

Adriennes bestörtning ökades, då hon hörde Agricola i så förtrolig ton tala om Rose-Pompon. Hvad hon kände är omöjligt att beskrifva; besynnerligt nog, tyckte hon dervid, att hon led mindre: hennes ångest minskades i samma mån hon hörde, i hvilka ordalag grisetten uttryckte sig.

— Aek, min goda Mayeux, sade denna med lika mycken munvighet som sinnesrörelse, ty hennes vackra blå ögon summo i tårar — är det väl möjligt att begå en sådan dårskap? Hjelper icke fattigt folk hvarandra? Kunde ni icke vända er till mig? Ni visste ju, att hvad som tillhör mig, tillhör äfven andra. Jag skulle hafva gjort en ny utmätning i Philemons bazar, tillade den besynnerliga flickan med ökad sinnesrörelse, på en gång uppriktig, rörande och narraktig. — Jag skulle sålt hans tre stöflar, hans hufvudlösa pipor, hans båtsmanskostym, hans säng — ja — ända till det stora glaset af ett halfstops rymd . . . åtminstone skulle ni ej blifvit bragt till en så ohygglig ytterlighet. Philemon skulle ej blifvit ond på mig, ty han är en så beskedlig gosse . . . och om han också tyckt illa vara, så hade det varit lika mycket. Gud ske lof, vi äro icke gifta . . . Jag ville blott säga er, att ni hade bort tänka på lilla Rose-Pompon.

— Jag vet, att ni är tjenstaktig och god, mamsell, sade la Mayeux, ty hon hade af sin syster hört, att Rose-Pompon, liksom flera af hennes likar, hade ett medlidamt hjerta.

— Och nu — återtog grisetten, i det hon med afviga handen aftorkade sin lilla rosenröda näsa, der en nedrullad tår hade stannat, — nu skall ni säga mig, om ni var aldeles okunnig om, hvar jag under någon tid *hållit till*. Lustig historia annars . . . när jag säger lustig, så menar jag tvärtom. — Pose-Pompon suckade härvid djupt. — Dock . . . det är lika mycket, återtog hon — det är icke med er, som jag har att tala om den saken. — Det vissa är, att ni mår bättre nu . . . Hvarken ni eller Celie skall någonsin göra om det der. Man säger, att hon är mycket sjuk, och att man ännu icke kan få tala vid henne. Är det icke så, herr Agricola?

— Ja, ja, sade smeden, med sybart bryderi, ty la Mayeux tog icke sina ögon ifrån hans. — Vi måste ha tålmod, tillade han.

— Men jag kan ju få slippa in till henne, eller hur, Agricola? frågade la Mayeux.

— Derom skola vi sedan tala; lugna dig nu så länge.

— Herr Agricola har rätt; ni måste vara förnuftig, min goda Mayeux, inföll Rose-Pompon. — Vi skola vänta. Jag skall också vänta, medan jag språkar med det der fruntimret . . . (härvid kastade hon på Adrienne en sur blick, alldeles som en arg katt). — Ja, ja, jag skall vänta, ty jag vill säga den stackars Celie, att hon, liksom ni, kan räknä på mig. Rose-Pompon kromade sig härvid med förnäm min. — Var bara lugn. Herre Gud, det är väl som det bör vara, att, då man befinner sig i ett lyckligt läge, böra ens vänner, som icke äro lyckliga, också ha litet godt deraf. Det vore rätt vackert att behålla lyckan för sig sjelf alena! . . . Det vore väl klokt, att genast inpacka lyckan, att sätta den under en glaskupa, så att ingen kunde få tag i den . . . Men i alla fall . . . när jag säger min lycka . . . så är det mera ett sätt att tala . . . det är väl sant, att i ett afseende så . . . Ja ja! . . . men så har det ju hänt med er också . . . ni ser det, min goda Mayeux! det är saken det . . . Men så är jag icke mer än sjutton år . . . Och . . . lika mycket! . . . jag skall tiga dermed, ty om jag också pratade tills i morgon om den saken, så blefve ni intet klokare för det . . . Och var nu inte ledsen längre . . . hvarken ni . . . eller Celie . . . hör ni det . . . ty nu är jag här . . .

Rose-Pompon, som satt nedhukad på hämlarna, omfamnade härvid hjertligt la Mayeux.

Man måste afstå från försöket att beskrifva, hvad fröken de Cardoville kände under detta samtal eller snarare under grisetstens monolog, i anledning af la Mayeux's försök till själfmord. Mamsell Rose-Pompons excentriska tonvigt, hennes lättsinniga frikostighet med Philemons bazar, Philemon — med hvilken hon, enligt hvad hon sade, lyckligtvis icke var gift; hennes hjertas godhet, som då och då uppenbarade sig i hennes tillbud att tjena la Mayeux, men också motsatserna — näsvisheterna och tokerierna, — allt detta var för fröken de Cardoville så nytt, att hon i början stod stum af öfverraskning.

Sådan var då den kvinnövarelse, för hvilken Dschalma hade uppfört henne!

Om Adriennes första sinnesrörelse vid åsynen af Rose-Pompon hade varit utomordentligt smärtsam, så väckte deremot eftertanken hos henne smänningom en mängd tvifvelsmål, hvilka efter hand förvandlade sig till hänförande förhoppningar. Erinrande sig ånyo det samtal, hon hade åhört emellan Rodin och Dschalma, då hon, gömd i drifhuset, var ditkommen, för att skaffa sig visshet om jesuitens redlighet, frågade Adrienne sig nu, om det var möjligt och förnuftigt att tro, det prinsen, hvars idéer om kärleken voro så poetiska, så upphöjda, så rena, skulle kunnat finna ringaste behag i denna lilla flickas opassande och ostädade sladder. Adrienne tvekade nu icke mera; hon ansåg den saken, med rätta, såsom alldeles omöjlig, nu, då hon på nära håll såg denna besynnerliga rival,

da hon hörde henne uttrycka sig i så pöbelaktiga ordalag, och fann henne hafva ett språk och fasoner, som, utan att göra hennes vackra och intagande anletsdrag fulare, likväl gafvo dem ett trivialt, föga tilldragande uttryck.

Adriennes tvifvelsmål angående prinsens djupa kärlek till Rose-Pompon öfvergingo snart till fullkomlig otro. Begäfvad med för mycket förstånd, för mycken skarpsinnighet att icke inse, det denna skenbara förbindelse, så opassande å prinsens sida, dolde någon hemlighet, kände fröken de Cardoville hoppet återfödas i sitt hjerta.

I samma mån denna tröstande tanke utvecklade sig inom Adriennes bröst, kände hon sitt hjerta småningom vidgas. Svaga förhoppningar om en ljusare framtid vakuade hos henne; och likväl — grymt varnad af det förflytna, rädd att villas af en alltför möjlig illusion, erinrade hon sig, hvad hon nyligen med egna ögon sett: att nämligen prinsen hade inför allmänheten visat sig i sällskap med denna unga flicka; men just derför att fröken de Cardoville nu var i stånd att uppskatta denna varelse till dess rätta halt, fann hon prinsens uppförande allt mer och mer obegripeligt. Och — huru döma lugnt och säkert om hvad som är insvept uti idel hemligheter? Det oaktadt blef hon alldeles lugn; en hemlig aning sade henne, att hon kanske vid den af henne räddade arma sömmerskans hufvudgård skulle, genom Försynens besynnerliga skickelse, göra en upptäckt, hvarpå hela hennes lefnads lycka berodde.

De själsrörelser, som väcktes i Adriennes hjerta, voro så lifliga, att hennes vackra kinder glödde af en hög purpurrodnad, hennes barm häfde sig våldsamt, och hennes förtjusande, svarta ögon, hittills öfverdragna af sorgens flor, lyste nu på en gång milda och stralande. Hon väntade med utesäglig otålighet detta samtal, hvarmed Rose-Pompon hade hotat henne, och som hon (Adrienne) skulle, några ögonblick förut, hafva med billig förtrytelse och med all sin medfödda stolthet afslagit. Hon hoppades ändtligen få förklaring på en hemlighet, som det var henne af så mycken vikt att upptäcka.

Rose-Pompon, som ånyo hade ömt omfamnat la Mayeux, reste sig upp och vände sig till Adrienne, sägande med den mest obesvärade åtbörd och med en något näsvis ton:

— Nu är det vår tur, *Madame*, (ordet *Madame* uttalades beständigt på ofvan omtalade vis). — Vi hafva, — fortfor hon, — någonting ötaladt med hvarandra.

— Jag är till er tjänst, mamsell — svarade Adrienne vänligt och otvunget.

Vid åsynen af Rose-Pompons djerfva, beslutsamma min, och vid åhörandet af hennes näsvisa utmaning till fröken de Cardoville, spände den värdige Agricola upp öronen, sedan han utbytt några ömhetsfulla uttryck med la Mayeux. För några sekunder stod han alldeles försagd öfver grisetens oförskämndhet, men sedan närmade han sig henne, ryckte henne i klädningsärmen och yttrade helt sakta:

— Min Gud! är ni då alldeles tokig? — vet ni inte, med hvem ni talar?

— Nåväl! . . . än se'n då? . . . Just som inte det ena vackra fruntimret kunde vara lika godt som det andra? — Jag säger det rent ut, jag, och det så att *madame* hör det . . . Jag blir väl icke uppäten för det, vill jag tro — svarade *Rose-Pompon* sturskt och helt högt. — Jag har något att tala med *madame*, tillade hon. — Hon vet helt säkert, hvarom det handlar; om icke, så ämnar jag säga henne det, jag; det skall icke bli många ord.

Adrienne, som fruktade något utbrott i anledning af *Dschalma*, då *Agricolas* närvaro skulle varit ganska opassande, gjorde ett tecken åt den sednare och svarade grisetten:

— Jag är färdig att höra er, *mamsell* — men icke här; — ni förstår väl hvarföre?

— Det är rätt, *madame*, — jag har min nyckel på mig. — Om ni vill, så gå vi upp till mig.

Detta upp till mig sades i en viss skrytsam ton.

— Så låtom oss då gå upp till er, *mamsell*, eftersom ni vill göra mig den äran att dit inbjuda mig, — svarade fröken de *Cardoville* med sin milda och klangfulla röst, och med en lätt nigning af så utsökt artighet, att *Rose-Pompon*, oaktadt sin fräckhet, blef helt förlägen.

— Huru, min fröken — sade *Agricola* till *Adrienne*, — ni är nog nedlåtande att . . . ?

— Herr *Agricola*, — föll fröken honom i talet, — var så god och stanna kvar hos min stackars vän, så länge; — jag kommer snart igen.

Derefter nalkades hon *la Mayeux*, som delade *Agricolas* förväning, och sade till henne:

— Ursäkta mig, om jag lemnar er på en liten stund. Laga, att ni kan hämta litet mera krafter . . . sedan kommer jag och för er hem till mig, goda syster.

Åter vändande sig till *Rose-Pompon*, hvars förväning ökades, då hon hörde denna rika och förnäma dam kalla *la Mayeux* sin syster, yttrade hon:

— När ni vill, så gå vi, *mamsell*.

— Ursäkta, *madame*, om jag går förut, att visa er vägen; men det är så, att man riktigt kan bryta halsen af sig, för att komma upp och ned till den här baracken — sade *Rose-Pompon*, i det hon tryckte armågarna hårdt intill kroppen och hopknep läpparna, för att visa, det hon icke var alldeles ovan vid den förnäma världens finare manér.

De båda rivalerna lemnade vindskammaren, der *Agricola* och *Mayeux* förblefvo ensamma.

Lyckligtvis bade *Bacchanal-drottningens* blodiga kvarlevor blifvit förda in i den allidna mor *Arsènes* underjordiska boning; således trängdes de nyfikna, som alltid strömma till vid olyckshändelser, utanför bodörren åt gatan, och *Rose-Pompon*, som icke råkade någon människa på den lilla gården, hvaröfver hon gick tillika med *Adrienne*, förblef ännu i okunnighet om sin fordua väns tragiska slut.

Efter några sekunder befunno sig grisetten och fröken de Cardoville i Philemons rum.

Denna besynnerliga bostad var i samma pittoreska ordning, hvori Rose-Pompon lemnade den, då hon hämtades af Nini-Moulin, för att blifva hjeltinna i ett hemlighetsfullt äfventyr.

Adrienne, fullkomligt okunnig om studenternas och deras damers excentriska seder och bruk, kunde, oakadt hennes tankars dragnig åt ett helt annat håll, icke afhålla sig ifrån att med nyfiken förundran betrakta detta besynnerliga och narraktiga kaos af de mest olikartade föremål; — maskeradkostymer, dödsallar som rökte tobak, omaka stöflar på bokhyllan, monstruösa vinglas, fruntimmerskläder och hufvudlösa pipor.

På Adriennes förvåning följde en känsla af plågsam vedervilja; den unga damen kände sig illa till mods, då hon fann sig vara på ett dåligt, opassande ställe, i denna boning, som visst icke var egentligen fattigdomens, men deremot oordningens; då deremot la Mayeux's eländiga vindskyffe ej hade ingifvit henne ringaste obehag.

Rose-Pompon erfor, oakadt sina fria fasoner, den lifligaste sinnesrörelse, då hon befann sig på tu man hand med fröken de Cardoville. Den unga adelsdamens ovanliga skönhet, hennes förnäma min och den utsökta finheten i hennes sätt att vara, jemte det på en gång värdiga sätt, hvarpå hon hade besvarat grisettens oförskämda utmaningar, började göra en kraftig verkan på henne, och som hon dessutom var en i grunden god flicka, hade hon blifvit djupt rörd, då hon hörde fröken de Cardoville kalla la Meyeux *vän* och *syster*.

Rose-Pompon, som icke hade ringaste reda på Adriennes enskilda förhållanden, visste dock, att hon tillhörde den rikaste och förnämsta af samhällsklasserna; hon gjorde sig derföre redan någon förebräelse, för det hon antagit en så näsvis ton; också mildrades efter hand hennes i början så fiendtliga afsigter emot fröken de Cardoville.

Emellertid hade mamsell Rose-Pompon sitt lilla envisa hufvud för sig, och ville alldeles icke låta påskina, att hon så hastigt gaf vika för ett inflytande, hvaremot hennes egenkärlek uppreste sig. Hon bemödade sig således att återtaga sin trygga ton, och sedan hon stängt och reglat dörren, sade hon:

— Var så gratiös och sitt, madame! — Allt i afsigt att visa, det hon icke var främmande för finare seder och talesätt.

Fröken de Cardoville tog mekaniskt en stol, då Rose-Pompon, såsom en värdig representant af den gamla tidens gästfrihet, hvilken ansåg en gäst såsom helig, hade han ock varit den hätskaste fiende, häftigt ropade:

— Nej, tag icke den der stolen, fröken; det fattas en fot på den.

Adrienne lade handen på en annan stol.

— Tag icke den der heller, ty ryggstödet sitter löst! — ropade Rose-Pompon.

Hon hade rätt; ryggstödet, som föreställde en lyra, qvarstannade i handen på Adrienne, hvilken helt beskedligt satte det tillbaka på stolen, sägande:

— Jag tror, mamsell, att vi lika gärna kunna stå.

— Som ni behagar, madame, — svarade Rose-Pompon, hvilken nu ställde sig stadigt på sina höfter, så mycket mer som hon kände sig mycket förlägen.

Fröken de Cardovilles samtal med grisetten började sålunda:

XXI.

SAMTALET.

Efter ett ögonblicks tvekan, sade Rose-Pompon till Adrienne, hvars hjerta slog häftigt:

— Jag skall genast säga er, madame, hvad jag har på hjertat; jag hade icke velat söka er; men eftersom jag träffade er så här oförmodadt, så är det icke underligt, om jag begagnar tillfället.

— Men mamsell, genmålte Adrienne med sin milda röst — kunde jag åtminstone få veta föremålet för vårt blifvande samtal?

— Ja, bevars, — sade Rose-Pompon, ännu sturskare än förut, ehuru hennes säkerhet nu var mera tyngen än naturlig; — först och främst så må ni icke inbilla er, att jag finner mig olycklig, eller att jag ämnar göra en scen af svartsjuka och uppgifva några förtviflansfulla utrop, såsom den der blifvit förskjuten . . . nej bevars — smickra er icke dermed. Gud ske lof! . . . jag har icke skäl att beklaga mig öfver prins *Charmant*, — det der lilla namnet har jag sjelf gifvit honom, — tvärtom gjorde han mig ganska lycklig; och att jag lemnade honom — det skedd mot hans vilja och emedan det föll mig så in.

Då Rose-Pompon utsade dessa sista ord, kunde hon icke afhålla sig ifrån att med en djup suck lätta sitt hjerta, som var ganska bedröfvadt, oaktadt hennes lätta och obesvärade manér.

— Ja, madame, — återtog hon; — jag lemnade honom, emedan det föll mig så in, ehuru han var aldeles tokig i mig . . . till och med om jag hade velat, så hade han gift sig med mig . . . Jag rår icke för, om ni blir ledsen öfver hvad jag säger. — Men ni begriper väl, att, när jag säger: jag rår icke för, så vill det säga det samma som att jag med flit ville göra er ledsen . . . Ja — det var verkliga min afsigt . . . men när jag nyss såg er vara så innerligen god emot den stackars *la Mayeux*, så kände jag — ehuru jag hade rätten på min sida — någonting . . . jag vet icke hvad. — Emellertid är säkert, att jag afskyr er — tillade Rose-Pompon, stampande med foten.

Af allt detta hade en person, om än mindre skarpsynt än Adrienne och mindre angelägen att utforska sanningen, lätteligen kunnat sluta, att mamsell Rose-Pompon, oaktadt sitt triumferande sätt i fråga om prinsen, som hon uppgaf vara aldeles tokig i henne, och som ville gifta sig med henne, var fullkomligt förskjuten; att hon sade en den gröfsta osanning, att hon aldeles icke var älskad, och att hon af häftig svartsjuka hade hyst den önskan att få träffa fröken de Cardoville, för att — i afsigt att hämnas på henne — tillstålla hvad man kallar en scen, helst hon — (man skall strax få veta hvarföre) — betraktade Adrienne som sin gynnade medtäflerska. Men som Rose-Pompons medfödda godhet tog öfver-

handen, så fann hon sig ganska besvärad under utförandet af sin scen; och det just derföre att Adrienne, af redan anförda skäl, imponerade alltmer och mer på henne.

Ehuru fröken de Cardoville beredt sig, om icke just på den besynnerliga början af grisettens tal, åtminstone på det resultatet — att prinsen omöjlig kunde hysa någon allvarsammare tillgifvenhet för denna flicka — så var hon dock, oakadt det besynnerliga i hela sammanträffandet, förtjust öfver att finna sin rival sjelf bekräfta några af hennes egna aningar; men på hennes förhoppningar, hvilka redan öfvergått till vissheter, följde en grym fruktan. — Förklarom den:

Hvad Adrienne nyss fått höra, hade bort fullkomligt tillfredsställa henne. Enligt hvad man kallar världens vanor och bruk borde hon, säker, att prins Dschalmas hjerta aldrig upphört att tillhöra henne, hafva fäst föga vigt dervid, att prinsen i ungdomsyrans hetta fattat en efemerisk böjelse för denna flicka, som i alla fall var ganska vacker, och den mången skulle önskat äga, helst då han sedermera, rodnande öfver denna kapis, denna sinnenas förvillelse, hade sjelfmant skiljt sig vid Rose-Pompon.

Oakadt så goda skäl, kunde dock denna sinnenas förvillelse ej för-låtas af Adrienne. Hon förmådde ej fatta denna själens fullkomliga af-söndring från kroppen, hvarigenom den ena icke lider af att den andra sudlas. I hennes tycke, borde man icke hängifva sig åt en, i detsamma man tänker på en annan; hennes kärlek, ung, kysk och passionerad, hade oinskränkta fordringar, fordringar, lika rättmätiga i Guds och naturens, som löjlga och enfaldiga i världens, ögon.

Derföre att hon hade *sinnenas religion*, att hon förfinade dem, vördade dem som en tillbedjansvärd uppenbarelse af det högsta väsendet, just derföre hyste Adrienne, i fråga om sinnena, vissa betänkligheter, vissa känslor af grannlagenhet och motvilja, oerhörda, öfvervinnerliga, fullkomligt okända af dessa stränga spiritualister, af dessa tillgjorda *asketiker*, som, under förebärande af materiens låghet, betrakta dess förvillelser såsom någonting alldeles likgiltigt, och kasta den i lastens dy, just för att bevisa denna usla materie, huru djupt de förakta den.

Fröken de Cardoville var icke en af dessa skygga varelser, som skulle dö af skam hellre, än att på minsta sätt låta förstå, att de önska sig en ung, vacker, eldig och kysk man; också gifta de sig med ganska fula, utlefvade och förderfvade karlar, men äro dock färdiga att ett halft år derefter skaffa sig två eller tre älskare. Nej, Adrienne kände instinktligt all den ungdomliga friskhet och himmelska sällhet, som måste finnas i den lofliga föreningen emellan tvenne älskande varelser, och all den borgen för tillkommande sällhet, mannen äger i de ljufva och outplånliga minnena af en första kärlek, som tillika är hans första besittning.

Som sagdt är: Adrienne var blott till hälften lugnad, ehuru Rose-Pompons harm tillräckligt bevisade, att Dschalma aldrig för grisetten hyst någon allvarsammare böjelse.

Grisetten hade slutat sitt tal med dessa ord af hätsk och afgjord fiendtlighet:

— Madame, jag afskyr er.

— Hvarföre det, mamsell? — frågade Adrienne, saktmodigt.

— O, min Gud, madame! — sade Rose-Pompon, som nu helt och hållet glömde sin roll af *eröfrerska*, och gaf vika för sin karakters naturliga uppriktighet — hvad är det värdt att ni låtsar, som om ni icke förstode, hvarföre och för hvilkens skull jag afskyr er? — Att man vill upptaga blomsterbuketter midt för gapet af en panter . . . och det för personer, som äro en aldeles likgiltiga — det kan jag aldrig få i min tro. Och om det vore bara det — tillade Rose-Pompon, förifrande sig allt mer och mer, under det hennes lilla vackra ansigte, som hittills burit stämpel af en liten retlig harm, småningom fick uttryck af en verklig sorg, ehuru den stundom urartade till det komiska.

— Om det vore bara historien med buketten! — återtog hon. — Fast jag tillstår, att allt mitt blod rusade åt hjertat, när jag såg prins *Charmant* hoppa som en killing in på teatern, skulle jag dock tänkt för mig sjelf: Ha! . . . de der Hinduerna ha ett bra eget sätt att visa artigheter.

— Om hos oss händer, att ett fruntimmer tappar sin buket, så kommer en välupfostrad herre, som upptager och återlemnar den . . . men se . . . i Indien är det icke så. Herrn tar upp buketten, men återger den icke åt damen, som rådde om den . . . och till på köpet dödar han en panter midt för hennes ögon. — Det lär så vara bruket der i landet . . . Men hvad som icke någorstädes är bruket, det är att bemöta en qvinna så, som man bemött mig — och det för er skull, madame.

Dessa Rose-Pompons klagovisor, på en gång bittra och roliga, stämde föga öfverens med hvad hon förut sagt om *Deschalmas* galna kärlek till henne; men Adrienne aktade sig väl att låta henne märka dessa motsägelser, utan sade helt mildt:

— Mamsell, ni bedrar er, som jag tror, då ni påstår, att jag har ringaste del i era sorger; men i alla fall är jag mycket ledsen öfver, att ni blifvit illa behandlad, det må vara af hvem som helst.

— Om ni tror, att jag fått stryk, så bedrar ni er mycket — ropade Rose-Pompon. — Nej bevars, det är inte det; — men i alla fall är jag mycket säker, att, om ni inte varit, så hade prins *Charmant* till sluts kunnat hålla af mig litet . . . det tycker jag att jag väl kunnat förtjena. — Dessutom, så är det skilnad på älska och älska; . . . jag har inte så stora fordringar jag . . . men inte det en gång.

Rose-Pompon bet på sin rosenröda pekfinger-nagel, i det hon fortfor:

— Ack! . . . när Nini-Moulin kom hit och hämtade mig, och gaf mig nipper och spetsar, för att narra mig att följa honom, hade han sina stora skäl att försäkra mig, det han blottstälde mig för iugenting . . . annat än det, som var hederligt.

— Nini-Moulin? . . . frågade Adrienne, som blef allt mer och mer intresserad — hvad är Nini-Moulin för en?

— En religiös tidningsskrifvare — svarade grisetten med en min af elakt lyanc — en som sålt sig åt några gamla sakristaner, hvilkas pengar han stoppar i sin ficka, under sken af att skriva om moralen och om religionen. — Den är just herrlig, hans moral!

Vid dessa ord om *den religiösa Skribenten och Sakristanerna*, fann Adrienne sig på spåren af en bland Rodins och pater d'Aigrignys stämplingar, hittills ny och okänd för henne; en stämpling, för hvilken hon och Dschalma så när blifvit offer. — Hon började att dunkelt ana rätta sammanhanget, och sade därför:

— Men, mamsell, under hvad förevändning kunde den karlen föra er härifrån?

— Han kom och hämtade mig i vagn, sägande, att jag hade ingenting att frukta för min dygd, och att det endast var fråga om att göra mig mycket grann. Då tänkte jag: Philemon är hemma der ute på landet; jag leds, att vara ensam här . . . det der ser ut att bli lustigs nog — och hvad förlorar jag dervid? — Ack! jag anade icke, hvad jag kunde förlora — tillade Rose-Pompon med en suck. — Nå, det är godt och väl; Nini-Moulin för bort mig i en vacker vagn; vi stanna på platsen vid Palais-Royal; en karl med trumpen min och gul hy stiger upp jemte mig i åkdonet, i stället för Nini-Moulin, och kör mig till prins Charmant, hos hvilken jag får bo. — När jag fick se honom . . . Herre Gud! . . . han är så vacker . . . ack, så vacker . . . att jag stod aldeles häpen och förbländad . . . och ser tillika så mild, så god ut. — Också tänkte jag genast för mig sjelf: det ser ut, som det skulle komma att falla sig litet svårt för mig att förblifva dygdig här . . . Jag trodde inte, att det skulle kosta mig så liten möda — jag förblef dygdig . . . ack ja! . . . mer än dygdig!

— Huru, mamsell, ni ångrar er att hafva visat er så dygdig?

— Ser ni . . . jag är ledsen öfver, att jag icke ens fått ha det nöjet att neka någonting. — Dock — huru skall man kunna neka, när ingen begär något — nej — ingenting alls — mindre än intet, — när de förakta en till den grad, att de icke ens låta höra ett enda litet futtigt ord om kärlek?

— Men, mamsell, tillåt mig göra er uppmärksam på, att den likgiltighet, ni rönt, dock icke hindrade er att vistas, enligt mitt tycke, alltför länge der i huset.

— Vet jag då, hvarföre prins Charmant behöll mig så länge hos sig, jag? — Vet jag, hvarföre han tog mig med sig ut att åka och på spektaket? — Hvad vet jag? — Det torde väl också höra till goda tonen i hans vilda land, att hafva hos sig en liten täck flicka och icke bry sig det ringaste om henne . . . nej, inte det allra ringaste.

— Men, min Gud, mamsell, hvarföre stannade ni då kvar der i huset?

— O, min Gud, jag kvarstannade — sade Rose-Pompon, i det hon harmfullt stampade med foten — jag kvarstannade, emedan . . . jag vet icke sjelf, huru det kom sig . . . men jag började att, emot min vilja, bli kär i prins Charmant; — och, det besynnerligaste af allt, jag, hvilken är glad som en hämpling, älskade honom just därför, att han var så sorgsen; — ett tydligt bevis, att jag riktigt älskade honom. — Slutligen kunde jag icke längre styra mig; . . . jag tänkte för mig sjelf: jag är öfvertygad, att Philemon har sina fuffens för sig der borta i sin hemort; — denna öfvertygelse uppmuntrade mig. Nå, — en morgon klär jag

mig på mitt sätt, det vackraste och behagligaste jag kunde, och, sedan jag sett mig i spegeln, tänkte jag: Åh, det är säkert — nu skall han icke längre stå emot! — Jag går in till prinsen . . . jag blir aldeles yr i hufvudet . . . jag säger alla de ömma saker, som för tillfället faller mig in; — jag skrattar . . . jag gråter . . . slutligen förklarar jag för honom, att jag tillber honom. — Nå — hvad tror ni då att han svarar mig med sin milda och ljufva röst? — Stackars barn — stackars barn! upprepade Rose-Pompon med förtrytelse — aldeles som om jag kommit in till honom att klaga öfver tandvärk, för det en visdomstand just då började framskjuta. — Det värsta af allt är den öfvertygelsen, jag äger, att, om han inte vore intagen af en annan kärlek, skulle han vara som att tända eld i krut . . . Men nu är han så sorgsen, så nedslagen!

Här gjorde Rose-Pompon ett litet uppehåll, hvarefter hon fortfor:

— För resten så . . . nej . . . jag vill inte säga er det öfriga . . . ni skulle bli för mycket glad.

Efter en ny paus tillade hon vidare:

— Men kors! . . . hvad gör det? så mycket värre! — Jag kan ju säga er alltsammans — fortfor den lilla underliga flickan, i det hon med rörelse och aktning betraktade fröken de Cardoville. — Och när allt kommer omkring, så . . . hvarföre skulle jag tiga? — Jag sade i början, då jag gjorde mig stursk, att prins Charmant ville gifta sig med mig, och nu har jag emot min vilja sagt er, att han så godt som körde mig på porten. — Minsann, jag rår inte för, att jag alltid skall trassla in mig, så snart jag någon gång försöker att ljuga. Men se nu, fröken, nu säger jag er rena sanningen. När jag fick se er hos den fattiga Mayeux, så kände jag mig i början arg på er som en liten kalkon; . . . men när jag fick höra er, som är en så skön, så fin, så förnäm dam, bemöta den arma sömmerskan, som om hon varit er egen syster, då sökte jag förgäfvos behålla min harm . . . den flög helt och hållet sin kos. När jag se'n kom hit upp, gjorde jag allt hvad jag kunde, för att återtaga den, men förgäfvos. — Ju mer jag tänkte på skillnaden emellan er och mig, ju mer begrep jag, att prins Charmant väl har sina skäl att tänka endast och al-lenast på er . . . Ty det är just i er, fröken, som han är tokig . . . Ja — aldeles tokig. — Det är icke blott i anledning af historien med den svar-ta pantern, han för er skull dödade vid Porte-Saint-Martin, som jag säger detta — utan sedan . . . sedan! . . . Min Gud, om ni visste alla galenskaper han gjorde med er blomsterbukett! . . . och sedan så vet ni inte, att han tillbragte alla nätter utan sömn . . . han lade sig icke en gång . . . utan satt ofta och gret i en salong, der han, som jag sedan fick veta, hade sett er för första gången . . . den der salongen, ni vet, tätt in-vid drifhuset . . . Och ert porträtt sedan, som han målat ur minnet, midt på spegeln, såsom det lär vara brukligt i hans land! . . . och så många andra saker. — Ni kan väl förstå, att jag, som älskade honom och nödgades se allt det der, började bli aldeles utom mig; — men det blef till slut så rörande, så bevekligt, att jag fick tårar i ögonen. — Min Gud! ja . . . fröken . . . se, det får jag ju nu också, bara jag tänker på den stackars prinsen. — Ack, fröken, — tillade Rose-Pompon, och hennes

vackra blå ögon fylldes af tårar, i det hon talade med ett uttryck af uppriktigt deltagande, hvaraf Adrienne verkligen blef rörd — ack, fröken! . . . ni ser så god, så ädel ut . . . gör honom icke alldeles olycklig . . . älska honom litet . . . den stackars prinsen . . . Hör ni det! . . . hvad ondt kan det göra er, om ni älskar honom?

Och Rose-Pompon fattade med en åtbörd, visserligen något förtrolig, men full af naiv känslfullhet, Adriennes hand, liksom för att ännu bättre understödja sin bön.

Det hade för fröken de Cardoville fordrats ett stort välde öfver sig sjelf, att dölja eller hämma den glädjekänsla, som från hjertats djup uppsteg på läpparna, — att hejda den ström af frågor, hon längtade att få göra Rose-Pompon, slutligen att återhålla de ljufva sällhetstårar, som sedan några ögonblick darrade i hennes ögon. Då Rose-Pompon fattat Adriennes hand; hade denna, besynnerligt nog, långt ifrån att draga handen tillbaka, vänskapfullt kramat grisettens hand, och derefter, med en machinmessig rörelse, dragit henne närmare fönstret, som om hon velat nogare betrakta Rose-Pompons intagande ansigte.

Grisetten hade, då hon inträdde i rummet, kastat sin schal och sin hatt på sängen, så att Adrienne nu hade fritt tillfälle att beundra de sköna, rika flätorna af hennes ljusbruna hår, som så hänföraende omgaf den unga flickans förtjusande ansigte, med de trinda, fylliga och rosenröda kinderna, den lilla munnen, purpurröd som ett körsbär, och de stora, glada, blå ögonen. Adrienne kunde derjemte, tack vare Rose-Pompons dristigt urringade klädning, skåda alla de tjusande behagen af hennes nymfiska växt.

Adrienne var, ehuru förunderligt det låter, förtjust öfver att finna denna flicka ännu vackrare, än hon i början hade förefallit henne. — Dschalmas stoiska liknöjdhet för en så intagande qvinnovarelse visade ju tydligt, huru uppriktigt den kärlek var, som beherrskade honom.

Rose-Pompon blef, sedan hon fattat Adriennes hand, lika förbryllad som förvånad öfver den godhet, hvarmed fröken de Cardoville upptog hennes förtrolighet. Dristigt vorden genom detta öfverseende och genom Adriennes tystnad, medan denna under några ögonblick betraktade grisetten med en nästan erkänsam välvilja, återtog Rose-Pompon:

— O, min fröken, är det icke så — ni skall ha medlidande med den stackars prinsen?

Vi veta ej, hvad Adrienne ämnade svara på den lilla Rose-Pompons tanklösa begäran, då plötsligt ett slags besynnerligt, gällt, hvasst och skärande gnäll, som tycktes vara ämnadt att härma tuppens läte, hördes tätt utanför dörren.

Adrienne spratt förskräckt upp; men Rose-Pompons ansigte, som nyss hade ett så rörande uttryck af sorg, klarnade hastigt och började stråla af glädje; ty hon igenkände signalen och ropade, klappande i händerna:

— Det är Philemon!

— Huru, Philemon? — utbrast Adrienne, lifligt.

— Ja, min älskare. — Hå, den skälmen! . . . han har på tå smugit sig hit upp, för att agera tupp — en sådan dansmästare!

I detsamma hördes ett nytt, ännu gällare och mera utbällande *kuckeliku* utanför dörren.

— Min Gud, hvad den pojken är tokig och lustig! — sade Rose-Pompon; — han har alltid samma upptåg för sig, och alltid roar det mig lika mycket.

Med afvigan af sin lilla hvita hand aftorkade hon från kinden de sista tårarna, och skrattade som en toka åt Philemons upptåg, som alltid förekom henne nytt och roligt, ehuru hon redan länge varit van dervid.

— Öppna icke — sade Adrienne, som blef allt mer och mer förlägen — svara icke; — jag bönfaller derom.

— Men nyckeln sitter i dörren, och regeln är förskjuten — då märker väl Philemon, att någon är inne.

— Ja, det gör ju ingenting.

— Ja, men det är ju hans rum, fröken — vi äro ju här hemma hos honom.

Philemon, som troligen ledsnade vid den föga verkan, hans tvenne ornitologiska försök haft, kringvred nyckeln i låset, och, då han icke kunde öppna, ropade han genom dörren med en förfärlig basröst:

— Huru, min allra käraste hjertans sötunge! . . . äro vi instängda?

— Hålla vi på att bedja till *Saint-Flambard* för *Mon-mon's* (Philemons) snara återkomst.

Adrienne, som icke ville öka det lika brydsamma som löjliga af detta äfventyr, i det hon förlängde det mer, än skäligt var, gick direkte till dörren och öppnade den, till stor häpnad för Philemon, som drog sig ett par steg tillbaka.

Fröken de Cardoville kunde, oakadt sin stora ledsnad öfver att ha råkat ut för detta äfventyr, dock icke afhålla sig ifrån att småle, vid åsynen af Rose-Pompons älskare och de besynnerliga effekter, han bar i handen och under armen.

Philemon, en stor, reslig muntergök, med mörkbrun hy, ännu brunare nu, då han kom hem ifrån resan, hade på hufvudet en hvit mössa, i form af baret. Hans svarta och yfviga skägg nedföll i långa vågor på en ljusblå väst *à la Robespierre*; en kort rock af mörkt olivfärgadt sammet och ett par utomordentligt vida pantalonger af storrutigt skottyg fulländade kostymen. De effekter, som aflöskade Adrienne ett ofrivilligt småleende, voro: 1:o en kappsäck, hvarutur hufvudet och fötterna af en slagad gås framstucko; denna kappsäck bar Philemon under armen; 2:o en ofantligt stor hvit kanin, lifslevande och instängd i en bur, som studenten bar i handen.

— Ah, den lilla, söta, hvita kaninen! . . . hvad han har sköna, röda ögon!

Dessa voro Rose-Pompons första ord, och Philemon, till hvilken de icke voro ställda, återkom dock ifrån en långresa; men studenten, långt ifrån att finna sig stött öfver att se sig tillbakasatt för sin kamrat med de långa öronen och de stora rubinögonen, smålog förnöjd och glad öf-

ver, att den öfverraskning, han velat bereda sin älskarinna, blef så väl upptagen.

Allt detta hade tilldragit sig ganska hastigt.

Medan Rose-Pompon knäböjde vid buren och utgöt sig i utrop af beundran öfver den hvita kaninen, förde Philemon, som vid åsynen af fröken de Cardoville betogs af ovilkorlig vördnad, handen till sin baret, och bugade sig högaktningfullt, i det han drog sig tätt intill väggen.

Adrienne helsade tillbaka med en lika behagfull som höflig värdighet, skyndade lätt utför trappan och försvann.

Philemon, lika bländad af Adriennes strålände skönhet, som förvånad öfver hennes ädla hållning och förnäma utseende, samt ytterst nyfiken att veta, hur fan Rose-Pompon kunde ha sådana bekantskaper, tilltalade henne lifligt, på sin ömma och förälskade rotväliska, sågande:

— *Mon-mon's* allrakäraste sötnos måste genast säga, hvad det der var för en vacker dam.

— En af mina fornda pensionskamrater, din äkta spefågel! sade Rose-Pompon, som satt och retades med kaninen.

Derefter kastade hon blicken på en burk, som Philemon hade ställt utmed buren och kappsäcken, och ropade:

— Jag slår vad, att det är drufsylt, som du för med dig hemifrån åt mig!

— *Mon-mon* hemför åt sin sockersnut hvad som är vida bättre än så — sade studenten och tryckte tvenne långa smällkyssar på de rosiga kinderna af Rose-Pompon, som ändtligen hade stigit upp — *Mon-mon* hemför sitt hjerta!

— Det vet jag förut — sade grisetten, i det hon nätt satte sin venstra tumme på tippen af den lilla rosenröda näsan, öppnade sin lilla hand och sakta viftade den.

Philemon svarade på denna skälmaktighet såmedelst, att han med en kärleksfull blick slog sin arm kring Rose-Pompons smärta lif, och nu skyndade det glada paret att stänga dörren.

SEXTONDE AFDELNINGEN.

I.

TRÖST.

Under Adriennes samtal med Rose-Pompon hade ett rörande uppträde ägt rum emellan Agricola och la Mayeux, hvilka båda voro högst förvånade öfver fröken de Cardovilles öfverseende med grisettens djerfhet.

Så snart Adrienne hade lemnat rummet, kastade Agricola sig på knä vid la Mayeux's bädd och yttrade med djup rörelse:

Vi äro allena; jag kan då ändtligen få säga dig hvad som ligger mig

så tungt på hjertat. — Hör du . . . det var förskräckligt . . . det der, som du företog dig . . . Att dö af elände . . . af förtviflan . . . och icke skicka efter mig!

— Agricola . . . hör mig!

— Nej . . . det fins för dig ingen ursäkt . . . Min Gud! . . . hvartill tjenade det väl, att vi kallat hvarandra bror och syster, att vi i femton års tid gifvit hvarandra prof af den uppriktigaste tillgifvenhet, då du, när olyckans dag kommer, fattar det beslutet att lemna världen . . . utan att bry dig om dem, du qvarlemnar? Då du tar lifvet af dig är det ju det samma, som om du sade till dina vänner: *j ären ingenting för mig.*

— Förlåt, Agricola . . . du har rätt . . . det tänkte jag icke på, — svarade la Mayeux med nedslagna ögon. — Men . . . fattigdomen . . . brist på arbete . . .

— Fattigdom! . . . brist på arbete? . . . Än jag då? . . . fanns då inte jag?

— Förtviflan . . .

— Förtviflan? — Denna ädelmodiga fröken antager dig i sitt hus och uppskattar ditt värde; . . . hon bemöter dig som en vän . . . och just i ett ögonblick, då du äger den säkraste borgen för framtida sällhet — då företar du dig, stackars barn, att plötsligt rymma från fröken de Cardoville, lemnande oss alla i den förfärligaste ångest öfver ditt öde.

— Jag . . . jag . . . fruktade att vara min välgörarinna till last . . . svarade la Mayeux stammande.

Du? . . . du till last för fröken de Cardoville? . . . hon, som är så rik . . . och så god sedan?

— Jag fruktade, att ej kunna vara tystlåten . . . sade la Mayeux, allt mer och mer förlägen.

I stället att svara sin fostersyster, iakttog Agricola en stunds tystnad, hvarunder han betraktade henne med ett obeskrifligt uttryck. Hastigt utropade han, liksom hade han besvarat en fråga, den han gjort sig sjelf:

— Hon skall förlåta, om jag öfverträder hennes förbud. — Ja, jag är säker derom.

Då la Mayeux såg på honom med en allt mer och mer förvånad min, yttrade han i kort och afbruten, men ganska rörd ton:

— Jag vet, att jag är för uppriktig; men det här uthärdar jag icke med . . . Jag gör dig förebräelser . . . jag tadar dig . . . men följer ej med mina tankar de ord, jag uttalar. — Jag tänker på helt annat.

— På hvad då, Agricola?

— Mitt hjerta vill brista vid tanken på det onda, som jag gjort dig.

— Jag förstår dig icke, min vän . . . Du har aldrig gjort mig något ondt.

— Så-å? . . . aldrig? . . . Icke en gång i fråga om småsaker? . . . Som, till exempel, då jag, i följd af en otäck barndomsvana, hundrade gånger om dagen var otidig emot dig . . . och det, oakadt jag älskade och högaktade dig så mycket!

— Du otidig emot mig?

— Hvad annat, då jag immerfort gaf dig ett lika afskyvärdt som löjligt öknamn, i stället att nämna dig vid ditt rätta namn?

Vid dessa ord fästade la Mayeux med verklig fasa sina ögon på smeden, af fruktan, att han var underrättad om hennes hemlighet, oaktadt hon af fröken Cardoville erhållit de allvarligaste försäkringar om motsatsen. Emellertid lugnade hon sig vid tanken, att Agricola af sig sjelf kunnat komma att besinna den förödmjukelse, hon måst känna vid att stundligen höra sig benämnas la Mayeux. — Hon svarade därför, i det hon bemödade sig att småle:

— Kan du bedröfva dig öfver så litet? — Det var, som du säger, en barndomsvana. — Din goda och ömma mor, hvilken bemötte mig som sin egen dotter, kallade mig också la Mayeux, som du vet.

— Och min mor . . . kom hon också och begärde dina råd, angående mitt giftermål . . . kom hon, för att tala om min fastmöes sällsynta skönhet, för att bedja dig se den unga flickan, studera hennes karakter . . . i hopp att instinkten af din tillgifvenhet för mig skulle upplysa dig, i fall jag gjorde ett dåligt val? — Säg mig, om min mor kunnat begära en sådan grymhet! . . . Nej . . . nej . . . det var jag, som sönderslet ditt hjerta.

La Mayeux's fruktan vagnade ånyo. Det var således intet tvifvel mer: Agricola var i besittning af hennes hemlighet. — Hon tyckte, att hon ville dö af blygsel. Emellertid ville hon ännu icke tro på denna upptäckt, och stammade med svag röst:

— Du har rätt, Agricola . . . det var icke din mor . . . som talade med mig om detta . . . det var . . . du sjelf . . . och jag höll dig räkning . . . för ett sådant bevis på förtroende.

— Du höll mig räkning därför . . . beklagansvärda flicka! — ropade smeden med tårfyllda ögon. — Nej; det är icke saant! . . . nej, ty jag gjorde dig ousägligt ondt. — Jag var obarmhertig, utan att veta det. — O, min Gud! . . .

— Men, — sade la Mayeux med en nästan ohörbar röst; — hvarföre tänker du så?

— Hvarföre? — Emedan du älskade mig! — ropade smeden med en af rördelse darrande röst, och i det han broderligt tryckte la Mayeux i sina armar.

— O, min Gud! . . . min Gud! — stammade den olyckliga, som sökte dölja sitt ansigte i sina händer — Han vet allt!

— Ja . . . jag vet allt, — svarade den unge mannen med ett obekrifligt uttryck af ömhet och högaktning. — Jag vet allt, och jag vill icke, att du skall rodna öfver en känsla, hvaraf jag gör mig en heder, ja — hvaröfver jag högmodas. — Ja, jag vet allt . . . och jag säger med stolthet, med fröjd, till mig sjelf, att det bästa, det ädlaste hjerta i verden har tillhört, tillhör och skall alltid tillhöra mig. — Se så, Madeleine! Lemnom all blygsel åt dem, som hysa dåliga passioner! . . . Se så . . . lyft upp din panna, slå upp ögonen . . . se på mig! . . . Du vet, om mitt ansigte någonsin ljugit . . . du vet, om en låtsad sinnesrörelse

någonsin afspeglat sig der . . . Nåväl, — se på mig, säger jag. — Betrakta mig . . . och du skall få läsa i mina anletsdrag, huru stolt jag är . . . hör du det, Madeleine . . . med skäl stolt öfver din kärlek.

La Mayeux, som var betagen af smärta och förkrossad af blygsel, hade hittills icke vågat upplyfta sina blickar till Agricola; men den unge smedens ord uttryckte en så djup öfvertygelse, hans darrande röst tillkännagaf en så öm sinnesrörelse, att den arma varelsen kände, huru blygseln småningom försvann; särdeles när Agricola med stigande hänförelse tillade:

— Ja, du kan vara lugn, min ädla och milda Madeleine; — denna hedrande kärlek skall jag bemöda mig att blifva värdig. — Tro mig, då jag försäkrar, att den hädanefter skall tillskynda dig lika mycken sällhet, som den hittills förorsakat dig tårar. Hvarföre skulle då denna kärlek vara för dig en orsak till aflägsnande, förlägenhet och fruktan? . . . Hvad är då denna kärlek, sådan ditt ädla hjerta uppfattar den? — Ett oupphörligt utbyte af tillgifvenhet och ömhet; en djup och delad högaktning; ett ömsesidigt och bliudt förtroende. — Nåväl, Madeleine, denna tillgifvenhet, denna ömhet, detta förtroende skola vi hysa för hvarandra; ja — mera nu, än förr. Vid tusende tillfällen ingaf din hemlighet dig fruktan och misstroende . . . hädanefter deremot skall du se mig så innerligen glad öfver att ha ett rum i ditt goda förträffliga hjerta, att du sjelf skall bli lycklig af den sällhet, du skänker mig . . . Hvad jag nu säger dig, är egoistiskt . . . det må vara . . . men jag kan icke ljuga.

Ju mera smeden talade, dess mer repade la Mayeux mod. Hvad hon mest hade fruktat vid upptäckten af hennes hemlighet, var att se den mötas af skämt, förakt eller en förödmjukande ömkan. Långt derifrån! Glädjen och sällheten afmalade sig verkligen på Agricolas manliga och redliga ansigte. La Mayeux visste, det han var ur stånd att förstålla sig. Således utbrast hon, denna gång utan förvirring, tvärtom äfven hon med ett slags stolthet:

— Hvarje uppriktig osh ren kärlek har således det sköna, det goda och tröstande med sig, att den slutligen alltid tillvinner sig ett hjertligt deltagande, så snart man lyckats bekämpa dess första storm; den skall således alltid hedra både det hjerta, som inger, och det hjerta, som erfar den. — Tack vare dig, Agricola, tack vare dina tröstefulla ord, som upphöja mig i mina egna ögon, känner jag nu, att jag, i stället att rodna öfver denna kärlek, bör vara stolt deröfver. — Min välgörarinna har rätt . . . du har rätt: — hvarföre skulle jag då blygas? — Är då icke min kärlek helig och ren? — Att ständigt se dig, att älska dig, att säga dig det och bevisa det med en oskrymtad och oafbruten tillgifvenhet — hvad mer har jag väl hoppats? — Och likväl ha blygsel och fruktan i förening med den svindel, som olyckan alltid inger, då den uppnår sin höjd, drifvit mig ända till sjelfmord! — Men, min vän, man bör ursäktas, om en varelse, som från sin spädate barndom varit ett mål för åtlöje och förakt, skulle hysa misstroende till ödet och till hela världen. Dessutom . . . skulle denna hemlighet . . . dö med mig . . . så vida icke en händelse, omöjlig att förutse, yppade den för dig. — I detta fall har du rätt: så-

ker på mig sjelf och på dig, hade jag ju ingenting haft att frukta. — Men man måste bedöma mig skonsamt: — misstroendet, det grymma misstroende man stundom huser till sig sjelf, kommer en olyckligtvis att ofta tvilla på andra. — Låtom oss emellertid glömma allt det der! . . . Hör på, Agricola, min ädelmodige bror . . . jag skall nu säga till dig, hvad du nyss sade till mig. Betrakta mig väl . . . aldrig heller har mitt ansigte ljugit; det vet du ju? — Välan! Se då . . . se, om mina ögon sky dina . . . Se, om jag någonsin i min lefnad har sett lyckligare ut . . . och likväl var jag nyss färdig att dö!

La Mayeux hade rätt.

Sjelfva Agricola hade icke hoppats en så hastig verkan af sina ord. Oaktadt de djupa spår, eländet, sorgen och sjukdomen hade tryckt på den unga flickans ansigte, strålade det nu af en hög, en ren sällhet, under det hennes blå ögon, milda och klara, som hennes själ, utan förlägenhet fästades på honom.

— O, tack! tack! — ropade smeden med hänförelse. — Då jag ser dig så lugn, så lycklig, Madeleine, är tacksamhet den känsla jag erfar.

— Ja, lugn och lycklig, — återtog la Mayeux, — ja — för alltid lycklig, ty hädagester skall du få veta mina hemligaste tankar. — Ja, lycklig . . . ty denna så olyckligt började dag slutar som en gudomlig dröm. Långt ifrån att frukta ditt möte, såsom jag under sednare tiden gjort, betraktar jag dig nu med hopp, med förtjusning. — Jag har återfunnit min ädelmodiga välgörarinna, och är trygg i anseende till min olyckliga systers framtid . . . Ack, få vi icke snart se henne? . . . ty hon måste dela min glädje.

La Mayeux fann sig nu så lycklig, att den unge mannen hvarken vågade eller ville ännu underrätta henne om systemens död, hvilken nyhet han sedan ämnade långsamt och på ett ytterst skonsamt sätt meddela henne. Han svarade därför:

— Celie har, just för det hon var mera frisk och stark än du, blifvit så våldsamt gripen af oset, att — enligt hvad man nyss sade mig — det blir försigtigast lemna henne i allra yttersta stillhet hela denna dagen.

— Jag skall således vänta. — Jag har nog det, som kan skingra min otålighet; — jag har ju så mycket att säga dig.

— Älskade, goda Madeleine!

— Hör på, min vän! — utropade la Mayeux, fallande Agricola i tallet och gråtande af glädje, — jag kan omöjligen för dig uttrycka, hvad jag känner, då jag hör dig kalla mig Madeleine. — Det är någonting så ljuft, så uppfriskande, så välgörande, att mitt hjerta vidgas dervid.

— Olyckliga flicka! . . . min Gud, hvad hon måtte ha lidit, då hon så kan glädjas åt att höra sig nämnas vid sitt rätta, anspråkslösa namn! ropade smeden med utsäglig rörelse.

— Men besinna då, min vän, — inföll la Mayeux — att detta namn i din mun innefattar för mig ett helt nytt lif. — Om du kunde fatta all den sällhet, jag i detta ögonblick hoppas af framtiden. — Om du visste min ömhets ärelystnad! — Din hustru, den unga och intågande Angela

med sitt englaansigte och sin englasjäl . . . o — se på mig, Agricola! . . . se, om icke hennes namn är ljuft på mina läppar och i mitt hjerta. — Ja, den goda och intagande Angela skall också kalla mig Madeleine . . . och dina barn, Agricola . . . dina barn . . . när du får några . . . dessa små älskvärda, tillbedda varelser . . . äfven för dem skall jag vara Madeleine . . . deras goda Madeleine. Genom den kärlek, jag skall hysa för dem, skola de tillhöra mig lika mycket, som de tillhöra sin mor. — Ty jag vill också ha min andel i de moderliga omsorgerna . . . Barnen skola ju tillhöra oss alla tre. — Är det icke så, Agricola? — O, låt mig gråta . . . låt mig . . . de göra så godt, dessa tårar utan bitterhet, som man icke behöfver dölja. — Gud vare lofvad, och tackad vare du min vän — lidandets tårekälla är för alltid uttorkad.

Under de sista ögonblicken hade denna rörande scen haft ett osynligt vittne.

Smeden och la Mayeux hade varit för mycket upprörda, att varseblifva fröken de Cardoville, som hade kommit och stannat på dörrtröskeln.

Således hade, enligt hvad la Mayeux sagt, denna dag, som börjat under så sorgliga förebud, blifvit en dag af utsäglig sällhet.

Äfven Adrienne var strålande glad: Dschalma var henne trogen; Dschalma älskade henne med passion. Det afskvärdade sken, som varit emot honom, och för hvilket Adrienne nästan blifvit ett offer, var ju sannolikt en ny ränkesväfnad af Rodin, och för fröken de Cardoville återstod nu ingenting mer, än att utforska ändamålet med alla dessa intriger. — Men ännu en glädje var henne ämnad.

I fråga om sällhet är det ingenting, som gör människan skarpsyntare, än just sjelfva sällheten. — Adrienne hade af la Mayeux's sista ord slutat, att ingen hemlighet vidare fanns emellan båda fostersyskonen. Hon kunde således icke afhålla sig ifrån att utropa:

— Ack! . . . denna dag är den skönaste i min lefnad, ty jag är icke den enda, som är lycklig.

Agricola och la Mayeux vände sig hastigt om.

— Fröken, — sade smeden, — oakadt det löfte, jag gaf er, förmodade jag icke dölja för Madeleine, att jag var underrättad om hennes kärlek till mig.

— Nu, då jag icke längre inför Agricola rodnar öfver denna kärlek, huru skulle jag då inför er, min fröken, kunna rodna därför? . . . inför er, som nyss sade till mig: var stolt öfver denna kärlek, ty den är ädel och ren. — Så talade la Mayeux och förnöjelsen gaf henne styrka att resa sig upp och stödja sig på Agricolas arm.

— Godt, godt, min vän, — sade Adrienne, gick fram till henne och omslöt henne med en af sina sköna armar, för att äfven stödja henne. — Ett ord blott måste jag anföra till ursäkt för den brist på ordhållighet, som ni torde ha skäl att förebrå mig. — Orsaken, hvarföre jag meddelade herr Agricola er hemlighet, var den att . . .

— Vet du hvarföre, Madeleine? — föll smeden Adrienne i talet. — Ännu ett bevis på denna hjertats grannlagenhet, som hos fröken aldrig förnekar sig. — Jag har länge tvekat att anförtro er en hemlighet,

sade fröken denna morgon till mig. — Men nu har jag föresatt mig det. Vi skola återfinna er fostersyster; ni har för henne varit den bäste af bröder, men, utan att veta det eller tänka derpå, har ni sårat, många gånger grymt sårat henne. — Nu, då ni känner hennes hemlighet, förlitar jag mig på ert hjerta, att ni besparar det arma barnet tuseende lidanden, dem hon hittills fått erfara . . . lidanden, så mycket bittrare, som de komma från er, och hon måst lida i tysthet. — Således, när ni talar om er unga hustru och om er husliga sällhet, så gör det med all möjlig skonsambet, så att ni ej krossar detta goda, ädla och ömma hjerta. — Ja, Madeleine, derföre har fröken gjort sig skyldig till hvad hon kallar brist på ordhållighet och förrådt din hemlighet.

— Ord fattas mig att tacka fröken, nu och alltid, — sade la Mayeux.

— Märk då, min vän, — inföll Adrienne, — huru de ondas list gemenligen lyktas med deras egen skada. Man fruktade er tillgifvenhet för mig . . . man hade befallt den stackars Florine, att bortsnappa er dagbok . . .

— För att tvinga mig att af blygsel öfverge ert hus min fröken, ty jag visste ju, att mina hemligaste tankar skulle blifva ett mål för allas begabberi — Ja, nu, nu tviflar jag icke derpå, sade la Mayeux.

— Ni har gissat aldeles rätt, mitt barn. Nåväl! denna grymma elakhet, som höll på att kosta er lifvet, vänder sig nu till de elakas egen skam, ty deras ränker äro afslöjade . . . den här åtminstone och lyckligtvis också många andra, — sade Adrienne, i det hon tänkte på Rose-Pompon.

Derefter tillade hon med innerlig glädje:

— Ändtligen äro vi då åter förenade och lyckligare, än någonsin; vi skola i själfva vår sällhet finna nya krafter till strid emot våra fiender. Jag säger våra fiender, ty allt hvad som andas kärlek är en styggelse för dessa uslingar. — Dock, mod! tiden är inne; nu blir det hederligt folks tur att segra.

— Gud ske lof, min fröken! — ropade smeden. — Hvad mig angår, så fattas mig visst icke nit. — Hvilken sällhet att kunna rycka masken af de elaka!

— Tillåt mig påminna er, min herre, att ni i morgon måste ha ett samtal med herr Hardy.

— Det har jag icke glömt, nådiga fröken, lika litet som ert ädelmodiga anbud.

— Det är helt enkelt; han är ju en af de mina. — Säg honom, hvad jag dessutom sjelf skall skriva honom till i afton, nämligen att de medel han kan behöfva, för att åter uppbygga sin fabrik och sätta den i stånd, kunna af honom få disponeras när som helst. Det är icke allenast för hans egen skull jag vill hjälpa honom, utan för de många familjer, som blifvit bragta till tiggerstafven . . . Bed honom framför allt, att han, så fort som möjligt, lemnar det hemska huset, dit man fört honom; af tusen skäl bör han misstro allt, som der omger honom.

— Var lugn, fröken; det bref, han skref mig till svar på det, jag lyckades att hemligt tillställa honom, var vänligt, ehuru kort och mycket

sorgligt. Han beviljar mig ett samtal. Jag är säker på, att kunna öfvertala honom . . . icke allenast att lemna den der otrefliga bostaden, utan ock att följa med mig. Han har alltid hyst mycket förtroende till min trohet och tillgifvenhet.

— Ja, låt oss vara vid godt mod, herr Baudoin, — sade Adrienne, i det hon satte sin kapp på la Mayeux och insvepte henne mycket väl. — Låt oss fara, ty det är sent. Så snart vi komma hem till mig, skall jag lemna er ett bref till herr Hardy, och i morgon kommer ni ju och berättar mig utgången af ert besök. — Men här rättade sig Adrienne och fortfor, med en lindrig rodnad: — Nej . . . icke i morgon. — Skrif endast i morgon; men kom i öfvermorgon, efter klockan 12.

Några ögonblick derefter gick den unga sömmerskan, stödd på frökens och Agricultors armar, utför trapporna till det dystra huset. Innan hon uppsteg i frökens vagn, begärde hon enständigt att få se sin syster, men Agricola svarade, att hon dermed måste uppskjuta till morgondagen.

Till följe af de underrättelser, Rose-Pompon hade gifvit fröken de Cardoville, angående Dschalma, ansåg hon sig böra misstro hela hans omgifning, men trodde sig derjemte nu hafva påfunnit ett medel att, ännu denna afton, i prinsens händer kunna praktisera ett bref från henne sjelf.

II.

DE BÅDA VAGNARNE.

Det var aftonen af den dag, då fröken de Cardoville hade räddat la Mayeux från sjelfmord.

Klockan slog elfva; natten var mörk; vinden blåste häftigt och uppjagade tjocka, svarta moln, hvilka helt och hållet betäckte månan och förtog dess sken.

En hyrvagn rullade långsamt och mödosamt uppför den branta backen på gatan Blanche, men den körde temligen fort, när den kom närmare barrieren, i hvars närhet det af Dschalma bebodda huset var beläget.

Vagnen stannade. Rusken, som brummade öfver den ändlösa vägen och, till råga på allt, den otäcka backen, vände sig om på kuskbocken, lutade sig emot vagnsfönstret på framsidan, och sade med snäsigt ton till den person, som satt inuti:

— Nä, är det äntligen slut här? — Från öfra ändan af gatan Vaugirard och hit till barrieren vid ändan af gatan Blanche, det är minsann vackra stycket, det; och på köpet är det så befängdt mörkt, att man inte ser handen för sig; och det derföre att man inte behöfvar tända lyktorna, för si det skall vara månljust, kan tänka, fast det inte är — ett just hyggligt polismänsken!

— Gå och sök rätt på en liten port med skärmtak öfver . . . se der . . . gå ditåt . . . en tjuu steg ungefär . . . Vid den porten stannar ni . . . gå längs utmed muren! — Så kommenderade en skrikande och otålig karlröst, som bröt aldeles gruffligt på italienska.

— Det der är en förbannad tysk, som låter mig springa narr här,

— sade den surmulne kusken för sig sjelf, hvarefter han tillade med hög röst: — Men, för dj...! då ni hör, att jag inte ser . . . hvar f... vill ni då, att jag skall få rätt på er fördömda lilla port?

— Ni har då icke det ringaste begrepp. — Följ muren längs efter, till höger . . . alldeles så, att ni stryker utmed den. Skenet af era vagnslyktor skall nog lysa er . . . ni skall då lätt få reda på den lilla porten . . . den kommer strax efter N:o 50. — Om ni inte får rätt på den, så är det för det ni är full.

Så talade åter den skrikiga rösten med den italienska brytningen.

Kusken, i stället att svara, svor som en hedning. Han satte sig åter upp på kuskbocken och slog på sina flåsmätta hästar. Körande helt nära intill ena husraden, ansträngde han nu sina ögon, för att med biträde af det matta skenet från vagnens dunkla lyktor kunna läsa husnumrorna.

Efter några sekunders långsamt framrullande, stannade vagnen ånyo.

— Nu har jag kört förbi N:o 50, och här är en liten port, — sade kusken. — Är det den jag skall klappa på?

— Ja, — svarade rösten. — Kör några steg längre fram och stanna sedan.

— Godt.

— Nu skall ni stiga ned af kuskbocken och gå att klappa två gånger tre slag på den der lilla porten, som vi nyss körde förbi. — Ni förstår väl? — Två gånger tre slag!

— Ja så: det skall fälle vara drickspengarne, ni lofvade mig, det der — ropade kusken, som var alldeles desperat.

— När ni kört mig tillbaka till Faubourg Saint-Germain, der jag bor, så skall ni få hederliga drickspenningar, så vida ni är beskedlig, — svarade rösten.

— Se så der ja! — härifrån till Faubourg Saint-Germain! . . . en så'n helvetes väg! . . . jo, jag tackar jag, — mumlade kusken med kufvad vrede. — Jag, som körde mina hästar trötta, för att komma till bulevarden vid spektaklets slut . . . Dj . . . anamma sådant narrverk! . . .

Emellertid erinrade han sig det förnyade löftet om de hederliga drickspenningarna, och beslöt derföre att hålla god min i elakt spel, hvarefter han sade: — Jag skall således gå och klappa på den lilla porten? — Skulle jag icke slå sex slag?

— Jo; först tre slag . . . så ett uppehåll . . . så tre slag igen. — Begriper ni nu?

— Än sedan?

— Sedan skall ni säga till karlen, som kommer och öppnar porten: Man väntar på er — hvarefter ni för honom hit till vagnen.

— Må dj—n anamma dig med hull och hår! — mumlade kusken sakta, och tillade, i det han smällde på sina hästar: — Den der tyske skojaren har säkert maskopi med frimurare eller kanske med lurendrägare; det är minsann troligt, efter vi äro så nära tullen . . . Han förtjente väl att jag angäfve honom, för det han narrat mig att köra ända hit ifrån gatan Vaugirard.

Då han kört ungefär tjugu steg förbi den lilla porten, stannade han och steg af, för att efterkomma de erhållna befallningarna.

När han äntligen kom fram till den lilla porten, klappade han, enligt den anvisning han fått, först tre slag och sedan, efter ett uppehåll, åter tre slag.

Några moln, som yoro mindre täta, mindre svarta än de, hvilka hittills bortskymt månans skifva, medförde någon ljusning, så att kusken, då, efter den gifna signalen, porten öppnades, såg en man af medelmätigt storlek, insvept i en kappa, samt med en underlig, kulört mössa på hufvudet, komma ut derifrån.

Denne man gick ett par steg fram på gatan, efter att hafva mycket väl igenstängt porten.

— Man väntar er, — sade kusken, — jag skall föra er till vagnen der borta.

Gående framför karlen i slängkappan, som hade svarat honom endast med en böjning på hufvudet, förde han nu denne till vagnen. — Han lagade sig till att öppna vagnsdörren och nedfälla fotsteget, då rösten inifrån ropade:

— Det behöfs icke . . . Herrn skall icke åka. — Jag vill blott tala med honom genom vagnsfönstret. — Ni skall få veta, när det blir tid att fara.

— Det vill säga, att jag får god tid att skicka dig åt fannoma, — mumlade kusken emellan tänderna. — Det skall dock icke hindra mig att promenera litet, för att sträcka ut benen.

Han började spatsera af och an, längs utmed muren bredvid den lilla porten.

Efter några minuter hörde han ett aflägsset vagnsbuller, som alltmer närmade sig. Denna vagn rullade lätt och fort uppför backen, och stannade på något afstånd, vid andra ändan af trädgården.

— Det der är en herrskapsvagn, — mumlade kusken för sig sjelf. — Dugtiga hästar, minsann . . . som så lätt kunna springa uppför den djefla Blanchebacken.

Kusken hade just slutat denna anmärkning, då han, i det bleka månskenet, såg en herre stiga ur den nyss anlända vagnen, stanna ett ögonblick vid den lilla porten, öppna den och gå in genom densamma, samt igenläsa den väl efter sig.

— Se så ja . . . det der går bra ihop det, — sade kusken åter för sig sjelf. — När den ene går ut, kommer en annan in.

Han närmade sig till den andra vagnen. Den var ståtligt förspänd med ett par ystra och hulliga kampar. Kusken, som satt orörlig, i sin kapprock med tio kragar, höll piskan upprätt, med skaffet stödt emot högra knäet, såsom det skall vara.

— Det är ett hundväder i qväll, för att traska så här omkring med era präktiga hästar, kamrat, — sade den simpla hyrkusken till den repeterliga herrskapskusken, hvilken satt alldeles orörlig och tycktes icke ens ana, att någon tilltalade honom.

— Han förstår inte franska . . . han är engelsman . . . det kunde

man och genast se på hans bästar, sade hyrkusken, tolkande sålunda den andres tystnad. Derefter varseblef han en jettelik betjent, som stod vid vagnsdörren, klädd i en lång och vid gulgrå livröck med ljusblå krage och silfverknappar. Kusken tilltalade denne helt familjert och utan att variera sitt tema:

— Det är just ett hundväder i qväll, för att så här kuska omkring, kamrat.

Samma orubbliga tystnad hos lakejen.

— De äro engelsmän båda två, — tänkte kusken, helt filosofiskt; och, ehuru förvånad öfver händelsen med den lilla porten, började han åter sin promenad och närmade sig något mer till sin hyrvagn.

Emellertid fortforo mannen i kappan och mannen med den italienska brytningen att samtala sins emellan, den ene sittande inuti vagnen, den andre stående utanför, med handen på fönsterkanten.

Samtalet hölls på italienska. Att det handlade om någon frånvarande person, kan man döma af följande ord:

— Således, — sade rösten inuti vagnen, — således är det öfverenskommet?

— Ja, Monseigneur, — svarade karlen i kappan, — men endast i det fall, att örnen skulle bli orm.

— Och i motsatt fall . . . så snart ni erhåller andra hälften af det der elfbenskrucifixet, som jag nyss lemnade er, så . . .

— Så får jag veta, hvad det vill säga, Monseigneur.

— Sök alltid att tillvinna er och att bibehålla hans förtroende.

— Ja, jag skall tillvinna mig det och äfven bibehålla det, Monseigneur, just för det jag beundrar och högaktar denne man, som är så stark i förstånd, mod och vilja — ja — starkare, än de högst uppsatte på jorden. — Jag har ödmjukt böjt knä inför honom, såsom inför de trenne afgudar, hvilka stå emellan Bohwani och hennes tillbedjare . . . ty han, liksom jag, har till religion att förvandra lifvet till — ett intet.

— Hm! hm! sade rösten i en temligen förlägen ton. — Det är alltför onödiga och opassande jämförelser . . . Tänk bara på att lyda honom, utan att besinna, hvarföre ni lyder.

— Må han tala . . . och jag skall lyda! . . . Jag är uti hans händer som ett lik, enligt hans mest älskade uttryck. Han ser ju alla dagar prof af min tillgifvenhet, genom de tjenester, jag gör honom hos prins Dschalma . . . Om han sade: *mörda!* . . . så skulle denne konungason . . .

— För Guds skull, hys icke sådana tankar . . . afbröt rösten inifrån vagnen. — Man skall, Gud vare lof! . . . aldrig begära dylika lydnadsprof af er.

— Hvad man befäller mig, skall jag göra. — Bohwani ser mig.

— Jag tviflar icke på ert nit. — Jag vet, att ni är ett lefvande skrank emellan prinsen och så många brottsliga intressen; och emedan man för mig talar om ert nit, om er skicklighet att bevaka den unge Hinduen, och er blinda lydnad, i fråga om utförandet af de befallningar, man ger er, har jag velat underrätta er om allt. — Ni är fanatiskt

tillgifven den ni tjenar . . . det är bra! — Menniskan bör vara en lydiga slaf af den Gud, hon valt sig.

— Ja, Monseigneur, så länge guden förblifver gud.

— Vi förstå hvarandra fullkomligt. — Hvad er belöning angår, så känner ni mina löften.

— Min belöning? — Den har jag redan erhållit, Monseigneur:

— Huru? . . .

— Jag vet väl, hvad jag menar.

— Må vara! — Hvad hemligheten angår . . .

— Ni har ju borgen, Monseigneur!

— Ja, och den som är tillräcklig.

— Dessutom tycker jag, att sjelfva den sakens intresse, som jag tjenar, bör kunna vara er en tillräcklig borgen för mitt nit och min tystlåtenhet.

— Ja, det är sant; ni är en man med fast och varm öfvertygelse.

— Jag bjuder åtminstone till att vara det, Monseigneur.

— Och framför allt mycket religiös, . . . enligt era åsikter. Det är för öfrigt ganska berömvärdt, redan det, att hafva någon åsigt i religionsämnena, hurudan den än må vara, helst i vår ogudaktiga tid; framför allt är det väl, att era åsikter tillåta er tjena mig och förvissa mig om ert nit.

— Jag försäkrar er derom, Monseigneur, af samma orsak som en rask jägare föredrager en schakal för tio räfvar, en tiger för tio schakaler, ett lejon för tio tigrar och en uelmis för tio lejon.

— Uelmis! . . . hvad är det för slag?

— Det är hvad anden är för materien, klingan för baljan, vällukten för blomman, hufvudet för kroppen.

— Jag förstår. Aldrig har en jämförelse varit mera riktig . . . Ni är en man med godt omdöme. — Erinra er alltid, hvad ni nu sagt mig, och gör er allt mer och mer värdig dens förtroende, som är er afgud — er gud.

— Bli han snart i stånd att höra mig, Monseigneur?

— Ja, inom två eller tre dagar på sin höjd . . . I går räddades han nästan genom ett underverk . . . Han är begåfvad med en så kraftfull vilja, att hans tillfrisknande säkert kommer att gå mycket fort.

— Kommer ni att råka honom i morgon, Monseigneur?

— Ja; före min afresa måste jag säga honom farväl.

— Så säg honom då en sak, som är honom alldeles obekant, och hvarom jag ej kunnat underrätta honom, emedan händelsen tilldrog sig först i går.

— Tala!

— Jag hade gått till de dödas lustgård; — öfverallt begrafningar, brinnande bloss i den svarta natten, sacklor, flammande mellan grafvar. — Bohwani log i sin elfenbenshimmel. Medan jag tänkte på denna tillintetgörrelsens heliga gudomlighet, såg jag med glädje, huru en stor vagn, alldeles fullpackad med likkistor, uttömdes. Den ofantliga gropen gapade, som ett af helvetessvalgen; man kastade deruti lik på lik, men ändå gapade den. — Plötsligen varseblef jag, vid skenet af ett bloss, en bit-

tert gråtande gubbe . . . Den gubben hade jag sett förut, . . . det var en jude . . . Det är han, som vaktar det der huset på gatan . . . Saint-François, ni vet . . .

Karlen i kappan ryste och tvärstannade i sitt tal.

— Ja, jag vet. — Men hvad fattas er, efter ni så der stannar midt i meningen?

— Jo, i det der huset fins, sedan hundra femtio år tillbaka, porträttet af en man . . . af en man . . . som jag en gång mötte längst in uti Indien . . . på stranden af Ganges.

Den i kappan insvepta karlen kunde icke återhålla en ny rysning och tystnade ånyo.

— En sällsam likhet, utan tvifvel.

— Ja, Monseigneur — en sällsam likhet, . . . ingenting annat.

— Men den gamle juden? . . . den gamle juden?

— Jag vill nu tala om honom, Monseigneur. — Den gamle juden gret oupphörligt och sade till en dödgräfvare: — "Nåväl, kistan? — Ni har rätt; jag fann den på andra raden af den der gropen der borta, svarade dödgrävaren; — visst var den märkt med ett kors, bestående af sju svarta punkter, men huru kunde ni veta, hvad märke och plats kistan hade? — Ack, hvad bryr det er? — suckade den gamle juden med bitter smärta. — Ni ser, tillade han, att jag är alltför noga morderättad. Hvar är kistan? — Bakom den der stora grafven af svart marmor; ni vet väl? Den ligger tätt vid jordytan; men ni måste skynda er. Vid det buller och oväsen som nu är, skall man ingenting märka, tillade dödgrävaren — Ni har betalt mig väl, bifogade han vidare, och jag önskar att ni måtte lyckas i ert förehavande."

— Nå, men hvar gjorde den gamle juden af den der likkistan, som var märkt med sju svarta punkter?

— Tvenne karlar följde honom, Monseigneur; de buro en bår, försedd med svarta gardiner. Juden tände en lykta, som han bar, och, åtföljd af de båda karlarna, begaf han sig till det af dödgrävaren uppgifna stället. — En trängsel af likvagnar kom mig att förlora den gamle juden ur sigte; ehuru jag hade föresatt mig att följa hans spår emellan grafvarna, var det mig alldeles omöjligt att återfinna honom.

— Det der är verkligen besynnerligt. — Hvad kunde judgubben ha i sinne med likkistan?

— Man säger, att han använder lik till beredande af trollmedel.

— Ja, ja . . . de der otrogne äro i stånd till allt, vore det ock handel med menniskornas fiende. — I alla fall skall man komma ihåg det der. Upptäckten torde vara af vigt.

I detsamma hördes en klocka på afstånd slå tolf.

— Hvad? . . . är det redan midnatt?

— Ja, Monseigneur.

— Då måste jag fara. — Farväl! . . . Således svär ni mig ännu en gång, att, så snart den omtalade händelsen inträffar, så håller ni genast ert löfte, och det i samma ögonblick ni bekommer andra hälften af det elfbenskrucifix jag nyss gaf er?

— Ja, Monseigneur, jag har ju svurit det vid Bohwani.

— Kom också ihåg att, till yttermera säkerhet, skall den person, som lembar er den återstående halfvan af krucifixet, säga till er . . . Låt höra . . . hvad var det den personen skulle säga?

— Han skall säga: *Det är långt emellan bågaren och läpparna!*

— Mycket rätt. — Farväl! . . . Hemlighet och trohet!

— Hemlighet och trohet, Monseigneur! svarade mannen i kappan.

Några ögonblick derefter for hyrvagnen bort med kardinal Malipieri, ty det var han, som hade samtalat med karlen i kappan.

Denne sednare, i hvilken läsaren troligen igenkänner Faringi, återvände till den lilla porten af trädgården, som tillhörde det af Dschalma bebodda huset. Men just i det ögonblick, då han skulle sätta nyckeln i låset, öppnades porten och en karl trädde ut derigenom.

— Faringi rusade på den okände, fattade honom våldsamt i kragen och ropade:

— Hvem är ni? . . . hvarifrån kommer ni?

— Sannolikt fann den okände tonen, hvarmed dessa frågor framställdes, föga artig, ty, i stället att svara, gjorde han allt hvad han kunde, för att slippa ur Faringis näfvar, och ropade med dundrande röst:

— Pierre! . . . kom hit!

Genast kom vagnen, som stod på några stegs afstånd, framrullande i friskt traf, och Pierre, den jettelike lakejen, fattade Faringi i axlarna, slungade honom några steg tillbaka och befriade sålunda den okände.

— Nu, min herre, sade denne, i det han under den resliga betjentens beskydd iordningsatte sin rubbade klädsel, — nu är jag i stånd att besvara era frågor, ehuru ni på ett alltför plumpt och opassande sätt bemöter en gammal bekant. — Ja, just en gammal bekant; ty jag är Dupont, för detta förvaltare på slottet Cardoville . . . det vill säga så mycket som att det var jag, som hjälpte till att fiska upp er, då det der skeppet, hvarpå ni var om bord, förläste vid vår kust.

Mestisen igenkände verkligen, vid skenet ifrån vagnslyktorna, det goda och ärliga ansigtet af den gamle Dupont, tillförene förvaltare på nämde gods, men nu intendent hos fröken de Cardoville.

Man har kanske icke glömt, att det var Dupont, som skref till fröken de Cardoville, för att väcka hennes deltagande för Dschalma, hvilken då vistades på slottet Cardoville, der kvarhållen af ett sår, det han vid skeppsbrottet fått.

— Men, min herre, hvad har ni gjort här? . . . hvarföre har ni så här hemlighetsfullt insmygit er i huset? — sade Faringi, i butter och misstänksam ton.

— Jag skall kunna bevisa er, att i hela mitt uppförande fins ingenting hemlighetsfullt. Jag har kommit hit i min älskade och aktningstvårda matmoders, fröken de Cardovilles, ekipage, och åtföljd af hennes betjening, för att enligt hennes noggranna, uttryckliga befallning, öfverlemnna ett bref från henne till hennes kusin, Dschalma, i hans egna händer, svarade herr Dupont med värdighet.

Vid dessa ord skalf Faringi af stumt raseri. Han återtog:

— Hvarföre skulle min herre just komma på denna sena timma? . . .
hvarföre inträda genom denna lilla port?

— Jag kommer vid den här tiden, för det fröken de Cardoville befallt mig det, och jag har inträdt genom den här lilla porten, emedan man har all anledning till den förmodan att, om jag inställt mig vid stora porten, hade det varit mig omöjligt att få tala med prinsen sjelf.

— Ni bedrar er, min herre, svarade mestisen.

— Det är möjligt . . . men då man visste, att prinsen vanligen plägar tillbringa en större del af natten i den lilla salongen, som har gemenskap med drifhuset, hvartill jag här har nyckeln, och till hvars dörr fröken de Cardoville alltid behållit två nycklar, allt sedan hon hyrde huset, så var jag nästan säker, att, om jag inträdde den vägen, skulle jag i prinsens egna händer få öfverlemna brevet ifrå hans kusin, fröken de Cardoville, och det är just hvad jag nu bast äran göra. Jag blef helt rörd af den välvilja, hvarmed prinsen behagade mottaga mig och erinra sig min ringa person.

— Hvem har underrättat er, min herre, om prinsens vanor? — frågade Faringi, ur stånd att beherrska sin harm och vrede.

— Om jag blifvit väl underrättad om hans vanor, så har jag deremot icke fått så noga reda på era, min herre, — svarade Dupont vresigt; — ty jag försäkrar er, att jag lika litet förmodade råka er här, som ni väntade att få råka mig.

Dervid tog Dupont temligen tvärt afsked af mestisen, steg upp i vagnen och aflägsnade sig hastigt, kvarlemnande Faringi, lika öfverraskad som förargad.

III.

MÖTET.

Dagen efter den då Dupont hade uträttat sin beskickning hos prinsen, spatserade denne otåligt och med brådskande steg uti den lilla indiska salongen, i huset vid gatan Blanche; detta rum hade, som man vet, gemenskap med drifhuset, der han för första gången hade sett Adrienne. Till minne af denna dag, hade prinsen velat kläda sig alldeles som han då var klädd. Han bar en tunik af hvitt kasimir, en körsbärsfärgad turban och en gördel af samma färg. Hans högröda silfverbroderade samnedsdamaskor smögo sig tätt efter den plastiskt rena formen af hans ben, och voro instuckna i ett par små tofflor af hvitt marokin med röda klackar.

Sällheten bar en så ovilkorlig, en så, jag vill säga, materiel inflytelse på unga, lifliga och eldiga sinnen, att Dschalma, som ännu aftonen förut varit dystert, nedslagen och förtviflad, nu var nästan oigenkännelig. En likaktig blekhet förstälde icke längre den matta guldfärgen af hans genomskinliga hy. De stora ögonstenarne, förut öfverdragna af ett dunkelt flor, liksom man tänker sig tvenne diamanter, höljda af imma, lyste nu af en klar och mild glans, midt uti det perlemorlika hvitögat. Hans läppar, som länge varit bleka, hade nu en frisk och liflig färg, voro nu

lika skära, lika sammetslika, som någonsin en af hans hemlands skönaste blommor.

Standom afbröt han sin hastiga gång, stannade tvärt, uppdrog ur barmen ett med mycken omsorg sammanviket papper, och tryckte det med utomordentlig förtjusning till sina läppar. Då förmådde han icke längre bejda sina öfverströmmande sällhetskänslor: med ett enda hopp var han vid det ofolierade spegelglasat, som skiljde salongen ifrån drifhuset, der han hade för första gången sett fröken de Cardoville.

Märkvärdiga minnets makt! . . . beundransvärda förmåga hos ett sinne, som är intaget, beherrskadt af en enda, fix, uteslutande idé! Ofta hade Dschalma trott sig se, eller rättare — han hade verkligen sett Adriennes tillbedda bild visa sig på andra sidan om den klara kristalldörren; och denna sinnesvillva hade varit så fullkomlig, att han, med ögonen fästade på den herrliga synen, hade förmått, medelst en i karmiu doppad pensel^{*)}, följa och med förvånande likhet afteckna silhouetten af det idealiska ansigte, hans yrande inbillning framställde för hans blickar.

Det var framför dessa drag af den grannaste karmiu, som Dschalma hade satt sig, försjunken i djup betraktelse, efter att hafva läst och åter läst, kysst och åter kysst brefvet, som han aftonen förut hade af Duponts händer erhållit från Adrienne.

Dschalma var icke allena.

Faringi var inne i rummet och följde med slug, uppmärksam och dyster blick alla prinsens rörelser, hållande sig på vördnadsfullt afstånd i ett hörn af salongen. Mestisen var sysselsatt att uppvisa och utbreda Dschalmas bedej, ett slags mantel af ett indiskt mjukt och lätt sidentyg, hvars bruna botten nästan skyldes af det prydligaste guld- och silfverbroderi.

Mestisens ansigte uttryckte mycket bekymmer och stor dysterhet. Endast det af Dupont till Dschalma öfverlemnade brefvet ifrån fröken de Cardoville kunde förorsaka en sådan glädjeysel hos prinsen, ty sannolikt visste han sig vara älskad. I det fallet var den tystnad, han iakttagit emot Faringi, allt ifrån dennes inträde i rummet, högst besynnerlig, och han visste icke, hur han skulle förklara den.

Om aftonen, då Faringi i ett lätt begripligt tillstånd af ångest hade skiljts vid Dupont, hade han hastigt skyndat in till prinsen, för att göra sig underrättad om verkan af fröken de Cardovilles bref; men då han ämnade inträda i salongen, fann han dörren stängd. Han klappade på: ingen svarade. — Då skyndade han sig, ehuru natten var långt framskriden, att till Rodin afsända en not, hvori han tillkännagaf så väl Duponts besök, som det sannolika ändamålet dermed.

Dschalma hade verkligen tillbringat natten i en extas af sällhet och hopp, i en otalighetsfeber, omöjlig att beskrifva. Mot morgonen hade han dock inträdt i sin sängkammare, tagit sig några ögonblicks hvila och klädt sig sjelf.

*) I vissa konstkabinetter förvaras sådana teckningar, alster af den indiska konsten, med beundransvärd skicklighet utförda.

Flera gånger, men förgäflves, hade mestisen sakta klappat på dörren till Dschalmas rum; först omkring klockan half ett på dagen hade prinsen ringt, för att tillsäga, att hans vagn skulle vara förspänd och framkörd klockan half tre. Faringi hade inställt sig, och prinsen hade meddelat honom denna befallning utan att se på honom, och med samma min, hvarmed han skulle tilltalat hvarje annan tjenare som helst. — Var detta misstroende, kallsinnighet eller tankspriddhet hos prinsen? — Sådana voro de frågor, som mestisen med tilltagande ångest gjorde sig, ty de planer, hvilkas verksamaste och outröttligaste redskap han var, kunde lätt förstöras, om Dschalma fattade misstankar.

— O, de timmarna, de timmarna! . . . hvad de äro långa! . . . ropade den unge Hinduen med dof och flämtande röst.

— Timmarna . . . de äro mycket långa, sade ni äfven i förrgår, ers höghet.

Då Faringi uttalade dessa ord, närmade han sig till Dschalma, i afsigt att ådraga sig hans uppmärksamhet. — Då han såg, att han icke lyckades, gick han ännu några steg närmare, och fortfor:

— Er glädje tycks vara mycket stor, ers höghet; låt er stackars trogne tjenare få veta orsaken dertill, att han må kunna glädjas med er.

Om Dschalma hade hört ljudet af mestisens röst, så hade han åtminstone icke lyssnat till hans ord. Han svarade icke. De stora svarta ögonen stirrade i tomma rymden; han tycktes smålcende tillbedja en förtjusande bild; ty han höll händerna korslagda öfver bröstet, såsom hans landsmän pläga göra, då de bedja.

Efter att i detta slags betraktelse hafva tillbragt några minuter, sade han:

— Hvad är klockan?

Men det såg ut, som hade han ställt denna fråga till sig sjelf, snarare än till någon annan.

— Klockan är snart tu, ers höghet, sade Faringi.

Dschalma satte sig, sedan han hört detta svar, ned på en soffa, och gömde ansigtet i sina händer, liksom för att helt och hållet försänka sig i tankar.

Faringi, som nu hade nått höjden af sin ångest, och som till hvad pris som helst ville ådraga sig Dschalmas uppmärksamhet, nalkades honom och, nästan säker på verkan af de ord, han ämnade uttala, sade han långsamt och med tonvigt:

— Monseigneur, för den sällhet, som nu hänför er, har ni säkert fröken de Cardoville att tacka.

Knappt var detta namn uttaladt, förrän Dschalma spratt till och sprang upp af stolen. Stirrande på mestisen, ropade han, som om han nu först varseblifvit honom:

— Faringi: . . . du här? . . . hvad vill du?

— Er trogne tjenare delar er glädje, Monseigneur.

— Hvilken glädje?

— Den ni erfar af fröken de Cardovilles bref.

Dschalma svarade icke; men hans blick lyste af så mycken sällhet,

af så mycken ren förtjusning, att mestisen kände sig plötsligen lugnad. Iptet enda moln af tvifvel eller misstroende, icke ens den allra lättaste sky, fördunklade prinsens anletsdrag.

Efter några ögonblicks tystnad, höjde han emot mestisen sina stora svarta ögon, till hälften skymda af en glädjetår, och svarade med den hänförelse, som hvarje hjerta erfar, då det öfverströmmas af kärlek och glädje:

— O, denna sällhet, denna sällhet! . . . den är god och stor som Gud! . . . den är Gud!

— Denna sällhet har då ändtligen förunnats er, Monseigneur, efter så många lidanden! . . . sade Faringi.

— När var det jag led? . . . ack jo! . . . jag har lidit förr . . . förr, då jag var på Java . . . men det är hela år sedan dess.

— I alla fall är jag alldeles icke förundrad öfver denna lyckliga framgång, ers höghet, återtog Faringi. — Hvad var det jag sade? — Misströsta ej . . . Lätsa, som om ni vore dödligt kär i en annan och den stolta flickan skall . . .

Vid dessa ord kastade prinsen en så genomträngande blick på mestisen, att denne tvärtystnade. Men snart yttrade Dschalma med innerlig godhet:

— Fortfar: — jag hör dig.

Nu stödde han hänan emot handen och armbågen emot knäet, och betraktade Faringi med ofrånvänd blick, men tillika med en sådan ousäglig godhet, att Faringi, mannen med jernsjälen, kände sig ett ögonblick liksom gripen af ånger.

— Jag säger, Monseigneur, återtog denne, att ni, i det ni följt er trogne slafs råd och lätsat med passion älska en annan qvinna, förmått denna så stolta, så högmådiga fröken de Cardoville att möta er på halfva vägen. — Det var ju det jag alltid sade.

— Ja, du sade det, svarade Dschalma, som fortfor att sitta med armbågen stödd emot knäet, och betraktade mestisen lika uppmärksamt, men med samma uttryck af innerlig godhet.

Faringis förvåning ökades. Prinsen, som väl aldrig bemött honom med hårdhet, iakttog dock gemenligen emot honom den höga herrskarton, som var bruklig i deras gemensamma fädernesland, och hade aldrig tilltalat honom med en sådan godhet som nu. Då han visste med sig sjelf, huru mycket ondt han hade tillfogat prinsen, och då han, liksom alla elaka människor, var mistrogen, tänkte han ett ögonblick, att hans herres godhet endast var en snara, hvarföre han, med mindre säkerhet i rösten, fortfor:

— Tro mig, ers höghet, att, om ni i dag visste begagna alla era fördelar, så skulle denna dag godtgöra alla era lidanden; — och era lidanden ha varit stora . . . ty ännu i går . . . ehuru ni har det ädelmodet att vilja glömma det . . . ännu i går led ni förskräckligt . . . Men ni var icke den ende, som led; den der stolta unga flickan led äfven.

— Tror du det? . . . frågade Dschalma.

— O ja, jag är viss derom. Döm blott, hvad hon borde känna, då hon såg er på spektaklet, i sällskap med ett annat fruntimmer — Om hon hyser blott en svag höjelse för er, så borde hennes egenkärlek finna sig särad . . . om hon deremot för er hyser en verklig passion, så har hon blifvit stungen i hjertat. — Också går hon er till mötes nu, sedan hon tröttnat att lida.

— Så, att du är på allt sätt öfvertygad, att hon måtte hafva lidit . . . lidit mycket — och det gör dig icke ondt? — sade Dschalma med tvungen röst, men ännu med samma ton af innerlig godhet.

— Innan jag tänker på att beklaga andras sorger, beklagar jag era, Monseigneur; — de röra mig alltför mycket, att jag skulle kunna ha något medlidande öfrigt för andra, tillade Faringi skrymtaktigt, ty Rodins exempel hade redan varit en god skola för Stryparen.

— Detta är besynnerligt . . . sade Dschalma liksom för sig sjelf, i det han på mestisen kastade en skarp blick, men ännu full af godhet och öfverseende.

— Hvad är det som förefaller ert höghet så besynnerligt? frågade denne.

— Ingenting. — Men eftersom dina råd hittills bevisat sig så nyttiga, så kan du väl säga mig, hvad du råder mig till hädanefter?

— Hädanefter, ert höghet?

— Ja — hädanefter . . . jag menar om en timma redan, ty då skall jag vara hos fröken de Cardoville.

— Det är maktpåliggande, Monseigneur . . . hela ert framtid beror på detta första möte.

— Det var just, hvad jag nyss tänkte.

— Tro mig, Monseigneur, — fruntimren bli aldrig rätt kära i någon annan, än den, hvars djerfhet besparar dem bryderiet af ett afslag.

— Förklara dig närmare.

— Nåväl, ert höghet, de förakta en blyg och smäktande älskare, som med ödmjuk röst anhåller om hvad han borde taga.

— Men jag besöker ju i dag fröken de Cardoville för första gången.

— Monseigneur, ni har tusen gånger sett henne i era drömmar, och hon har äfvenledes sett er i sina drömmar, emedan hon älskar er. — Ni har icke haft en enda kärlekstanka, som icke funnit eko i hennes hjerta . . . Samma dyrkan, ni egnat henne, har hon egnat er. . . Kärleken har icke mer än ett språk, och, utan att se hvarandra, hafven jagt hvarandra allt, hvad som kan sägas. — Nu . . . nu . . . redan i denna dag bör ni handla som herrskare och — hon tillhör er.

— Besynnerligt . . . besynnerligt . . . sade Dschalma den ena gången efter den andra, utan att taga sina ögon ifrån Faringis.

Mestisen, som aldeles misttog sig på meningen med dessa prinsens ord, fortfor sålunda:

— Tro mig, nådigste herre, churu besynnerligt det må låta, så är det dock sant. — Erinna er det framfarna. — Var det genom att spela rollen af en blyg älskare, som ni förde den stolta flickan till era fötter?

— Nej, det var först då ni låtsade försmå henne för en annan kvinnas skull. — Således ingen svaghet! Lejonet suckar icke som en turturdufva; denne skogens stolte sultan bryr sig icke om lejoninnans klagande rytande, ty hon är mera vredgad än erkänsam för hans hårda och vilda smekningar; men snart finner hon sig lycklig deraf, så att hon, lydig och undergifven, kryper i herrskarens fotspar. — Tro mig, Monseigneur, våga, våga bara — och ni skall redan i denna dag vara en tillbedd sultan för denna unga flicka, hvars skönhet hela Paris beundrar.

Efter några minuters tystnad skakade Dschalma på hufvudet med ett uttryck af ömt medlidande, och sade till mestisen med sin ljufva och milda röst:

— Hvarföre så bedraga mig? — hvarföre så ondskefullt råda mig att använda våld, skrämsel och öfverraskning emot denna hulda engel . . . hvilken jag vördar, som om hon vore min egen mor? — Var det dig icke nog att hafva slagit dig på de fienders sida, hvilka förföljt mig, sedan jag var på Java?

Om Dschalma med gnistrande ögon och lyftad dolk hade rusat på mestisen, skulle denna måhända blifvit mindre förvånad, mindre förskräckt, än nu, då han hörde prinsen med sin saktmodigt forebräende röst tala om hans förräderi.

Faringi tog ett steg baklänges, som om han hade velat sätta sig i försvarstillstånd.

Dschalma återtog med samma foglighet:

— Frukta ingenting. I går skulle jag mördat dig, det försäkrar jag . . . men i dag gör den lyckliga kärleken mig skonsam och mild. Jag huser för dig en medömkan utan galla . . . jag beklagar dig . . . Du måtte ha varit bra olycklig, innan du kunnat bli så elak.

— Jag — Monseigneur? — sade mestisen med tilltagande ängest.

— Men du har väl lidit mycket — de måtte ha varit ytterst obarmhertiga mot dig, stackars varelse, då du kan vara så oblidkelig i ditt hat, och då en sällhet, sådan som min, icke förmår afväpna dig. — Det är verkligen sant, att, då jag nyss hörde dig tala, kände jag ett uppriktigt medlidande med dig, när jag märkte, huru du frambrådade i ditt hat.

— Ers höghet, . . . jag vet icke . . . men . . .

Den stammande mestisen fann icke ord till ett redigt svar.

— Låt höra: — hvad ondt har jag gjort dig?

— Men . . . ers höghet . . . ingenting — svarade Faringi.

— Nå, hvarföre skall du då hata mig så förskräckligt? — Hvarföre med sådan oförsonlighet vilja mig ondt? — Var det dig icke nog, att ge mig det trolösa rådet att låtsa en skenhelig och förnedrande kärlek för den der unga flickan, som du förde hit . . . och som, sedan hon tröttnat vid den usla roll, hon hos mig spelade, rynde ur detta hus?

— Ers höghet, — sade Faringi, som småningom repade mod: — er låtsade kärlek för den flickan öfvervann kallsinnigheten hos . . .

— Säg icke det, — afbröt honom prinsen i samma milda och fogliga ton, som förut. — Att jag nu njuter en sällhet, hvilken gör mig medlidsam emot dig och höjer mig öfver mig sjelf; — det är för det att

fröken de Cardoville nu vet, att jag aldrig ett enda ögonblick upphört att älska henne, — och det så som hon bör älskas — det vill säga med högaktning och tillbedjan. — Men din afsigt, då du rådt mig som du gjort, har varit att för alltid allägna mig ifrån henne. Du var nära att lyckas.

— Ers höghet . . . om ni tänker så om mig, så kan ni icke annat än anse mig för er värsta fiende . . . och . . .

— Fruktat ingenting säger jag dig. — Jag har ej rätt att klandra dig . . . I min ursinniga smärta lyssnade jag till dina ord . . . Jag följde dina råd, men jag var icke din narr, utan din medbrottsling. — Du måste dock tillstå en sak: — då du såg mig i ditt våld, nedslagen, försvifad — var det då icke grymt af dig att råda mig till hvad som endast kunde bereda min största olycka?

— Mitt brinnande nit har kunnat förvillna mig, Monseigneur.

— Jag skulle vilja tro dig . . . men, ser du . . . ännu i denna dag bibringar du mig skadliga råd. — Du deltar lika litet i min lycka, som min olycka. — Det glädjerus, hvaraf du ser mitt hjerta betaget, inger dig blott en enda önskan — den att förvandla detta rus i förtyvillan.

— Jag? . . . jag, Monseigneur!

— Ja; du trodde, att, om jag följde dina råd, skulle jag sjunka, vanhedra mig i fröken de Cardovilles ögon, och det för alltid. — Hör på . . . säg mig, hvarifrån kommer detta oblideliga hat? — hvarföre hatar du mig? — Ännu en gång: hvad har jag gjort dig?

— Nådige herre! . . . ni dömer mig orätt . . . och . . .

— Hör mig, Faringi . . . Jag vill icke, att du längre skall vara elak och förrädisk; jag vill göra dig god. — I vårt land tjuvar man de farligaste ormar; man tämjer tigrar. — Välan! . . . jag vill då försöka, att medelst godhet öfvervinna dig, som är människa . . . dig, som fått ett förstånd, hvilket kan leda dig, och ett hjerta, som skulle kunna älska. — Denna dag skänker mig en ousäglich sällhet . . . du måste välsigna denna dag. — Hvad kan jag göra för dig? — Hvad ästundar du? . . . Guld? — Du skall få guld. — Vill du ha mer, än guld? . . . vill du ha en vän, hvars ömma vänskap kan trösta dig, kan komma dig att glömma de sorger, som gjort dig elak, och förvandla dig till en god människa? Vill du, att jag skall bli denna vän? — Ehuru jag är en konungason, vill jag bli det. — Ja — i trots af det onda . . . nej . . . just till följe af det onda, som du gjort mig, skall jag för dig bli en uppriktig vän, lycklig, om jag kan säga till mig sjelf: — samma dag, då eugelen yppade för mig, att hon älskade mig, blef min sällhet ganska stor; ty jag hade om morgonen en häsk fiende, och om aftonen var hans hat förbytt till vänskap . . . Se så, Faringi, tro mig: olyckan gör människor elaka, sällheten gör dem goda. — Var därför lycklig och . . .

I detta ögonblick slog klockan tu.

Prinsen spratt till. Det var det ögonblick, då han borde fara, för att begifva sig till Adrienne.

Dschalmas beundransvärda ansigte, ännu mer förskönadt genom det milda och välvilliga uttryck det fick, då han talade med Faringi, tycktes nu upplysas af en gudomlig stråle.